

СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 39

Год. LXI

Понеделник, 30 мај 2005

Цена на овој број е 350 денари

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

СОДРЖИНА

	Стр.		Стр.
594. Одлука за помилување на осудени лица.	1	599. Решение за именување заменик на директорот на Државниот архив на Република Македонија.....	75
595. Царински закон	2	600. Решение за именување директор на ЈП за стопанисување со објекти за спорт во сопственост на Република Македонија.....	75
596. Одлука за престанување и давање на правото на користење на недвижни ствари.....	74	601. Решение за ставање во примена на установен катастар на недвижности.....	75
597. Одлука за давање согласност на Годишната сметка и Извештајот за работењето во 2004 година на ЈП за поштенски сообраќај “Македонска пошта“.....	75	Огласен дел	1-52
598. Одлука за давање согласност на Инвестиционата програма за 2005 година на Јавното претпријатие за поштенски сообраќај “Македонска пошта“ ц.о. Скопје.....	75		

ПРЕТСЕДАТЕЛ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

594.

Врз основа на член 84, став 1, алинеја 9 од Уставот на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија“ бр. 52/91 и 91/2001), согласно член 1 од Законот за помилување (“Службен весник на Република Македонија“ бр. 20/93), Претседателот на Република Македонија донесе

О Д Л У К А

ЗА ПОМИЛУВАЊЕ НА ОСУДЕНИ ЛИЦА

I

Потполно се ослободуваат од извршување на издржаниот дел од казната затвор осудените лица:

1. Сашко Љубивоје Мицевски, од Скопје
2. Трајчо Симеон Славев, од Св. Николе
3. Радмила Бранко Горчепетрова, од с. Нов Караорман
4. Славко Василе Белазелковски, од Скопје.

II

Извршувањето на казната затвор им се замени со условна осуда за време од 1 година на осудените лица:

1. Горан Велко Лефковски од с. Драчево, во траење од 4 месеци

2. Блаже Јосе Стаменков од Свети Николе, во траење од 3 месеци

3. Трпко Драгољуб Стојковски од Скопје, во траење од 4 месеци

4. Душан Петре Димитров од Неготино, во траење од 3 месеци

5. Добри Александар Василевски од с. Сопотница, во траење од 3 месеци

6. Кире Лазо Манев од Свети Николе, во траење од 3 месеци

7. Лавдерим Раиф Мазари од с. Делгожда, во траење од 3 месеци

8. Љупчо Атанас Стојчевски од Велес, во траење од 3 месеци.

III

Извршувањето на казната затвор им се замени со условна осуда за време од 2 година на осудените лица:

1. Ивица Стојанчо Милевски од Скопје, во траење од 6 месеци

2. Сашо Симеон Сенков од Скопје, во траење од 6 месеци

3. Далипи Рамиз Мехас од с. Добридол, во траење од 6 месеци.

IV

Делумно се ослободи од извршување на неиздржаниот дел од казната затвор осуденото лице:

1. Ангел Стефан Хаџистојанов од Скопје, во траење од 1 година.

V

Оваа одлука влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во “Службен весник на Република Македонија”.

Бр. 07- 395
27 мај 2005 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА 595.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЦАРИНСКИОТ ЗАКОН

Се прогласува Царинскиот закон,
што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 19 мај 2005 година.

Бр. 07-1913/1
19 мај 2005 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
д-р **Љупчо Јордановски, с.р.**

ЦАРИНСКИ ЗАКОН

ПОГЛАВЈЕ 1

ОПШТИ ОДРЕДБИ

ГЛАВА 1

Делокруг и основни дефиниции

Член 1

(1) Со овој закон се уредуваат правата и обврските на лицата и царинските органи во врска со стоката во патничкиот и стоковиот промет меѓу царинското подрачје на Република Македонија и странските царински подрачја.

(2) Царинскиот орган е единствен надлежен орган за спроведување на одредбите на овој закон и на прописите донесени врз основа на овој закон.

(3) Одредбите од овој закон не ја исклучуваат примената на прописите со кои се регулираат други области на тргување со други земји.

Член 2

(1) Одредбите на овој закон и на прописите донесени врз основа на овој закон се применуваат еднообразно на целото царинско подрачје на Република Македонија, освен ако поинаку не е утврдено со овој закон, со друг закон или со меѓународен договор што го ратификувала Република Македонија.

(2) Одредени одредби од царинските прописи можат, исто така, да се применуваат и надвор од царинското подрачје на Република Македонија во согласност со меѓународни договори што ги ратификувала Република Македонија.

Член 3

Царинското подрачје на Република Македонија (во натамошниот текст: царинско подрачје) ја опфаќа територијата, територијалните води и воздушниот простор над територијата на Република Македонија. Царинското подрачје е обележано со царинска линија која е идентична со државната граница. Согласно со меѓународните договори царинското подрачје може да се протега и на делови од територијата на други држави.

Член 4

Поимите употребени во овој закон го имаат следно значење:

1. “Лице” е физичко лице или правно лице;
2. “Лице регистрирано во Република Македонија” е:

- државјанин на Република Македонија со живеалиште во Република Македонија или странски државјанин со одобрен престој во Република Македонија согласно со закон и

- правно лице кое во Република Македонија има регистрирано седиште согласно со закон;

3. “Царински орган” е организациона единица на Царинската управа утврдена со закон која е надлежна за примена на царинските или другите прописи каде што може да се извршуваат сите или некои од прописаните формалности;

4. “Одлука” е секој службен акт донесен од страна на царинскиот орган кој се однесува на царинските прописи со кој се регулира одреден случај, а таквиот акт има правно дејство за едно или повеќе конкретни лица кои можат да се идентификуваат. Под овој поим, меѓу другото, се подразбираат и задолжителните информации во смисла на членот 11 од овој закон;

5. “Царински статус” е статусот на стока како домашна или странска;

6. “Домашна стока” е стока:

- целосно добиена на царинското подрачје на Република Македонија под услови утврдени во членот 22 од овој закон, во која не е вградена стока увезена од други земји. Стоката добиена од стока ставена во одложувачка постапка се смета дека нема статус на домашна стока,

- увезена од други земји и пуштена во слободен промет и

- добиена или произведена на царинското подрачје на Република Македонија, било од стока наведена само во алинејата 2 или од стока наведена во алинеите 1 и 2 од оваа точка;

7. “Странска стока” е стока различна од онаа наведена во точката 6 од овој член. Статус на странска стока ќе добие и домашната стока кога ќе биде изнесена од царинското подрачје;

8. “Царински долг” е обврска на лице да го плати износот на увозни давачки (царински долг при увоз) или извозни давачки (царински долг при извоз) кои се пропишани за одредена стока според прописите на Република Македонија;

9. “Увозни давачки” се царина и други давачки со еднаков ефект на царина кои се плаќаат при увоз на стока;

10. “Извозни давачки” се царина и други давачки со еднаков ефект на царина кои се плаќаат при извоз на стока;

11. “Должник” е секое лице одговорно за плаќање на царински долг;

12. “Царински надзор” се општи мерки кои ги презема царинскиот орган заради обезбедување на примена на царинските прописи, а кога е потребно и на други прописи кои важат за стока која е предмет на царински надзор;

13. “Царинска контрола” е извршување на конкретни дејствија како што се: преглед на стока; проверка на постоење, веродостојност и точност на документите;

преглед на деловни книги и други евиденции; преглед и претрес на транспортни средства; преглед и претрес на личен багаж и друга стока која ја носат лицата со или на себе; спроведување на службени постапки и други слични дејствија во поглед на запазување на царинските прописи, а кога е потребно и на други прописи кои важат за стока која е предмет на царински надзор;

14. "Царински дозволено постапување или употреба на стока" е:

- а) ставање на стока во царинска постапка;
- б) внесување на стока во слободна зона или слободен склад;
- в) повторен извоз на стока од царинското подрачје;
- г) уништување на стока и
- д) отстапување на стока во корист на државата;

15. "Царински постапки" се:

- а) пуштање на стока во слободен промет;
- б) транзит;
- в) царинско складирање;
- г) увоз за облагородување;
- д) преработка под царинска контрола;
- е) привремен увоз;
- ж) извоз;

16. "Царински формалности" се сите дејствија кои мора да бидат спроведени од страна на странките и царинскиот орган со цел да се применат царинските прописи;

17. "Царинска декларација" е дејствие во пропишана форма и на начин со кое лицето искажува волја за ставање на стока во одредена царинска постапка;

18. "Декларант" е лице кое поднесува царинска декларација во свое име или лице во чие име се поднесува царинската декларација;

19. "Ставање на стока на увид на царинскиот орган" е известување до царинскиот орган, на пропишан начин, за пристигнување на стоката кај царинскиот орган или кое било друго место кое царинскиот орган го одредил или одобрил;

20. "Пуштање на стока" е дејствие со кое царинскиот орган овозможува располагање со стоката за целите определени со царинската постапка во која таа е ставена;

21. "Носител на постапка" е лице за чија сметка била поднесена царинската декларација или лице на кое, во врска со царинската постапка, биле пренесени правата и обврските од тоа;

22. "Имател на одобрение" е лице на кое му е дадено одобрение;

23. "Елементи за утврдување на давачки" се царинската стапка и износот на давачки според Царинската тарифа и тарифното распоредување на стоката, потеклото на стоката, царинската вредност на стоката, како и количината, видот и состојбата на стоката;

24. "Царинење на стока" е секое службено дејствие при ставање на стоката во царинска постапка или при извршување на формалностите за повторен извоз на стока, во редовна постапка во согласност со членовите 72 до 85 од овој закон или во поедноставена постапка во согласност со членот 88 став (1) точка б) или в) од овој закон;

25. "Поднесување на царинска декларација" е ставање на увид на царинска декларација на надлежниот царински орган од страна на декларантот во пропишана форма и на начин за спроведување на одредената царинска постапка;

26. "Прифаќање на царинска декларација" е констатирање на царинскиот орган дека царинската декларација е во согласност со членовите 72 и 73 од овој закон и евидентирање на истата, од страна на царинскиот орган, во пропишаната евиденција;

27. "Поседување на стока" е владение со стоката или нејзино просто држење;

28. "Ризик" е можност да настане избегнување на давачките или загрозување на безбедноста и сигурноста на Република Македонија во поглед на јавното здравје, животната средина и потрошувачите, вклучувајќи и обезбедување на правилна примена на мерките кои се однесуваат на внесување и изнесување на стока во и од Република Македонија и

29. "Управување со ризик" е систематско идентификување и примена на сите мерки потребни за ограничување на изложеноста на ризик. Тоа вклучува дејствија како собирање на податоци и информации, анализирање и процена на ризик, пропишување и преземање на дејствија и редовен надзор и повторно разгледување на резултатите од преземените дејствија, засновани на меѓународни и домашни извори и стратегии.

ГЛАВА 2

Општи одредби кои ги регулираат правата и обврските на лица во поглед на царинските прописи

Дел 1

Право на застапување

Член 5

(1) Под условите од членот 74 ставови (2) и (3) на овој закон, секое лице може да определи застапник што ќе го застапува за неговото работење пред царинскиот орган заради спроведување на дејствија и формалности пропишани со царинските прописи.

(2) Застапувањето може да биде:

- а) директно, кога застапникот презема дејствија во име и за сметка на друго лице или
- б) индиректно, кога застапникот презема дејствија во свое име, но за сметка на друго лице.

(3) Застапникот мора да изјави пред царинскиот орган дека презема дејствија за сметка на лицето кое го застапува, да наведе дали застапувањето е директно или индиректно и да биде овластен да презема дејствија како застапник.

Лицето кое нема да изјави пред царинскиот орган дека презема дејствија во име или за сметка на друго лице, или кое ќе изјави дека презема дејствија во име или за сметка на друго лице без да биде овластено за тоа, се смета дека презема дејствија во свое име и за своја сметка.

(4) Царинскиот орган може да бара од лицето кое изјавува дека презема дејствија во име или за сметка на друго лице да достави доказ за неговото овластување да презема дејствија како застапник.

Член 6

(1) Работи на застапување во царинските постапки, во смисла на членот 5 од овој закон, може да врши правно лице кое добило одобрение за вршење на работи за застапување во царинските постапки.

(2) Одобренија за вршење на работи за застапување во царинските постапки може да добие правно лице кое ги исполнува следниве услови:

- да е регистрирано на царинското подрачје на Република Македонија,
- да е регистрирано за вршење на дејност на застапување во царински работи на царинското подрачје на Република Македонија и
- да има вработено најмалку едно лице кое има царинска лиценца за вршење на застапување.

(3) Со царинска лиценца за вршење на застапување може да се здобие физичко лице кое ги исполнува следниве услови:

- да има најмалку една година работно искуство од областа на царинското работење доколку лицето има висока стручна подготовка од специјализиран факултет од областа на царинското работење,
- да има најмалку средна стручна подготовка и најмалку две години работно искуство во областа на царинското работење и

- да има положен посебен стручен испит за вршење на застапување во царинските постапки.

(4) Спроведувањето на испитите го врши Централната управа на Царинската управа, за што се плаќаат трошоци и надоместоци.

(5) Одобренија за вршење на работи за застапување во царинските постапки и царинските лиценци за вршење на застапување дава и одзема Централната управа на Царинската управа на Република Македонија.

(6) Министерот за финансии поблиску го определува начинот и содржината на посебниот стручен испит од ставот (3) на овој член и ги определува трошоците и надоместоците за спроведување на стручниот испит.

(7) Министерот за финансии поблиску го определува начинот за докажување на исполнувањето на условите од ставовите (2) и (3) на овој член за здобивање и одземање на одобренијата за вршење на работи на застапување во царинските постапки и царинската лиценца за вршење на застапување.

(8) Централната управа на Царинската управа ја одзема царинската лиценца за вршење на застапување доколку застапникот (физичко лице) повеќе пати незаконито, неправилно и нестручно ја извршува својата работа, под услов за тоа да бил писмено опоменат, со наведување на основите за таква опомена во однос на незаконитото, неправилното и нестручното извршување на работата во последните три години.

(9) Централната управа на Царинската управа го одзема одобрението за вршење на работи за застапување во царинските постапки врз основа на мислење на комисија формирана од министерот за финансии доколку застапникот (правно лице) повеќе пати незаконито, неправилно и нестручно ја извршува својата работа, под услов за тоа да бил писмено опоменат, со наведување на основите за таква опомена во однос на незаконитото, неправилното и нестручното извршување на работата во последните три години.

(10) Централната управа на Царинската управа ја одзема царинската лиценца за вршење на застапување доколку застапникот има правосилна и извршена пресуда за сторено кривично дело од областа на економскиот или нелегалниот промет.

(11) Кога царинската лиценца или одобрението за вршење на работи за застапување се одземени согласно со ставовите (8) и (9) на овој член, нова царинска лиценца или ново одобрение за застапување може да се добие по истекот на една година од денот на одземањето. Кога царинската лиценца за вршење на застапување е одземена согласно со ставот (10) на овој член, нова царинска лиценца за вршење на застапување може да се добие по истекот на две години од денот на одземањето.

Дел 2

Акти кои се однесуваат на примената на царинските прописи

Член 7

(1) Ако со овој закон поинаку не е определено, царинскиот орган што ја води царинската постапка го применува Законот за општата управна постапка.

(2) Доколку царинскиот орган во царинската постапка целосно го прифати барањето, може да го одобри во вид на забелешка на самото барање.

(3) Против решение, што во управна постапка го донесува царинскиот орган, може да се изјави жалба до министерот за финансии во рок од осум дена од денот на доставувањето на решението.

(4) Жалбата не го одлага извршувањето на решението.

(5) По исклучок на ставот (4) од овој член, царинскиот орган може да го одложи извршувањето на донесеното решение, целосно или делумно, во рок кој не може да биде подолг од 180 дена кога се доставени задоволителни докази и факти кои укажуваат дека жал-

бата е оправдана или дека со извршувањето на одлуката би била предизвикана поголема штета на странката, а одложувањето е оправдано. Кога решението се однесува на пресметка на увозни или извозни давачки, одложувањето на извршувањето на тоа решение може да се одобри само доколку давачките се обезбедени со поднесување на соодветна гаранција.

Дел 3

Примена на други прописи

Член 8

Одредбите на овој закон не се применуваат при плаќање на увозни давачки или спроведување на царинските постапки, доколку плаќањето на увозните давачки или спроведувањето на постапките е поинаку уредено со меѓународен договор кон кој Република Македонија пристапила, го прифатила или ратификувала.

Член 9

(1) Царинскиот орган наплатава увозни и извозни давачки и други давачки и даноци во согласност со прописите со кои се регулирани овие видови на давачки и даноци.

(2) Доколку со прописите од ставот (1) на овој член не е поблиску уреден начинот на постапување на царинскиот орган при плаќање и поднесување на гаранција за обезбедување на овие давачки и даноци, царинскиот орган ги применува одредбите од царинските прописи.

Дел 4

Информации

Член 10

(1) Секое заинтересирано лице може да бара информации во поглед на примена на царинските прописи од царинскиот орган. Такво барање може да биде отфрлено ако не се однесува на конкретно предвиден увоз или извоз.

(2) Информацијата од ставот (1) на овој член, царинскиот орган бесплатно му ја дава на бараателот во рок од 15 дена од денот на поднесувањето на барањето. По исклучок може да се надоместат трошоците на царинскиот орган што настануваат, а особено трошоците настанати како резултат на вршење на анализи и експертизи за стока или поради враќање на стоката до бараателот на информацијата.

Член 11

(1) Царинскиот орган дава задолжителна тарифна информација и задолжителна информација за потекло, врз основа на писмено барање.

(2) Задолжителната тарифна информација или задолжителната информација за потекло, е задолжителна за царинскиот орган кон имателот на информацијата само во поглед на тарифното распоредување или утврдување на потеклото на стоката. Задолжителната тарифна информација или задолжителната информација за потекло е задолжителна за царинскиот орган само во поглед на стоката за која царинските формалности се завршуваат по денот на кој информацијата била доставена. Во случај на потекло се работи за формалности кои се однесуваат на примената на одредбите од членовите 24 и 26 став (2) точка б) на овој закон.

(3) Имателот на информацијата, на барање на царинскиот орган, докажува:

- за тарифни цели дека стоката која е декларирана одговара во секој поглед на онаа опишана во информацијата и

- за цели на потекло дека предметната стока и условите кои го определуваат добивањето на потеклото, одговараат во секој поглед на стоката и условите опишани во информацијата.

(4) Задолжителната тарифна информација и задолжителната информација за потекло важи три години од денот на издавање. Задолжителната информација се поништува по службена должност, ако била дадена врз основа на непотполни или неточни информации од барателот. Имателот на задолжителната информација мора да биде известен за нејзино потпишување.

(5) Задолжителната информација престанува да важи:

а) во случај на тарифна информација кога:

1) се донесени или изменети важечките прописи заради што информацијата не е повеќе во согласност со нив;

2) информацијата повеќе не е во согласност со толкувањата на една од номенклатурите наведени во членот 19 од овој закон, и тоа:

- на национално ниво, заради измени и дополнувања на коментарските забелешки на номенклатурата на Царинската тарифа или заради одлука донесена од надлежен суд и

- на меѓународно ниво, заради мислења за распоредување или измени и дополнувања на коментарските забелешки на номенклатурата на Хармонизираниот систем на имиња и шифрирани ознаки, кои ги донесува Светската царинска организација основана во 1952 година под името "Совет за царинска соработка" и

3) информацијата е повлечена или изменета под услов имателот на информацијата да биде известен за повлекувањето или изменувањето на информацијата.

За ден на кој задолжителната информација престанува да важи за случаите кои се наведени во точката а) под 1 и 2 на овој став, се смета денот на службеното објавување на наведените мерки и

б) во случај на информација за потекло кога:

1) се донесени или изменети прописите или кога Република Македонија склучила договор и информацијата повеќе не е во согласност со важечките прописи;

2) информацијата не е повеќе во согласност:

- на национално ниво, со коментарските забелешки или мислењата донесени заради толкување на правилата или заради одлука донесена од надлежен суд и

- на меѓународно ниво, со Договорот за правилата за потекло донесен од Светската трговска организација или со коментарските забелешки или мислењата за потекло донесени за толкување на тој Договор и

3) информацијата е повлечена или изменета под услов имателот на информацијата да биде известен за повлекувањето или менувањето на информацијата.

За ден на кој задолжителната информација престанува да важи за случаите кои се наведени во точката б) под 1 и 2 на овој став, се смета денот на службеното објавување на наведените мерки.

(6) Имателот на задолжителната информација која престанува да важи согласно со ставот (5) точка а) под 2 и 3 или точка б) под 2 и 3 на овој член, може и понатаму да ја користи таа информација во период од шест месеца од денот на службеното објавување или известување. Ова право може да се користи само под услов имателот на информацијата да склучил обврзувачки договор за набавка или продажба на предметната стока врз основа на задолжителната информација пред да се донесе мерката со која задолжителната информација престанала да важи.

Во случаите од ставот (5) точка а) под 1 и точка б) под 1 на овој член, со прописите или договорот, може да се пропише период во кој ќе се применува првата реченица од овој став.

(7) Распоредувањето или утврдувањето на потеклото во задолжителна информација може да се примени под условите пропишани во ставот (6) од овој член, само за определување на увозни или извозни давачки.

Дел 5

Други одредби

Член 12

(1) Царинскиот орган за направените услуги во царинската постапка наплатува надоместоци чиј износ не смее да биде повисок од стварните трошоци и не смее да претставува индиректна заштита на домашните производи или оданочување на увозот или извозот за фискални потреби.

(2) Видот и износот на царинските надоместоци од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот за финансии.

Член 13

(1) Царинскиот орган може да ги спроведува сите мерки на царински надзор и секаков вид на контрола кои смета дека се неопходни за обезбедување на правилна примена на царинските и други прописи.

(2) Царинскиот надзор и царинската контрола се спроведува селективно врз основа на анализа на ризик, со цел да се идентификува ризикот и да се утврди неговата големина и да се развијат потребните мерки за процена на ризикот врз основа на критериуми развиени на национално ниво.

(3) Во случај на посебни околности како што се избегнување на застој на прометот преку граничните премини или застој на спроведување на царинските постапки во внатрешноста на царинското подрачје министерот за финансии може привремено да одреди поедноставувања при спроведувањето на мерките на царински надзор и контрола.

Член 14

За примена на царинските и други прописи, секое лице непосредно или посредно вклучено во дејностите кои се во врска со трговијата со стока, е должно на барање на царинскиот орган, да ги достави сите потребни документи и информации, независно од тоа на каков носител на податоци се наоѓаат и да даде секаква потребна помош во рокот пропишан со тие прописи.

Член 15

(1) Секое лице коешто врши дејност во Република Македонија кое е должно да води евиденција согласно со закон мора, согласно со потребите со стока, е должно да води евиденција за средствата и обврските и сите работи кои се во врска со таа дејност. Соодветните деловни книги за евиденција, документите и другите носители на податоци треба да се водат на начин кој овозможува во секое време да бидат јасни и видливи неговите права и обврски и информациите релевантни за наплата на увозни давачки.

(2) Евиденцијата од ставот (1) на овој член мора да се чува, архивира, евидентира и подготвува на начин утврден со закон.

(3) Информациите евидентирани на носител на податоци може да се пренесат и зачуваат на друг носител на податоци под услов информациите да се точно и целосно пренесени и да се достапни во текот на целиот рок на задолжително чување.

(4) Лицата кои во согласност со царинските прописи се должни да водат евиденција мора истата да ја водат на начин кој овозможува поврзаност со даночната евиденција и другата евиденција од ставот (1) на овој член.

(5) Како евиденција од ставот (4) на овој член се сметаат и сите царински документи кои се однесуваат на таа евиденција.

(6) Евиденцијата треба да биде организирана и чувана, односно носителите на податоци треба да се чуваат на начин кој овозможува нивна проверка од страна на царинскиот орган. За таа цел, лицата коишто се должни да водат евиденција треба да дадат потребна помош, вклучувајќи и обезбедување на детално образложение за формата, организацијата и функционирањето на сметководствениот систем.

Член 16

Сите информации кои се по природа доверливи или се добиени врз доверлива основа, царинскиот орган е должен да ги чува како службена тајна. Доверливите информации нема да се откриваат од страна на царинскиот орган без согласност на лицето или органот од кое истите се добиени. Доставувањето на доверливи информации е допуштено кога со важечките прописи, за заштита на податоците, царинскиот орган е должен или овластен да ги открие или да ги даде информациите во врска со конкретните правни постапки.

Член 17

(1) Лицето учесник во царинската постапка е должен да ги чува документите од членот 14 на овој закон заради контрола од страна на царинскиот орган, во рок пропишан со важечките прописи, но не пократко од пет календарски години, без оглед на каков носител на податоци истите се наоѓаат. Рокот почнува да се смета:

а) во случаите на стока пуштена во слободен промет освен случаите од точката б) на овој став, или стока декларирана за извоз, од последниот ден на календарската година во која е прифатена царинската декларација за пуштање на стоката во слободен промет или извозната царинска декларација;

б) во случаите на стока пуштена во слободен промет со примена на намалени или увозни давачки нула во зависност од нејзината крајна употреба, од последниот ден на календарската година во која завршува царинскиот надзор;

в) во случаите на стока пуштена во други царински постапки, од последниот ден на календарската година во која таа царинска постапка е завршена и

г) во случаите кога стоката е сместена во слободна зона или слободен склад, од последниот ден на календарската година во која таа е изнесена од слободната зона или слободниот склад.

(2) Кога со проверка од страна на царински орган во поглед на царинскиот долг се утврди дека мора да се направи исправка на определен запис во евиденцијата, рокот за чување на документите предвиден во ставот (1) на овој член се продолжува за период кој е доволен за вршење на исправка и нејзина проверка. Одредбите од овој член не ја исклучуваат примената на одредбите на членот 246 од овој закон.

Член 18

Кога за примена на царинските прописи е утврден рок, тој рок не може да се продолжи, освен ако тоа не е изречно предвидено со царинските прописи.

ПОГЛАВЈЕ 2**ОСНОВИ ЗА УТВРДУВАЊЕ НА УВОЗНИ, ОДНОСНО ИЗВОЗНИ ДАВАЧКИ, КАКО И НА ДРУГИ ПРОПИШАНИ МЕРКИ ЗА ТРГОВИЈА СО СТОКА****ГЛАВА 1****Царинска тарифа и распоредување на стока според Царинска тарифа****Член 19**

(1) Кога настанал царински долг, давачките кои претставуваат долг се утврдуваат врз основа на Царинската тарифа на Република Македонија.

(2) Другите мерки пропишани со прописи со кои се регулираат посебни области кои се однесуваат на трговија со стока, кога тоа е потребно, се применуваат согласно со распоредувањето на стоката според Царинската тарифа.

(3) Царинската тарифа на Република Македонија ги опфаќа:

а) номенклатурата на стока изготвена врз основа на Меѓународната конвенција на хармонизираниот систем на имиња и шифрирани ознаки на стоката (Хармонизиран систем) и Комбинираната номенклатура на Европската унија;

б) секоја друга номенклатура која целосно или делумно се заснова на номенклатурата наведена во точката а) на овој став, на која се додаваат какви било расчленувања и која е утврдена со одредбите на прописите кои регулираат посебни области во поглед на примената на тарифните мерки што се однесуваат на трговијата со стока;

в) царинската стапка и износот на давачките кои се применуваат за стоката опфатена со номенклатурата од точката а) на овој став;

г) преференцијалните тарифни мерки содржани во договорите кои Република Македонија ги склучила со одредени земји или група на земји, а со кои се предвидува одобрување на преференцијален тарифен третман;

д) преференцијални тарифни мерки усвоени еднострано од Република Македонија во однос на одредени земји, група на земји или територии;

ѓ) автономни мерки за намалување или укинување на увозните давачки кои се наплаќаат за одредена стока и

е) други тарифни мерки пропишани со други прописи.

(4) Наместо царинската стапка и износот на давачките од ставот 3 точка в) на овој член, на барање на декларантот се применуваат мерките од ставот 3 точки г), на д) и ѓ) на овој член кога предметната стока ги исполнува пропишаните услови.

(5) Кога примената на мерките од ставот (3) точки г), д) и ѓ) на овој член е ограничена на одредена количина на стока за увоз, таа примена престанува:

а) веднаш по достигнувањето на пропишаното ограничување на количината на стока за увоз, во случај на тарифни квоти и

б) во согласност со важечките прописи, во случај на тарифни плафони.

(6) Распоредување на стока е утврдување, согласно со важечките прописи, на тарифни броеви, подброеви и тарифни ознаки од Царинската тарифа на Република Македонија во која наведената стока треба да се распореди.

(7) Владата на Република Македонија по предлог на министерот за економија утврден во согласност со министерот за финансии, а по претходно мислење од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство или друг министер кој раководи со органот на државната управа од соодветната област во зависност од видот на стоката пропишува автономни мерки за намалување или укинување на увозните давачки од ставот (3) точка ѓ) на овој член. Мерките од овој став се пропишуваат за стока која не се произведува во Република Македонија или не се произведува во доволни количини или не одговара на посебните потреби на домашната индустрија. Автономните мерки за намалување или укинување на увозните давачки може да се определат за определен или неопределен временски период, како и за ограничена или неограничена количина на стока.

(8) Владата на Република Македонија по предлог на министерот за економија утврден во согласност со министерот за финансии, а по претходно мислење од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство или друг министер кој раководи со органот на државната управа од соодветната област во зависност од видот на стоката, ги пропишува поблиските услови кои мора да бидат исполнети за стоката да може да биде предмет на автономни мерки за намалување или укинување на увозните давачки, постапката за воведување на автономни мерки, како и начинот на нивно распределување или користење.

Член 20

(1) Повластен тарифен третман за одредена стока заради нејзиниот вид или крајна употреба може да се даде доколку се исполнат поблиските услови пропишани со прописот од членот 257 на овој закон. Кога со овој пропис е пропишано дека е потребно давање на одобрение, се применуваат членовите 99 и 100 од овој закон.

(2) За примена на ставот (1) на овој член поимот “повластен тарифен третман” е намалување или одложување на увозните давачки од членот 4 точка 9) на овој закон, како и во случаи на тарифни квоти.

ГЛАВА 2

Потекло на стока

Дел 1

Непреференцијално потекло на стока

Член 21

Со одредбите на членовите 22, 23, 24 и 25 од овој закон се дефинира непреференцијалното потекло на стока за:

а) примена на Царинската тарифа на Република Македонија со исклучок на мерките од членот 19 став (3) точки г) и д) на овој закон;

б) примена на други мерки различни од тарифни мерки утврдени со прописите со кои се регулираат посебни области поврзани со трговијата со стока и

в) изготвување и давање на уверенија за потекло.

Член 22

(1) Стока со потекло од една земја е онаа стока која е целосно добиена или произведена во таа земја.

(2) Поимот “стока целосно добиена од една земја” опфаќа:

а) минерални производи извадени во таа земја;

б) растителни производи набрани во таа земја;

в) живи животни родени и одгледани во таа земја;

г) производи добиени од живи животни одгледани во таа земја;

д) производи од лов или риболов извршен во таа земја;

ѓ) производи од морски риболов и други производи извадени од морето надвор од територијалните води на таа земја, со пловни објекти регистрирани или заведени во таа земја и кои пловат под знамето на таа земја;

е) стока добиена или произведена на бродови-фабрики од производи наведени во точката ѓ) на овој став, со потекло од таа земја, под услов таквите бродови-фабрики да се регистрирани или заведени во таа земја и да пловат под нејзино знаме;

ж) производи земенни од морското дно или тлото под него надвор од територијалните води, под услов таа земја да има ексклузивни права на искористување на морското дно или тлото под него;

з) отпадоци и остатоци добиени од производни операции и од веќе употребувани предмети, ако тие се собирани во таа земја и ако одговараат само за повторно добивање на сировини и

с) стока произведена во таа земја само од стока наведена во точките од а) до з) на овој став или од неа добиени производи во која било фаза на производство.

(3) За примена на ставот (2) од овој член поимот “земја” ги опфаќа и територијалните морски води на таа земја.

Член 23

Стока чие производство се врши во повеќе од една земја, се смета дека потекнува од земјата каде што била подложена на нејзината последна, суштинска, економски оправдана преработка или обработка во објект опремен за таа намена која доведува до изработка на нов производ или претставува значајна фаза во таа изработка.

Член 24

Секоја преработка или обработка нема под никакви околности да се смета за доволна за така произведената стока да го стекне потеклото на земјата каде што преработката или обработката е извршена, во смисла на членот 23 од овој закон, за која е утврдено или за која утврдените факти ја оправдуваат претпоставката дека нејзина единствена цел била да се избегнат одредбите кои се применуваат во Република Македонија за стока од одредени земји.

Член 25

(1) Со царинските или други прописи на Република Македонија со кои се регулираат посебни области, може да се пропише задолжително поднесување на документ како доказ за потекло на стока.

(2) Покрај поднесувањето на таков документ од ставот (1) на овој член, царинскиот орган може, во случај на основани сомневања, да бара поднесување дополнителен доказ за да се осигури дека наведеното потекло навистина е во согласност со царинските прописи.

Дел 2

Преференцијално потекло на стока

Член 26

(1) Со правилата за преференцијално потекло се пропишуваат условите за стекнување на потекло кои стоката мора да ги исполни за да се остварат поволностите од мерките од членот 19 став (3) точки г) и д) на овој закон.

(2) Правилата од ставот (1) на овој член се утврдуваат:

а) за стока опфатена во договорите од членот 19 став (3) точка г) на овој закон, во тие договори и

б) за стока која ги користи преференцијалните тарифни мерки од членот 19 став (3) точка д) на овој закон, во согласност со прописот од членот 257 на овој закон.

ГЛАВА 3

Вредност на стока за царински потреби

Член 27

Со одредбите од оваа глава се утврдува царинската вредност на стоката за примена на Царинската тарифа и на други мерки кои не се поврзани со Царинската тарифа, а кои се уредени со посебни прописи кои се однесуваат на трговија со стока.

Член 28

(1) Царинската вредност на увезената стока е трансакциската вредност, а тоа е вистински платена цена или цена која треба да се плати за стоката кога е продадена за извоз во царинското подрачје на Република Македонија, прилагодена, таму каде што е тоа потребно, во согласност со членовите 35 и 36 од овој закон под услов:

а) купувачот да нема ограничувања во поглед на располагање или употреба на стоката, освен ограничувањата кои:

- се предвидени со прописите на Република Македонија,

- ја определуваат географската област во која стоката може да се препродава или

- не влијаат значително врз вредноста на стоката;

б) продажбата или цената да не подлежат на некои услови или обврски чија вредност не може да се утврди во поглед на стоката која се вреднува;

в) ниеден дел од приходот од која било идна препродажба, располагање или употреба на стоката од страна на купувачот нема директно или индиректно да припадне на продавачот, освен доколку може да се изврши соодветно прилагодување согласно со членот 35 од овој закон и

г) купувачот и продавачот да не се заемно поврзани, или ако се поврзани, трансакциската вредност да е прифатлива за царинските потреби во согласност со ставот (2) од овој член.

(2) а) При утврдување дали трансакциската вредност е прифатлива за примена на ставот (1) од овој член, самиот факт дека купувачот и продавачот се заемно поврзани не е доволна причина трансакциската вредност да се смета за неприфатлива. Во таков случај треба да се испитаат околностите под кои се врши про-

дажбата и трансакциската вредност се прифаќа под услов поврзаноста да не влијаела на цената. Ако од информациите добиени од декларантот или од други извори царинскиот орган има причини да смета дека поврзаноста влијаела на цената, овие причини треба да му ги соопшти на декларантот и да му даде соодветна можност за негов одговор. На барање на декларантот, таквите причини му се доставуваат во писмена форма;

б) При продажбата меѓу поврзани лица, трансакциската вредност се смета за прифатлива, а стоката се вреднува во согласност со одредбите од ставот (1) на овој член, секогаш кога декларантот ќе докаже дека таквата вредност е приближно еднаква на една од следниве вредности кои настанале во ист или приближно ист временски период:

1) трансакциската вредност при продажби, меѓу купувачи и продавачи кои не се заемно поврзани, на идентична или слична стока за извоз во Република Македонија;

2) царинската вредност на идентична или слична стока, утврдена во согласност со членот 32 од овој закон и

3) царинската вредност на идентична или слична стока, утврдена во согласност со членот 33 од овој закон.

При примена на претходните проверки, треба да се земат предвид покажаните разлики во комерцијалните нивоа, количините, елементите набројани во членот 35 од овој закон и трошоците кој паѓаат на товар на продавачот при продажбата во која продавачот и купувачот не се поврзани, а кои не се прикажани при продажба во која продавачот и купувачот се поврзани.

в) Критериумите наведени во ставот (2) точка б) од овој член се применуваат по барање на декларантот и тоа само заради споредбени потреби, а не и за замена на вредностите.

(3) а) Вистински платена цена или цена која треба да се плати е вкупното плаќање кое е извршено или кое треба да се изврши од страна на купувачот кон или во корист на продавачот за увезената стока и ги содржи сите плаќања кои се извршени или треба да се извршат како услов за продажба на увезената стока од купувачот кон продавачот или од купувачот кон друго лице за задоволување на обврската на продавачот. Плаќањето не е потребно секогаш да се извршува со пренос на пари. Плаќањето може да се изврши преку акредитив или преносливи инструменти, на директен или индиректен начин и

б) Активности, вклучувајќи и маркетинг активности, кои ги презема купувачот на своја сметка, различни од оние за кои е пропишано прилагодување на вредноста во согласност со членот 35 од овој закон, не се сметаат како индиректно плаќање кон продавачот, иако може да се смета дека тие се од корист за продавачот или биле преземени во договор со продавачот. Трошоците за овие активности не се додаваат на цената која е вистински платена или цената која треба да се плати при утврдување на царинската вредност на увезената стока.

Член 29

(1) а) Ако царинската вредност на увезената стока не може да се утврди во согласност со членот 28 од овој закон, како царинска вредност се смета трансакциската вредност на идентична стока, продадена за извоз во Република Македонија и извезена во исто или приближно исто време, како и стоката која се вреднува.

б) Кога се применува овој член, при утврдувањето на царинската вредност, се употребува трансакциска вредност на идентична стока која се продава на исто комерцијално ниво и главно во иста количина, како и стоката која се вреднува. Кога таква продажба не е пронајдена, се употребува трансакциска вредност на идентична стока продадена на различно комерцијално ниво и/или во различна количина, со потребно прила-

годување заради разликите во комерцијалното ниво и/или количината, а под услов таквото прилагодување да може да се изврши врз основа на докази од кои јасно произлегува оправданоста и точноста на прилагодувањето, без оглед на тоа дали со прилагодувањето се зголемува и/или се намалува вредноста.

(2) Кога трошоците наведени во членот 35 став (1) точка д) од овој закон се вклучени во трансакциската вредност, треба да се направи прилагодување заради земање предвид на значителните разлики на тие трошоци меѓу увезената стока и идентичната стока, а кои произлегуваат од различната оддалеченост и видот на транспортот.

(3) Ако при примена на овој член е пронајдена повеќе од една трансакциска вредност на идентична стока, за утврдување на царинската вредност на увезената стока се употребува најниската таква вредност.

Член 30

(1) а) Ако царинската вредност на увезената стока не може да се утврди во согласност со членовите 28 и 29 од овој закон, како царинска вредност се смета трансакциска вредност на слична стока, продадена за извоз во Република Македонија и извезена во исто или приближно исто време, како и стоката која се вреднува.

б) Кога се применува овој член, при утврдувањето на царинската вредност, се употребува трансакциска вредност на слична стока која се продава на исто комерцијално ниво и главно во иста количина, како и стоката која се вреднува. Кога таква продажба не е пронајдена, се употребува трансакциска вредност на слична стока продадена на различно комерцијално ниво и/или во различна количина, со потребно прилагодување заради разликите во комерцијалното ниво и/или количината, а под услов таквото прилагодување да може да се изврши врз основа на докази од кои јасно произлегува оправданоста и точноста на прилагодувањето, без оглед на тоа дали со прилагодувањето се зголемува и/или се намалува вредноста.

(2) Кога трошоците наведени во членот 35 став (1) точка д) од овој закон се вклучени во трансакциската вредност, треба да се направи прилагодување заради земање предвид на значителните разлики на тие трошоци меѓу увезената стока и сличната стока, а кои произлегуваат од различната оддалеченост и видот на транспортот.

(3) Ако при примена на овој член е пронајдена повеќе од една трансакциска вредност на слична стока, за утврдување на царинската вредност на увезената стока се употребува најниската таква вредност.

Член 31

Ако царинската вредност на увезената стока не може да се утврди во согласност со членовите 28, 29 и 30 од овој закон, царинската вредност се утврдува во согласност со членот 32 од овој закон. Ако царинската вредност не може да се утврди во согласност со членот 32 од овој закон, царинската вредност се утврдува во согласност со членот 33 од овој закон, освен во случај кога декларантот бара да се замени редоследот на примената на членовите 32 и 33 од овој закон.

Член 32

(1) а) Ако увезената стока или идентична или слична увезена стока е продадена во Република Македонија во иста состојба како што била увезена, царинската вредност на увезената стока, согласно со одредбите на овој член, треба да се утврди врз основа на единечна цена по која увезената стока или идентична или слична увезена стока, во таква состојба, во најголема вкупна количина, е продадена на лица кои не се поврзани со лицата од кои ја купуваат стоката, во исто или приближно исто време на увоз на стоката што се вреднува, под услов цената да се намали за износот на:

1) вообичаените провизии кои обично се плаќаат или кои се договорени да се плаќаат или вообичаени зголемувања кои се прават заради остварување на профит и општи трошоци (вклучувајќи директни и индиректни трошоци за маркетинг на предметната стока) во врска со продажбата во Република Македонија за увезена стока од иста класа или вид;

2) вообичаените трошоци за транспорт и осигурување и други трошоци во врска со транспортот и осигурувањето настанати во Република Македонија;

3) трошоците наведени во членот 35 став (1) точка д) од овој закон, таму каде што се применуваат и

4) увозните давачки и други давачки кои се плаќаат во Република Македонија при увоз или продажба на стока.

(б) Ако ниту увезената стока ниту идентична или слична увезена стока не е продадена во исто или приближно исто време на увоз на стоката која се вреднува, царинската вредност на стоката која подлежи на одредбите од ставот (1) точка а) на овој член се утврдува врз основа на единечна цена по која увезената стока или идентична или слична увезена стока е продадена во Република Македонија во состојба како што е увезена, во најран датум по увозот на стоката која се вреднува, но пред истекот на 90 дена после таквиот увоз.

(2) Ако во Република Македонија не е продадена увезената стока или идентична или слична увезена стока во состојба како што е увезена, во тој случај, ако увозникот тоа го бара, царинската вредност ќе се утврди врз основа на единечна цена по која увезената стока, после натамошна преработка, е продадена во најголема вкупна количина на лица во Република Македонија кои не се поврзани со лицата од кои ја купуваат стоката, под услов при вреднувањето да се земе предвид вредноста додадена со таквата преработка и намалувањата наведени во ставот (1) точка а) од овој член.

Член 33

(1) Царинската вредност на увезената стока согласно со одредбите на овој член се утврдува врз основа на пресметковната вредност. Пресметковната вредност претставува збир од:

а) вредноста на материјалите и трошоците за производство или други видови на преработки применети во производството на увезената стока;

б) износот на профитот и општите трошоци кои се еднакви на износот кој вообичаено се искажува при продажба на стока од иста класа или вид како што е стоката која се вреднува, а кои се направени од производителите во земјата извозник за извоз во Република Македонија и

в) цената или вредноста на сите други трошоци наведени во членот 35 став (1) точка д) од овој закон.

(2) Не може да се бара ниту пак да се присилува кое било лице кое не е резидент на Република Македонија да овозможи преглед или да дозволи пристап до која било сметка или друг документ заради утврдување на пресметковната вредност. Царинскиот орган може да ги провери податоците кои се дадени од страна на производителот на стоката заради утврдување на царинската вредност согласно со овој член, во некоја друга земја, со претходна согласност од страна на производителот и под услов навремено да бидат известени властите на земјата и тие да не се спротивставуваат на проверката.

Член 34

(1) Ако царинската вредност на увезената стока не може да се утврди врз основа на членовите 28, 29, 30, 31, 32 и 33 од овој закон, таа се утврдува, врз основа на податоците кои се на располагање во Република Македонија, со употреба на оправдани средства кои се во согласност со принципите и со одредбите содржани во:

- Договорот за примена на членот 7 од Општиот договор за царини и трговија од 1994 година,

- членот 7 од Општиот договор за царини и трговија од 1994 година и

- членот 27 заклучно со членот 45 од овој закон.

(2) Согласно со одредбите од овој член, царинската вредност не може да се утврди врз основа на:

а) продажната цена во Република Македонија на стока произведена во Република Македонија;

б) систем кој овозможува, за царински потреби, прифаќање на повисоката од две алтернативни вредности;

в) цената на стоката на домашен пазар во земјата извозничка;

г) трошоците за производство, освен оние пресметковни вредности кои се утврдуваат за идентична или слична стока во согласност со одредбите на членот 33 од овој закон;

д) цената на стоката за извоз во некоја друга земја, а не во Република Македонија;

ѓ) минимални царински вредности или

е) произволни или измислени вредности.

На барање на увозникот, истиот писмено се известува за царинската вредност која е утврдена согласно со одредбите од овој член и за методите применети при утврдување на оваа вредност.

Член 35

(1) При утврдување на царинска вредност согласно со членот 28 од овој закон, кон вистински платената цена или цената која треба да се плати за увезената стока, се додаваат:

а) во онаа мера во која паѓаат на товар на купувачот, а не се вклучени во вистински платената цена или цената која треба да се плати за стоката:

1) провизии и посреднички провизии, освен куповни провизии;

2) трошоци за амбалажа кои за царински потреби се сметаат како целина со стоката сместена во неа и

3) трошоци за пакување без оглед на тоа дали се работи за работна рака или за материјали;

б) вредноста, соодветно распределена, за следната стока и услуги кои од страна на купувачот се обезбедени на директен или индиректен начин, бесплатно или со намалени трошоци, употребени во производството и продажбата за извоз на увезената стока, во онаа мера во која таквата вредност не била вклучена во вистински платената цена или цената која треба да се плати:

1) материјали, компоненти, делови и слични предмети вградени во увезената стока;

2) алати, матрици, калапи и слични предмети употребени за производство на увезената стока;

3) материјали потрошени во производството на увезената стока и

4) инженеринг, развој, уметничка работа, дизајнирање и планови и цртежи извршени надвор од Република Македонија, а кои се неопходни за производство на увезената стока;

в) тантиемите (надоместоци или процент од приходот кои се плаќаат на носителот на правото од интелектуална сопственост) и трошоци за лиценци во врска со стоката која се вреднува, а кои купувачот мора да ги плати директно или индиректно, како услов за продажба на стоката која се вреднува, во онаа мера во која таквите тантиеми и трошоци за лиценци не се вклучени во вистински платената цена или цената која треба да се плати;

г) вредноста на кој било дел од приходот при која било натамошна препродажба, располагање или користење на увезената стока што директно или индиректно му се плаќа на продавачот и

д) 1) трошоците за транспорт и осигурување на увезената стока до местото на внесување во царинското подрачје на Република Македонија и

2) трошоците за натовар, истовар и манипулација поврзани со транспортот на увезената стока до местото на внесување во царинското подрачје на Република Македонија.

(2) Додатоците на вистински платената цена или цената која треба да се плати се утврдуваат во согласност со овој член, само врз основа на објективни и мерливи податоци.

(3) При утврдување на царинската вредност нема да се додаваат никакви додатоци на цената која е вистински платена или цената која треба да се плати, освен оние кои се предвидени во согласност со овој член.

(4) Во оваа глава под “куповни провизии” се подразбираат трошоци кои увозникот ги платил на својот застапник за услугите за застапување во странство при купување на стоката која се вреднува.

(5) По исклучок на ставот (1) точка в) од овој член:

а) трошоците настанати за правото на репродукција на увезената стока во Република Македонија не се додаваат кон вистински платената цена или цената која треба да се плати за увезената стока при утврдување на царинската вредност и

б) плаќањата извршени од купувачот за право на дистрибуција или препродажба на увезената стока не се додаваат кон вистински платената цена или цената која треба да се плати за увезената стока ако таквите плаќања не се услов за продажба за извоз на стоката во Република Македонија.

Член 36

Под услов, кога посебно се одвоени од вистински платената цена или цената која треба да се плати, во царинската вредност не се вклучуваат:

а) трошоците за транспорт на стоката после нејзиното пристигнување во местото на внесување во царинското подрачје на Република Македонија;

б) трошоците за монтирање, изградба, склопување, одржување или техничка помош настанати после увозот на индустриски постројки, машини или опрема;

в) трошоците за камати кои произлегуваат од финансискиот договор склучен со купувачот и поврзани со купувањето на увезената стока, без оглед дали средствата се обезбедени од продавачот или од друго лице, под услов финансискиот договор да бил склучен во писмена форма и ако тоа се бара, купувачот да може да докаже дека:

- таквата стока е навистина продадена по цената декларирана како вистински платена цена или цена која треба да се плати и

- искажаната каматна стапка не го надминува нивото на вообичаена каматна стапка за такви трансакции и тоа во време кога во земјата е одобрено финансирањето;

г) трошоците за добивање на правото за репродукција на увезената стока во Република Македонија;

д) куповни провизии и

ѓ) увозни давачки или други давачки кои се плаќаат во Република Македонија при увозот или продажба на стоката.

Член 37

Сите намалувања на цената не се вклучуваат во царинската вредност, во согласност со членот 28 од овој закон, ако се договорени пред извршениот увоз и остварени во договорениот рок.

Член 38

Царинската вредност на стоката што се увезува без плаќање на противвредност се утврдува врз основа на одредбите на членовите 29 до 34 од овој закон.

Член 39

(1) По исклучок на одредбите на членовите 27 до 45 од овој закон, при утврдувањето на царинската вредност на увезени носители на податоци кои содржат податоци или програмски инструкции наменети за употреба во машините за автоматска обработка на податоци, се земаат предвид само трошоците или вредноста на носителите на податоци.

Царинската вредност на увезените носители на податоци или инструкции, нема да ги вклучува трошоците или вредноста на податоците или инструкциите, под услов тие трошоци или вредности да се одвоени од трошоците или вредноста на носителите на податоци.

(2) За целите на овој член:

а) изразот “носители на податоци” не се однесува на интегрирани кола, полупроводници и слични направи или производи во кои се вградени такви интегрирани кола или направи и

б) изразот “податоци или инструкции” не се однесува на звучни, кинематографски или видео записи.

Член 40

(1) Ако се увезува стока, за која е договорена обврска согласно со членот 35 став (1) точки б), в) и г) на овој закон, увозникот е должен тоа да го наведе во царинската декларација.

(2) Увозникот е должен на надлежниот царински орган да ја пријави препродажбата, располагањето или користењето на увезената стока од која произлегува плаќање на определен износ на продавачот во согласност со членот 35 став (1) точка г) од овој закон, најдоцна во рок од 30 дена од денот на плаќањето.

Член 41

(1) Ако во една пратка се наоѓаат повеќе видови на стока која се царини по различни царински стапки, трошоците за купување на стоката искажани во вкупен износ за целата пратка, како и трошоците за транспорт, осигурување и доставување, се пресметуваат сразмерно на вредноста на секој вид стока.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, царинскиот орган може, на барање на декларантот, трошоците од ставот (1) на овој член кои се однесуваат на повеќе видови на стока во една пратка да ги додаде кон вредноста на онаа стока за која увозните давачки се највисоки.

Член 42

(1) Царинскиот орган може во царинската постапка да ги бара од декларантот сите документи и податоци кои се потребни за утврдување на царинската вредност според членовите 28 до 36 на овој закон.

(2) Одредбите од членовите 27 до 45 на овој закон нема да го ограничат и да го доведат во прашање правото на царинскиот орган да ја утврди вистинитоста и исправноста на која било изјава, документ или декларација поднесена заради утврдување на царинската вредност.

(3) Ако фактурата од оправдани причини не е приложена, односно ако царинскиот орган има основани сомневања дека вредноста на стоката што е наведена во фактурата не одговара на одредбите за трансакциска вредност од овој закон, царинската вредност се утврдува врз основа на одредбите од членовите 29 до 34 на овој закон.

(4) На писмено барање, увозникот има право на писмено објаснување од царинскиот орган за начинот на утврдување на царинската вредност на увезената стока.

Член 43

Ако во постапката на утврдување на царинската вредност е потребно да се изврши конверзија на странска во домашна валута, странската валута се пресметува во домашна валута според средниот курс утврден од Народната банка на Република Македонија. Начинот на примена на средниот курс во постапката на утврдување на царинската вредност го пропишува министерот за финансии.

Член 44

Ако во постапката на утврдување на царинската вредност на увезената стока е потребно да се одложи конечното утврдување на царинската вредност, стоката може да се пушти на декларантот, под услов да се поднесе гаранција за обезбедување на плаќањето на царинскиот долг, во согласност со членовите 204, 208, 210, 211, 213, 214 и 215 од овој закон, во износ кој го покрива конечното плаќање на царинскиот долг кој би можел да настане.

Член 45

Одредбите од оваа глава не ја исклучуваат примената на посебните одредби од овој закон или од прописот од членот 257 на овој закон кои се однесуваат на утврдување на вредноста, за царински потреби, на стоката пуштена во слободен промет откако и бил одреден друг вид на царински дозволено постапување или употреба на стока.

ПОГЛАВЈЕ 3**ОДРЕДБИ КОИ СЕ ПРИМЕНУВААТ НА СТОКА ВНЕСЕНА ВО ЦАРИНСКОТО ПОДРАЧЈЕ ДО ОДРЕДУВАЊЕ НА ЦАРИНСКИ ДОЗВОЛЕНО ПОСТАПУВАЊЕ ИЛИ УПОТРЕБА НА СТОКА****ГЛАВА 1****Внесување на стока во царинското подрачје****Член 46**

(1) Странска стока може да се внесе на царинското подрачје преку царински гранични премини во времето кога тие се отворени за промет.

(2) Царинските гранични премини преку кои се врши промет на патници или стока во согласност со царинските или другите прописи и нивната категоризација, ги определува Владата на Република Македонија на предлог на министерот за финансии. За проектирање, градба и реконструкција на објекти на царинските гранични премини е потребна согласност од министерот за финансии по претходно мислење од директорот на Царинската управа.

(3) Прометот на стока која подлежи на фитосанитарна, ветеринарна или друга пропишана контрола, е дозволен само преку граничните премини кои во согласност со прописите од соодветната област се одредени за внесување и изнесување на таква стока.

(4) Во случај на вонредни околности, виша сила, нарушување на јавен ред и мир од поголем обем и загрозување на безбедноста на земјата Владата на Република Македонија може да одреди внесување или изнесување на стока или на одреден вид на стока само преку одредени гранични премини.

Член 47

(1) Стоката која е внесена во царинското подрачје е предмет на царински надзор од моментот на нејзиното внесување. Таквата стока може да биде предмет на контрола од царинскиот орган во согласност со важечките прописи.

(2) Стоката останува под царински надзор се додека е потребно да се одреди нејзиниот царински статус. Во случај на странска стока, не исклучувајќи ја примената на членот 95 став (1) од овој закон, стоката останува под царински надзор додека нејзиниот царински статус не се промени, односно додека не се внесе во слободна зона или слободен склад, повторно извезе или уништи согласно со членот 191 од овој закон.

Член 48

(1) Стоката внесена во царинското подрачје без одложување се пренесува од лицето кое ја внело, по пат и според упатства определени од царински орган до:

а) царинскиот орган на граничниот премин или до друго место определено или одобрено од царински орган или

б) слободна зона, доколку стоката се носи директно по:

- воден или воздушен пат или

- по копнен пат без преминување преку други делови на царинското подрачје кога слободната зона се наоѓа на копнената граница на Република Македонија и друга земја.

(2) За царински орган од ставот (1) точка а) на овој член се смета најблискиот царински орган по поминување на граничната линија, земајќи го предвид најкраткиот вообичаен пат.

(3) Лице кое презема обврска за превезување на стоката по нејзиното внесување во царинското подрачје, меѓу другото и како резултат на претовар, е одговорно за придржување кон обврската пропишана во ставот (1) од овој член.

(4) Одредбите од ставот (1) точка а) на овој член не ја исклучуваат примената на кој било од важечките прописи во поглед на туристичкиот, пограничниот, поштенскиот промет или прометот од незначителна економска важност, под услов со тоа да не е загрозувана можноста за спроведување на царинскиот надзор и царинската контрола.

(5) Одредбите од ставот (1) на овој член не се применуваат на стока којашто се наоѓа на воздухоплови кои поминуваат преку воздушниот простор на Република Македонија, а кои како крајно одредиште немаат предвидено аеродром во Република Македонија.

Член 49

(1) Кога поради непредвидливи околности или виша сила, обврските од членот 48 став (1) на овој закон не можат да се исполнат, лицето кое таа обврска е должно да ја исполни или секое друго лице кое презема дејствија наместо него, без одложување го информира надлежниот царински орган за настанатата ситуација. Кога непредвидливите околности или вишата сила не предизвикуваат потполно губење на стоката царинскиот орган, исто така, ќе биде информиран и за точното место каде што се наоѓа стоката.

(2) Кога поради непредвидливи околности или виша сила, воздухоплов опфатен со членот 48 став (5) од овој закон е принуден привремено да се приземји на царинското подрачје и притоа не може да се исполни обврската од членот 48 став (1) на овој закон, лицето кое го довело воздухопловот во царинското подрачје или друго лице кое презема дејствија наместо него, без одложување го информира царинскиот орган за настанатата ситуација.

(3) Царинскиот орган ги определува мерките кои се преземаат за овозможување на царински надзор на стоката од ставот (1) на овој член, како и за онаа стока која се наоѓа во воздухопловот согласно со ставот (2) на овој член, а кога е тоа потребно и мерката стоката да биде дополнително доставена до царинскиот орган или на друго место определено или одобрено од царинскиот орган.

ГЛАВА 2**Ставање на увид на стока на царински орган****Член 50**

(1) Стока која согласно со членот 48 став (1) точка а) од овој закон пристигнува до царинскиот орган на граничниот премин или на друго место коешто царинскиот орган го определил или одобрил, се става на увид на царинскиот орган од страна на лицето кое ја внело во царинското подрачје или ако е потребно, од страна на лицето кое ја презело одговорноста за превоз на стоката по нејзиното внесување.

(2) Царинскиот орган ги определува местата во кои стоката се става на увид и се спроведуваат царинските формалности.

Член 51

Одредбите од членот 50 на овој закон не ја исклучуваат примената на прописите кои се однесуваат на стока која:

- а) патниците ја носат со себе и
- б) е ставена во царинска постапка, но не е ставена на увид на царинскиот орган.

Член 52

Од моментот на ставање на стоката на увид, а заради одредување на царински дозволеното постапување или употреба на стока, таа може да биде прегледана и да се земат мостри со одобрение на царинскиот орган. Одобрението се дава на барање на лицето овластено да го одреди таквото постапување или употреба на стоката.

ГЛАВА 3

Збирна декларација и истовар на стока ставена на увид на царински орган

Член 53

(1) За стоката ставена на увид на царински орган, освен за стоката од членот 55 на овој закон, се поднесува збирна декларација.

(2) Збирна декларација се поднесува кога стоката се става на увид на царинскиот орган. Царинскиот орган може да одобри поднесување на збирна декларација во рок кој не го надминува првиот работен ден по денот кога стоката е ставена на увид на царинскиот орган.

Член 54

(1) Збирна декларација се поднесува на образец пропишан со прописот од членот 257 на овој закон. Царинскиот орган, како збирна декларација, може да дозволи употреба и на друг комерцијален или службен документ кој ги содржи сите податоци потребни за идентификација на стоката.

(2) Збирна декларација се поднесува од страна на лицето:

- а) кое ја вanelо стоката во царинското подрачје, или кое било лице кое ја презело одговорноста за превезување на стоката по нејзиното внесување и
- б) во чие име преземаат дејствија лицата од точката а) на овој став.

Член 55

Без да се исклучи примената на одредбите од царинските и другите прописи кои се однесуваат на стока која ја увезуваат патници и поштенските пратки, царинскиот орган може да одобри да не се поднесе збирна декларација, под услов тоа да не го загрозува царинскиот надзор на стоката и кога пред истекот на рокот од членот 53 на овој закон се извршени формалностите потребни за одредување на царински дозволено постапување или употреба на стоката.

Член 56

(1) Стоката може да се истовари или претовари од транспортно средство со кое се превезува само со одобрение од царинскиот орган и тоа на места кои се одредени или одобрени од царинскиот орган. Такво одобрение не е потребно во случај на непосредна опасност која наметнува потреба од итен истовар на целата стока или на дел од стоката. За таков случај царинскиот орган мора веднаш да биде информиран.

(2) Заради проверка на стоката и транспортните средства со кои таа се превезува, царинскиот орган може во секое време да бара стоката да се истовари и распакува.

Член 57

Без одобрение на царинскиот орган стоката не смее да се преместува од местото на кое претходно била ставена.

ГЛАВА 4

Обврска за одредување на царински дозволено постапување или употреба на стока ставена на увид на царински орган

Член 58

За странска стока ставена на увид кај царински орган, се одредува царински дозволено постапување или употреба на стока дозволено за таа странска стока.

Член 59

(1) Кога стоката е опфатена со збирна декларација, формалностите потребни за одредување на царински дозволеното постапување или употреба на стоката мора да се извршат во рок од 20 дена од денот на поднесувањето на збирната декларација.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, во зависност од околностите, царинскиот орган може да определи покус рок или да одобри продолжување на рокот од ставот (1) на овој член. Продолжувањето на рокот не смее да биде подолго од стварните потреби кои се оправдани со оглед на околностите.

ГЛАВА 5

Привремено чување на стока

Член 60

Се до моментот на одредување на царински дозволено постапување или употреба на стока, стоката ставена на увид на царински орган, има третман на привремено чувана стока (во натамошниот текст: привремено чувана стока).

Член 61

(1) Привремено чувана стока се чува само на места одобрени од царинскиот орган на начин определен од тој орган.

(2) Царинскиот орган може да бара лицето кое ја поседува стоката да поднесе гаранција за обезбедување на плаќање на царински долг кој може да настане согласно со членот 218 или 219 од овој закон.

Член 62

Привремено чувана стока може да биде предмет само на форми на ракување кои обезбедуваат одржување на стоката во непроменета состојба без да се промени нејзиниот изглед или технички својства. Одредбите од овој член не ја исклучуваат примената на членот 52 од овој закон.

Член 63

(1) Ако формалностите потребни за одредување на царински дозволено постапување или употреба на стока не започнат во рокот предвиден во членот 59 од овој закон, царинскиот орган без одложување ги презема сите мерки, вклучувајќи и продажба, заради регулирање на настанатата состојба.

(2) Царинскиот орган може да одреди, на ризик и трошок на лицето кое ја поседува стоката, таа да се премести на место кое е под царински надзор, се додека состојбата не се регулира.

ГЛАВА 6

Одредби кои се применуваат на странска стока во транзитна постапка

Член 64

Одредбите од членот 48 на овој закон, освен одредбите на ставот (1) точка а) од тој член и членовите од 49 до 63 на овој закон, не се применуваат на стока која при внесување во царинското подрачје веќе е ставена во транзитна постапка.

Член 65

Кога странска стока која се движела во транзитна постапка пристигне до нејзиното крајно одредиште во царинското подрачје и се стави на увид на царинскиот орган во согласност со царинските и други прописи кои го уредуваат транзитот, се применуваат одредбите на членовите 52 до 63 од овој закон.

ГЛАВА 7**Други одредби****Член 66**

Во зависност од околностите, царинскиот орган може да наложи стоката ставена на увид да биде уништена. За ова царинскиот орган го известува лицето кое ја поседува стоката. Трошоците за уништување на стоката ги сноси лицето кое ја поседува стоката.

Член 67

Кога царинскиот орган утврдил дека стока е бесправно внесена на царинското подрачје или дека царинскиот надзор е избегнат, тој ги презема сите потребни мерки, вклучувајќи и продажба, заради регулирање на настанатата состојба.

ПОГЛАВЈЕ 4**ЦАРИНСКИ ДОЗВОЛЕНО ПОСТАПУВАЊЕ
ИЛИ УПОТРЕБА НА СТОКА****ГЛАВА 1****Општи одредби****Член 68**

(1) Освен ако поинаку не е пропишано со царинските и други прописи, во секое време и под предвидените услови за стоката може да се одреди кое било царински дозволено постапување или употреба на стока без оглед на нејзиниот вид или количина, или земја на потекло, испорака или крајно одредиште.

(2) По исклучок на ставот (1) од овој член, царински дозволено постапување или употреба на стока нема да се одреди ако тоа е во спротивност со забраните и ограничувањата пропишани како посебни мерки од интерес за безбедноста и јавниот морал, зачувување на здравјето и животот на луѓето, животните и растенијата, заштита на животната средина, заштита на природните богатства, заштита на културното наследство со уметнички, историски, археолошки, етнологски или технички вредности, заштита на авторските и другите сродни права и правата на индустриска сопственост, како и други мерки на трговската политика пропишани со закон.

ГЛАВА 2**Царински постапки****Дел 1****Ставање на стока во царинска постапка****Член 69**

(1) Сета стока која се става во царинска постапка мора да биде опфатена со царинска декларација за таа царинска постапка.

(2) Домашна стока декларирана за постапка на извоз, извоз за облагородување, транзит или царинско складирање е под царински надзор од моментот на прифаќање на царинската декларација до моментот на изнесување од царинското подрачје или додека стоката не биде уништена или царинската декларација поништена.

Член 70

(1) Владата на Република Македонија на предлог на министерот за финансии може да определи одредени видови на стока, заради нивните специфични својства да можат, во врска со царинските постапки, да бидат предмет на постапување само на определени царински органи.

(2) Директорот на Царинската управа определува кои царински органи вршат пуштање во слободен промет на одредени видови на стока во зависност од видот на стоката.

Член 71

Царинската декларација се поднесува:

а) во писмена форма;

б) со употреба на техника за електронска обработка на податоци според прописите и со одобрение на царински орган или

в) усно или на кој било друг начин со кој лицето кое ја поседува стоката бара ставање на стоката во царинска постапка, ако таквата можност е пропишана со прописот од членот 257 на овој закон.

А. Царинска декларација во писмена форма**1. Редовна постапка****Член 72**

(1) Царинска декларација во писмена форма се поднесува на образец пропишан со прописот од членот 257 на овој закон. Царинската декларација во писмена форма мора да биде потпишана и мора да ги содржи сите податоци кои се неопходни за спроведување на царинските прописи со кои е регулирана царинската постапка за која стоката е декларирана.

(2) Кон царинската декларација се приложуваат сите документи потребни за спроведување на прописите со кои е регулирана царинската постапка за која стоката е декларирана.

(3) Министерот за финансии го пропишува начинот на пополнување на царинската декларација и кодексот на шифри кои се употребуваат при пополнување на царинската декларација.

Член 73

Царинска декларација која е во согласност со условите пропишани со членот 72 на овој закон, без одлагање се прифаќа од царинскиот орган доколку стоката за која е поднесена царинската декларација е ставена на увид на царинскиот орган.

Член 74

(1) Согласно со одредбите од членот 5 на овој закон, царинска декларација може да поднесе секое лице кое е во состојба да ја стави на увид предметната стока или да наложи истата да се стави на увид на надлежниот царински орган заедно со целокупната документација која е потребна за примена на прописите со кои се регулира царинската постапка за која стоката е декларирана.

(2) Кога прифаќањето на царинската декларација наметнува одредени обврски на одредено лице, царинската декларација мора да се поднесе исклучиво од тоа лице или за сметка на тоа лице.

(3) Декларантот мора да биде регистриран во Република Македонија освен ако се работи за лица кои:

а) поднесуваат царинска декларација за транзит или привремен увоз и

б) декларираат стока повремено, доколку царинскиот орган го смета тоа за оправдано.

Член 75

На барање на декларантот царинскиот орган може да одобри измена на еден или повеќе податоци во царинската декларација и по нејзиното прифаќање. Измената не смее да предизвика царинската декларација да опфати друга стока освен онаа која таа првобитно ја опфаќала. Не се дозволуваат измени кога одобрувањето е побарано откако царинскиот орган:

- а) го известил декларантот дека има намера да врши преглед на стоката или
- б) утврдил дека одредени податоци се неточни или
- в) ја пуштил стоката.

Член 76

(1) По барање на декларантот царинскиот орган ја поништува веќе прифатената царинска декларација доколку декларантот поднесе доказ дека стоката е декларирана по грешка за царинската постапка опфатена со таа царинска декларација или дека заради посебни околности не е повеќе оправдано ставањето на стоката во декларираната царинска постапка. Кога царинскиот орган веќе го известил декларантот дека има намера да врши преглед на стоката, барање за поништување на царинската декларација нема да се прифати сè додека не се изврши прегледот.

(2) Царинската декларација не се поништува по пуштањето на стоката освен во случаите предвидени со прописот од членот 257 на овој закон.

(3) Поништувањето на царинската декларација не ја исклучува примената на казнените одредби од овој закон.

Член 77

Освен ако поинаку не е пропишано со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон, денот којшто се користи за примена на сите прописи кои ја регулираат царинската постапка за која стоката е декларирана е денот на прифаќање на царинската декларација од царинскиот орган.

Член 78

Заради проверка на прифатената царинска декларација, царинскиот орган може:

- а) да ги прегледа документите кои претставуваат царинска декларација и документите кои се приложени кон неа. Царинскиот орган може да бара декларантот да поднесе и други документи заради проверка на точноста на одредени податоци содржани во царинската декларација и
- б) да ја прегледа стоката и да земе мостри за анализа или за детален преглед.

Член 79

(1) Превозот на стоката до местото за преглед или земање на мостри и сето ракување неопходно за преглед на стоката или земање на мостри, го врши декларантот или се врши на негова одговорност. Настанатите трошоци се на товар на декларантот.

(2) Декларантот има право да присуствува при прегледот на стоката и земањето на мостри. Кога смета за потребно, царинскиот орган може да бара од декларантот да присуствува или да биде застапуван при прегледот на стоката или земањето на мостри за да даде помош потребна за олеснување на прегледот на стоката или на земањето на мостри.

(3) Доколку земањето на мостри е во согласност со постапката пропишана со прописот од членот 257 на овој закон, царинскиот орган не е должен на декларантот да му плати надоместок за земените мостри.

Член 80

(1) Кога се врши преглед само на дел од стоката опфатена со царинската декларација, резултатите од делумниот преглед се однесуваат на целокупната стока опфатена со таа царинска декларација. Декларантот може да бара да се продолжи со преглед на стоката доколку смета дека резултатите од делумниот преглед не се валидни за другата декларирана стока.

(2) Во смисла на ставот (1) од овој член, кога образецот на царинската декларација опфаќа две или повеќе наименованија, податоците кои се однесуваат на секое наименование се смета дека претставуваат посебна царинска декларација.

Член 81

(1) Резултатите од проверката на царинската декларација се употребуваат за примена на царинските и други прописи со кои се регулира царинската постапка во која е ставена стоката.

(2) Кога царинската декларација не се проверува, одредбите од ставот (1) на овој член се применуваат врз основа на податоците наведени во царинската декларација.

Член 82

(1) Царинскиот орган ги презема мерките потребни за идентификација на стоката кога е потребна идентификација за да се обезбеди исполнување на условите пропишани за царинската постапка за која стоката е декларирана.

(2) Царински обележја ставени на стока или транспортни средства, се отстрануваат или уништуваат само од страна на царинскиот орган или со негово одобрение освен, ако поради непредвидливи околности или виша сила, отстранувањето или уништувањето на обележјата е неопходно за да се обезбеди заштитата на стоката или транспортните средства.

Член 83

(1) Кога се исполнети условите за ставање на стоката во предметната постапка и под услов стоката да не е предмет на мерки на ограничување и забрана, царинскиот орган ја пушта стоката без одложување откако податоците во царинската декларација се проверени или прифатени без проверка. На ист начин се постапува и кога проверката не може да се заврши во разумен рок, под услов повеќе да не е потребно присуство на стоката заради нејзина проверка. Одредбите од овој став не ја исклучуваат примена на членот 84 од овој закон.

(2) Сета стока опфатена со една царинска декларација се пушта во исто време. За примена на овој став, кога царинската декларација содржи две или повеќе наименованија, податоците кои се однесуваат на секое наименование се смета дека претставуваат посебна царинска декларација.

Член 84

(1) Кога со прифаќањето на царинската декларација настанува царински долг, стоката опфатена со царинската декларација нема да се пушти доколку царинскиот долг не се плати или не се поднесе гаранција.

(2) Во постапката на привремен увоз со делумно ослободување од увозни давачки, стоката опфатена со царинската декларација нема да се пушти доколку не се поднесе гаранција согласно со царинските прописи кои ја регулираат оваа постапка.

(3) Кога, согласно со царинските прописите кои ја регулираат царинската постапка за која е декларирана стоката, царинскиот орган бара поднесување на гаранција, стоката нема да се пушти во предметната царинска постапка се додека не се поднесе таква гаранција.

Член 85

Царинскиот орган ги презема сите потребни мерки, вклучувајќи одземање и продажба, кога стоката:

- а) не може да се пушти бидејќи:
 - не било можно да започне или продолжи со преглед на стоката во рок пропишан од царинскиот орган, од причини кои му се припишуваат на декларантот или
 - документите кои мора да бидат поднесени пред стоката да може да се стави во бараната царинска постапка не се поднесени или
 - плаќањето или гаранцијата која требало да се изврши или поднесе, во однос на увозните или извозните давачки, не се извршени или не се поднесени во пропишаниот рок или
 - стоката е предмет на забрани или ограничувања и
- б) не е преземена во рок од 20 дена од денот на нејзиното пуштање.

Член 86

(1) Кога државен орган по спроведена постапка одлучи да врати привремено одземена странска стока, враќањето може да го спроведе само ако царинскиот орган одобрил едно од царински дозволените постапувања или употреба на стоката и ако евентуално настанатиот царински долг е платен.

(2) Царинскиот долг кој настанал во случајот од ставот (1) на овој член се наплатува од царинскиот должник.

Член 87

(1) Стоката која е одземена или која е отстапена во корист на државата според одредбите на овој закон, по правило, се продава. По исклучок, Владата на Република Македонија по предлог на министерот за финансии може одземената стока бесплатно да ја отстапи на државните органи и хуманитарни организации, а ако се работи за предмети со историска, археолошка, етнографска, културна, уметничка или научна вредност - на надлежниот орган за заштита на спомениците на културата.

Преработки од тутун и алкохолни пијалаци одземени или отстапени во корист на државата според одредбите на овој закон се уништуваат под царински надзор согласно со царинските прописи.

(2) Стоката која не може да се продава, односно употребува од здравствени, ветеринарни, фитосанитарни, безбедносни или други причини пропишани со закон, се уништува под царински надзор согласно со царинските прописи.

(3) Уништувањето на стоката од ставот (2) на овој член е на трошок на сопственикот или декларантот на стоката. Доколку тие се непознати или недостапни, уништувањето е на трошок на царинскиот орган.

(4) Начинот на продажба и постапување со стоката од ставот (1) на овој член, како и за распределба на средствата стекнати од продажбата ги пропишува Владата на Република Македонија.

2. Поедноставени постапки**Член 88**

(1) Со цел да се поедностават формалностите и постапките колку што е можно повеќе, а истовремено да се обезбеди правилно водење на постапките, царинскиот орган, на начин предвиден со прописот од членот 257 на овој закон, одобрува:

а) царинската декларација од членот 72 на овој закон да не содржи некои од податоците наведени во членот 72 став (1) од овој закон или да не се приложат некои од документите кон царинската декларација од членот 72 став (2) на овој закон;

б) поднесување на комерцијален или административен документ, заедно со барање за ставање на стоката во предметната царинска постапка, наместо царинската декларација наведена во членот 72 од овој закон и

в) ставање на стоката во предметната царинска постапка со запишување во евиденцијата на имателот на одобрение. Во тој случај царинскиот орган може да не бара од декларантот да ја стави стоката на увид. Царинската декларација со поедноставување, комерцијалниот или административниот документ или записот во евиденцијата мора да ги содржат најмалку податоците потребни за идентификација на стоката. Кога стоката се запишува во евиденција на имателот на одобрението, мора да се наведе и датумот на запишувањето.

(2) Декларантот е должен да поднесе дополнителна декларација која може да биде од општа, периодична или рекапитулативна природа, освен во случаите кои се определуваат со прописот од членот 257 на овој закон.

(3) Дополнителната декларација и царинските декларации со поедноставувањата од ставот (1) точки а), б) и в) на овој член, се смета дека претставуваат единствен и неделив документ кој произведува дејствие на

денот на прифаќањето на царинските декларации со поедноставувања. Во случаите наведени во ставот (1) точка в) на овој член, записот во евиденција има иста правна сила како и прифаќањето на царинската декларација од членот 72 на овој закон.

(4) Посебни поедноставени постапки за транзитната постапка се пропишуваат со прописот од членот 257 на овој закон.

(5) Барање за добивање на одобрение за поедноставена постапка од ставот (1) точки б) и в) на овој член се поднесува кај царинскиот орган кој е месно надлежен според седиштето или според местото на кое се води целосната евиденција на подносителот на барањето.

Б. Други декларации**Член 89**

(1) Кога царинската декларација е поднесена со употреба на техника за електронска обработка на податоците, во смисла на членот 71 точка б) од овој закон, или усно или на кој било друг начин, во смисла на членот 71 точка в) од овој закон, соодветно се применуваат одредбите од членовите 72 до 88 на овој закон.

(2) Кога во патничкиот промет се поднесува усна царинска декларација, за пресметка на увозните и другите давачки се употребува посебен образец за пресметка на давачките. Формата и содржината на образецот се пропишани со прописот од членот 257 на овој закон.

В. Дополнителна проверка на декларациите**Член 90**

(1) Царинскиот орган може, по службена должност или на барање на декларантот, да ја измени царинската декларација по пуштањето на стоката во роковите од членовите 243 и 250 на овој закон.

(2) По пуштањето на стоката, а со цел да се увери во точноста на податоците од царинската декларација, царинскиот орган може да изврши контрола на сметководствената и комерцијалната документација и податоците кои се однесуваат на увозните или извозните дејствија во врска со таа стока или на дополнителни комерцијални дејствија во кои таа стока е вклучена. Таквите контроли можат да се извршат во просториите на декларантот, во просториите на секое друго лице кое е вклучено директно или индиректно во деловниот однос или во просториите на друго лице кое ја поседува наведената документација и податоци за деловни цели. Царинскиот орган, исто така, може да ја прегледа стоката кога таа е достапна.

(3) Кога дополнителната проверка на царинската декларација укажува дека прописите за примена на соодветната царинска постапка биле применети врз основа на неточни или непотполни информации, царинскиот орган ги презема потребните мерки за регулирање на настанатата состојба во согласност со царинските и другите прописи, имајќи ги предвид новите информации кои му стојат на располагање.

Дел 2**Пуштање на стока во слободен промет****Член 91**

Со пуштање во слободен промет странската стока добива статус на домашна стока.

За да се пушти стоката во слободен промет, треба да се применат мерките на трговска политика, да се завршат другите формалности пропишани за увоз на стока и за плаќање на сите давачки пропишани со царински и други прописи.

Член 92

(1) По исклучок од членот 77 на овој закон, под услов увозната давачка да е намалена по денот на прифаќањето на царинската декларација, но пред пуштањето на стоката во слободен промет, декларантот може да поднесе барање за примена на поповолната увозна давачка.

(2) Одредбите од ставот (1) на овој член не се применуваат, кога пуштањето на стоката во слободен промет не било можно од причини коишто му се припишуваат единствено на декларантот.

Член 93

Кога пратката се состои од стока која се распоредува во различни тарифни ознаки, а за подготовка на царинската декларација која се поднесува е потребна дополнителна работа и трошоци кои не би биле во сооднос со увозните давачки, царинскиот орган може на барање на декларантот да одобри увозните давачки за целата пратка да се наплатат на основа на распоредување на стоката во тарифната ознака на онаа стока чија увозна давачка е највисока.

Член 94

(1) По исклучок од членот 19 став (1) на овој закон за стоката се применува единствена увозна давачка во висина од 15% од царинската вредност на стоката:

1) што едно физичко лице по пошта му ја доставува на друго физичко лице или

2) што патникот ја носи со себе или ја дал на превоз, само под услов таквата стока да не е од комерцијална природа и под услов вредноста на поединечната пратка или стока што патникот ја носи со себе да не ја надминува вредноста пропишана во прописот од членот 257 на овој закон.

(2) Одредбите од ставот (1) на овој член не се применуваат за стока за која во Царинската тарифа е пропишана увозна давачка нула и за стока која, согласно со овој закон, е ослободена од плаќање на царина.

(3) По исклучок на ставот (1) од овој член патникот или примацот на пратката може да побара стоката да се царини со увозната давачка пропишана во Царинската тарифа.

(4) Се смета дека стоката не е од комерцијална природа, ако:

1) се работи за пратка на стока од едно физичко лице на друго физичко лице, а таквата пратка:

- не е наменета за препродажба или вршење на друга доходовна дејност,

- содржи само стока, исклучиво за лична употреба на примацот или на членовите на неговото семејство кои живеат со примацот во заедничко домаќинство, а според природата и количината не е за комерцијални цели и

- е испратена бесплатно и

2) се работи за стока којашто патникот ја носи со себе или ја дал на превоз и:

- не е наменета за препродажба или вршење на друга доходовна дејност и

- е наменета исклучиво за лична употреба на патникот и членовите на неговото домаќинство кои со него живеат во заедничко домаќинство, или за подароци, доколку нејзината природа и количина не е за комерцијални цели.

(5) Видовите на стока за која не може да се применува единствена увозна давачка се определуваат со прописот од членот 257 на овој закон.

Член 95

(1) Кога стоката е пуштена во слободен промет со намалени или увозни давачки нула во зависност од крајната употреба, таа останува под царински надзор. Царинскиот надзор престанува кога условите пропишани за доделување на намалени или увозни давачки нула престануваат да важат, кога стоката е извезена или уништена или кога е одобрена употреба на стоката за цели различни од оние пропишани за примена на намалени или увозни давачки нула, под услов да се платени настанатите увозни давачки за таа стока.

(2) Одредбите од членовите 102 и 104 на овој закон соодветно се применуваат за стоката наведена во ставот (1) од овој член.

Член 96

Стока пуштена во слободен промет го губи статусот на домашна стока кога:

а) царинската декларација за пуштање на стоката во слободен промет е поништена по пуштањето или

б) увозните давачки кои се плаќаат за таа стока се вратени или плаќањето е простено:

- во рамките на постапката на увоз за облагородување, во системот на враќање на увозни давачки или

- за стока со недостатоци или стока која не е во согласност со условите од договорот, според одредбите од членот 252 на овој закон или

- во случаите наведени во членот 253 од овој закон, кога враќањето или простувањето е условено со извоз или повторен извоз на стоката или со ставање на стоката во соодветно царински дозволено постапување или употреба на стока.

Дел 3

Одложувачки постапки и царински постапки со економски ефект

Заеднички одредби

Член 97

(1) Во членовите 98 до 104 на овој закон кога:

а) е употребен поимот “постапка” се подразбира дека во случај на странска стока, тој се однесува на следниве одложувачки постапки:

- транзит,

- царинско складирање,

- увоз за облагородување според системот на одложено плаќање,

- преработка под царинска контрола и

- привремен увоз и

б) е употребен поимот “царинска постапка со економски ефект” тој се однесува на:

- царинско складирање,

- увоз за облагородување,

- преработка под царинска контрола,

- привремен увоз и

- извоз за облагородување.

(2) “Увозна стока” значи стока која е ставена во одложувачка постапка и стока за која, во постапката на увоз за облагородување според системот на враќање на увозни давачки, се извршени формалностите за пуштање на стоката во слободен промет и формалностите пропишани во членот 139 од овој закон.

(3) “Стока во непроменета состојба” значи увозна стока која во постапката на увоз за облагородување или во постапката за преработка под царинска контрола не била предмет на каква било форма на преработка.

Член 98

За употреба на која било царинска постапка со економски ефект е потребно одобрение од царинскиот орган.

Член 99

Одобренијата од членовите 98 и 112 став (1) на овој закон се даваат само:

- на лица кои ги нудат сите потребни гаранции за правилно спроведување на дејствијата во постапката и

- кога царинскиот орган може да врши надзор и следење на постапката без потреба од воведување на административни активности непропорционални со економската корист од одобрената постапка.

Член 100

(1) Одобрението мора да ги содржи сите услови под кои се применува предметната постапка.

(2) Имателот на одобрението е должен да го известува царинскиот орган за сите околности кои настануваат по давањето на таквото одобрение, а кои можат да влијаат на продолжување на неговата важност или на неговата содржина.

Член 101

Во случаите од членот 4 точка 6 алинеја 1 втората реченица на овој закон сите производи или стока добиени од стока ставена во одложувачка постапка се сметаат за ставени во истата постапка.

Член 102

(1) Царинскиот орган може да го услови ставањето на стоката во одложувачка постапка со поднесување на гаранција за обезбедување на плаќање на царинскиот долг кој би можел да настане во врска со стоката.

(2) За одредени одложувачки постапки можат да се пропишат посебни одредби кои се однесуваат на гаранцијата за обезбедување на плаќањето, согласно со прописот од членот 257 на овој закон.

Член 103

(1) Одложувачката постапка со економски ефект завршува кога царинскиот орган одобрил ново царински дозволено постапување или употреба на стока за:

- стоката која била декларирана во постапка со економски ефект или
- добиените производи или
- меѓупроизводите добиени во некоја фаза на постапката со економски ефект.

(2) Царинскиот орган ги презема сите потребни мерки за регулирање на состојбата со стоката за кои постапката не е завршена во согласност со пропишаните услови.

Член 104

Правата и обврските на носителот на царинската постапка со економски ефект може, на начин одреден од царинскиот орган, да се пренесат и на други лица кои ги исполнуваат сите пропишани услови, за да имаат корист од предметната постапка.

Б. Транзитна постапка**1. Општи одредби****Член 105**

(1) Со транзитна постапка царинскиот орган одобрува движење од едно до друго место во рамките на царинското подрачје на:

- а) странска стока која со ставањето во оваа постапка не подлежи на плаќање на увозни давачки и други давачки или на мерки на трговската политика и
- б) домашна стока за која е спроведена извозна постапка, во случаите и под условите определени со прописот од членот 257 на овој закон.

(2) Движењето од ставот (1) на овој член се врши:

а) согласно со транзитната постапка пропишана со овој закон или

б) согласно со постапката со ТИР карнет пропишана со ТИР Конвенција под услов таквото движење да:

1) започнало или да завршува надвор од царинското подрачје или

2) се однесува на пратки на стока кои мораат да се истоварат во царинското подрачје, а кои се пренесуваат заедно со стока која е наменета за истовар во друга земја или

3) се врши меѓу две точки во царинското подрачје преку територија на друга земја;

в) согласно со постапката со АТА карнет, кога тој се користи како транзитен документ или

г) согласно со постапката со образецот 302 кој произлегува од Договорот меѓу страните во Северноатлантскиот договор за статусот на нивните сили, потпишан во Лондон на 19 јуни 1951 година или

д) по пошта (вклучувајќи и поштенски пратки).

(3) Примената на транзитната постапка не ги исклучува одредбите кои се применуваат за движење на стока која е ставена во царинска постапка со економски ефект, од царинските прописи.

Член 106

(1) Транзитната постапка завршува и обврските на носителот на постапката се исполнуваат со ставање на увид на стоката и потребните документи кај одредишниот царински орган во согласност со предметната постапка.

(2) Царинскиот орган ја раздолжува постапката кога е во можност да утврди, врз основа на споредба на податоците достапни на појдовниот царински орган и оние достапни на одредишниот царински орган, дека постапката е правилно завршена.

2. Посебни одредби за транзитната постапка**Член 107**

(1) Главен обврзник е должен да поднесе гаранција за обезбедување на плаќање на царински долг или други давачки кои можат да настанат во врска со стоката.

(2) Гаранцијата може да биде:

а) поединечена гаранција која ја покрива поединечната транзитна операција или

б) општа гаранција која покрива повеќе транзитни операции кога царинскиот орган му одобрил на главниот обврзник користење на таква гаранција.

(3) Одобрението наведено во ставот (2) точка б) од овој член се дава само на лицата кои:

а) се регистрирани во Република Македонија;

б) редовно користат транзитни постапки или кои им се познати на царинскиот орган како субјекти кои имаат можност да ги исполнат своите обврски во поглед на овие постапки и

в) немаат извршено тешки или повеќекратни прекршувања на царинските или даночните прописи.

(4) На лицето кое на царинскиот орган му докажало дека ги исполнува повисоките стандарди на доверливост, царинскиот орган може да му одобри употреба на општа гаранција со намален износ или изземање од обврска за поднесување на општа гаранција. Дополнителните критериуми за ова одобрение вклучуваат:

а) правилна употреба на транзитните постапки во текот на одреден период;

б) соработка со царинскиот орган и

в) во однос на изземање од обврската за поднесување на општа гаранција, добра финансиска состојба која е доволна за исполнување на обврските на наведените лица.

Со прописот од членот 257 на овој закон се определуваат поблиски услови и начинот на издавање на одобренијата кои се даваат согласно со овој став.

(5) Изземањето од обврската за поднесување на општа гаранција согласно со ставот (4) од овој член не се применува за транзитни операции коишто вклучуваат стока за која се смета, според прописот од членот 257 на овој закон дека постои поголем ризик.

Член 108

Поднесувањето на гаранција за обезбедување на плаќање на царинскиот долг не е потребно за:

а) превоз по воздушен пат;

б) пренос по цевовод или електрични водови;

в) превоз по железница и

г) во други случаи определени во прописот од членот 257 на овој закон.

Член 109

(1) Носителот на транзитната постапка е главен обврзник. Тој е одговорен за:

а) ставање на стоката на увид во непроменета состојба кај одредишниот царинскиот орган во пропишаниот рок со почитување на мерките определени од страна на царинскиот орган за обезбедување на нејзина идентификација и

б) почитување на одредбите за транзитната постапка.

(2) Покрај одговорностите на главниот обврзник кои произлегуваат од ставот (1) на овој член, превозникот и примачот кои прифаќаат стока знаејќи дека таа се наоѓа во транзитна постапка, исто така, се одговорни за ставање на стоката на увид во непроменета состојба кај одредениот царински орган во пропишаниот рок со почитување на мерките определени од страна на царинскиот орган за обезбедување на нејзината идентификација.

В. Царински складови

Член 110

(1) Со постапката за царинско складирање царинскиот орган одобрува чување во царински склад на:

а) странска стока која со ставањето во оваа постапка не подлежи на плаќање на увозни давачки или на мерки на трговската политика и

б) домашна стока за која со посебен пропис е пропишано дека нејзиното ставање во царински склад предизвикува примена на мерки кои вообичаено се применуваат за извоз на таква стока.

(2) Царински склад е секое место одобрено од царински орган и под надзор на царински орган, каде што стоката може да се чува според условите пропишани со царинските прописи и одобрението.

(3) Случаите во кои стоката од ставот (1) на овој член може да се стави во постапка на царинско складирање без сместување во определено место на одобрен царински склад се определуваат согласно со прописот од членот 257 на овој закон.

Член 111

(1) Царински склад може да биде јавен склад или приватен склад.

(2) "Јавен склад" е царински склад кој секое лице може да го користи за складирање на стока.

(3) "Приватен склад" е царински склад наменет за складирање на стока од страна на држателот на царинскиот склад.

(4) Држателот на царински склад е лицето на кое му е одобрено работење со царинскиот склад.

(5) Корисникот на царински склад е лицето кое е обврзано со царинска декларација да ја стави стоката во постапка на царинско складирање или лицето на кое се пренесени правата и обврските од тоа лице.

Член 112

(1) За работење на царински склад треба да се даде одобрение од царинскиот орган, освен кога царинскиот орган самиот работи со царинскиот склад.

(2) Секое лице кое сака да работи со царински склад, треба да поднесе писмено барање во кое се содржани потребните податоци за добивање на одобрение, а посебно податоците кои ја докажуваат економската потреба за постоење на царински склад. Во одобрението се наведуваат условите за работење на царинскиот склад од царинските прописи.

(3) Одобрението се дава само на правни лица регистрирани во Република Македонија.

Член 113

Држателот на царински склад е одговорен :

а) да обезбеди стоката да не се отстрани од под царински надзор додека се наоѓа во царинскиот склад;

б) за исполнување на обврските кои произлегуваат од чувањето на стоката во постапката на царинско складирање и

в) за исполнување на посебните услови наведени во одобрението за работење со царински склад.

Член 114

(1) По исклучок од членот 113 на овој закон, кога одобрението се однесува на јавен склад, со него може да се одреди одговорноста наведена во членот 113 точки а) и/или б) од овој закон да се пренесе исклучиво на корисникот на царинскиот склад.

(2) Корисникот на царинскиот склад во секое време е одговорен за исполнување на обврските кои произлегуваат од ставањето на стоката во постапка на царинско складирање.

Член 115

Правата и обврските на држателот на царински склад можат, со согласност на царинскиот орган, да се пренесат на друго лице.

Член 116

Царинскиот орган може да бара од држателот на царинскиот склад да го гарантира исполнувањето на одговорностите и обврските наведени во членот 113 од овој закон. Одредбите од овој член не ја исклучуваат примената на членот 102 од овој закон.

Член 117

Држателот на царинскиот склад е должен да води евиденција за стоката ставена во постапка на царинско складирање, на начин одобрен од царинскиот орган, освен кога со јавен склад работи царински орган.

Согласно со членот 99 од овој закон, царинскиот орган може да го ослободи држателот на царински склад од обврската за водење на евиденција, кога одговорноста од членот 113 точки а) и/или б) на овој закон исклучиво е на корисникот на царинскиот склад, а стоката е сместена во царинскиот склад врз основа на царинска декларација во писмена форма во рамките на редовната постапка или административен документ во согласност со членот 88 став (1) точка б) од овој закон.

Член 118

(1) Кога има економска потреба и кога со тоа царинскиот надзор не е загрозен, царинскиот орган може да одобри:

а) домашна стока која не е наведена во членот 110 став (1) точка б) од овој закон да се чува во простории на царински склад;

б) странска стока да се преработува во простории на царински склад во постапка на увоз за облагородување, согласно со условите определени за таа постапка. Формалностите за постапката на увоз за облагородување од кои може да отстапи во царинскиот склад се определуваат согласно со прописот од членот 257 на овој закон и

в) странска стока да се преработува во простории на царински склад во постапка на преработка под царинска контрола согласно со условите определени за таа постапка. Формалностите за постапката на преработка под царинска контрола од кои може да се отстапи во царинскиот склад се определуваат согласно со прописот од членот 257 на овој закон.

(2) Во случаите наведени во ставот (1) на овој член, стоката не е предмет на постапка на царинско складирање.

(3) Царинскиот орган може да бара стоката од ставот (1) на овој член да се внесе во евиденција за стоката пропишана со членот 117 од овој закон.

Член 119

Стоката ставена во постапка на царинско складирање се запишува во евиденцијата од членот 117 на овој закон, веднаш по нејзиното внесување во царинскиот склад.

Член 120

(1) Не постои временско ограничување за задржување на стоката во постапка на царинско складирање.

(2) Во исклучителни случаи во зависност од видот на стоката и условите за чување, царинскиот орган може да определи рок во кој корисникот на царинскиот склад мора да одреди друго царински дозволено постапување или употреба на стоката.

Член 121

(1) Увозната стока може да е предмет на вообичаените форми на ракување за нејзино зачувување, подобрување на изгледот или пазарниот квалитет или за нејзина подготовка за дистрибуција или препродажба.

(2) Формите на ракување од ставот (1) на овој член мора однапред да ги одобри царинскиот орган кој го одредува начинот под кој тие можат да се вршат.

(3) Со прописот од членот 257 на овој закон се утврдува листа на форми на ракување.

Член 122

(1) Во зависност од околностите, стока сместена во постапка на царинско складирање може привремено да се изнесе од царинскиот склад. Таквото изнесување мора однапред да го одобри царинскиот орган кој го одредува начинот под кој тоа може да се врши.

(2) Додека се наоѓа надвор од царинскиот склад, стоката може да бидат предмет на формите на ракување од членот 121 на овој закон.

Член 123

Царинскиот орган може да одобри стока која е ставена во постапка на царинско складирање да биде преместена од еден царински склад во друг.

Член 124

(1) Кога настанал царински долг за увозната стока и царинската вредност на таа стока се утврдува врз основа на вистински платена цена или цена која треба да се плати, а во која се вклучени и трошоците за складирање, како и нејзино зачувување за време на складирањето, таквите трошоци не мора да се вклучат во царинската вредност доколку тие се прикажани одвоено од цената која е вистински платена или треба да се плати за таа стока.

(2) Кога увозната стока била предмет на вообичаените форми на ракување согласно со членот 121 од овој закон, при утврдувањето на увозните давачки, на барање на декларантот, видот на стоката, царинската вредност и количината кои се земаат предвид се истите оние кои би се зеле предвид за стоката во моментот наведен во членот 230 на овој закон, како стоката да не била предмет на такво ракување.

(3) Кога увозната стока се пушта во слободен промет, во согласност со членот 88 став (1) точка в) од овој закон, видот на стоката, царинската вредност и количината, кои се земаат предвид за примена на членот 230 од овој закон, се оние кои биле земени предвид за стоката во моментот кога таа била ставена во постапка на царинско складирање.

(4) Одредбите од ставот (3) на овој член се применуваат доколку елементите за утврдување на увозни давачки за таа стока биле утврдени или прифатени во моментот кога стоката била ставена во постапка на царинско складирање, освен ако декларантот не побара утврдување на овие елементи во моментот кога настанува царинскиот долг.

(5) Примената на ставот (3) од овој член не ја исклучува примената на дополнителната проверка во смисла на членот 90 од овој закон.

Член 125

Домашната стока од членот 110 став (1) точка б) на овој закон мора да биде извезена или за неа да биде одредено друго постапување или употреба.

Член 126

(1) Воздухопловите коишто се упатуваат во крајна дестинација во странство, можат под царински надзор да се снабдат со следната стока без плаќање на увозни давачки:

- прехранбени производи или други потребни производи кои се соодветни на бројот на патници, на екипажот и на должината на летот и

- производи кои се потребни за работа и одржување на воздухопловот во количини кои се соодветни за работење или одржување на воздухопловот во текот на летот.

(2) Стоката од ставот (1) alineja 1 на овој член може да се продава на патниците во воздухопловот.

(3) Со воздухопловите кои влегуваат во царинското подрачје може да се внесува стока од ставот (1) на овој член без плаќање на увозни давачки, доколку таа остане во воздухопловот. Ако таква стока се растовари, таа мора да биде ставена на увид на царинскиот орган и за неа да се одреди царински дозволено постапување или употреба на стока.

(4) Снабдувањето со стока од овој член се врши од посебен склад за кој се применуваат одредбите од царинските прописи за царинските складови.

Член 127

(1) Слободните царински продавници се објекти лоцирани на меѓународни аеродроми после царинските контролни точки кои нудат продажба на стока за која не се плаќаат увозни давачки, на патници кои ја напуштаат територијата на Република Македонија.

(2) Снабдувањето со стока на слободните царински продавници се врши од посебен склад за кој се применуваат одредбите од царинските прописи за царинските складови.

(3) Одобрувањето за отворање на слободна царинска продавница се дава под следниве посебни услови:

- предвидената слободна царинска продавница да се наоѓа на меѓународен аеродром на локација која овозможува соодветен царински надзор и оневозможува пристап на неовластени лица во слободната царинска продавница,

- држателот на слободната царинска продавница да ги нуди сите потребни гаранции за правилно спроведување на условите под кои ќе работи слободната царинска продавница и

- држателот на слободната царинска продавница да ја води пропишаната евиденција за стоката која се чува и продава во слободната царинска продавница на начин кој на царинскиот орган му овозможува вршење на царински надзор и контрола.

(4) Царинскиот орган, во кое било време, има пристап во слободните царински продавници за проверка на стоката и документите.

(5) Држателот на слободната царинска продавница мора да ги плати увозните давачки за стоката која ја продал спротивно на ставот (1) од овој член, или за стоката за која не може да докаже дека била навистина продадена во согласност со прописите кои важат за продавање на стока во слободните царински продавници.

(6) Поблиски прописи за примена на овој член донесува Владата на Република Македонија.

Г. Увоз за облагородување**1. Општи одредби****Член 128**

(1) Со постапката на увоз за облагородување царинскиот орган одобрува следната стока да се употреби на царинското подрачје за една или повеќе операции на облагородување:

а) странска стока која со ставањето во оваа постапка не подлежи на плаќање на увозни давачки или на мерки на трговската политика, а е наменета за повторен извоз од царинското подрачје во облик на добиени производи и

б) стока пуштена во слободен промет за која се платени увозните давачки, а за која може да се одобри враќање или простување на платените увозни давачки, ако истата е извезена од царинското подрачје во облик на добиени производи.

Одредбите од овој став не ја исклучуваат примената на членот 129 од овој закон.

(2) Следниве изрази го имаат следново значење:

а) “систем на одложено плаќање” е повластена постапка на увоз за облагородување пропишана во ставот (1) точка а) на овој член;

б) “систем на враќање на увозни давачки” е повластена постапка на увоз за облагородување пропишана во ставот (1) точка б) на овој член;

в) “операции на облагородување” се:

- обработка на стока, вклучувајќи нејзина монтажа или составување или нејзино вградување во друга стока,
- преработка на стока,
- доработка на стока,
- поправка на стока, вклучувајќи нејзино враќање во првобитна состојба и оспособување или
- користење на одредени видови на стока, определени со прописот од членот 257 на овој закон, кои не се во составот на добиените производи, но кои го овозможуваат или го олеснуваат производството на тие производи, дури и ако таа стока целосно или делумно се истироши во тој произведен процес;

г) “добиеени производи” се сите производи кои се резултат на операциите на облагородување;

д) “истоветна стока” е домашна стока која се употребува наместо увозната стока за производство на добиени производи и

ѓ) “норматив” е количина или процент на добиени производи добиени од преработка на одредено количество на увозна стока.

Член 129

(1) Кога се исполнети условите од ставот (2) на овој член, царинскиот орган одобрува:

а) добиените производи да се добијат од истоветна стока и

б) добиените производи кои се добиени од истоветна стока да се извезат од Република Македонија пред увозот на увозната стока.

(2) Истоветната стока мора да е со ист квалитет и со исти карактеристики како и увозната стока. Во посебни случаи утврдени со прописот од членот 257 на овој закон, царинскиот орган може да одобри истоветната стока да биде со повисок степен на производство од увозната стока.

(3) Кога се применува ставот (1) на овој член, увозната стока за царински цели се смета како истоветна, а истоветната стока како увозна.

(4) Со прописот од членот 257 на овој закон може да се определат мерки кои имаат за цел забрана, наметнување на определени услови или олеснување на примена на ставот (1) од овој член.

(5) Кога се применува ставот (1) точка б) на овој член, а добиените производи би биле предмет на извозни давачки, ако тие не биле извезени или повторно извезени во постапката на увоз за облагородување, имателот на одобрение мора да поднесе гаранција за обезбедување на плаќање на извозните давачки доколку увозната стока не се увезе во пропишаниот рок.

2. Давање на одобрение

Член 130

Царинскиот орган дава одобрение на барање на лицето кое ги извршува операциите на облагородување или на лицето кое го организира нивното извршување.

Член 131

Одобрението од членот 130 на овој закон се дава само:

а) на лица регистрирани во Република Македонија. Одобрение може да се даде и на лица кои не се регистрирани во Република Македонија за увоз на стока од некомерцијална природа;

б) кога, освен во случај на членот 128 став (2) точка в) алинеја 5 од овој закон, увозната стока може да се препознае во добиените производи или ако во случај на членот 129 од овој закон, може да се провери исполнувањето на условите за употреба на истоветна стока и

(в) ако постапка на увоз за облагородување може да го помогне создавањето на најповолните услови за извоз или повторен извоз на добиените производи под услов да не се загрози суштинските интереси на домашните производители (економски услови). Со прописот од членот 257 на овој закон се определуваат случаите во кои се смета дека економските услови се исполнети.

3. Водење на постапката

Член 132

(1) Царинскиот орган го определува рокот во кој добиените производи мора да бидат извезени или повторно извезени или во кој мора да се одреди друго царински дозволено постапување или употреба на стока. При определување на рокот се зема предвид времето потребно за изведување на операциите на облагородување и испорачување на добиените производи.

(2) Рокот од ставот (1) на овој член започнува да тече од денот кога странската стока е ставена во постапка на увоз за облагородување. Царинскиот орган може да одобри продолжување на рокот врз основа на образложено и навремено поднесено писмено барање на имателот на одобрението. Заради поедноставување, царинскиот орган може да одлучи рокот кој почнува во одреден ден од календарскиот месец или квартал, да истече во последниот ден на следен календарски месец или квартал.

(3) Кога се применува членот 129 став (1) точка б) од овој закон, царинскиот орган го определува рокот во кој странската стока мора да се декларира за постапката на увоз за облагородување. Овој рок почнува да тече од денот на прифаќање на извозната царинска декларација, која се однесува на добиените производи, произведени од соодветната истоветна стока.

(4) Со прописот од членот 257 на овој закон за одредени операции за облагородување или за одредена увозна стока може да се пропишат различни рокови.

Член 133

Царинскиот орган го одредува нормативот на операцијата за облагородување или, каде е тоа потребно, методот за утврдување на нормативот. Нормативот се утврдува врз основа на стварните околности под кои операцијата за облагородување се спроведува или треба да се спроведе.

Член 134

Со прописот од членот 257 на овој закон се определуваат случаите во кои, и поблиските услови под кои, стоката во непроменета состојба или добиените производи се сметаат за пуштени во слободен промет.

Член 135

(1) Кога настанал царински долг, износот на таквиот долг се утврдува врз основа на елементите за утврдување на увозните давачки кои важат за увозната стока во моментот на прифаќање на царинската декларација за ставање на стоката во постапка на увоз за облагородување.

(2) Ако во моментот наведен во ставот (1) на овој член, увозната стока ги исполнила условите за добивање на преференцијален тарифен третман во рамките на тарифните квоти или плафони, увозната стока може да добие каков било преференцијален тарифен третман кој постои за идентична стока во моментот на прифаќање на царинската декларација за пуштање во слободен промет.

Член 136

По исклучок од членот 135 на овој закон добиени-те производи:

а) се предмет на увозни давачки соодветни за тие производи кога добиените производи се пуштаат во слободен промет и се наоѓаат на списокот определен со прописот од членот 257 на овој закон, доколку тие се пропорционални на извезениот дел на добиените производи коишто не се вклучени во тој список. Имателот на одобрението може да бара увозните давачки за овие производи да се утврдат на начинот пропишан со членот 135 од овој закон;

б) се предмет на увозни давачки пресметани во согласност со царинските и други прописи кои се применуваат за предметната царинска постапка или за слободните зони или слободните складови, кога се ставени во одложувачка постапка или се внесени во слободна зона или слободен склад.

Меѓутоа,

- странката може да бара давачките за овие производи да се утврдат согласно со членот 135 од овој закон и

- во случаите кога за добиените производи е одредено царински дозволено постапување или употреба на стока, кое е погоре наведено, освен преработка под царинска контрола, износот на увозните давачки кои се наплатуваат треба да биде најмалку еднаков со износот пресметан во согласност со членот 135 од овој закон;

в) може да станат предмет на прописите со кои се регулира утврдувањето на увозните давачки пропишани за постапката за преработка под царинска контрола кога увозната стока можела да биде ставена во таа постапка;

г) добиваат повластен тарифен третман врз основа на посебната употреба за која тие се наменети, кога може да се користи таков повластен третман во случај на идентична увезена стока и

д) се увезуваат без плаќање на увозни давачки кога може да се користи такво ослободување за идентична стока увезена во согласност со членовите 195, 196 и 198 од овој закон.

4. Операции на облагородување надвор од царинското подрачје**Член 137**

(1) Некои или сите добиени производи или стока во непроменета состојба, може привремено да се извезе за понатамошно облагородување надвор од царинското подрачје доколку тоа го одобри царинскиот орган, во согласност со услови пропишани со одредбите на царинските прописи кои се однесуваат на извоз за облагородување.

(2) Кога настанал царински долг за повторно увезените производи, се наплаќаат:

а) увозни давачки за добиените производи или за стоката во непроменета состојба од ставот (1) на овој член, кои не биле понатамошно облагородени, пресметани согласно со членовите 135 и 136 од овој закон и

б) увозни давачки за производите кои се повторно увезени по облагородување надвор од царинското подрачје, чиј износ се пресметува во согласност со одредбите кои се однесуваат на постапката за извоз за облагородување, под истите услови кои би се примениле доколку производите извезени во рамките на таа постапка биле пуштени во слободен промет пред да се изврши таквиот извоз.

5. Посебни одредби кои се однесуваат на системот на враќање на увозни давачки**Член 138**

Системот на враќање на увозни давачки може да се употреби за сета стока во рамките на постапката на увоз за облагородување. Системот за враќање на увозни давачки не е применлив кога во моментот на прифаќање на царинската декларација за пуштање на стоката во слободен промет:

- увозната стока е предмет на количински увозни ограничувања и

- на увозната стока се применува тарифна мерка во рамки на квота.

Член 139

(1) Во царинската декларација за пуштање на стока во слободен промет мора да се назначи дека се применува системот на враќање на увозни давачки и таа треба да содржи податоци од одобрението од членот 130 на овој закон.

(2) На барање на царинскиот орган, одобрението од ставот (1) на овој член се приложува кон царинската декларација за пуштање на стоката во слободен промет.

Член 140

Во системот на враќање на увозни давачки не се применуваат одредбите на членот 129 ставови (1) точка б), (3) и (5), членот 132 став (3), членовите 134 и 135 и членот 136 став (1) точка в) од овој закон.

Член 141

Привремениот извоз на добиени производи извршен во согласност со членот 137 став (1) од овој закон не се смета како извоз во смисла на членот 142 од овој закон, освен ако таквите производи повторно не се увезат во Република Македонија во пропишаниот рок.

Член 142

(1) Имателот на одобрение може да бара увозните давачки да бидат вратени или простени, кога тој може да му докаже на царинскиот орган дека увозната стока пуштена во слободен промет во системот на враќање на увозни давачки во облик на добиени производи или стока во непроменета состојба е:

- извезена или

- ставена со цел дополнително повторно да се извезе во транзитна постапка, постапка на царинско складирање, постапка на привремен увоз или постапка на увоз за облагородување (систем на одложено плаќање) или во слободна зона или слободен склад, доколку сите услови за примена на постапката, исто така, се исполнети.

(2) Стоката од ставот (1) алинеја 2 на овој член се смета за странска стока.

(3) Рокот во кој мора да се поднесе барање за враќање на увозните давачки се определува со прописот од членот 257 на овој закон.

(4) Кога добиените производи или стоката во непроменета состојба ставени во царинска постапка или внесени во слободна зона или слободен склад во согласност со ставот (1) на овој член се пуштат во слободен промет, износот на вратените или простените увозни давачки се смета дека го претставува износот на царинскиот долг. Одредбите на овој став не ја исклучуваат примената на членот 136 точка б) од овој закон.

(5) За утврдување на износот на увозните давачки кои треба да се вратат или простат, соодветно се применуваат одредбите од членот 136 точка а) на овој закон.

Д. Преработка под царинска контрола**Член 143**

Со постапката на преработка под царинска контрола се овозможува употреба на странска стока во царинското подрачје, во операции со кои се менува нејзиниот вид или состојба, без да подлежи на плаќање на увозни давачки или мерки на трговската политика и се овозможува пуштање во слободен промет на производи коишто се резултат на такви операции со увозни давачки кои одговараат за тие производи. Таквите производи се нарекуваат преработени производи.

Член 144

Случаите во кои, и поблиските услови под кои, може да се употребува постапката за преработка под царинска контрола се утврдуваат со прописот од членот 257 на овој закон.

Член 145

Одобрение за преработка под царинска контрола се дава на барање на лицето кое ја извршува преработката или на лицето кое го организира нејзиното извршување.

Член 146

Одобрението од членот 145 на овој закон се дава само:

- а) на лица регистрирани во Република Македонија;
- б) кога увозната стока може да се препознае во преработените производи;
- в) кога стоката не може по преработката економично да се врати во нејзиниот првобитен вид или состојба која ја имала пред да се стави во постапката;
- г) кога употребата на постапката не може да доведе до злоупотреба на прописите за потекло на стока и количинските ограничувања кои се применуваат за увезената стока и
- д) кога се исполнети условите потребни за постапката да може да го помогне создавањето или одржувањето на одредена преработувачка дејност во Република Македонија, без да се загрозат суштинските интереси на домашните производители на слична стока (економски услови). Случаите во кои економските услови се сметаат за исполнети се утврдуваат со прописот од членот 257 на овој закон.

Член 147

За постапката на преработка под царинска контрола соодветно се применуваат одредбите на членовите 132 ставови (1), (2) и (4) и 133 од овој закон.

Член 148

Кога настанал царински долг за стока во непроменета состојба или за производи чија преработка не го достигнала степенот предвиден во одобрението, износот на тој долг се утврдува врз основа на елементите за утврдување на увозни давачки кои важат за увозната стока во моментот на прифаќање на царинската декларација за ставање на стоката во постапка на преработка под царинска контрола.

Член 149

(1) Кога во моментот на ставање на увозната стока во постапка за преработка под царинска контрола се исполнети условите за примена на преференцијален тарифен третман за таа стока, а таков преференцијален тарифен третман може да се примени и за производи идентични на преработените производи пуштени во слободен промет, увозните давачки за преработените производи се пресметуваат во висина на увозните давачки кои се применуваат во рамките на преференцијалниот тарифен третман.

(2) Ако преференцијалниот тарифен третман од ставот (1) на овој член за увозната стока е предмет на тарифни квоти или тарифни плафони, примената на увозни давачки од ставот (1) на овој член за преработените производи, исто така, е предмет на условот наведениот преференцијален тарифен третман да може да се примени за увозната стока во моментот на прифаќање на царинската декларација за пуштање во слободен промет. Во овој случај количината на увозна стока стварно употребена во производството на преработените производи пуштени во слободен промет се намалува од тарифните квоти или плафони кои важат во моментот на прифаќање на царинската декларација за пуштање во слободен промет, а намалувањето на количините се врши од тарифните квоти или плафони кои важат за увозната стока, а не за преработените производи.

Г. Привремен увоз**Член 150**

Со постапката на привремен увоз се овозможува употреба на странска стока во царинското подрачје, со целосно или делумно ослободување од плаќање на увозни давачки и без примена на мерки на трговска политика, ако истата е наменета за повторен извоз во непроменета состојба, освен вообичаеното намалување на вредноста заради нејзината употреба.

Член 151

Одобрение за привремен увоз се дава на барање на лице кое ја употребува стоката или ја организира нејзината употреба.

Член 152

Царинскиот орган го одбива барањето за давање на одобрение за постапка на привремен увоз кога не е можно да се обезбеди идентификација на увозната стока. Царинскиот орган може да даде одобрение за постапката на привремен увоз и без да се обезбеди идентификација на стоката кога, поради видот на стоката или дејствијата кои ќе се вршат, отсуството на мерки за идентификација не доведува до можност за каква било злоупотреба на постапката.

Член 153

(1) Царинскиот орган го определува рокот во кој увозната стока мора да биде повторно извезена или за неа да биде одредено ново царински дозволено постапување или употреба на стока. Тој рок мора да е доволен долг за да се исполни целта на привремениот увоз.

(2) Стоката може да остане во постапка на привремен увоз најдолго 24 месеца. Царинскиот орган, во зависност од случаите, може да одреди и покус рок. Одредбите од овој став не ја исклучуваат примената на посебните рокови пропишани во согласност со членот 154 од овој закон.

(3) Во зависност од исклучителни околности, царинскиот орган може, врз основа на образложено и оправдано барање на странката, да ги продолжи роковите наведени во ставовите (1) и (2) на овој член заради исполнување на целта на привремениот увоз.

Член 154

Целосно ослободување од плаќање на увозни давачки во постапката на привремен увоз, во согласност со посебните услови и роковите определени со прописот од членот 257 на овој закон се одобрува за:

- 1) транспортни средства;
- 2) лични предмети и стока за спортски цели увезени од патници;
- 3) материјали за помош при непогоди;
- 4) медицинска, хируршка и лабораториска опрема;
- 5) животни;
- 6) стока за употреба во погранични зони;
- 7) медиуми - носачи на звук, слика или податоци;
- 8) рекламен материјал;
- 9) професионална опрема;
- 10) педагошки материјал и научна опрема;
- 11) амбалажа;
- 12) калапи, матрици, нацрти, скици, модели, инструменти за мерење, проверка и тестирање и други слични предмети;
- 13) специјален алат и инструменти;
- 14) стока за вршење на тестирање или која е предмет на тестирање;
- 15) мостри на стока;
- 16) заменувачки производи;
- 17) стока за изложби, саеми, средби и слични настани или за продажба;
- 18) резервни делови, прибор и опрема и
- 19) друга стока која повремено се увезува или се увезува во ситуации во кои нема економски ефект.

Член 155

(1) Употребата на постапката за привремен увоз со делумно ослободување од плаќање на увозни давачки се одобрува за стока која не е опфатена со одредбите од членот 154 на овој закон или која е опфатена со тие одредби, но не ги исполнува сите услови пропишани за одобрување на привремен увоз со целосно ослободување.

(2) Списокот на стока за која не може да се одобри постапка за привремен увоз со делумно ослободување од плаќање на увозни давачки и условите под кои постапката може да се употребува се определува во согласност со прописот од членот 257 на овој закон.

Член 156

(1) Износот на увозните давачки кој се плаќа за стока ставена во постапка на привремен увоз со делумно ослободување од плаќање на увозни давачки е 3% од износот на давачките кои би се наплатиле доколку истата стока би била пуштена во слободен промет на денот кога таа е ставена во постапка на привремен увоз, за секој месец или дел од месецот во кој стоката е ставена во постапка на привремен увоз со делумно ослободување.

(2) Износот на увозните давачки кои се наплаќаат не смее да го надмине износот кој би се наплатил ако предметната стока би била пуштена во слободен промет на денот кога е ставена во постапка на привремен увоз, со тоа што во овој износ не влегуваат камати кои би можеле да се применат.

(3) Преносот на правата и обврските кои произлегуваат од постапката за привремен увоз согласно со членот 104 од овој закон, не значи дека истото ослободување, целосно или делумно, мора да се применува на секој период на употреба на постапката кој се зема предвид.

(4) Кога преносот од ставот (3) на овој член е извршен со делумно ослободување за двете лица на кои им е одобрена употреба на постапката во текот на ист месец, првиот имател на одобрение е одговорен за плаќање на износот на увозните давачки за цел месец.

Член 157

(1) Кога настанал царинскиот долг за увозна стока, износот на тој долг се утврдува врз основа на елементите за утврдување на увозните давачки кои важат за стоката во моментот на прифаќање на царинската декларација за нејзино ставање во постапка на привремен увоз. Кога тоа е предвидено со одредбите пропишани во согласност со членот 154 од овој закон, износот на долгот се утврдува врз основа на елементите за утврдување на увозните давачки кои важат за предметната стока во моментот наведен во членот 230 од овој закон.

(2) Кога царинскиот долг, за стока која е ставена во постапка за привремен увоз со делумно ослободување од плаќање на увозни давачки, настанал од други причини, а не поради ставањето на стоката во наведената постапка, износот на тој долг е еднаков на разликата меѓу износот на давачките пресметани во согласност со ставот (1) на овој член и износот на оние давачки кои се плаќаат во согласност со членот 156 од овој закон.

Е. Извоз за облагородување**1. Општо****Член 158**

(1) Со постапката на извоз за облагородување, царинскиот орган одобрува домашна стока привремено да се извезе од царинското подрачје за да се подложи на операции на облагородување, а производите добиени од таквите операции да бидат пуштени во слободен промет со целосно или делумно ослободување од плаќање на увозните давачки.

(2) На привремениот извоз на домашна стока се применуваат извозни давачки, мерки на трговска политика и други формалности предвидени за извоз и изнаесување на домашна стока од царинското подрачје.

(3) Следниве изрази го имаат следново значење:

а) “стока за привремен извоз” е стока која е ставена во постапка на извоз за облагородување;

б) “операции на облагородување” се операциите од членот 128 став (2) точка в) алинеи 1, 2, 3 и 4 на овој закон;

в) “добиеени производи” се сите производи кои се резултат на операциите на облагородување и

г) “норматив” е количина или процент на добиени производи од преработка на одредено количество на стока за привремен извоз.

Член 159

(1) Постапката на извоз за облагородување не е дозволена за домашна стока:

- чиј извоз дава право на враќање или простување на увозните давачки и

- која пред извозот била пуштена во слободен промет со целосно ослободување од плаќање на увозните давачки заради нејзината крајна употреба сè додека важат условите под кои е одобрено тоа ослободување.

(2) Со прописот од членот 257 на овој закон се определуваат исклучоци од случаите наведени во ставот (1) алинеја 2 од овој член.

2. Давање на одобрение**Член 160**

Одобрение за примена на постапката на извоз за облагородување се дава на барање на лицето кое го организира извршувањето на операциите на облагородување.

Член 161

Одобрение од членот 160 на овој закон се дава само:

а) на лица регистрирани во Република Македонија;

б) кога се смета дека е можно да се утврди дека добиените производи се резултат на облагородување на стоката за привремен извоз.

Случаите во кои и начинот на кој се отстапува од примена на точката б) од овој член се определуваат со прописот од членот 257 на овој закон и

в) кога одобрението за постапката на извоз за облагородување не може сериозно да им наштети на основните интереси на производителите во Република Македонија (економски услови).

3. Водење на постапката**Член 162**

(1) Царинскиот орган го определува рокот во кој добиените производи мора повторно да се увезат во царинското подрачје. Тој може да го продолжи рокот врз основа на образложено и навремено поднесено писмено барање на имателот на одобрението.

(2) Царинскиот орган го одредува или нормативот на операцијата за облагородување или, каде што е тоа потребно, методот за утврдување на нормативот.

Член 163

(1) Целосното или делумното ослободување од плаќање на увозни давачки од членот 164 став (1) на овој закон, кое одобрува само кога добиените производи се декларираат за пуштање во слободен промет во име или за сметка на:

а) имателот на одобрението или

б) кое било друго лице регистрирано во Република Македонија, доколку тоа лице има добиено согласност од имателот на одобрението и да се исполнети условите од членот 164 став (2) потстав 3 на овој закон.

(2) Целосното или делумното ослободување од плаќање на увозните давачки од членот 164 на овој закон не се одобрува кога не е исполнет еден од условите или обврските за постапката на извоз за облагородување, освен ако се утврди дека неисполнувањето нема значително влијание за правилно водење на постапката.

Член 164

(1) Целосното или делумното ослободување од плаќање на увозните давачки од членот 158 на овој закон се врши така што од износот на увозните давачки кои се пресметуваат за добиените производи кои се пуштаат во слободен промет се одзема износот на увозните давачки кои би се пресметале на истиот ден за стоката за привремен извоз ако таа би била увезена на царинското подрачје од земјата во која била подложена на операција на облагородување или последната операција на облагородување.

(2) Износот кој се одзема согласно со ставот (1) на овој член се пресметува врз основа на количината и видот на предметната стока на денот на прифаќањето на царинската декларација со која стоката се става во постапка на извоз за облагородување и врз основа на другите елементи за утврдување на увозните давачки кои важат за таа стока на денот на прифаќањето на царинската декларација за пуштање на добиените производи во слободен промет.

Вредноста на стоката за привремен извоз е онаа која е земена при утврдување на царинската вредност на добиените производи во согласност со членот 35 став (1) точка б) под 1 од овој закон или, ако вредноста не може да се утврди на овој начин, таа ќе се определи како разлика меѓу царинската вредност на добиените производи и производните трошоци за облагородување утврдени на прифатлив начин.

Давачките наведени во прописот од членот 257 на овој закон не се земаат предвид за пресметка на износот кој се одзема.

Кога, пред да биде ставена во постапка на извоз за облагородување, стоката за привремен извоз била пуштена во слободен промет со намалени увозни давачки заради нејзината крајна употреба и сè додека важат условите за одобрување на намалени увозни давачки, износот кој треба да се одземе е износот на увозните давачки кои се стварно наплатени кога стоката била пуштена во слободен промет.

(3) Кога стоката за привремен извоз би можела при пуштањето во слободен промет да ги исполни условите за примена на намалени или увозни давачки нула заради нејзината крајна употреба, тие увозни давачки се земаат предвид под услов стоката да била предмет на операции кои се во согласност со таква употреба извршени во земјата во која била подложена на операција на облагородување или последната операција на облагородување.

(4) Кога добиените производи ги исполнуваат условите за преференцијална тарифна мерка, во смисла на членот 19 став (3) точка г) или д) од овој закон, и таа мерка е предвидена и за стока со исти тарифни ознаки како и стоката за привремен извоз, увозните давачки кои се земаат предвид при утврдување на износот кој се одзема согласно со ставот (1) на овој член, е онаа увозна давачка која би се применила ако стоката за привремен извоз ги исполнува условите под кои таа преференцијална тарифна мерка може да се примени.

Член 165

Кога целта на операцијата на облагородување е поправка на стоката за привремен извоз, таа се пушта во слободен промет со целосно ослободување од плаќање на увозните давачки, кога е утврдено дека таа стока била навистина бесплатно поправена поради договорни или со закон пропишани гаранциски обврски или поради производна грешка утврдена по пуштање на стоката во слободен промет.

Член 166

(1) Кога целта на операцијата на облагородување е поправка на стоката за привремен извоз и таквата поправка се плаќа, делумното ослободување од плаќање на увозни давачки од членот 158 на овој закон се одобрува со утврдување на износот на увозните давачки кои се применуваат врз основа на елементите за утврдување на увозните давачки за добиените производи на денот на прифаќањето на царинската декларација за пуштање во слободен промет на тие производи и со земање предвид на износ еднаков на трошоците за поправка како царинска вредност, под услов тие трошоци да претставуваат единствен надомест кој имателот на одобрението го плаќа и на нив да не влијае каква било поврзаност меѓу имателот на одобрението и лицето кое ја извршило поправката.

(2) По исклучок на членот 164 од овој закон, со прописот од членот 257 на овој закон се утврдуваат случаите и поблиските услови под кои стоката може да се пушти во слободен промет по операцијата на извоз заради облагородување при што трошоците на операцијата на облагородување се земаат како основа за проценување на износот на кој се применува Царинската тарифа.

4. Постапка на извоз за облагородување со употреба на стандарден систем на замена

Член 167

(1) Под условите пропишани со овој член и членовите 168 до 172 од овој закон коишто се применуваат покрај одредбите од членовите 158 до 166 на овој закон, стандардниот систем на замена дозволува увозен производ (во натамошниот текст: заменувачки производ) да замени добиен производ.

(2) Царинскиот орган одобрува употреба на стандардниот систем на замена кога производната операција се однесува на поправка на домашна стока.

(3) Одредбите кои се применуваат за добиените производи, исто така, се применуваат и на заменувачките производи. Одредбите од овој став не ја исклучуваат примената на членот 172 од овој закон.

(4) Царинскиот орган може, на начин кој тој го одредува, да одобри увоз на заменувачки производи пред извозот на стоката за привремен извоз (претходен увоз). Во случај на претходен увоз на заменувачки производи, се поднесува гаранција за покривање на износот на увозните давачки.

Член 168

(1) Заменувачките производи имаат иста тарифна ознака, ист комерцијален квалитет и исти технички карактеристики како и стоката за привремен извоз додека таа била поправена.

(2) Кога стоката за привремен извоз е употребувана пред извозот, заменувачките производи мора, исто така, да бидат употребувани и не смеат да бидат нови производи. Царинскиот орган може да дозволи исклучоци од ова правило ако заменувачките производи се испорачани бесплатно, било поради договорни или со закон пропишани гаранциски обврски или поради производна грешка.

Член 169

Стандарден систем на замена се одобрува само кога е можно да се провери дека се исполнети условите пропишани во членот 168 од овој закон.

Член 170

(1) Во случај на претходен увоз, извозната стока мора привремено да се извезе во рок од два месеца од денот кога царинскиот орган ја прифатил царинската декларација за пуштање на заменувачките производи во слободен промет.

(2) Кога тоа го налагаат посебни околности, царинскиот орган може на барање на странката, да го продолжи рокот од ставот (1) на овој член.

Член 171

Во случај на претходен увоз и кога се применува членот 164 од овој закон, износот кој се одзема се утврдува врз основа на елементите за утврдување на увозните давачки кои важат за стоката за привремен извоз на денот на прифаќањето на царинската декларација за ставање на стоката во постапката.

Член 172

Членот 161 точка б) од овој закон не се применува за стандардниот систем на замена.

5. Други одредби

Член 173

Нетарифни мерки на трговската политика се применуваат во постапките на извоз за облагородување.

Дел 4

Извоз

Член 174

(1) Со постапката на извоз, царинскиот орган одобрува домашна стока да се изнесе од царинското подрачје. Извозот вклучува примена на формалности за извоз и изнесување, мерки на трговската политика, и ако е пропишано, плаќање на извозни давачки.

(2) Со исклучок на стоката која е ставена во постапка на извоз за облагородување сета домашна стока наменета за извоз се става во извозна постапка.

(3) Случаите и поблиските услови под кои за стоката која се изнесува од царинското подрачје не се поднесува извозна царинска декларација се утврдуваат со прописот од членот 257 на овој закон.

(4) Извозната царинска декларација мора да се поднесе кај царинскиот орган кој е надлежен за надзор на местото каде што извозникот е регистриран или на местото каде што става пакување или натовар на стоката за извоз. Отстапувања од примената на овој став се утврдуваат со прописот од членот 257 на овој закон.

Член 175

Пуштање на стоката за извоз се одобрува под услов предметната стока да се изнесе од царинското подрачје во иста состојба во која се наоѓала во моментот на прифаќање на извозната царинска декларација.

ГЛАВА 3

Други видови на царински дозволено постапување или употреба на стока

Дел 1

Слободни зони и слободни складови

А. Општо

Член 176

Слободни зони и слободни складови се делови од царинското подрачје, или објекти во царинското подрачје, одвоени од другиот дел од царинското подрачје во кои:

а) за примена на увозните давачки и увозните мерки на трговска политика, странската стока се смета дека не се наоѓа на царинското подрачје, под услов да не е пуштена во слободен промет или да не е ставена во друга царинска постапка или да не е употребена или потрошена во слободна зона или слободен склад под услови поинакви од оние предвидени со царинските прописи и

б) домашна стока, која со ставање во слободна зона или слободен склад, ги исполнува условите за примена на мерки поврзани со извоз на стока, доколку тоа е во согласност со посебни прописи.

Член 177

(1) Владата на Република Македонија согласно со закон може да одлучи делови од царинското подрачје да бидат слободни зони или да даде согласност за основање на слободни складови.

(2) Владата на Република Македонија согласно со закон го определува подрачјето кое го опфаќа секоја слободна зона, како и ги одобрува објектите кои се определени за слободен склад.

(3) Слободните зони, со исклучок на оние од членот 179 на овој закон, мора да бидат заградени. Царинскиот орган ги определува влезните и излезните места на секоја слободна зона или слободен склад.

(4) За изградба на објект во слободна зона потребно е претходно одобрение од страна на царинскиот орган.

Член 178

(1) Подрачјето на слободните зони, влезните и излезните места на слободните зони и слободните складови, со исклучок на слободните зони од членот 179 на овој закон, се предмет на царински надзор од страна на царинскиот орган.

(2) Лицата и транспортните средства кои влегуваат или излегуваат од слободната зона или слободниот склад можат да бидат предмет на царинска проверка.

(3) Пристап во слободната зона или слободен склад може да се забрани за лица кои не ги задоволуваат сите гаранции потребни за постапување во согласност со одредбите од овој закон и други важечки прописи.

(4) Царинскиот орган може да проверува стока која се внесува, изнесува или останува во слободна зона или во слободен склад. За овозможување на вршење на такви проверки, копија од транспортниот документ кој ја придружува стоката при внесување или изнесување, се предава на располагање на царинскиот орган или се чува од страна на лице кое тој орган го определил за таа цел. Кога има потреба од вакви проверки, стоката треба да биде достапна на царинскиот орган.

Член 179

(1) Царинскиот орган може да одреди слободни зони во кои се извршуваат царински проверки и формалности и за кои се применуваат одредби кои се однесуваат на царинскиот долг согласно со условите за постапката на царинско складирање. Членовите 181, 186 и 189 од овој закон не се применуваат за вака одредените слободни зони.

(2) Повикувањата на слободни зони во членовите 47, 48 и 220 од овој закон не се применуваат на слободните зони од ставот (1) на овој член.

Б. Внесување на стока во слободна зона или слободен склад

Член 180

Во слободна зона или слободен склад може да се внесе домашна и странска стока. Царинскиот орган може да бара стоката која претставува опасност или која може да расипе друга стока, или за која поради други причини се потребни посебни услови да се смести во простории специјално опремени за нејзин прием.

Член 181

(1) Стоката која без да се внесе на другото царинско подрачје директно се внесува во слободна зона или слободен склад не мора да се стави на увид на царинскиот орган, ниту пак за неа да се поднесе царинска декларација. Одредбите од овој став не ја исклучуваат примената на членот 178 став (4) од овој закон.

(2) Стока се става на увид на царинскиот орган и за неа се спроведуваат пропишаните царински формалности само кога:

а) таа е ставена во царинска постапка која завршува во моментот на внесување на стоката во слободна зона или слободен склад. Кога со предметната царинска постапка е одобрено изземање од обврската за ставање на стоката на увид, ставањето на увид не е потребно;

б) таа со внесувањето во слободна зона или слободен склад е предмет на одлука за враќање или простување на увозни давачки и

в) ги исполнува условите за примена на мерките од членот 176 точка б) на овој закон.

(3) Царинскиот орган може да бара да биде извештен за стоката која е предмет на извозни давачки или на други извозни прописи.

(4) На барање на странката, царинскиот орган го потврдува домашниот или странскиот статус на стоката ставена во слободна зона или слободен склад.

В. Работење во слободни зони или слободни складови

Член 182

(1) Не постои временско ограничување за задржување на стоката во слободни зони или слободни складови.

(2) Со прописот од членот 257 на овој закон се определуваат посебни временски ограничувања за одреден вид стока од членот 176 точка б) на овој закон.

Член 183

(1) Во слободна зона и слободен склад може да се врши стопанска или услужна дејност според условите пропишани со овој и друг закон. За вршењето на тие дејности царинскиот орган мора однапред да биде извештен.

(2) Царинскиот орган може да воведо одредени забрани или ограничувања на дејностите од ставот (1) на овој член, имајќи го предвид видот на предметната стока или потребните услови за спроведување на царински надзор.

(3) Царинскиот орган може да забрани вршење на дејностите од ставот (1) на овој член во слободна зона или слободен склад на лица кои не ги даваат потребните докази за придржување кон одредбите пропишани со овој закон.

Член 184

Странска стока ставена во слободна зона или слободен склад може, додека се наоѓа во нив:

а) да се пушти во слободен промет под условите пропишани со таа постапка и со членот 188 од овој закон;

б) да биде предмет на вообичаените форми на ракување од членот 121 став (1) на овој закон, без одобрение;

в) да се стави во постапка на увоз за облагородување под условите пропишани со таа постапка;

г) да се стави во постапка на преработка под царинска контрола под условите пропишани со таа постапка;

д) да се стави во постапката на привремен увоз под условите пропишани со таа постапка;

ѓ) да се отстапи во корист на државата согласно со членот 191 од овој закон и

з) да се уништи, под услов странката да ги достави сите информации кои царинскиот орган смета дека се потребни.

Член 185

(1) Странската стока и домашната стока од членот 176 точка б) на овој закон смее да се троши или употребува во слободни зони или слободни складови само кога се применува членот 184 од овој закон.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, може да се одобри трошење или употреба на стока, со чие пуштање во слободен промет или привремен увоз не би било потребно да се наплатат увозни давачки или да се применат мерки на трговска политика. Во овој случај не е потребна царинска декларација за пуштање на стоката во слободен промет или за привремен увоз. Царинска декларација е потребна ако стоката е предмет на квоти или плафони.

Член 186

(1) Сите лица кои вршат дејност која вклучува чување, обработка или преработка, или продажба или набавка, на стока во слободна зона или слободен склад, мора да водат евиденција за стоката во облик одобрен од страна на царинскиот орган. Стоката се внесува во евиденцијата веднаш по нејзиното внесување во проториите на тоа лице. Евиденцијата мора да му овозможи на царинскиот орган идентификација на стоката и мора да го евидентира нејзиното движење.

(2) Кога стоката се претовара внатре во слободната зона, документите кои се однесуваат на претоварот се чуваат за да му бидат на располагање на царинскиот орган. Краткорочното чување на стоката во врска со таков претовар се смета како составен дел на претоварот.

Г. Изнесување на стока од слободни зони или слободни складови

Член 187

(1) Стоката која се изнесува од слободна зона или слободен склад може:

- да се извезе или повторно извезе од царинското подрачје или

- да се внесе во другиот дел на царинското подрачје.

(2) Одредбите од ставот (1) на овој член не ја исклучуваат примената на царинските прописи кои ги регулираат овие прашања.

(3) Одредбите од Поглавје 3 на овој закон, со исклучок на членовите 58 до 63 од овој закон, кога е во прашање домашна стока, се применуваат за стока внесена во другото царинско подрачје, освен во случај на стока која се изнесува од таа зона по воздушен пат, без да се стави во постапка на транзит или друга царинска постапка.

Член 188

(1) Кога настанал царинскиот долг за странска стока и царинската вредност на таа стока се утврдува врз основа на вистински платената цена или цената која треба да се плати, а во која се вклучени и трошоците за складирање или нивно зачувување за времето додека се сместени во слободната зона или слободниот склад, таквите трошоци нема да се вклучат во царинската вредност доколку тие трошоци се прикажани одвоено од цената која е вистински платена или треба да се плати за таа стока.

(2) Кога предметната стока во слободната зона или слободниот склад била предмет на една од вообичаените форми на ракување согласно со членот 121 став (1) од овој закон, при утврдувањето на износот на увозните давачки, на барање на декларантот и под услов тоа ракување да било опфатено со одобрение дадено во согласност со членот 121 став (3) на овој закон, видот на стоката, царинската вредност и количината кои се земаат предвид се истите оние кои би се зеле предвид за стоката во моментот наведен во членот 230 на овој закон како стоката да не била предмет на такво ракување. Отстапувања од оваа одредба се пропишуваат со прописот од членот 257 на овој закон.

Член 189

(1) Кога стока се внесува или враќа на другиот дел на царинското подрачје или се става во царинска постапка додека се наоѓа во слободната зона или слободниот склад, потврдата од членот 181 став (4) на овој закон може да се употреби како доказ за домашниот или странскиот статус на таа стока.

(2) Кога со потврдата или на други начини не е докажано дека стоката има домашен или странски статус, се смета дека стоката е:

- домашна стока за примена на извозни давачки или извозни дозволи или пропишани извозни мерки и
- странска стока во сите други случаи.

Член 190

Кога стоката се извезува или повторно извезува од слободна зона или слободен склад царинскиот орган треба да утврди дека се почитуваат прописите со кои се регулира извозот или повторниот извоз.

Дел 2

Повторен извоз, уништување и отстапување

Член 191

(1) Странската стока може:

- повторно да се извезе од царинското подрачје,
- да се уништи и
- да се отстапи во корист на државата.

(2) Повторниот извоз, кога тоа е потребно, вклучува примена на царински формалности пропишани за стока која се извезува или изнесува, вклучувајќи и примена на мерки на трговска политика. Случаите во кои не се применуваат мерки на трговска политика при извоз на странска стока ставена во одложувачка постапка, се определуваат со прописот од членот 257 на овој закон.

(3) За повторниот извоз или уништувањето на стока царинскиот орган мора однапред да биде известен освен во случаите утврдени со прописот од членот 257 на овој закон. Царинскиот орган го забранува повторниот извоз доколку тоа е предвидено со формалностите или мерките од првата реченица од ставот (2) на овој член. Кога стока, која е ставена во царинска постапка со економски ефект додека се наоѓа во царинското подрачје, е наменета за повторен извоз, се поднесува царинска декларација во смисла на членовите 69 до 90 од овој закон. Во такви случаи се применува членот 174 ставови (3) и (4) од овој закон. Отстапувањето на стока во корист на државата се врши во случаите утврдени со прописот од членот 257 на овој закон.

(4) Уништувањето или отстапувањето на стока во корист на државата не смее да биде на трошок на државата.

(5) За секој отпадок или остаток настанат со уништувањето на стоката мора да се одреди царински дозволено постапување или употреба на стока пропишано за странска стока. Отпадокот или остатокот останува под царински надзор до рокот пропишан со членот 47 став (2) од овој закон.

ПОГЛАВЈЕ 5

СТОКА КОЈА СЕ ИЗНЕСУВА ОД ЦАРИНСКОТО ПОДРАЧЈЕ

Член 192

Стоката која се изнесува од царинското подрачје е предмет на царински надзор. Таа може да биде предмет на проверки од страна на царинскиот орган согласно со царинските прописи. Стоката се изнесува од царинското подрачје преку царинските гранични премини од членот 46 на овој закон користејќи ги, кога е потребно, патот и упатствата определени од царинскиот орган.

ПОГЛАВЈЕ 6

ПОВЛАСТЕНИ ПОСТАПКИ

ГЛАВА 1

Ослободување од плаќање на увозни давачки

Член 193

(1) Од плаќање увозни давачки се ослободуваат:

1) шефови на странски држави и претставници на шефови на странски држави во посебни мисии, како и членовите на нивната придружба, за предмети наменети за нивни службени потреби и лична употреба;

2) меѓународни и меѓудржавни организации со седиште во Република Македонија, односно нивни претставништва во Република Македонија, во време на вршење на својата дејност во Република Македонија, за предмети наменети за нивни службени потреби;

3) дипломатски и конзуларни претставништва на странски држави во Република Македонија, за предмети наменети за нивни службени потреби и

4) шефови на странски дипломатски претставништва во Република Македонија и членовите на нивните потесни семејства, за предмети наменети за нивна лична употреба.

(2) Од плаќање увозни давачки, согласно со меѓународни договори се ослободени:

1) дипломатскиот персонал на странските дипломатски претставништва во Република Македонија и членовите на нивните потесни семејства, за предмети наменети за нивна лична употреба;

2) конзуларниот персонал на странските конзуларни претставништва во Република Македонија и членовите на нивните потесни семејства, за предмети наменети за нивна лична употреба и

3) персоналот на странските дипломатски и конзуларни претставништва во Република Македонија, за предмети за домаќинство увезени во рок од 12 месеца од денот на нивното доаѓање во Република Македонија.

(3) Ослободувањето од ставот (2) на овој член не може да го користат државјани на Република Македонија ниту странски државјани со одобрен постојан престој во Република Македонија.

Член 194

Од плаќање увозни давачки се ослободуваат:

1) патници кои доаѓаат од странство, за предмети наменети за нивни лични потреби за време на патувањето во странство (личен багаж), а кои не подлежат на какви било важечки ограничувања или забрани, без оглед на тоа дали ги носат со себе или истите ги дале на превоз на превозник;

2) домашни патници, за други предмети со мала вредност покрај предметите од личниот багаж, кои ги внесуваат од странство, а кои не се од комерцијална природа. Ослободувањето од оваа точка не се применува за домашни патници кои влегуваат повеќе од еднаш во тековното деноноќие во царинското подрачје. Како домашни патници не се сметаат екипажот и лицата кои управуваат со јавните транспортни средства;

3) државјани на Република Македонија и странски државјани за предмети од некомерцијална природа со мала вредност кои повремено се примаат од странство;

4) државјани на Република Македонија и странски државјани, за лекови за лична употреба што ги носат со себе или ги добиваат во пратки од странство;

5) инвалиди, за специјална опрема и технички помагала што ги користат непосредно за живот и работа, како и за резервни делови за користење на таквата опрема и помагала, освен патнички автомобили, доколку ги донесат или добијат од странство заради лична употреба;

6) инвалиди од I и II категорија, кои по спроведената професионална рехабилитација се оспособени за одредена дејност, за опрема за вршење на таа дејност која не се произведува во Република Македонија;

7) возачи на моторни возила и мотоцикли, за гориво и мазиво кое се наоѓа во резервоари кои се фабрички вградени во моторните возила и мотоцикли;

8) државјани на Република Македонија и странски државјани, кои имаат одобрен постојан престој во Република Македонија, за лични предмети кои ги наследиле во странство;

9) државјани на Република Македонија, кои живеат во пограничниот појас, за растителни и животински производи (предмети) добиени на сопствените имоти во пограничниот појас на соседна држава, како и за подмладок и други производи стекнати од стоката што ја имаат на тие имоти заради полски работи, паша или презимување;

10) државјани на Република Македонија, студенти и ученици кои се школуваат во странство, како и странски ученици и студенти кои се школуваат во Република Македонија, за учебни помагала што за сопствена употреба со себе ги носат од странство;

11) државјани на Република Македонија и странски државјани, за одликувања, медали, пехари, споменици и слични предмети од симболичен карактер добиени во странство на натпревари, изложби и приредби од меѓународно значење и

12) научници, книжевници и уметници за сопствените дела што ги внесуваат од странство.

Член 195

Од плаќање увозни давачки се ослободени:

1) државните органи или регистрирани хуманитарни или добротворни организации, за стока која е наменета за бесплатна поделба на жртвите од природни или други непогоди или за стока која останува во сопственост на тие организации, а која е наменета за бесплатно ставање на располагање на жртвите на тие непогоди;

2) регистрирани хуманитарни или добротворни организации, за стока која ја увезуваат од странство за извршување на нивните хуманитарни активности;

3) противпожарни организации и други спасувачки служби, за техничка противпожарна опрема и спасувачка опрема, противпожарни возила и други спасувачки возила и резервни делови, кои при увозот се наменети исклучиво за извршување на противпожарна и спасувачка дејност;

4) јавни музеи и јавни уметнички галерии, за збирки и уметнички предмети;

5) јавните библиотеки, за библиотекарски материјал;

6) јавни архиви, за репродуцирано архивско градиво и

7) инвалидски организации на специфична опрема, уреди, инструменти и технички помагала, освен патнички автомобили, како и резервни делови и потрошни материјали за таа опрема, уреди, инструменти и технички помагала.

Член 196

Од плаќање увозни давачки се ослободени:

1) неупотребувани опрема и резервни делови (освен автомобили и канцелариски мебел и материјал) врз основа на влог на странско лице, а кои служат за вршење на претежната дејност на друштвото. Влогот на странското лице треба да е подолг од три години и да изнесува 20% од вкупно вложениот траен капитал, под услов имателот на одобреното кој го користел ослободувањето да работи најмалку уште три години по истекот на последната година во која го користел ослободувањето од плаќање увозни давачки. Под влог на странско лице се смета и откупот на акции од страна на странски лица;

2) предметите што се увезуваат, а имаат образовен, научен и културен карактер, согласно со прописот од членот 199 на овој закон, како и научни инструменти и апарати, како и нивни резервни делови кои се увезуваат во некомерцијални цели и кои не се произведуваат во Република Македонија;

3) терапевтски супстанции од човеково потекло, реагенси за определување на крвни групи и на типови ткива;

4) лабораториски животни и биолошки или хемиски супстанции наменети за истражување;

5) мостри на стока со мала вредност;

6) печатен рекламен материјал;

7) производи наменети за употреба на саеми, трговски изложби или слични манифестации;

8) стока која се увезува заради испитување, истражување, анализирање или тестирање;

9) трговски марки, модели или дизајни и нивните придружни документи, како и поднесоци за признавање на патенти за пронајдоци или слично, што им се доставуваат на организациите за заштита на авторските права или правата од индустриска сопственост;

10) туристички пропаганден материјал;

11) фармацевтските производи за здравствена или ветеринарна намена што се употребуваат при меѓународни спортски манифестации организирани во Република Македонија;

12) материјали потребни за прицврстување и за заштита на стоката во текот на нејзиниот транспорт;

13) подлога и храна за добиток и животни во текот на нивниот транспорт;

14) материјали за изградба, одржување или украсување на спомен обележја на жртвите од војните или гробишта за жртвите од војните и

15) ковчежи со тела, погребни урни со пепел и придружни погребни предмети.

Член 197

Од плаќање увозни давачки се ослободени:

1) документи кои се испратени бесплатно до државните органи;

2) изданија на странски влади и официјални меѓународни органи наменети за бесплатно делење;

3) предмети кои се поднесуваат како докази или за слични цели пред судовите или други државни органи;

4) примероци на потписи и печатени циркулари кои се однесуваат на потписи кои се праќаат како дел од вообичаена размена на информации меѓу јавни служби или меѓу банки;

5) службени печатени материјали испратени до Народната банка на Република Македонија;

6) извештаи, изјави, белешки, проспекти, обрасци за пријавување и други документи кои се изготвени од фирми регистрирани во странство и испратени до сопственици или носителите на хартии од вредност издадени од тие фирми;

7) снимени медиуми - носители на податоци (издупчени картички, тонски записи, микрофилмови и друго) кои се користат за пренос на информации испратени бесплатно до адресантот, сè додека увозот на тие медиуми - носители на податоци не доведува до злоупотреба или до значајно нарушување на конкуренцијата;

8) досиеја, архиви, печатени обрасци и други документи кои се користат на меѓународни состаноци, конференции или конгреси, како и извештаи за тие собири;

9) планови, технички цртежи, нацрти, описи и други слични документи увезени за добивање или исполнување на нарачки во странство или за учество на конкурси или натпревари кои се одржуваат на царинското подрачје;

10) документи кои се користат при спроведување на испити на царинското подрачје, кои ги спроведуваат институции со седиште во странство;

11) печатени обрасци кои се користат како службени документи во меѓународниот промет на возила или стока, во рамките на меѓународни конвенции;

12) печатени обрасци, етикети, билети и слични документи кои се испратени од странски превозници или хотели до туристички агенции со седиште во царинското подрачје;

13) печатени обрасци и билети, коносмани, товарни листови и други комерцијални или канцелариски документи кои веќе се искористени;

14) службени печатени обрасци од странски земји или од меѓународни органи и печатени материјали кои се во согласност со меѓународни стандарди испратени за распределба од странски здруженија до соодветни здруженија со седиште во царинското подрачје и

15) фотографии, слајдови и стандардни подлоги за фотографии, без оглед дали се титлувани, испратени до новински агенции или издавачи на весници или списанија.

Член 198

Од плаќање на увозни давачки е ослободена:

1) стока која како подарок е добиена од странски донатори, како и увезена стока купена со паричните средства добиени како подарок на државните органи, општините и градот Скопје и на јавно правни субјекти и

2) стока потребна за реализирање на проекти финансирани со парични средства на странски донатори врз основа на договори меѓу Владата на Република Македонија и странски донатори во кои стои клаузула дека донираните средства не можат да се користат за плаќање на увозни давачки.

Член 199

Владата на Република Македонија по предлог на министерот за финансии ги пропишува поблиските критериуми и начинот на спроведување на ослободување од плаќање на увозни давачки, како и вредноста, количината и видот или намената на стоката кои можат да се ослободат од плаќање на увозни давачки во согласност со членовите 193 до 198 од овој закон.

Член 200

(1) Стоката која била ослободена од плаќање увозни давачки врз основа на членовите 193 и 194 точки 3, 5, 6, 8, 9 и 10, членовите 195, 196 точка 2 и членот 198 од овој закон, во рок од три години од денот на увозот, не смее да се оттуѓи, да се даде на користење на друг, да се позајми или поинаку да се употреби за други цели, а не за оние за кои била ослободена од плаќање увозни давачки, пред да бидат платени увозните давачки. Таквите предмети не смее да се дадат во залог, да се изнајмат или да се дадат како осигурување за други обврски.

(2) Стоката која била ослободена од плаќање увозни давачки врз основа на членот 196 точка 1) од овој закон, во рок од шест години од денот на увозот, не смее да се оттуѓи, да се даде на користење на друг или поинаку да се употреби за други цели, а не за оние за кои биле ослободени од плаќање увозни давачки, пред да бидат платени увозните давачки. Таквите предмети не смее да се дадат во залог, да се изнајмат или да се дадат како осигурување за други обврски.

(3) Во случај царинскиот орган, на барање на имателот на правото, пред истекот на рокот од ставовите (1) и (2) на овој член да дозволи поинаква употреба, висината на царинскиот долг се пресметува врз основа на елементите за утврдување на давачки што важеле во моментот на поднесување на барањето за плаќање на царинскиот долг.

(4) Во случај на непридржување на одредбите од ставовите (1) и (2) на овој член, висината на царинскиот долг се пресметува врз основа на елементите за утврдување на давачки во моментот на прифаќање на царинската декларација, врз основа на која стоката била ослободена од плаќање увозни давачки.

ГЛАВА 2

Враќање на извезена стока

Член 201

(1) Домашна стока која, откако била извезена од царинското подрачје, во рок од три години се враќа на царинското подрачје и се пушта во слободен промет, на барање на странката, се ослободува од плаќање на увозни давачки. Рокот од три години може да се продолжи во случај на оправдани околности. Кога вратената стока, пред нејзиниот извоз од царинското подрачје, била пуштена во слободен промет со намалени или увозни давачки нула поради нејзината употреба за посебни цели, се ослободува од плаќање на увозните давачки само ако повторно се увезува за истите цели. Кога целите за кои предметната стока се увезува не се повеќе исти, износот на увозните давачки кои се плаќаат за неа се намалува за износот кој е платен при првото пуштање на стоката во слободен промет. Ако износот на платените давачки при првото пуштање во слободен промет го надминува износот којшто се плаќа при пуштањето во слободен промет на вратената стока, не се врши враќање на увозни давачки.

(2) Ослободувањето од увозните давачки кое е предвидено во ставот (1) на овој член не се одобрува во случај кога стоката е извезена од царинското подрачје во постапка на извоз за облагородување, освен ако оваа стока останала во истата состојба во која била извезена.

Член 202

Ослободувањето од плаќањето на увозни давачки кое е предвидено со членот 201 од овој закон се одобрува само ако стоката е повторно увезена во истата состојба во која претходно била извезена. Поблиските услови под кои може да се отстапи од оваа одредба се определуваат согласно со прописот од членот 257 на овој закон.

Член 203

(1) Одредбите од членовите 201 и 202 на овој закон соодветно се применуваат за добиените производи кои биле првобитно извезени или повторно извезени по спроведување на постапка на увоз за облагородување.

(2) Износот на увозните давачки кој претставува долг според закон се одредува врз основа на правилата кои се применуваат во постапката на увоз за облагородување, при што денот на повторниот извоз се смета како ден на пуштање на стоката во слободен промет.

ПОГЛАВЈЕ 7

ЦАРИНСКИ ДОЛГ

ГЛАВА 1

Гаранција за покривање на царински долг

Член 204

(1) Кога царинскиот орган, во согласност со царинските прописи, бара да се поднесе гаранција за обезбедување на плаќање на царински долг, таквата гаранција ја поднесува лицето кое е одговорно или кое може да стане одговорно за тој долг.

(2) Царинскиот орган бара поднесување само на еден гаранција за еден царински долг.

(3) Царинскиот орган може да одобри гаранцијата да ја поднесе друго лице, наместо лицето од кое тоа се бара.

(4) Кога лицето кое направило долг или може да направи долг е државен орган, тогаш таква гаранција не се бара.

(5) Царинскиот орган може да не бара поднесување на гаранција кога износот кој треба да се обезбеди не надминува 150 ЕВРА во денарска противвредност.

Член 205

(1) Кога со царинските прописи се предвидува дека поднесување на гаранција не е задолжително, царинскиот орган може да бара поднесување на таква гаранција, доколку смета дека царинскиот долг кој настанал или кој може да настане нема да биде платен во пропишаниот рок.

(2) Кога гаранцијата од ставот (1) на овој член не се бара, царинскиот орган сепак може да бара од лицето наведено во членот 204 став (1) од овој закон да даде изјава дека ќе ги почитува обврските кое тоа лице е должно да ги исполни согласно со закон.

(3) Гаранцијата наведена во ставот (1) на овој член се бара:

- во моментот кога се применуваат прописите со кои се бара поднесување на таква гаранција или
- во кој било подоцнежен момент кога царинскиот орган смета дека царинскиот долг кој настанал или може да настане нема да биде платен во пропишаниот рок.

Член 206

По барање на лицето од членот 204 став (1) или (3) на овој закон, царинскиот орган одобрува поднесување на општа гаранција за покривање на две или повеќе операции, за кои настанал или може да настане царински долг.

Член 207

(1) Кога царинските прописи предвидуваат задолжително поднесување на гаранција, а кога тоа е предмет на одредбите за транзит со прописот од членот 257 на овој закон, царинскиот орган го определува износот на таквата гаранција во висина на износ еднаков на:

- точниот износ на предметниот царински долг или долгови кога износот може со точност да се утврди, во моментот кога се бара поднесување на гаранција и
- во други случаи, максимален износ, по процена на царинскиот орган, на царинскиот долг или долговите кои настанале или можат да настанат.

(2) Кога е поднесена општа гаранција за царински долг чиј износ варира со текот на времето, износот на таквата гаранција се определува така што го покрива во секое време предметниот царински долг.

(3) Кога според царинските прописи поднесување на гаранција не е задолжително, а царинскиот орган бара нејзино поднесување, износот на гаранцијата го одредува тој орган така што нема да се надмине износот од ставовите (1) и (2) на овој член.

(4) Околностите во кои и условите под кои може да се поднесе гаранција во фиксен износ се определуваат во согласност со прописот од членот 257 на овој закон.

Член 208

Гаранција може да се поднесе во облик на:

- готовински депозит или
- банкарска гаранција.

Член 209

Готовинскиот депозит се поднесува во согласност со царинските и други прописи.

Член 210

(1) Банката гарант ја издава гаранцијата во писмена форма, со што се обврзува да го плати царинскиот долг вклучувајќи го износот на каматата и настанатите трошоци во постапка за плаќање на неплатениот царински долг. Банката гарант за износот кој е пристигнат за плаќање одговара солидарно со царинскиот должник.

(2) Банката гарант мора да биде регистрирана во Република Македонија и одобрена од страна на царинскиот орган.

(3) Царинскиот орган може да ја одбие банката гарант или предложениот вид на гаранција, кога смета дека банката гарант или предложениот вид на гаранција не го обезбедува плаќањето на царинскиот долг во пропишаниот рок.

Член 211

Лицето од кое се бара да поднесе гаранција има право да избере меѓу видовите на гаранции предвидени во членот 208 од овој закон. Царинскиот орган може да одбие да ја прифати предложената гаранција кога таа не обезбедува правилно спроведување на предметната царинска постапка. Царинскиот орган може да бара избраниот вид на гаранција да се употребува за одреден временски период.

Член 212

Кога е тоа предвидено со прописот од членот 257 на овој закон, царинскиот орган може да прифати и друг вид на гаранција освен оние наведени во членот 208 од овој закон кога со нив истоветно се обезбедува плаќање на царинскиот долг. Царинскиот орган ја одбива гаранцијата предложена од страна на должникот кога смета дека со таква гаранција не се обезбедува плаќање на царинскиот долг.

Член 213

Кога царинскиот орган ќе утврди дека поднесената гаранција не обезбедува или веќе не е сигурно дека обезбедува или веќе не е доволна да обезбеди плаќање на царинскиот долг во пропишаниот рок, бара од лице-

то од членот 204 став (1) на овој закон да поднесе дополнителна гаранција или да ја замени првобитната гаранција со нова, по негов избор.

Член 214

(1) Гаранцијата не се враќа сè додека царинскиот долг за кој таа е дадена не згасне или до моментот кога царинскиот долг повеќе не може да настане. Откако царинскиот долг згасне или повеќе не може да настане, гаранцијата се враќа без одлагање.

(2) Откако царинскиот долг делумно згаснал или ако може да настане само во поглед на дел од износот којшто бил гарантиран, соодветниот дел од гаранцијата се враќа на барање на странката.

Член 215

Со прописот од членот 257 на овој закон, се пропишуваат одредбите кои отстапуваат од одредбите од оваа глава заради исполнување на обврски преземени од одредени меѓународни конвенции.

ГЛАВА 2**Настанување на царински долг****Член 216**

(1) Царински долг при увоз настанува со:

- а) пуштање во слободен промет на стока која подлежи на увозни давачки или
- б) ставање на таква стока во постапка на привремен увоз со делумно ослободување од увозни давачки.

(2) Царински долг настанува во моментот на прифаќање на предметната царинска декларација.

(3) Должник е декларантот. Во случај на индиректно застапување должник, исто така, е и лицето за чија сметка царинската декларација е поднесена.

(4) Кога царинска декларација за една од постапките од ставот (1) на овој член е изготвена врз основа на неточни податоци заради кои не е извршена наплата на сите давачки или дел од давачките, лицата кои ги доставиле податоците потребни за изготвување на царинската декларација и кои знаеле или морало да знаат дека тие податоци се неточни, исто така, се сметаат за должници.

Член 217

(1) Царински долг при увоз настанува со:

- а) бесправно внесување на царинското подрачје на стока која подлежи на увозни давачки или
- б) бесправно внесување на стока од слободна зона или слободен склад на другиот дел на царинското подрачје.

Бесправно внесување од овој член е секое внесување спротивно на одредбите на членовите 48 до 51 и членот 187 став (1) алинеја 2 од овој закон.

(2) Царинскиот долг настанува во моментот на бесправно внесување на стоката.

(3) Должници се:

- лицето кое бесправно внело таква стока,
- сите лица кои учествувале во бесправното внесување на стоката и кои знаеле или морале да знаат дека таквото внесување на стока е бесправно и
- сите лица кои стекнале во сопственост или поседувае таква стока и кои знаеле или морале да знаат, во моментот на стекнување или прифаќање на стоката, дека таа била внесена бесправно.

Член 218

(1) Царински долг при увоз настанува со бесправно отстранување од царински надзор на стока која подлежи на увозни давачки.

(2) Царинскиот долг настанува во моментот на отстранување на стоката од царински надзор.

(3) Должници се:

- лицето кое ја отстранило стоката од царински надзор,

- сите лица кои учествувале во тоа отстранување и кои знаеле или морале да знаат дека стоката била отстранета од царински надзор,

- сите лица кои стекнале во сопственост или поседувале таква стока и кои знаеле или морале да знаат, во моментот на стекнување или прифаќање на стоката, дека стоката била отстранета од царински надзор и

- кога е тоа потребно, лицето од кое се бара да ги исполни обврските кои произлегуваат од привременото чување на стоката или употребата на царинската постапка во која таа стока е ставена.

Член 219

(1) Царинскиот долг при увоз настанува со:

а) неисполнување на една од обврските кои произлегуваат, во поглед на стока која подлежи на увозни давачки, од нејзиното привремено чување или од употребата на царинската постапка во која таа е ставена или

б) непридржување кон еден од условите со кои се регулира ставањето на стоката во одредена царинска постапка или одобрување на намалени или увозни давачки нула заради крајната употреба на стоката, во случаи различни од оние од членот 218 на овој закон, освен доколку се утврди дека пропустите немаат значително влијание на правилното спроведување на привременото чување или на предметната царинска постапка.

(2) Царинскиот долг настанува во моментот кога обврската, поради чие неисполнување настанува царинскиот долг, не се исполни или во моментот кога стоката е ставена во одредена царинска постапка доколку дополнително е утврдено дека не бил навистина исполнет еден од условите со кои се регулира ставањето на стоката во предметната царинска постапка или одобрување на намалени или увозни давачки нула заради крајната употреба на стоката.

(3) Должник е лицето од кое, согласно со околностите, се бара да ги исполни обврските кои произлегуваат од привремено чување на стока која подлежи на увозни давачки или од употребата на царинската постапка во која таа е ставена, или да се придржува кон условите со кои се регулира ставањето на стоката во таа царинска постапка.

Член 220

(1) Царинскиот долг при увоз настанува со трошење или употреба во слободна зона или слободен склад на стока која подлежи на увозни давачки, под други услови од оние кои се пропишани. Кога стоката исчезнала и нејзиното исчезнување не може да му се објасни на царинскиот орган на прифатлив начин, царинскиот орган може да смета дека стоката е потрошена или употребена во слободната зона или во слободниот склад.

(2) Долгот настанува во моментот кога стоката е потрошена или кога е првично употребена под услови различни од оние пропишани со царинските и други прописи.

(3) Должник е лицето кое ја потрошило или употребило стоката и сите лица кои учествувале во таквото трошење или употреба и кои знаеле или морале да знаат дека стоката била трошена или употребувана под услови различни од оние пропишани со царинските и други прописи.

(4) Кога царинскиот орган смета дека стоката која исчезнала е потрошена или употребена во слободната зона или слободниот склад, а не е можно да се примени ставот (3) од овој член, лице одговорно за плаќање на царинскиот долг е лицето за кое царинскиот орган знае дека последно ја поседувало стоката.

Член 221

(1) По исклучок на членовите 217 и 219 став (1) точка а) од овој закон, нема да се смета дека настанал царински долг при увозот, за одредена стока, кога странката докаже дека неисполнувањето на обврските кои произлегуваат од:

- одредбите во членовите 48 до 51 и 187 став (1) алинеја 2 од овој закон или

- привременото чување на предметната стока или

- употребата на царинската постапка во која е ставена стоката,

е резултат на целосно уништување или неповратна загуба на стоката како резултат на видот и карактеристиките на стоката или непредвидливи околности или виша сила, или како последица од одобрение дадено од царинскиот орган. Неповратно загубена стока е стока која е неупотреблива за кое било лице.

(2) Царинскиот долг при увоз нема да се смета дека настанал за стока пуштена во слободен промет со намалени или увозни давачки нула заради нејзината крајна употреба, кога таквата стока е извезена или повторно извезена со одобрение на царинскиот орган.

Член 222

Кога согласно со членот 221 став (1) од овој закон, не се смета дека настанал царински долг во поглед на стока пуштена во слободен промет со намалени или увозни давачки нула во зависност од нејзината крајна употреба, секој отпадок или остаток кој настанал при таквото уништување се смета за странска стока.

Член 223

Кога согласно со членот 218 или 219 од овој закон настанал царински долг во поглед на стока пуштена во слободен промет со намалени увозни давачки во зависност од нејзината крајна употреба, износот платен кога стоката била пуштена во слободен промет се одзема од износот на царинскиот долг. Оваа одредба соодветно се применува кога настанал царински долг во поглед на отпадок или остаток кои се резултат на уништувањето на таква стока.

Член 224

(1) Царински долг при извоз настанува со извоз од царинското подрачје на стока која подлежи на извозни давачки и која е покриена со царинска декларација.

(2) Царинскиот долг настанува во моментот на прифаќање на таква царинска декларација.

(3) Должник е декларантот. Во случај на индиректно застапување должник, исто така, е лицето за чија сметка царинската декларација е поднесена.

Член 225

(1) Царински долг при извоз настанува со изнесување од царинското подрачје на стока која подлежи на плаќање на извозни давачки без царинска декларација.

(2) Царинскиот долг настанува во моментот кога стоката стварно го напушта царинското подрачје.

(3) Должник е:

- лицето кое ја изнело стоката и

- сите лица кои учествувале во таквото изнесување и кои знаеле или морале да знаат дека царинската декларација не била, а требало да биде поднесена.

Член 226

(1) Царински долг при извоз настанува со непридржување кон условите под кои било одобрено изнесувањето на стоката од царинското подрачје со целосно или делумно ослободување од извозни давачки.

(2) Долгот настанува во моментот кога стоката стигнува до одредиште различно од она кое било одобрено за нејзино изнесување од царинското подрачје со целосно или делумно ослободување од извозните давачки или, доколку царинскиот орган не може да го утврди тој момент, долгот настанува во моментот на истекот на рокот одреден за поднесување на докази дека условите под кои се одобрува таквото ослободување на стоката се исполнети.

(3) Должник е декларантот. Во случај на индиректно застапување должник, исто така, е лицето за чија сметка царинската декларација е поднесена.

Член 227

Царинскиот долг од членовите 216 до 220 и од 224 до 226 на овој закон настанува дури и ако се однесува на стока која е предмет на мерки на забрана или ограничување од каков било вид при увозот или извозот. Царински долг не настанува при бесправно внесување, во царинското подрачје, на фалсификувани пари или дроги и психотропни супстанции, кои не влегуваат во економските текови кои се строго надгледувани од надлежните органи во поглед на нивна употреба за медицински и научни цели. Во однос на казнените одредби кои се применуваат при повреди на царинските прописи, се смета дека царински долг во секој случај настанал кога со казнените одредби е пропишано дека царинските давачки претставуваат основа за определување на казни или дека постоењето на царински долг е основа за покренување на кривична постапка.

Член 228

Кога со царинските прописи се предвидени автономни мерки за намалување или укинување на увозните давачки или повластен тарифен третман на стока заради нејзиниот вид или крајна употреба или ослободување или целосно или делумно ослободување од увозни или извозни давачки согласно со членовите 19, 20, 95, 158 или од 193 до 203 на овој закон, таква автономна мерка, повластен тарифен третман, ослободување или целосно или делумно ослободување, исто така, се применува во случаите кога царинскиот долг настанал согласно со членовите 217 до 220, 225 или 226 на овој закон, под услов однесувањето на странката да не вклучува измамничко дејствување или очигледна небрежност и под услов да докаже дека другите услови за примена на автономни мерки за намалување или укинување на увозни давачки, повластен тарифен третман, ослободување или целосно или делумно ослободување се исполнети.

Член 229

Кога повеќе лица се одговорни за плаќање на еден царински долг, тие се солидарно одговорни за плаќање на тој долг.

Член 230

(1) Доколку со овој закон поинаку не е пропишано, износот на увозните или извозните давачки за стока се утврдува врз основа на елементите за утврдување на давачките кои важат за таа стока во моментот на настанување на царинскиот долг. Примената на овој став не ја исклучува примената на одредбите од ставовите (2) и (3) на овој член.

(2) Кога не е можно точно да се утврди кога настанал царинскиот долг, моментот којшто се зема предвид за определување на елементите за утврдување на давачките кои важат за предметната стока е моментот кога царинскиот орган заклучил дека за стоката настанал царински долг.

(3) Кога со расположливите информации царинскиот орган може да утврди дека царинскиот долг настанал пред моментот од ставот (2) на овој член, износот на увозните и извозните давачки кои се плаќаат за предметната стока, се утврдува врз основа на елементите за утврдување на давачките кои важеле за стоката во првиот момент во кој, врз основа на расположливите информации, може да се утврди постоење на царински долг.

(4) Компензаторна камата се применува под околностите и условите кои се утврдуваат согласно со прописот од членот 257 на овој закон, со цел да се спречи бесправно стекнување на финансиска добивка преку поместување на денот кога царинскиот долг настанал или кога бил пресметан.

Член 231

(1) Царински долг настанува:
- во местото каде што се случиле настаните заради кои настанал царинскиот долг,

- во местото каде што царинскиот орган заклучил дека за стоката настанал царински долг, доколку не е можно да се утврди местото од алинејата 1 на овој став и

- во местото каде што стоката била ставена во предметната царинска постапка или била внесена во царинското подрачје во таа постапка, доколку стоката била ставена во царинска постапка која не е завршена и не може да се утврди местото од алинејата 1 или алинејата 2 на овој став.

(2) Кога со расположливите информации царинскиот орган може да утврди дека царинскиот долг веќе настанал кога стоката претходно била на друго место, се смета дека царинскиот долг настанал во местото кое може да се определи како локација на стоката во првиот момент кога може да се утврди постоење на царинскиот долг.

Член 232

(1) Доколку со договорите кои Република Македонија ги склучила со други земји е предвидено при увозот во тие земји да се одобри преференцијален тарифен третман на стока со потекло од Република Македонија согласно со тие договори и кога стоката е добиена во постапка на увоз за облагородување, а притоа странска стока е вградена во наведената стока со потекло, оваа странска стока е предмет на плаќање на увозни давачки. Заверувањето на документите потребни за добивање на таков преференцијален тарифен третман кој се добива во други земји предизвикува настанување на царински долг при увоз.

(2) За момент на настанување на тој царински долг се смета моментот кога царинскиот орган ја прифаќа извозната царинска декларација за предметната стока.

(3) Должник е декларантот. Во случај на индиректно застапување должник, исто така, е и лицето за чија сметка царинската декларација е поднесена.

(4) Износот на увозните давачки кој е соодветен на овој царински долг се утврдува врз основа на истите елементи за утврдување на увозните давачки, како да се работи за царински долг кој настанува при прифаќање, во тој ист ден, на царинска декларација за пуштање во слободен промет на предметната странска стока заради завршување на постапката на увоз за облагородување.

ГЛАВА 3**Пресметка и наплата на износот на царинскиот долг****Член 233**

(1) Секој поединечен износ на увозни давачки или извозни давачки кои произлегуваат од царински долг (во натамошниот текст: износ на давачки), царинскиот орган го пресметува веднаш штом дојде до потребните податоци и истиот веднаш се евидентира во сметководствената евиденција на царинскиот орган.

(2) Кога износот на давачките не го надминува износот пропишан со прописот од членот 257 на овој закон, царинскиот орган може да не го примени ставот (1) од овој член.

(3) Царинскиот орган применува практични постапки за евидентирање во својата сметководствена евиденција на износот на давачките.

Член 234

(1) Кога царинскиот долг настанал како резултат на прифаќање на царинска декларација за царинска постапка, со исклучок на постапката на привремен увоз со делумно ослободување од плаќање на увозни давачки, или со секое друго дејствие кое има ист правен ефект како прифаќање на царинска декларација, износот кој соодветствува на тој царински долг се евидентира веднаш по пресметувањето.

(2) По исклучок на ставот (1) од овој член, кога царинскиот долг настанал како резултат на прифаќање на комерцијален или административен документ или запишување во евиденцијата на имателот на одобрение во рамките на поедноставените постапки од членот 88 став (1) точка б) или точка в) на овој закон, вкупниот износ на давачките кои се однесуваат на сета стока пуштена за едно исто лице во рок одреден од страна на царинскиот орган, кој не може да биде подолг од 31 ден, може да биде опфатен со една пресметка.

Член 235

(1) Веднаш по пресметката, должникот на соодветен начин се известува за износот на давачките.

(2) Кога износот на давачките кој треба да се плати е наведен во царинската декларација, царинскиот орган не го известува должникот за износот на давачките и ќе се смета дека долгот му е соопштен на должникот кога царинскиот орган ја пуштил стоката.

Член 236

(1) Доколку лицето нема право да користи одложување на плаќање пропишано со членовите 238 до 241 од овој закон, износите на давачките соопштени согласно со членот 235 од овој закон должниците ги плаќаат во рок не подолг од десет дена од денот на известувањето.

(2) Во случаите од членот 234 став (2) на овој закон, рокот од ставот (1) на овој член се определува на начин кој на должникот не му овозможува добивање на подолг рок за плаќање отколку рокот кој би се одредил доколку му било одобрено одложено плаќање.

Член 237

Плаќањето на износот на давачки се врши во денари во готово или на друг начин во согласност со прописите со кои се регулира начинот на плаќање. Плаќањето може да се изврши и со порамнување на побарувањата во случаи кога царинскиот орган треба да изврши враќање на увозните давачки, а истовремено царинскиот должник има ненамирен царински долг кон царинскиот орган.

Член 238

Кога износот на давачките којшто треба да се плати се однесува на стока декларирана за царинска постапка која повлекува обврска за плаќање на таквите давачки, по барање на странката, царинскиот орган може да одобри одложување на плаќање на тој износ под условите пропишани во членовите 239 и 240 од овој закон.

Член 239

(1) Царинскиот орган при одлучувањето по барањето за одложување на плаќањето на износот на давачките проверува дали должникот ги исполнува следниве услови:

- да е сигурен и финансиски стабилен,
- уредно да ги исполнува своите обврски,
- да ги води сите пропишани евиденции кои даваат можност за непречена контрола и
- во последните три години да не ги повредил царинските и даночните прописи.

(2) Одобрувањето за одложување на плаќање е условено со поднесување на гаранција од барателот, согласно со членот 208 од овој закон.

Член 240

Рокот во кој се одложува плаќањето е 30 дена. Одложувањето се пресметува на следниов начин:

а) кога плаќањето е одложено во случаите од членот 234 став (1) на овој закон, рокот се пресметува од наредниот ден од денот кога износот на давачките е пресметан од царинскиот орган и

б) кога плаќањето е одложено во случаите од членот 234 став (2) на овој закон, рокот се пресметува заклучно со:

- дваесет и третиот ден од денот кога истекува рокот за поднесување на дополнителна декларација, доколку рокот за поднесување на дополнителна декларација е календарска недела и

- шеснаесеттиот ден од месецот по календарскиот месец за кој била одобрена поедноставена постапка, доколку рокот за поднесување на дополнителна декларација е календарски месец.

Член 241

Должникот може да го плати целиот или дел од износот на давачките и пред да истече рокот кој му бил одобрен за плаќање.

Член 242

Износот на давачки кој претставува долг може да го плати друго лице наместо должникот во согласност со закон.

Член 243

(1) Кога царинскиот орган утврдил дека:

- настанал царински долг согласно со членовите 217 до 220 од овој закон или

- износот на давачките на настанат царински долг не е пресметан согласно со членот 234 од овој закон или е пресметан во износ помал од оној кој претставува долг според закон,

го пресметува износот на давачки (дополнителна пресметка) и донесува, по службена должност или на барање на должникот, одлука за плаќање на настанатата обврска.

(2) Одлуката во согласност со ставот (1) на овој член се донесува кога царинскиот орган обезбеди потребни податоци за пресметка на долгот, како и податоците кои овозможуваат определување на царинскиот должник.

(3) Дополнителна пресметка на царински долг во согласност со ставот (1) на овој член може да се врши најдоцна во рок од пет години по настанување на царинскиот долг.

(4) Дополнителна пресметка не се врши во случај кога со одредбите од прописот од членот 257 на овој закон царинскиот орган се ослободува од обврската за дополнително пресметување и наплата на износите на давачки помали од одреден износ.

Член 244

(1) Кога износот на давачки не е платен во пропишаниот рок, за да се обезбеди наплата на соодветниот износ, царинскиот орган ги користи сите можности кои му стојат на располагање согласно со важечките прописи, вклучувајќи и присилна наплата согласно со одредбите од Законот за платен промет.

(2) Извршен наслов при извршување, односно присилна наплата е:

- а) извршна одлука на царинскиот орган;
- б) царинска декларација и
- в) пресметка на увозни и други давачки во патничкиот промет на која е наведена клаузула на извршност.

(3) Присилна наплата не се врши во случај кога износот на давачки не го надминува одредениот износ согласно со прописот од членот 257 на овој закон.

Член 245

(1) Кога износот на давачки не е платен во пропишаниот рок се наплаќа камата за секој ден задоцнување по стапката пропишана со одредбите на Законот за данок на додадена вредност.

(2) Царинскиот орган може да се откаже од наплата на камата кога:

- а) износот не го надминува одредениот износ согласно со прописот од членот 257 на овој закон или
- б) давачките ќе се платат пет дена по истекот на рокот определен за нивна уплата.

Член 246

(1) Правото за наплата на износот на давачки застапува во рок од пет години од денот кога настанал царинскиот долг.

(2) Застареноста се прекинува со секое дејствие на надлежниот орган за наплата на износот на давачки.

(3) Правото за наплата, во секој случај, застарува по истекот на десет години од денот кога настанал царинскиот долг.

ГЛАВА 4**Гасење на царински долг****Член 247**

(1) Царинскиот долг се гаси:

- а) со плаќање на износот на давачките;
- б) со простување на износот на давачките;
- в) кога стоката декларирана за царинска постапка за која постои обврска за плаќање на давачки:

- царинската декларација е поништена и

- пред нејзиното пуштање стоката е: одземена; уништена по инструкции на царинскиот орган; уништена или отстапена во корист на државата во согласност со членот 191 од овој закон; уништена или неповратно загубена како резултат на видот и карактеристиките на стоката или непредвидливи околности или виша сила и

г) кога стоката за која настанал долг согласно со членот 217 од овој закон е одземена при нејзиното бесправно внесување.

(2) Во случај на одземање на стока, во однос на казнените одредби кои се применуваат при повреди на царинските прописи, се смета дека царинскиот долг не гаснал кога со казнените одредби е пропишано дека царинските давачки претставуваат основа за определување на казни или дека постоењето на царински долг е основа за покренување на кривична и прекршочна постапка.

Член 248

Царинскиот долг од членот 232 на овој закон, исто така, се гаси кога ќе се поништат формалностите извршени за да се овозможи одобрување на преференцијалниот тарифен третман од членот 232 на овој закон.

ГЛАВА 5**Враќање и простување на давачките****Член 249**

Поимите употребени во главите 4 и 5 од ова поглавје го имаат следново значење:

а) “враќање” е целосно или делумно враќање на увозните или извозните давачки кои се платени и

б) “простување” е одлука за откажување од наплата на целиот или дел од износот од царинскиот долг или одлука со која се поништува пресметувањето на дел или на целиот износ на увозните или извозните давачки кои не се платени.

Член 250

(1) Увозните или извозните давачки се враќаат доколку се утврди дека кога тие биле платени нивниот износ не претставувал долг според закон или дека износот бил дополнително пресметан спротивно на членот 243 од овој закон.

(2) Увозните или извозните давачки се простуваат доколку се утврди дека кога тие биле пресметани нивниот износ не претставувал долг според закон или дека износот бил пресметан спротивно на членот 243 од овој закон.

(3) Враќање или простување не се одобрува кога фактите кои довеле до плаќањето или пресметувањето на износ кој не претставувал долг според закон, се резултат на намерна постапка на странката.

(4) Увозни или извозни давачки се враќаат или простуваат со поднесување на барање до царинскиот орган во рок од три години од денот кога должникот бил известен за износот на тие давачки.

(5) Рокот од ставот 4 на овој член се продолжува доколку странката обезбеди докази дека била спречена да го поднесе барањето во предвидениот рок поради непредвидливи околности или виша сила.

(6) Кога во рокот од ставот 4 на овој член царинскиот орган самиот ќе открие постоење на една од ситуациите наведени во ставовите (1) и (2) од овој член враќањето или простувањето го извршува по службена должност.

Член 251

Увозни или извозни давачки се враќаат кога царинската декларација е поништена и давачките се платени. Враќањето се одобрува со поднесување на барање од странката во роковите пропишани за поднесување на барање за поништување на царинската декларација.

Член 252

(1) Увозните давачки се враќаат или простуваат доколку се утврди дека износот на тие пресметани давачки се однесува на стока ставена во предметната царинска постапка, а која не е прифатена од увозникот затоа што во моментот од членот 77 на овој закон таа е со недостатоци или не е во согласност со условите од договорот врз основа на кои таа била увезена. Се смета дека стока со недостатоци вклучува стока оштетена пред нејзиното пуштање.

(2) Враќањето или простувањето на увозните давачки се одобрува под услов стоката:

а) да не се употребувала, освен во првичната употреба која можеби била потребна за да се утврди дека таа имала недостатоци или не била во согласност со условите на договорот и

б) е извезена од царинското подрачје.

(3) По барање на странката, царинскиот орган наместо извоз на стоката одобрува нејзино уништување или ставање во транзитна постапка или постапка на царинско складирање или ставање во слободна зона или слободен склад, со цел стоката повторно да биде извезена. За да се одреди едно од царински дозволените постапувања или употреби, таа стока се смета за странска стока.

(4) Увозните давачки не се враќаат или простуваат за стока која пред нејзиното декларирање во царинската декларација, била привремено увезена заради испитувања, освен доколку се утврди дека за време на тие испитувања, при вообичаениот начин на испитување, не можело да се открие дека стоката била со недостатоци или дека не била во согласност со условите на договорот.

(5) Заради причините наведени во ставот (1) на овој член увозните давачки се враќаат или простуваат со поднесување на барање до соодветниот царински орган во рок од 12 месеца од денот кога должникот бил известен за износот на тие давачки.

Член 253

(1) Увозните или извозните давачки можат да се вратат или простат во случаи различни од оние од членовите 250, 251 и 252 на овој закон, ако:

- се утврдени со прописот од членот 257 на овој закон и

- настанале од околности во кои на странката не можат да и се припишат намери за мамење или од небрежност. Случаите во кои може да се примени оваа одредба или постапките кои треба да се спроведат за таа цел се определуваат со прописот од членот 257 на овој закон. Со овој пропис се определуваат и поблиски услови за враќање или простување.

(2) Во случаите наведени во ставот (1) на овој член давачките се враќаат или простуваат со поднесување на барање до надлежниот царински орган во рок од 12 месеца од денот кога должникот бил известен за износот на тие давачки.

Член 254

Увозни или извозни давачки се враќаат или простуваат под условите пропишани во оваа глава само до колку износот кој се враќа или кој се простува го надминува износот одреден со прописот од членот 257 на овој закон.

Член 255

Враќањето на увозните или извозните давачки се врши без плаќање на камата од страна на царинскиот орган. Камата се плаќа кога решението за одобрување на барањето за враќање не е спроведено во рок од три месеца од денот на неговото донесување. Каматата се пресметува во висина на каматата од членот 230 став (4) на овој закон.

Член 256

Кога царинскиот долг е простен по грешка или со одветниот износ на давачките е вратен по грешка, првичниот долг треба да се плати. Каматата платена согласно со членот 255 од овој закон мора да му биде надоместена на царинскиот орган.

ПОГЛАВЈЕ 8**СПРОВЕДУВАЊЕ НА ОДРЕДБИТЕ
ОД ОВОЈ ЗАКОН****Член 257**

Владата на Република Македонија донесува поблиски прописи за спроведување на овој закон.

ПОГЛАВЈЕ 9**ПОВРЕДИ НА ЦАРИНСКИТЕ ПРОПИСИ****ГЛАВА 1****Општи одредби****Член 258**

Неизвршувањето на дејствија утврдени со одредбите на царинските прописи или вршењето на дејствија спротивни на одредбите на царинските прописи претставуваат повреди на царинските прописи. Повредите на царинските прописи можат да бидат кривични дела или царински прекршоци.

Член 259

(1) За царински прекршок царинскиот орган може да поведе мандатна постапка, постапка на посредување или прекршочна постапка пред суд, во согласност со закон.

(2) Ако спроведената мандатна постапка или постапка на посредување не успее, царинскиот орган е должен да поведе прекршочна постапка пред суд.

Член 260

(1) Признанието на сторителот за извршен царински прекршок е еден од доказите за водење на постапка пред суд.

(2) Спротивното докажување на материјални докази пред судовите и другите државни органи, а по однос на службени акти на царинскиот орган, е на товар на самиот сторител на прекршокот.

Член 261

(1) Стоката која е предмет на царински прекршок, за време на водење на постапката пред суд, се наоѓа под царински надзор.

(2) Ако прекршочната постапка е запрена или прекината и стоката не се одзема, таа стока се враќа преку царински орган, заради спроведување на соодветна царинска постапка.

Член 262

(1) Прекршочна постапка по царински прекршоци не може да се поведе ако поминале повеќе од три години од денот на извршување на прекршокот.

(2) Застареноста се прекинува со секое дејствие на надлежниот орган што се презема заради гонење на сторителот на прекршокот. Со секое прекинување на рокот застареноста почнува одново да тече, но прекршочната постапка не може да се поведе, ниту натаму да се води по истекот на пет години од денот кога е сторен прекршокот.

ГЛАВА 2**Казнени одредби****Член 263**

(1) Со парична казна од 100.000 до 3.000.000 денари се казнува за прекршок правно лице, а физичко лице се казнува со парична казна од 15.000 до 200.000 денари, ако:

1) внесе или изнесе, или се обиде да внесе или изнесе стока во и од царинското подрачје надвор од царинските гранични премини или тоа го стори во време кога царинскиот граничен премин не е отворен (членови 46 и 192);

2) внесе или изнесе, или се обиде да внесе или изнесе преку царинскиот граничен премин скриена стока (членови 46 и 192);

3) ја отстрани или се обиде да ја отстрани стоката од под царински надзор избегнувајќи ја царинската контрола (член 47);

4) без одложување не ја пренесе стоката до царинскиот орган на граничниот премин или до друго место определено од царинскиот орган или стоката ја пренесе спротивно од патот и упатствата определени од царинскиот орган (член 48);

5) стоката не ја стави на увид на царинскиот орган (член 50);

6) со царинска декларација не ја опфати сета стока која би требало да се стави во царинска постапка (член 69);

7) избегнувајќи ја царинската контрола внесе или изнесе, или се обиде да внесе или изнесе во и од царинското подрачје или стави или се обиде да стави во царинска постапка моторно возило на кое се втиснати други ознаки на шасијата и/или моторот различни од фабричките или на кое се ставени фалсификувани регистарски ознаки или регистарски ознаки кои потекнуваат од друго возило, или приложи фалсификувана сообраќајна книшка за возилото (членови 47, 69, 71 и 72);

8) постапува како стоката да била пуштена во слободен промет иако не биле спроведени пропишаните формалности за пуштање на стоката во слободен промет и за плаќање на сите давачки пропишани со овој или други закони или не биле исполнети мерките на трговската политика и сите други прописи во врска со увозот на стоката (член 91);

9) спротивно на членот 187 став (3) од овој закон внесе стока од слободна зона или слободен склад на другиот дел од царинското подрачје (член 187);

10) спротивно на прописите ја отуѓи стоката, ја даде на користење на друг, ја позајми или поинаку ја употреби за други цели, а не за оние за кои била ослободена од плаќање на увозни и други давачки, односно стоката која била ослободена од плаќање на увозни и други давачки ја даде во залог, ја изнајми или ја даде како осигурување за други обврски пред да бидат платени увозните давачки (член 200) и

11) со невистинито прикажување на работите или со доведување во заблуда на царинскиот орган на друг начин, постигне или се обиде да постигне автономни мерки за намалување или укинување на увозни давачки или повластен тарифен третман или не подложување на наплата на увозни давачки или ослободување од плаќање на увозни и други давачки или нивно плаќање во помал износ или враќање или простување на увозни давачки или целосно или делумно ослободување од плаќање на давачки или кое било друго олеснување (членови 14, 19, 20, 69, 72, 99, 100, 118, 136, 138, 154, 155, од 163 до 166, од 185 до 203 и од 250 до 254).

(2) Со парична казна од 25.000 до 400.000 денари се казнува за прекршокот од ставот (1) на овој член и одговорното лице во правното лице.

Член 264

(1) Со парична казна од 50.000 до 1.500.000 денари се казнува за прекршок правно лице, а физичко лице се казнува со парична казна од 10.000 до 100.000 денари, ако:

1) не ги достави или приложи документите или не ги даде информациите кои му се потребни на царинскиот орган, односно не даде друга потребна помош за извршување на царинската постапка (членови 14, 72 став (2), 78 и 186);

2) не ги чува документите во пропишаните рокови (член 17);

3) изготви или овозможи да се изготви лажен доказ за потеклото на стоката (членови 21 и 26);

4) изготви или овозможи да се изготви документ кој содржи неточни податоци со цел за стоката на која се однесува документот неоправдано да се добие преференцијално потекло (членови 21 и 26);

5) не поднесе збирна декларација во согласност со членот 53 од овој закон или поднесе збирна декларација по истекот на пропишаниот рок (член 53);

6) заради проверка на стоката и транспортните средства со кои таа се превезува, на барање на царинскиот орган не ја истовари и не ја распакува стоката (член 56 став (2));

7) без одобрение од царинскиот орган врши истовар или претовар на стоката ставена на увид, или одобрениот истовар или претовар го врши во места кои за тоа не се одредени или одобрени, или без одложување не го извести царинскиот орган во случај на непосредна опасност која наметнала потреба од неодложен истовар или претовар на стоката, или без одобрение од царинскиот орган ја преместува стоката од местото на кое претходно била ставена (членови 56 и 57);

8) не ги спроведува формалностите за одредување на едно од царински дозволените постапувања или употреби за стока или тие формалности не се спроведени во пропишаниот рок (членови 58 и 59);

9) привремено ја чува стоката на места и под услови спротивно на одобрението од царинскиот орган, или над стоката врши дејствија со кои се менува нејзиниот изглед или техничките својства (членови 61 и 62);

10) во увозната царинска декларација не ги наведе сите податоци за стоката кога тие податоци се одлучувачки за правилното распоредување во номенклатурата на Царинската тарифа и тоа предизвикува или може да предизвика плаќање на увозните давачки или други давачки во помал износ (член 72 став (1));

11) во увозната царинска декларација наведе тарифна ознака во спротивност со податоците за видот на стоката во рубрика 31 од ЕЦД и која доведува до плаќање на увозните давачки или други давачки во помал износ (член 72 став (1));

12) на царинскиот орган му поднесе увозна царинска декларација во која неправилно се наведени видот, квалитетот, вредноста или потеклото на стоката кое предизвикува или би можело да предизвика плаќање на увозни давачки во помал износ (член 72 став (1));

13) на царинскиот орган во врска со извозната царинска постапка му поднесе извозна царинска декларација во која е наведена поголема количина или поголема вредност или друго потекло на стоката (член 72 став (1));

14) на царинскиот орган, директно или индиректно, во врска со спроведување на увозна царинска постапка му поднесе документи во кои се наведени невистинити податоци ако тоа предизвикува, или би можело да предизвика увозните давачки да не се платат или да се платат во помал износ или неосновано би се признала каква било царинска погодност, корист или право кое не му припаѓа (член 72 став (2));

15) на царинскиот орган, директно или индиректно, во врска со спроведување на извозна царинска постапка му поднесе документи во кои се наведени невистинити податоци доколку тоа предизвикува или би можело да предизвика неосновано признавање на каква било царинска погодност, корист или право кои не му припаѓаат (член 72 став (2));

16) на царинскиот орган му стави на увид транспортно средство заради ставање на царинско обележје, иако транспортното средство за тоа не е правилно опремено, односно конструирано (член 82 став (2)).

17) царинските обележја на стоката соодветно не ги заштити од уништување, повредување или оштетување или ги отстрани од транспортното средство без одобрение од царинскиот орган, освен ако поради непредвидливи околности или виша сила отстранувањето или уништувањето на обележјата е неопходно да се обезбеди заштита на стоката или транспортните средства (член 82 став (2));

18) пред пуштање на стоката од царинскиот орган почне да ја употребува или користи стоката (членови 83 став (1) и 84);

19) постапува спротивно на членот 88 од овој закон или не ги исполнува своите обврски во согласност со даденото одобрение за поедноставена постапка (член 88);

20) не поднесе дополнителна царинска декларација или не ја поднесе во пропишаниот рок (член 88 став (2));

21) не ги исполнува своите обврски во согласност со даденото одобрение за царинска постапка со економски ефект (членови 100 став (1), 129 став (1) и 145);

22) не го извести царинскиот орган за дејствијата кои настапиле по давање на одобрението за царинската постапка со економски ефект и се значајни за содржината или важноста на одобрението (член 100 став (2));

23) не ја заврши транзитната постапка и не ја стави стоката на увид на одредишниот царински орган во непроменета состојба, или не ја стави на увид во пропишаниот рок или не ги почитува другите мерки коишто царинскиот орган ги презел за обезбедување на истоветноста на стоката (членови 106 и 109);

24) не ги исполнува обврските и условите како држател на царински склад (членови 113, 122 и 123);

25) не ги исполнува обврските и условите како корисник на царински склад (член 114);

26) не води евиденција за стоката која е ставена во постапка на царинско складирање на начин одобрен од царинскиот орган или не ја води навремено (членови 117 и 119);

27) во царинскиот склад спроведува дејствија од членовите 118 став (1) и 121 на овој закон спротивно на одобрението на царинскиот орган или без одобрение на царинскиот орган (членови 118 став (1) и 121);

28) се однесува спротивно на членот 127 од овој закон (член 127);

29) не извезе односно повторно не извезе добиени производи во определениот рок во рамките на постапката на увоз заради облагородување или во рамките на определениот рок не бара одобрување на друго царински дозволено постапување или употреба на стока (член 132 став (1));

30) не ја спроведува постапката на преработка под царинска контрола во согласност со одобрението на царинскиот орган (член 147);

31) не ја извезе привремено увезената стока во определениот рок или во тој рок не бара одобрување за одредување на друго царински дозволено постапување или употреба на стока (член 153);

32) употребува стока во постапката на извоз за облагородување во спротивност со овој закон (член 158 став (1));

33) во случај на претходен увоз привремено не ја извезе стоката во определениот рок (член 167);

34) на царинскиот орган на негово барање не му до-стави копија од транспортниот документ кој ја придружува стоката или не ја покаже стоката (член 178 став (4));

35) при внесување во слободна зона или слободен склад не ја стави на увид стоката од членот 181 став (2) на овој закон (член 181 став (2));

36) царинскиот орган претходно не го извести за спроведување на индустриска, комерцијална или услужна дејност во слободна зона или слободен склад или ја врши наспроти забраната или ограничувањето од страна на царинскиот орган (член 183 став (1));

37) не води евиденција за стоката при вршење на дејноста на складирање, обработка, преработка, продажба или набавка на стока во слободна зона или слободен склад или не ја води евиденцијата во пропишаната форма (член 186);

38) претходно не го извести царинскиот орган за повторен извоз или за уништување на стоката (член 191 став (3)) и

39) го извести царинскиот орган дека одредена стока го напушта царинското подрачје, а притоа ја нема таа стока со себе или во транспортното средство (член 192).

(2) Со парична казна од 20.000 до 200.000 денари се казнува за прекршокот од ставот (1) на овој член и одговорното лице во правното лице.

Член 265

(1) Правно лице кое купи, продаде, распродаде, добие на подарок, прикрива, прими на чување или на превоз, чува, користи или добие во сопственост врз која било основа стока за која знае или според околностите на случајот морал да знае дека со тоа бил направен прекршок од членовите 263 и 264 на овој закон, доколку сторителот извршил некое од дејствијата од членовите 263 и 264 на овој закон, се казнува со иста казна што е пропишана за сторителот на прекршокот.

(2) Со парична казна од 20.000 до 200.000 денари ќе се казни за прекршок од ставот (1) на овој член одговорното лице во правното лице.

(3) Со парична казна од 10.000 до 100.000 денари ќе се казни за прекршок од ставот (1) на овој член и физичко лице.

Член 266

(1) Со парична казна во износ од 15.000 денари царинскиот службеник, веднаш на самото место, ќе го казни правното лице сторител на прекршокот од членовите 263 и 265 на овој закон ако вредноста на стоката не надминува износ од 60.000 денари.

(2) Со парична казна во износ од 15.000 денари царинскиот службеник, веднаш на самото место, ќе го казни правното лице сторител на прекршокот од членот 264 на овој закон.

(3) Со парична казна од 5.000 денари царинскиот службеник, веднаш на самото место, ќе го казни одговорното лице во правното лице од ставовите (1) и (2) на овој член.

(4) Со парична казна во износ од 3.000 денари царинскиот службеник, веднаш на самото место, ќе го казни физичкото лице сторител на прекршокот од членовите 263 и 265 на овој закон ако вредноста на стоката не надминува износ од 30.000 денари и стоката да не е наменета за препродажба или вршење на друга доходна дејност.

(5) Со парична казна во износ од 3.000 денари царинскиот службеник, веднаш на самото место, ќе го казни физичкото лице сторител на прекршокот од членот 264 на овој закон.

Член 267

(1) Стоката која е предмет на прекршок од членовите 263 точки 1 до 9 и 265 во врска со членот 263 точки 1 до 9 на овој закон, се одзема.

(2) Стоката од ставот (1) на овој член се одзема и кога не е сопственост на сторителот на прекршокот, доколку сопственикот на стоката знаел или со оглед на околностите на случајот би можел да знае дека стоката е предмет на прекршоците од членот 263 или 265 на овој закон.

(3) Стоката од ставовите (1) и (2) на овој член се одзема и кога, по извршувањето на прекршокот, е преработена, обработена или доработена, а дополнителната вредност не надминува 30% од царинската вредност на стоката, предмет на прекршокот.

(4) Ако стоката предмет на прекршок не се пронајде, од сторителот на прекршокот се наплатува нејзината вредност, што според одредбите на овој закон значи царинска вредност и се поведува постапка за наплата на увозни давачки и други давачки кои се плаќаат при увоз.

(5) Се смета дека стоката не е пронајдена доколку од која било причина не е можно да му се одземе на сопственикот. Се смета дека стоката, исто така, не е пронајдена, доколку стоката што е предмет на прекршок, по извршувањето на прекршокот, е преработена, доработена или обработена, така што дополнителната вредност надминува 30% од царинската вредност на стоката, предмет на прекршокот.

(6) Доколку има повеќе сторители, за вредноста на стоката одговараат солидарно.

(7) Стоката, што е предмет на царински прекршок, за која е пропишана мерка на безбедност одземање на стоката, до завршување на постапката по прекршокот е под царински надзор.

Член 268

Стоката или транспортното средство со кое е сторен прекршок се одзема, односно се наплатува нивната вредност и кога против сторителот не може да се води прекршочна постапка поради тоа што е непознат или е недостапен, или поради постоење на други законски пречки, освен во случај на постоење на апсолутна застареност.

Член 269

(1) Транспортните средства што биле користени за превоз, односно пренос преку царинската линија, односно на царинското подрачје, на стоката што е предмет на прекршоците од членот 263 на овој закон се одземаат, доколку вредноста на стоката надминува 20% од вредноста на транспортното средство, а сопственикот на транспортното средство знаел или бил должен или можел да знае дека ќе биде користено за таков превоз, односно пренос.

(2) Без оглед на ставот (1) од овој член, транспортното средство ќе се одземе секогаш ако е специјално конструирано, адаптирано, изменето или прилагодено на кој било начин, со цел за криење на стока.

(3) Со ставовите (1) и (2) од овој член не се поведуваат правата на други лица за барање на надомест на штетата од сторителот на прекршокот.

ПОГЛАВЈЕ 10

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 270

Правата од одобрените и другите управни акти во врска со ослободување од плаќање на царина согласно со Царинскиот закон ("Службен весник на Република Македонија" број 21/98, 26/98, 63/98, 86/99, 25/2000, 109/2001, 31/2001, 4/2002, 55/2002 и 42/2003) кои не се искористени до денот на примената на овој закон, можат да се искористат до истекот на рокот наведен во тие акти, но најдоцна во рок од 90 дена од денот на примената на овој закон.

Член 271

Управните постапки започнати до денот на примената на овој закон завршуваат според прописите што важеле до денот на отпочнувањето на примена на овој закон.

Член 272

Царинските складови основани пред денот на примената на овој закон продолжуваат да работат како царински складови доколку го усогласат своето работење со условите пропишани со овој закон во рок од шест месеца од денот на примената на овој закон.

Член 273

Слободните економски зони се должни да го усогласат своето работење со условите пропишани со овој закон најдоцна до 31 мај 2006 година.

Член 274

Лицата кои вршеле работи на застапување во постапката на поднесување на царински декларации пред денот на влегувањето во сила на овој закон можат да продолжат да вршат вакви работи на застапување без исполнување на условите од членот 6 на овој закон најдоцна до 30 април 2006 година.

Член 275

Со денот на примената на овој закон престанува да важи Царинскиот закон ("Службен весник на Република Македонија" број 21/98, 26/98, 63/98, 86/99, 25/2000, 109/2001, 31/2001, 4/2002, 55/2002 и 42/2003), како и одредбите од Законот за слободни економски зони ("Службен весник на Република Македонија" број 56/99, 41/2000 и 6/2002) кои се однесуваат на царинските постапки за стока која се внесува или изнесува од слободната економска зона.

Член 276

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија", а ќе се применува од 1 јануари 2006 година.

L I G J I DOGANOR

KAPITULLI 1

DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

KREU 1

Fushëveprimi dhe definicionet themelore

Neni 1

(1) Me këtë ligj rregullohen të drejtat dhe obligimet e personave dhe organeve doganore lidhur me mallin në qarkullimin e udhëtarëve dhe mallrave ndërmjet rajonit doganor të Republikës së Maqedonisë dhe rajoneve doganore të huaja.

(2) Organi doganor është organi i vetëm kompetent për zbatimin e dispozitave të këtij ligji dhe dispozitave të miratuara në bazë të këtij ligji.

(3) Dispozitat e këtij ligji nuk e përjashtojnë zbatimin e dispozitave me të cilat rregullohen sferat e tjera të tregtisë me vendet e tjera.

Neni 2

(1) Dispozitat e këtij ligji dhe rregullave të miratuara në bazë të këtij ligji, zbatohen njësoј në tërë rajonin doganor të Republikës së Maqedonisë, përвeч nëse nuk është пërcaktuar ndryshe me këtë ligj, ligj tjetër ose me marrëveshje ndërkombëtare që e ka ratifikuar Republika e Maqedonisë.

(2) Dispozita të caktuara nga rregullat doganore gjithashtu mund të zbatohen edhe jashtë rajonit doganor të Republikës së Maqedonisë në pajtim me marrëveshjet ndërkombëtare që i ka ratifikuar Republika e Maqedonisë.

Neni 3

Rajoni doganor i Republikës së Maqedonisë (në текstin e mëtejмe: rajon doganor) e пërfshin territorin, uјërat territoriale dhe hapësirën ajrore mbi territorin e Republikës së Maqedonisë. Rajoni doganor është i shënuar me vijë doganore, e cila është identike me kufirin shtetëror. Në pajtim me marrëveshjet ndërkombëtare, rajoni doganor mund të shtrihet edhe në pjesë të territorit të shteteve të huaja.

Neni 4

Nocione të veçanta të пërdorura në këtë ligj e kanë kuptimin si vijon:

1. "Person" është personi fizik ose juridik.
2. "Person i regjistruar në Republikën e Maqedonisë" është:

- shtetasi i Republikës së Maqedonisë me vendbanim në Republikën e Maqedonisë ose shtetasi i huaj me vendqëndrim të lejuar në Republikën e Maqedonisë në pajtim me ligjin dhe

- personi juridik, i cili në Republikën e Maqedonisë ka të regjistruar selinë në pajtim me ligjin.

3. "Organ doganor" është njëсia organizative e Drejtorisë doganore e пërcaktuar me ligj, e cila është kompetente për zbatimin e rregullave doganore ose të tjera ku mund të kryhen të gjitha ose disa nga formalitetet e пërcaktuara.

4. "Vendim" është secili akt zyrtar i miratuar nga organi doganor që ka të бeјë me rregullat doganore me të cilin rregullohet një rast i caktuar, ndërsa akti i këtillë ka veprim juridik për një ose më tepër persona konkretë që mund të identifikoхen. Me këtë nocion, mes tjerash, nënkuptohen edhe informatat e obligueshme sipas nenit 11 të këtij ligji.

5. "Status doganor" është statusi i mallit, si i vendit ashtu edhe i jashtëм.

6. "Mall i vendit" është malli:

- i fituar tëрësisht në rajonin doganor të Republikës së Maqedonisë me kushte të пërcaktuara në nenin 22 të këtij ligji, në të cilin nuk është futur malli i importuar nga vendet e tjera. Malli i fituar nga malli i lënë në procedurën prolonguese konsiderohet se nuk ka status të mallit të vendit,

- i importuar nga vendet e tjera dhe i lëshuar në qarkullim të lirë,

- i marrë ose i prodhuar në rajonin doganor të Republikës së Maqedonisë, qoftë nga malli i shënuar vetëm në alinenë 2 ose nga malli i shënuar në alinetë 1 dhe 2 të kësaj pike.

7. "Mall i huaj" është malli që ndryshon nga ai i shënuar në pikën 6 të këtij neni. Statusin e mallit të huaj do ta fitojë edhe malli i vendit pasi të nxirret nga rajoni doganor;

8. "Borxh doganor" është obligimi i personit që ta paguajë shumën e tagrave importuese (borxhi doganor gjatë importit) ose detyrimeve eksportuese (borxhi doganor gjatë eksportit) që janë të пërcaktuara për një mall të caktuar sipas dispozitave të Republikës së Maqedonisë;

9. "Detyrimet importuese" janë dogana dhe detyrimet tjera me efekt të njëjtë si dogana, të cilat paguhen gjatë importit të mallit;

10. "Detyrimet eksportuese" janë dogana dhe detyrimet e tjera me efekt të njëjtë si dogana, të cilat paguhen gjatë eksportit të mallit;

11. "Debitor" është secili person пëргјегјës për pagesën e borxhit doganor;

12. "Mbikëqyrje doganore" janë masat e пëргјитшме që i ndërmerr organi doganor për sigurimin e zbatimit të dispozitave doganore, e kur nevojitet edhe të dispozitave të tjera, të cilat vlejнë për mallin që është lëndë e mbikëqyrjes doganore;

13. "Kontrolli doganor" është kryerja e veprimeve konkrete siç janë kontrolli i mallit; kontrolli i ekzistimit, besueshmërisë dhe saktësisë së dokumenteve; kontrolli i librave afariste dhe evidencave të tjera; kontrolli dhe bastisja e mjeteve transportuese; kontrolli dhe bastisja e bagazhit personal dhe mallit tjetër që e bartin personat me vete ose në vete; zbatimi i procedurave zyrtare dhe veprimeve të tjera të ngjashme në aspektin e respektimit të dispozitave doganore, e nëse nevojitet edhe të dispozitave të tjera që vlejnë për mallin që është lëndë e mbikëqyrjes doganore;

14. "Veprim i lejuar doganor ose përdorim i mallit" është:

- (a) vënia e mallit në procedurë doganore;
- (b) futja e mallit në zonën e lirë ose magazinën e lirë;
- (c) rieksperti i mallit nga rajoni doganor;
- (ç) asgjësimi i mallit;
- (d) lënia e mallit në dobi të shtetit.

15. "Procedura doganore" janë:

- (a) lëshimi i mallit në qarkullim të lirë;
- (b) transiti;
- (c) magazinimi doganor;
- (ç) importi për fisnikërim;
- (d) përpunimi nën kontrollin doganor;
- (dh) importi i përkohshëm;
- (e) eksporti për fisnikërim;
- (ë) eksporti;

16. "Formalitete doganore" janë të gjitha veprimet, të cilat duhet doemos të zbatohen nga palët dhe organi doganor me qëllim të zbatimit të dispozitave doganore;

17. "Deklaratë doganore" është veprimi në formë dhe mënyrë të përcaktuar me të cilën personi tregon vullnetin për lënie e mallit në procedurën e caktuar doganore;

18. "Deklarues" është personi i cili paraqet deklaratë doganore në emër të vet ose personi në emër të të cilit paraqitet deklarata doganore;

19. "Lënia e mallit për inspektim të organit doganor" është njoftimi i organit doganor, në mënyrë të përcaktuar, për arritjen e mallit te organi doganor ose në cilindo vend tjetër të cilin organi doganor e ka caktuar ose lejuar;

20. "Lëshim i mallit" është veprimi me të cilin organi doganor mundëson disponimin me mallin për qëllimet e përcaktuara me procedurën doganore në të cilën është lënë;

21. "Bartës i procedurës" është personi për llogarinë e të cilit është paraqitur deklarata doganore ose personi të cilit, lidhur me procedurën doganore, i janë bartur të drejtat dhe obligimet për këtë;

22. "Posedues i lejes" është personi të cilit i është dhënë leja;

23. "Elemente për përcaktimin e detyrimeve" janë shkalla doganore dhe shuma e detyrimeve sipas Tarifës doganore dhe renditjes tarifore të mallit, origjina e mallit, vlera doganore e mallit, si dhe sasia, lloji dhe gjendja e mallit;

24. "Doganim i mallit" është secili veprim zyrtar gjatë lënies së mallit në procedurën doganore ose gjatë zbatimit të formaliteteve për eksport të serishëm të mallit, në procedurën e rregullt në pajtim me nenin 72 deri 85 të këtij ligji ose në procedurë më të thjeshtë në pajtim me nenin 88 paragrafi (1) pika b) ose c) të këtij ligji;

25. "Paraqitje e deklaratës doganore" është lënia në inspektim e deklaratës doganore te organi kompetent doganor nga deklaruesi në formë dhe mënyrë të përcaktuar për zbatimin e procedurës së caktuar doganore;

26. "Pranim i deklaratës doganore" është konstatimi i organit doganor se deklarata doganore është në pajtim me nenin 72 dhe 73 të këtij ligji dhe evidentimi i të njëjtës, nga organi doganor, në evidencën e përcaktuar;

27. "Posedim i mallit" është zotërimi me mallin ose mbajtja e rëndomtë e tij;

28. "Rrezik" është mundësia për ikje nga tagrat ose rrezikim i sigurisë së Republikës së Maqedonisë në aspektin e shëndetit të përgjithshëm, ambientit jetësor dhe konsumatorëve, duke përfshirë edhe sigurimin e zbatimit të

drejtë të masave, që kanë të bëjnë me futjen dhe nxjerrjen e mallit në Republikën e Maqedonisë dhe nga Republika e Maqedonisë dhe

29. "Menaxhim me rrezik" është identifikimi sistematik dhe zbatimi i të gjitha masave të nevojshme për kufizimin e paraqitjes së rrezikut. Kjo përfshin veprimet si grumbullimin e të dhënave dhe informatave, analizën dhe vlerësimin e rrezikut, përcaktimin dhe marrjen e veprimeve dhe mbikëqyrjen e rregullt dhe shqyrtimin e serishëm të rezultateve nga veprimet e ndërmarra, të bazuara në burimet dhe strategjitë e vendit dhe ndërkombëtare.

KREU 2

Dispozitat e përgjithshme, të cilat i rregullojnë të drejtat dhe obligimet e personave nga aspekti i rregullave doganore

Pjesa 1

E drejta e përfaqësimit

Neni 5

(1) Me kushtet nga neni 74 paragrafi (2) dhe paragrafi (3) i këtij ligji, secili person mund të caktojë përfaqësues që do ta përfaqësojë për punën e tij para organit doganor për zbatimin e veprimeve dhe formaliteteve të përcaktuara me rregullat doganore.

(2) Përfaqësimi mund të jetë:

a) i drejtpërdrejtë, kur përfaqësuesi ndërmerr veprime në emër dhe për llogari të personit tjetër, ose
b) tërthorazi, kur përfaqësuesi ndërmerr veprime në emër të vet, por për llogari të personit tjetër.

(3) Përfaqësuesi duhet doemos të deklarojë para organit doganor se ndërmerr veprime për llogari të personit të cilin e përfaqëson, të shënojë se përfaqësimi është i drejtpërdrejtë ose i tërthortë dhe të jetë i autorizuar për të ndërmarrë veprime si përfaqësues.

Personi i cili nuk deklaron para organit doganor se ndërmerr veprime në emër ose për llogari të personit tjetër, ose i cili deklaron se ndërmerr veprime në emër ose për llogari të personit tjetër pa qenë i autorizuar për këtë, konsiderohet se ndërmerr veprime në emër të vet dhe për llogari të vet.

(4) Organi doganor mund të kërkojë nga personi i cili deklaron se ndërmerr veprime në emër ose për llogari të personit tjetër, të paraqesë dëshmi për autorizimin e tij për të ndërmarrë veprime si përfaqësues.

Neni 6

(1) Punë të përfaqësimit në procedurat doganore, në kuptim të nenit 5 të këtij ligji, mund të kryejë personi juridik që ka marrë leje për kryerjen e punëve të përfaqësimit në procedurat doganore.

(2) Leje për kryerjen e punëve të përfaqësimit në procedurat doganore mund të marrë personi juridik që i plotëson kushtet si vijon:

- të jetë i regjistruar në rajonin doganor të Republikës së Maqedonisë;

- të jetë i regjistruar për kryerjen e veprimtarisë së përfaqësimit në punët doganore në rajonin doganor të Republikës së Maqedonisë dhe

- të ketë të punësuar së paku një person që ka licencë doganore për kryerjen e përfaqësimit

(3) Me licencë doganore për kryerjen e përfaqësimit mund të furnizohet personi fizik, i cili i plotëson kushtet si vijon:

- të ketë së paku një vit përvojë pune nga sfera e punës doganore, nëse personi ka arsimim sipëror profesional nga fakulteti i specializuar për sferën e punës doganore,

- të ketë së paku arsimim të mesëm profesional dhe së paku dy vjet përvojë pune në sferën e punës doganore dhe

- të ketë dhënë provimin e veçantë profesional për kryerjen e përfaqësimit në procedurat doganore.

(4) Mbajtjen e provimeve e bën Drejtoria qendrore e Drejtorisë doganore, për të cilin paguhen shpenzime dhe kompensime.

(5) Leje për kryerjen e punëve të përfaqësimit në procedurat doganore dhe licenca doganore për kryerjen e përfaqësimit jep dhe merr Drejtoria qendrore e Drejtorisë doganore të Republikës së Maqedonisë.

(6) Ministri i Financave e përcakton programin dhe përmbajtjen e provimit të veçantë profesional nga paragrafi (3) i këtij neni dhe i përcakton shpenzimet dhe kompensimet për mbajtjen e provimit profesional.

(7) Ministri i Financave më afër e përcakton mënyrën për dëshminë e plotësimit të kushteve nga paragrafi (2) dhe (3) të këtij neni për furnizimin me leje dhe marrjen e lejeve për kryerjen e punëve të përfaqësimit në procedurat doganore dhe licencës doganore për kryerjen e përfaqësimit.

(8) Drejtoria qendrore e Drejtorisë doganore ua merr licencën doganore për kryerjen e përfaqësimit, nëse përfaqësuesi (personi fizik) më tepër herë në mënyrë të paligjshme, të padrejtë dhe joprofesionale e kryen punën e vet, me kusht që për këtë t'i jetë dhënë vërejtje me shkrim, me shënimin e bazave për vërejtjen e atillë ndaj mënyrës së paligjshme, të padrejtë dhe joprofesionale të kryerjes së punës në tre vitet e fundit.

(9) Drejtoria qendrore e Drejtorisë doganore ua merr lejen për kryerjen e punëve të përfaqësimit në procedurat doganore në bazë të mendimit të komisionit të formuar nga ministri i Financave nëse përfaqësuesi (personi juridik) më tepër herë në mënyrë të paligjshme, të padrejtë dhe joprofesionale e kryen punën e vet, me kusht që për këtë t'i jetë dhënë vërejtje me shkrim, me shënimin e bazave për vërejtjen e atillë ndaj mënyrës së paligjshme, të padrejtë dhe joprofesionale të kryerjes së punës në tre vitet e fundit.

(10) Drejtoria qendrore e Drejtorisë doganore ia merr licencën doganore për kryerjen e përfaqësimit nëse përfaqësuesi ka aktgjykim përmbarues dhe të plotfuqishëm për vepër penale të kryer nga sfera e qarkullimit ekonomik ose ilegal.

(11) Kur licenca doganore ose leja për kryerjen e punëve të përfaqësimit janë marrë në pajtim me paragrafët (8) dhe (9) të këtij neni, licencë e re doganore ose leje e re për përfaqësim mund të lëshohet pas kalimit të një viti nga dita e marrjes. Kur licenca doganore për kryerjen e përfaqësimit është marrë në pajtim me paragrafin (10) të këtij neni, licencë e re për kryerjen e përfaqësimit mund të merret pas kalimit të dy vjetëve nga dita e marrjes.

Pjesa 2

Aktet që kanë të bëjnë me zbatimin e dispozitave doganore

Neni 7

(1) Nëse me këtë ligj nuk është përcaktuar ndryshe, organi doganor që e udhëheq procedurën doganore e zbaton Ligjin për procedurën e përgjithshme administrative.

(2) Nëse organi doganor në procedurën doganore tërësisht e pranon kërkesën, mund ta lejojë në formë të shënimit në kërkesë.

(3) Kundër vendimit, që në procedurën administrative e miraton organi doganor, mund të paraqitet ankesë te ministri i Financave në afat prej tetë ditësh nga dita e dorëzimit të vendimit.

(4) Ankesa nuk e shtyn zbatimin e vendimit.

(5) Me përjashtim të paragrafit (4) të këtij neni, organi doganor mund ta prolongojë zbatimin e vendimit të marrë, tërësisht ose pjesërisht, në afat që nuk mund të jetë më i gjatë se 180 ditë, nëse janë paraqitur dëshmi dhe fakte të mjaftueshme që tregojnë se ankesa është e arsyeshme ose që me zbatimin e vendimit do t'i shkaktohej dëm më i madh palës, ndërsa prolongimi është i arsyeshëm. Nëse vendimi ka të bëjë me llogaritjen e detyrimeve të importit ose eksportit, prolongimi i zbatimit të atij vendimi mund të lejohet vetëm nëse detyrimeve janë siguruar me paraqitjen e garancisë përkatëse.

Pjesa 3

Zbatimi i dispozitave të tjera

Neni 8

Dispozitat e këtij ligji nuk zbatohen gjatë pagesës së detyrimeve të importit ose zbatimit të procedurave doganore, nëse pagesa e tagrave të importit ose zbatimi i procedurave është rregulluar ndryshe me marrëveshje ndërkombëtare, të cilit Republika e Maqedonisë iu është qasur, e ka pranuar ose ratifikuar.

Neni 9

(1) Organi doganor arkëton detyrime të importit dhe eksportit dhe detyrime dhe tatime të tjera në pajtim me dispozitat me të cilat janë rregulluar këto lloje të detyrimeve dhe tatimeve.

(2) Nëse me dispozitat e paragrafit (1) të këtij neni nuk është rregulluar më afër mënyra e veprimit të organit doganor, gjatë pagesës dhe paraqitjes së garancisë për sigurimin e këtyre detyrimeve dhe tatimeve, organi doganor i zbaton dispozitat e rregullave doganore.

Pjesa 4

Informatat

Neni 10

(1) Secili person i interesuar mund të kërkojë informata në aspektin e zbatimit të dispozitave doganore nga organi doganor. Kërkesa e atillë mund të hedhet poshtë nëse nuk ka të bëjë me import ose eksport konkret të paraparë.

(2) Informatën nga paragrafi (1) i këtij neni, organi doganor falas ia jep kërkuar në afat prej 15 ditësh nga dita e paraqitjes së kërkesës. Me përjashtim mund të kompensohen shpenzimet e bëra të organit doganor, e veçanërisht shpenzimet e bëra si rezultat i kryerjes së analizave dhe ekspertizave të mallit ose për shkak të kthimit të mallit kërkuar të informatës.

Neni 11

(1) Organi doganor jep informatën e obligueshme tarifore dhe informatën e obligueshme për origjinën, në bazë të kërkesës me shkrim.

(2) Informata e obligueshme tarifore ose informata e obligueshme për origjinën, është e obligueshme për organin doganor ndaj poseduesit të informatës vetëm në aspektin e renditjes tarifore ose konfirmimit të origjinës së mallit. Informata e obligueshme tarifore ose informata e obligueshme për origjinën, është e obligueshme për organin doganor vetëm për mallin ndaj të cilit formalitetet doganore mbarojnë pas ditës kur është dhënë informata. Në rastin e origjinës, bëhet fjalë për formalitete që kanë të bëjnë me zbatimin e dispozitave nga neni 24 dhe neni 26 paragrafi (2) pika b) e këtij ligji.

(3) Poseduesi i informatës, me kërkesën e organit doganor, dëshmon:

- për qëllime tarifore: se malli i deklaruar është adekuat në çdo aspekt me atë që është përshkruar në informatë,

- për qëllime të origjinës: se malli në fjalë dhe kushtet që e përcaktojnë origjinën, janë adekuate në çdo aspekt me mallin dhe kushtet e përshkruara në informatë.

(4) Informata e obligueshme tarifore dhe informata e obligueshme për origjinën vlejnë tre vjet, nga dita e lëshimit. Informata e obligueshme prishet me detyrë zyrtare, nëse është dhënë në bazë të informatave të paplota dhe të pasakta nga kërkuar. Poseduesi i informatës së obligueshme duhet doemos të njoftohet për prishjen e saj.

(5) Informata e obligueshme pushon të vlejë:

a) në rastin e informatës tarifore:

1) Kur janë miratuar ose ndryshuar dispozitat në fuqi, për çka informata nuk është më në pajtim me to.

2) Nëse informata më nuk është në pajtim me interpretimet e njëjës nga nomenklaturat e shënuara në nenin 19 të këtij ligji, si vijon:

- në nivel nacional, për shkak të ndryshimeve dhe plotësimeve të shënimeve komentuese të nomenklaturës së Tarifës doganore ose për shkak të vendimit të marrë nga gjyqi kompetent;

- në nivel ndërkombëtar, për shkak të mendimeve për renditjen ose ndryshimeve dhe plotësimeve të shënimeve komentuese të nomenklaturës së Sistemit të harmonizuar të emrave dhe shenjave të shifruara, të cilat i miraton Organizata doganore botërore e themeluar më 1952 me emrin "Këshilli për bashkëpunim doganor";

3) Kur informata tërhiqet ose ndryshohet me kusht që poseduesi i informatës të njoftohet për tërheqjen ose ndryshimin e informatës.

Si ditë kur informata e obligueshme pushon të vlejë për rastet e shënuara në pikën a) nën 1 dhe 2 të këtij paragrafi, konsiderohet dita e shpalljes zyrtare të masave të shënuara.

b) Në rastin e informatës për origjinën:

1) Kur janë miratuar ose ndryshuar dispozitat ose nëse Republika e Maqedonisë ka lidhur marrëveshje dhe informata më nuk është në pajtim me dispozitat në fuqi;

2) Kur informata nuk është më në pajtim:

- në nivel nacional, me shënimet komentuese ose mendimet e miratuara për interpretimin e rregullave ose për shkak të vendimit të miratuar nga gjyqi kompetent;

- në nivel ndërkombëtar, me Marrëveshjen për rregullat për origjinën, të miratuar nga Organizata tregtare botërore ose me shënimet komentuese ose mendimet për origjinën të miratuara për interpretimin e asaj Marrëveshje.

3) Kur informata tërhiqet ose ndryshohet me kusht që poseduesi i informatës të njoftohet për tërheqjen ose ndryshimin e informatës.

Si ditë kur informata e obligueshme pushon të vlejë për rastet e shënuara në pikën b) nën 1 dhe 2 të këtij paragrafi, konsiderohet dita e shpalljes zyrtare të masave të shënuara.

(6) Poseduesi i informatës obligative, e cila pushon të vlejë sipas paragrafit (5) pika a) nën 2 dhe 3 ose pika b) nën 2 dhe 3 të këtij neni, edhe më tutje mund ta shfrytëzojë atë informatë në periudhën prej gjashtë muajsh nga dita e shpalljes ose njoftimit zyrtar. Kjo e drejtë mund të shfrytëzohet vetëm me kusht që poseduesi i informatës të lidhë marrëveshje obligative për furnizim ose shitjen e mallit në fjalë në bazë të informatës obligative para se të miratohet masa me të cilën informata obligative pushon të vlejë.

Në rastet e paragrafit (5) pika a) nën 1 dhe pika b) nën 1 të këtij neni, me dispozitat ose marrëveshjen, mund të përcaktohet periudha në të cilën do të zbatohet fjalia e parë e këtij paragrafi.

(7) Rënditja ose konfirmimi i origjinës në informatën obligative mund të zbatohet në kushtet e përcaktuara në paragrafin (6) të këtij neni, vetëm për caktimin e taksave të importit ose eksportit.

Pjesa 5

Dispozita të tjera

Neni 12

(1) Organi doganor për shërbimet e kryera në procedurën doganore arkëton kompensime shuma e të cilave nuk guxon të jetë më e lartë se shpenzimet reale dhe nuk guxon të paraqesë mbrojtje të tërthortë të prodhimeve të vendit ose tatimit të importit ose eksportit për nevojat fiskale.

(2) Llojin dhe shumën e kompensimeve doganore nga paragrafi (1) i këtij neni i përcakton ministri i Financave.

Neni 13

(1) Organi doganor mund t'i zbatojë të gjitha masat e mbikëqyrjes doganore dhe çfarëdo lloji të kontrollit të cilat konsideron se janë të domosdoshme për sigurimin e zbatimit të drejtë të dispozitave doganore dhe të tjera.

(2) Mbikëqyrja doganore dhe kontrolli doganor zbatohet në mënyrë selektive në bazë të analizës së rrezikut, me qëllim që të identifikohet rreziku dhe të konfirmohet madhësia e tij dhe të zhvillohen masat e nevojshme për vlerësimin e rrezikut në bazë të kriterëve të zhvilluara në nivel nacional.

(3) Në rastin e rrethanave të veçanta siç janë shmangia e ngecjes së qarkullimit përmes vendkalimeve kufitare ose ngecjes në zbatimin e procedurave doganore në brendinë e rajonit doganor, ministri i Financave përkohësisht mund të caktojë thjeshtësimin gjatë zbatimit të masave të mbikëqyrjes dhe kontrollit doganor.

Neni 14

Për zbatimin e dispozitave doganore dhe të tjera, secili person në mënyrë të drejtpërdrejtë ose me ndërmjetësim i kycur në veprimtari që lidhen me tregti të mallit, obligohet që me kërkesën e organit doganor t'i paraqesë të gjitha dokumentet dhe informatat e nevojshme, pavarësisht se të cili bartësi i të dhënave gjenden dhe të ofrojë çfarëdo ndihme të nevojshme në afatin e përcaktuar me ato dispozita.

Neni 15

(1) Secili person që kryen veprimtari në Republikën e Maqedonisë, i cili obligohet të mbajë evidencë në pajtim me ligjin, në pajtim me nevojat për këtë veprimtari, doemos duhet të mbajë evidencë për mjetet dhe obligimet dhe për të gjitha punët që lidhen me atë veprimtari. Librat përkatës afaristë për evidencë, dokumentet dhe bartësit e tjerë të të dhënave duhet të mbahen në mënyrë që mundëson në çdo kohë të jenë të qarta dhe të dukshme të drejtat dhe obligimet e tij dhe informatat relevante për arkëtimin e detyrimeve të importit.

(2) Evidenca nga paragrafi (1) i këtij neni duhet doemos të ruhet, arkivohet, evidentohet dhe të përgatitet në mënyrën e përcaktuar me ligj.

(3) Informatat e evidentuara të bartësit të të dhënave mund të barten dhe të ruhen te bartësi tjetër i të dhënave me kusht që informatat të barten saktësisht dhe plotësisht dhe të jenë të kapshme gjatë tërë afatit të ruajtjes obligative.

(4) Personat të cilët në pajtim me dispozitat doganore janë të obliguar të mbajnë evidencë, doemos duhet të njëjtën ta mbajnë në mënyrë që mundëson lidhjen me evidencën tatimore dhe evidencën tjetër nga paragrafi (1) i këtij neni.

(5) Si evidencë nga paragrafi (4) i këtij neni konsiderohen të gjitha dokumentet doganore që kanë të bëjnë me atë evidencë.

(6) Evidenca duhet të jetë e organizuar dhe e ruajtur, përkatësisht bartësit e të dhënave duhet të ruhen në mënyrë që mundëson kontrollin e tyre nga organi doganor. Për këtë qëllim, personat që janë të obliguar të mbajnë evidencë duhet të ofrojnë ndihmën e nevojshme, duke përfshirë edhe sigurimin e arsytimit të hollësishtëm për formën, organizimin dhe funksionimin e sistemit të llogaritarisë.

Neni 16

Të gjitha informatat të cilat sipas natyrës janë të besueshme ose janë fituar në bazë të besueshmërisë, organi doganor obligohet t'i ruajë si sekret zyrtar. Informatat e besueshme nuk do të zbulohen nga organi doganor pa pajtimin e personit ose organit nga i cili të njëjtat janë marrë. Dorëzimi i informatave të besueshme lejohet nëse me dispozitat në fuqi, për mbrojtjen e të dhënave, organi doganor obligohet ose është i autorizuar që t'i zbulojë ose t'i ofrojë informatat lidhur me procedurat konkrete juridike.

Neni 17

(1) Personi pjesëmarrës në procedurën doganore obligohet t'i ruajë dokumentet nga neni 14 i këtij ligji për shkak të kontrollit nga organi doganor, në afatin e përcaktuar me dispozitat në fuqi, por jo më shkurt se pesë vjet kalendarikë, pa dallim të çfarë bartësi i të dhënave të njëjtat gjenden. Afati fillon të llogaritet:

a) në rastet e mallit të lëshuar në qarkullim të lirë përveç rasteve nga pika b) të këtij paragrafi, ose mallit të deklaruar për eksport, nga dita e fundit e vitit kalendarik në të cilën është pranuar deklarata doganore për lëshimin e mallit në qarkullim të lirë ose deklarata doganore për eksport;

b) në rastet e mallit të lëshuar në qarkullim të lirë me aplikimin e detyrimeve të zvogëluara ose detyrimeve zero të importit, varësisht nga përdorimi i fundit të saj, nga dita e fundit të vitit kalendarik në të cilën mbaron mbikëqyrja doganore;

c) në rastet e mallit të lëshuar në procedurat tjera doganore, nga dita e fundit të vitit kalendarik në të cilën ajo procedurë doganore ka mbaruar;

ç) në rastet kur malli është vendosur në zonën e lirë ose depo të lirë, nga dita e fundit të vitit kalendarik në të cilën ajo është nxjerrë nga zona e lirë ose depoja e lirë.

(2) Kur me kontrollin nga organi doganor për borxhin doganor konfirmohet se duhet doemos të bëhet përmirësimi i shkresës së caktuar në evidencë, afati për ruajtjen e dokumenteve i paraparë në paragrafin (1) të këtij neni vazhdohet për periudhën që është e mjaftueshme për përmirësimin dhe kontrollin e saj. Dispozitat e këtij ligji nuk e përjashtojnë zbatimin e dispozitave nga neni 246 i këtij ligji.

Neni 18

Nëse për zbatimin e dispozitave doganore është përcaktuar afati, ai afat nuk mund të vazhdohet, përveç nëse kjo nuk parashihet në mënyrë të prerë me dispozitat doganore.

KAPITULLI 2

BAZAT PËR PËRCAKTIMIN E DETYRIMEVE TË IMPORTIT PËRKATËSISHT EKSPORTIT DHE MASAVE TË TJERA TË PËRCAKTUARA PËR TREGTI ME MALL

KREU 1

Tarifa doganore dhe radhitja e mallit sipas Tarifës doganore

Neni 19

(1) Kur krijohet borxh doganor, detyrimet që paraqesin borxh përcaktohen në bazë të Tarifës doganore të Republikës së Maqedonisë.

(2) Masat e tjera, të përcaktuara me dispozitat me të cilat rregullohen sferat e veçanta që kanë të bëjnë me tregtinë e mallit, kur është e nevojshme, zbatohen sipas radhitjes së mallit me Tarifën doganore.

(3) Tarifa doganore e Republikës së Maqedonisë përfshin:

a) nomenklaturën e mallit të përgatitur në bazë të Konventës ndërkombëtare të sistemit të harmonizuar të emrave dhe shenjave të shifruara të mallit (Sistemi i harmonizuar) dhe Nomenklaturës së kombinuar të Unionit Evropian.

b) secilën nomenklaturë tjetër e cila pjesërisht ose tërësisht bazohet në nomenklaturën e shënuar në pikën a) të këtij paragrafi, të cilës i shtohen çfarëdo pjesë, dhe e cila është përcaktuar me dispozitat e rregullave që rregullojnë sfera të veçanta në aspektin e zbatimit të masave tarifore që kanë të bëjnë me tregtinë e mallit.

c) shkallën doganore dhe shumën e taksave që zbatohen për mallin e përfshirë me nomenklaturën nga pika a) e këtij paragrafi;

ç) masat preferenciale tarifore që i përmbajnë marrëveshjet të cilat Republika e Maqedonisë i ka lidhur me vendet e caktuara ose grupe vendesh, e me të cilat parashihet lejimi i trajtimit preferencial tarifor;

d) masat preferenciale tarifore të miratuara njëanshëm nga Republika e Maqedonisë në raport me vendet e caktuara, grupe vendesh ose territore;

dh) masat autonome për zvogëlimin ose heqjen e detyrimeve të importit, të cilat arkëtohen për mallin e caktuar; dhe

e) masat e tjera tarifore të përcaktuara me rregulla të tjera.

(4) Në vend të shkallës doganore dhe shumës së tagrave nga paragrafi 3 pika c) e këtij neni, me kërkesën e deklaruesit zbatohen masat nga paragrafi 3 pikat ç), d) dhe dh) të këtij neni nëse malli në fjalë i plotëson kushtet e përcaktuara.

(5) Kur zbatimi i masave nga paragrafi (3) pikat ç), d) dhe dh) të këtij neni është i kufizuar në sasi të caktuara të mallit për import, ky zbatim pushon:

a) menjëherë pas arritjes së kufizimit të përcaktuar të sasisë së mallit për import, në rastin e kuotave tarifore;

b) në pajtim me dispozitat në fuqi, në rastin e tavaneve tarifore.

(6) Radhitja e mallit është përcaktimi, sipas dispozitave në fuqi, të numrave tariforë, nënnumrave dhe shenjave tarifore nga Tarifa doganore e Republikës së Maqedonisë në të cilën malli i shënuar duhet të radhitet.

(7) Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozimin e ministrit të Ekonomisë të konfirmuar në pajtim me ministrin e Financave, e me mendimin paraprak të ministrit të Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave ose ministri tjetër, i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore nga sfera përkatëse, varësisht nga lloji i mallit, përcakton masa autonome për zvogëlimin ose heqjen e detyrimeve të importit nga paragrafi (3) pika dh) e këtij neni. Masat nga ky paragraf përcaktohen për mallin i cili nuk prodhohet në Republikën e Maqedonisë ose nuk prodhohet në sasi të caktuara ose nuk përkon me nevojat e veçanta të industrisë së vendit. Masat autonome për zvogëlimin ose heqjen e detyrimeve të importit mund të caktohen për periudhë të caktuar ose të pacaktuar kohore, si dhe për sasi të kufizuar apo të pakufizuar të mallit.

(8) Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozimin e ministrit të Ekonomisë të konfirmuar në pajtim me ministrin e Financave, e me mendimin paraprak të ministrit të Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave ose ministri tjetër, i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore nga sfera përkatëse, varësisht nga lloji i mallit, i përcakton kushtet më të afërta që doemos duhet të plotësohen që malli të mund të bëhet lëndë e masave autonome për zvogëlimin ose heqjen e detyrimeve të importit, procedurës për aplikimin e masave autonome si dhe mënyrës së ndarjes dhe shfrytëzimit të tyre.

Neni 20

(1) Trajtimi i privilegjuar tarifor për mall të caktuar për shkak të llojit të tij ose përdorimit të fundit, mund të jepet nëse plotësohen kushtet më të afërta të përcaktuara me rregullën e nenit 257 të këtij ligji. Nëse me këtë rregull është përcaktuar se duhet të lëshohet leje, zbatohen nenet 99 dhe 100 të këtij ligji.

(2) Për zbatimin e paragrafit (1) të këtij neni nocioni "trajtim i volitshëm tarifor" është zvogëlimi ose prolongimi i detyrimeve të importit nga neni 4 pika 9) e këtij ligji, si dhe në rastet e kuotave tarifore.

KREU 2

Origjina e mallit

Pjesa 1

Origjina jopreferenciale e mallit

Neni 21

Me dispozitat e neneve 22, 23, 24 dhe 25 të këtij ligji definohet origjina jopreferenciale e mallit për:

a) zbatimin e Tarifës doganore të Republikës së Maqedonisë me përjashtim të masave nga neni 19 paragrafi (3) pika ç) dhe d) të këtij ligji;

b) zbatimin e masave të tjera të ndryshme nga masat tarifore, të përcaktuara me dispozitat me të cilat rregullohen sferat e veçanta lidhur me tregtinë e mallit;

c) përgatitjen dhe lëshimin e dëshmimeve për origjinën.

Neni 22

(1) Malli me origjinë nga një vend është ai mall i cili tërësisht është i fituar ose i prodhuar në atë vend.

(2) Nocioni "mall tërësisht i fituar në një vend" përfshin:

a) prodhime minerale të nxjerra në atë vend;
 b) prodhime bimore të mbledhura në atë vend;
 c) kafshë të gjalla të lindura dhe të rritura në atë vend;
 ç) prodhime të fituara nga kafshë të gjalla të rritura në atë vend;

d) prodhime nga gjuetia ose peshkataria e kryer në atë vend;

dh) prodhime nga peshkataria e detit dhe prodhimet e tjera të nxjerra nga deti jashtë ujërave territoriale të atij vendi, me objekte lundruese të regjistruara ose të shënuara në atë vend dhe të cilat lundrojnë me flamurin e atij vendi;

e) malli i fituar ose i prodhuar në anije-fabrika nga prodhimet e shënuara në pikën dh) të këtij paragrafi, me origjinë nga ai vend, me kusht anijet-fabrikat e këtilla të jenë të regjistruara ose shënuara në atë vend dhe të lundrojnë me flamurin e tij;

ë) prodhimet e marra nga fundi i detit ose trualli nën të, jashtë ujërave territoriale, me kusht që ai vend të ketë të drejta ekskluzive të shfrytëzimit të fundit të detit ose të truallit nën të;

f) hedhurinat dhe mbeturinat e fituara nga operacionet prodhuese dhe nga sende të përdorura, nëse ato janë grumbulluar në atë vend dhe nëse vlejnë vetëm për fitimin e serishëm të lëndëve të para;

g) malli i prodhuar në atë vend vetëm nga malli i shënuar në pikat prej a) deri në f) të këtij paragrafi ose nga prodhimet e fituara prej tij në çfarëdo faze të prodhimit.

(3) Për zbatimin e paragrafit (2) të këtij neni nocioni "vend" i përfshin edhe ujërat detare territoriale të atij vendi.

Neni 23

Malli prodhimi i të cilit bëhet në më shumë se një vend, konsiderohet se rrjedh prej vendit ku ka qenë i vendosur për përpunimin ose ripunimin e fundit të arsyeshëm ekonomik, esencial në objekt të pajisur për atë destinim që sjell deri te përpunimi i prodhimit të ri ose paraqet fazë të rëndësishme në atë përpunim.

Neni 24

Secili përpunim ose punim nuk do të konsiderohet i mjaftueshëm në kurrfarë rrethanash që malli i prodhuar në këtë mënyrë ta fitojë origjinën e vendit ku përpunimi ose punimi është kryer sipas nenit 23 të këtij ligji, për të cilin është konfirmuar ose për të cilin faktet e konfirmuara e vërtetojnë supozimin se qëllimi kryesor i tij ka qenë shmangia nga dispozitat që zbatohen në Republikën e Maqedonisë për mallin nga vendet e caktuara.

Neni 25

(1) Me dispozitat doganore dhe të tjera të Republikës së Maqedonisë me të cilat rregullohen sferat e veçanta, mund të përcaktohet paraqitja e obligueshme e dokumentit si dëshmi për origjinën e mallit.

(2) Përveç paraqitjes së dokumentit të këtyllë nga paragrafi (1) i këtij neni, organi doganor në rast të dyshimeve të bazuara, mund të kërkojë paraqitjen e dëshmisë plotësuese që të sigurohet se origjina e shënuar me të vërtetë është në pajtim me dispozitat doganore.

Pjesa 2

Origjina preferenciale e mallit

Neni 26

(1) Me rregullat e origjinës preferenciale përcaktohen kushtet për fitimin e origjinës, të cilat malli duhet patjetër t'i plotësojë që të realizohen kushtet e volitshme të masave nga neni 19 paragrafi (3) pika dh) dhe pika d) të këtij ligji.

(2) Rregullat nga paragrafi (1) i këtij neni përcaktohen:

a) për mallin e përfshirë në marrëveshjet nga neni 19 paragrafi (3) pika dh) e këtij ligji në ato marrëveshje dhe

b) për mallin që i shfrytëzon masat preferenciale tarifore nga neni 19 paragrafi (3) pika d) e këtij ligji, në pajtim me dispozitën nga neni 257 i këtij ligji.

KREU 3

Vlera e mallit për nevojat doganore

Neni 27

Me dispozitat e këtij kapitulli përcaktohet vlera doganore e mallit për zbatimin e Tarifës doganore dhe të masave të tjera që nuk lidhen me Tarifën doganore, e të cilat janë rregulluar me dispozita të veçanta që kanë të bëjnë me tregtinë me mall.

Neni 28

(1) Vlera doganore e mallit të importuar është vlerë transaksioni, e ky është çmimi i vërtetë i paguar ose çmimi që duhet të paguhet për mallin kur është shitur për eksport në rajonin doganor të Republikës së Maqedonisë, i adaptuar atje ku është e nevojshme, në pajtim me nenet 35 dhe 36 të këtij ligji me kusht që:

a) blerësi të mos ketë kufizime në aspektin e disponimit ose përdorimit të mallit, përveç kufizimeve të cilat:

- parashihen me dispozitat e Republikës së Maqedonisë;

- e përcaktojnë rajonin gjeografik në të cilin malli mund të rishitet; ose

- nuk ndikojnë në masë të konsiderueshme ndaj vlerës së mallit;

b) shitja ose çmimi të mos ndikohen nga disa kushte ose obligime vlera e të cilëve nuk mund të përcaktohet ndaj mallit që vlerësohet;

c) asnjë pjesë e të hyrave nga cilado stërshitje e ardhshme, disponim ose përdorim i mallit nga blerësi nuk do të ndikojnë drejtpërdrejt ose tërthorazi t'i takojë shitësit, përveç nëse mund të bëhet adaptimi përkatës në pajtim me nenin 35 të këtij ligji dhe

ç) blerësi dhe shitësi të mos jenë të lidhur në mënyrë të ndërsjellë, ose nëse janë të lidhur, vlera e transaksionit të jetë e pranueshme për nevojat doganore në pajtim me paragrafin (2) të këtij neni.

(2) a) Gjatë përcaktimit se vlera e transaksionit është e pranueshme për zbatimin e paragrafit (1) të këtij neni, vetë fakti se blerësi dhe shitësi janë të lidhur në mënyrë të ndërsjellë, nuk është shkak i mjaftueshëm që vlera e transaksionit të konsiderohet e papranueshme. Në këtë rast, duhet të analizohen rrethanat në të cilat bëhet shitja dhe vlera e transaksionit pranohet me kusht që lidhshmëria të mos ndikojë në çmim. Nëse nga informatat e marra nga deklaruesi ose nga burime të tjera, organi doganor ka shkaqe të konsiderojë se lidhshmëria ka ndikuar në çmim, këto shkaqe duhet t'ia kumtojë deklaruesit dhe t'i japë mundësi përkatëse për përgjigjen e tij. Me kërkesën e deklaruesit, shkaqet e këtilla i jepen në formë të shkruar.

b) Gjatë shitjes ndërmjet personave të lidhur, vlera e transaksionit konsiderohet e pranueshme, ndërsa malli vlerësohet në pajtim me dispozitat nga paragrafi (1) i këtij neni, gjithmonë nëse deklaruesi dëshmon se vlera e atillë është përafërsisht e barabartë me njërin nga vlerat vijuese që janë krijuar në periudhën kohore të njëjtë ose përafërsisht të njëjtë:

1) vlerën e transaksionit gjatë shitjeve, ndërmjet blerësve dhe shitësve që nuk janë të lidhur në mënyrë të ndërsjellë, të mallit të ngjashëm ose identik për eksport në Republikën e Maqedonisë;

2) vlerën doganore të mallit të ngjashëm ose identik, të përcaktuar në pajtim me nenin 32 të këtij ligji dhe

3) vlerën doganore të mallit të ngjashëm ose identik, të përcaktuar në pajtim me nenin 33 të këtij ligji.

Gjatë zbatimit të kontrolleve paraprake, duhet të merren parasysh ndryshimet e paraqitura në nivele komerciale, sasitë, elementet e numëruara në nenin 35 të këtij ligji dhe shpenzimeve që bien në llogari të shitësit gjatë shitjes në të cilën shitësi dhe blerësi nuk janë të lidhur, e të cilët nuk janë paraqitur gjatë shitjes në të cilën blerësi dhe shitësi janë të lidhur.

c) Kriteret e paraqitura në paragrafin (2) pika b) e këtij neni, zbatohen me kërkesën e deklaruesit dhe vetëm për nevojat e krahasimit, e jo edhe për zëvendësimin e vlerave.

(3) a) Çmimi i vërtetë i paguar ose çmimi që duhet të paguhet është pagesa e plotë që është kryer ose që duhet të kryhet nga blerësi ndaj ose për interes të shitësit për mallin e importuar, dhe i përmban të gjitha pagesat që janë kryer ose duhet të kryhen si kusht për shitjen e mallit të importuar nga blerësi ndaj shitësit ose nga blerësi ndaj personit tjetër për plotësimin e obligimit të shitësit. Pagesa nuk duhet gjithmonë të kryhet me bartjen e parave. Pagesa mund të kryhet, përmes akreditivit ose instrumenteve bartëse, në mënyrë të drejtpërdrejtë ose me ndërmjetësim.

b) Aktivitetet, duke përfshirë edhe aktivitetet e marketingut, që i merr blerësi në llogari të vet, tjera nga ato për të cilat është përcaktuar adaptimi i vlerës në pajtim me nenin 35 të këtij ligji, nuk konsiderohen si pagesë me ndërmjetësim ndaj shitësit, edhe pse mund të konsiderohet se ato janë me interes për shitësin ose janë ndërmarrë në marrëveshje me shitësin. Shpenzimet për këto aktivitete nuk i shtohen çmimit që vërtet është paguar ose çmimit që duhet të paguhet gjatë përcaktimit të vlerës doganore të mallit të importuar.

Neni 29

(1) a) Nëse vlera doganore e mallit të importuar nuk mund të përcaktohet në pajtim me nenin 28 të këtij ligji, si vlerë doganore konsiderohet vlera e transaksionit të mallit identik, të shitur për eksport në Republikën e Maqedonisë dhe të eksportuar në kohë të njëjtë ose përafërsisht të njëjtë si malli i cili vlerësohet.

b) Nëse zbatohet ky nen, gjatë përcaktimit të vlerës doganore, përdoret vlera e transaksionit të mallit identik, i cili shitet në nivelin e njëjtë komercial dhe kryesisht në sasi të njëjtë si dhe malli që vlerësohet. Kur shitja e këtyllë nuk është gjetur, përdoret vlera e transaksionit të mallit identik të shitur në nivel të ndryshëm komercial dhe/ose sasi të ndryshme, me adaptimin e nevojshëm për shkak të dallimeve në nivel komercial dhe/ose sasisë, e me kusht që adaptimi i këtyllë të mund të kryhet në bazë të dëshmimeve prej të cilave del qartë arsyeja dhe saktësia e adaptimit, pa dallim nëse me adaptimin rritet dhe/ose zvogëlohet vlera.

(2) Nëse shpenzimet e shënuara në nenin 35 paragrafi (1) pika d) e këtij ligji janë përfshirë në vlerën e transaksionit, duhet të bëhet adaptimi për të marrë parasysh ndryshimet e konsiderueshme të atyre shpenzimeve ndërmjet mallit të importuar dhe mallit identik, e të cilat dalin nga largësia e ndryshme dhe lloji i transportit.

(3) Nëse gjatë zbatimit të këtij neni është gjetur më tepër se një vlerë e transaksionit të mallit identik, për përcaktimin e vlerës doganore të mallit të importuar përdoret vlera më e vogël e tillë.

Neni 30

(1) a) Nëse vlera doganore e mallit të importuar nuk mund të përcaktohet në pajtim me nenet 28 dhe 29 të këtij ligji, si vlerë doganore konsiderohet vlera e transaksionit të mallit identik, të shitur për eksport në Republikën e Maqedonisë dhe të eksportuar në kohë të njëjtë ose përafërsisht të njëjtë si malli i cili vlerësohet.

b) Nëse zbatohet ky nen, gjatë përcaktimit të vlerës doganore, përdoret vlera e transaksionit të mallit të ngjashëm, i cili shitet në nivelin e njëjtë komercial dhe kryesisht në sasi të njëjtë si dhe malli që vlerësohet. Kur shitja e këtyllë nuk është gjetur, përdoret vlera e transaksionit të mallit të ngjashëm të shitur në nivel të ndryshëm komercial dhe/ose sasi të ndryshme, me adaptimin e nevojshëm për shkak të dallimeve në nivel komercial dhe/ose sasisë, e me kusht që adaptimi i këtyllë të mund të kryhet në bazë të dëshmimeve prej të cilave del qartë arsyeja dhe saktësia e adaptimit, pa dallim nëse me adaptimin rritet dhe/ose zvogëlohet vlera.

(2) Nëse shpenzimet e shënuara në nenin 35 paragrafi (1) pika d) e këtij ligji janë përfshirë në vlerën e transaksionit, duhet të bëhet adaptimi për të marrë parasysh ndryshimet e konsiderueshme të atyre shpenzimeve ndërmjet mallit të importuar dhe mallit të ngjashëm, e të cilat dalin nga largësia e ndryshme dhe lloji i transportit.

(3) Nëse gjatë zbatimit të këtij neni është gjetur më tepër se një vlerë e transaksionit të mallit të ngjashëm, për përcaktimin e vlerës doganore të mallit të importuar përdoret vlera më e vogël e tillë.

Neni 31

Nëse vlera doganore e mallit të importuar nuk mund të përcaktohet në pajtim me nenet 28, 29 dhe 30 të këtij ligji, vlera doganore përcaktohet në pajtim me nenin 32 të këtij ligji. Nëse vlera doganore nuk mund të përcaktohet në pajtim me nenin 32 të këtij ligji, vlera doganore përcaktohet në pajtim me nenin 33 të këtij ligji, përveç në rast se deklaruesi kërkon të ndryshojë rendi i zbatimit të nenit 32 dhe nenit 33 të këtij ligji.

Neni 32

(1) a) Nëse malli i importuar ose identik apo malli i ngjashëm i importuar, është shitur në Republikën e Maqedonisë në gjendje të njëjtë siç ka qenë i importuar, vlera doganore e mallit të importuar, sipas dispozitave të këtij ligji, duhet të përcaktohet në bazë të çmimit unik me të cilin malli i importuar ose identik ose malli i ngjashëm i importuar, në gjendje të këtyllë, në sasinë më të madhe të përgjithshme, u është shitur personave, të cilët nuk janë të lidhur me personat prej të cilëve e blejnë mallin, në kohë të njëjtë ose përafërsisht të njëjtë të importimit të mallit që vlerësohet, me kusht që çmimi të zvogëlohet për shumën e:

1) Provizioneve të zakonshme të cilat zakonisht paguhen ose janë të kontraktuara të paguhen ose rritet e zakonshme që bëhen për realizimin e fitimit dhe shpenzimet e përgjithshme (duke përfshirë shpenzimet e drejtpërdrejta ose me ndërmjetësim për marketingun e mallit në fjalë) lidhur me shitjen në Republikën e Maqedonisë për mallin e importuar të klasës ose llojit të njëjtë;

2) Shpenzimeve të zakonshme të transportit dhe sigurimit dhe shpenzimeve të tjera lidhur me transportin dhe sigurimin e bërë në Republikën e Maqedonisë.

3) Shpenzimeve të shënuara në nenin 35 paragrafi (1) pika d) e këtij ligji, atje ku zbatohen; dhe

4) Taksave të importit dhe taksave të tjera që paguhen në Republikën e Maqedonisë gjatë importit ose shites së mallit.

(b) Nëse as malli i importuar as malli identik ose i ngjashëm i importuar nuk është shitur në kohën e njëjtë ose përafërsisht të njëjtë të mallit të importuar i cili vlerësohet, vlera doganore e mallit që i shtrohet dispozitave nga paragrafi (1) pika a) e këtij neni, përcaktohet në bazë të çmimit unik me të cilin malli i importuar ose malli identik apo i ngjashëm i importuar është shitur në Republikën e Maqedonisë në gjendje siç është importuar, në datën më të hershme pas importit të mallit i cili vlerësohet, por para kalimit të 90 ditëve pas importit të këtyllë.

(2) Nëse në Republikën e Maqedonisë nuk është shitur malli i importuar ose malli identik apo i ngjashëm i importuar në atë gjendje siç është importuar, në atë rast, nëse importuesi këtë e kërkon, vlera doganore do të përcaktohet në bazë të çmimit unik me të cilin malli i importuar, pas përpunimit të mëtejshëm, është shitur në sasinë më të madhe të përgjithshme, personave në Republikën e Maqedonisë që nuk janë të lidhur me personat prej të cilëve e blejnë mallin, me kusht që gjatë vlerësimit të merret parasysh vlera e shtuar me përpunimin e këtyllë dhe zvogëlimet e shënuara në paragrafin (1) pika a) e këtij neni.

Neni 33

(1) Vlera doganore e mallit të importuar sipas dispozitave të këtij neni, përcaktohet në bazë të vlerës së përlogarit. Vlera e përlogarit paraqet shumën e :

a) vlerës së shpenzimeve materiale dhe të prodhimit ose llojeve të tjera të përpunimit të zbatuara në prodhimin e mallit të importuar;

b) shumës së fitimit dhe shpenzimeve të përgjithshme që janë të barabarta me shumën e cila zakonisht paraqitet gjatë shitjes së mallit të klasës ose llojit të njëjtë, siç është malli i cili vlerësohet, e të cilat janë bërë nga prodhuesit në vendin eksportues për eksport në Republikën e Maqedonisë; dhe

c) shumës ose vlerës së të gjitha shpenzimeve të shënuara në nenin 35 paragrafi (1) pika d) e këtij ligji.

(2) Nuk mund të kërkohej as të detyrohet cilido person që nuk është rezident në Republikën e Maqedonisë të mundësojë inspektimin ose lejojë ofrimin të cilado llogari ose dokument tjetër për përcaktimin e vlerës përlllogaritëse. Organi doganor mund të kontrollojë të dhënat që janë paraqitur nga prodhuesi i mallit për përcaktimin e vlerës doganore në pajtim me këtë nen, në një vend tjetër, me pajtimin paraprak nga prodhuesi dhe me kusht që me kohë të njoftohen organet e vendit dhe ato të mos i kundërshtojnë kontrollit.

Neni 34

(1) Nëse vlera doganore e mallit të importuar nuk mund të përcaktohet në bazë të neneve 28, 29, 30, 31, 32 dhe 33 të këtij ligji, ajo përcaktohet në bazë të të dhënave që janë në dispozitim në Republikën e Maqedonisë, me përdorimin e mjeteve të arsyeshme që janë në pajtim me parimet dhe dispozitat që përmbahen në:

- Marrëveshjen për zbatimin e nenit 7 të Marrëveshjes së përgjithshme për dogana dhe tregti nga viti 1994;

- nenin 7 të Marrëveshjes së përgjithshme për dogana dhe tregti nga viti 1994 dhe

- nenin 27 përfundimisht me nenin 45 të këtij ligji.

(2) Sipas dispozitave të këtij neni, vlera doganore nuk mund të përcaktohet në bazë të:

a) çmimit shitës në Republikën e Maqedonisë të mallit të prodhuar në Republikën e Maqedonisë;

b) sistemit që mundëson, për nevojat doganore, pranimin e vlerës më të lartë nga dy vlerat alternative;

c) çmimit të mallit në tregun e vendit në vendin eksportues;

ç) shpenzimeve të prodhimit, përveç atyre vlerave përlllogaritëse që përcaktohen për mallin identik ose të ngjashëm në pajtim me dispozitat e nenit 33 të këtij ligji;

d) çmimit të mallit për eksport në ndonjë vend tjetër, e jo në Republikën e Maqedonisë;

dh) vlerave minimale doganore; ose

e) vlerave arbitrare ose të trilluara.

Me kërkesën e importuesit, i njëjti njoftohet me shkrim për vlerën doganore, e cila është përcaktuar në pajtim me dispozitat e këtij neni dhe për metodat e zbatuara gjatë përcaktimit të kësaj vlerë.

Neni 35

(1) Gjatë përcaktimit të vlerës doganore në pajtim me nenin 28 nga ky ligj, ndaj çmimit të vërtetë të paguar ose çmimit që duhet të paguhet për mallin e importuar, shtohen:

a) në atë masë në të cilën bien në barrë të blerësit, ndërsa nuk janë të futur në çmimin e vërtetë të paguar ose çmimin i cili duhet të paguhet për mallin:

1) provizionet dhe provizionet ndërmjetësuese, përveç provizioneve blerëse;

2) shpenzimet e ambalazhimit të cilat për nevoja doganore konsiderohen si tërësi me mallin e vendosur në atë; dhe

3) shpenzimet e paketimit pa marrë parasysh se a bëhet fjalë për punën e dorës ose për materiale;

b) vlerën, të shpërndarë në mënyrë adekuate, për mallin dhe shërbimin vijues të cilat nga ana e blerësit janë siguruar në mënyrë të drejtpërdrejtë ose të tërthortë, pa pagesë ose me shpenzime të zvogëluara, të përdorura në prodhimtari dhe në shitjen për eksportin e mallit të

importuar, në atë masë në të cilën vlera e tillë nuk ka qenë e përfshirë në çmimin e vërtetë të paguar ose në çmimin që duhet të paguhet:

1) materialet, komponentët, pjesët dhe lëndët e ngjashme të futura në mallin e importuar;

2) veglat, matricat, kallëpet dhe lëndët e ngjashme të përdorura për prodhimin e mallit të importuar;

3) materialet e shpenzuara në prodhimin e mallit të importuar; dhe

4) inxhinieringu, zhvillimi, puna artistike, disajnimi dhe planet dhe vizatimet, të bëra jashtë Republikës së Maqedonisë, e që janë të domosdoshëm për prodhimin e mallit të importuar;

c) tantimat (kompensime ose përqindje nga të ardhurat që i paguhet bartësit të së drejtës nga prona intelektuale) dhe shpenzimet për licenca në lidhje me mallin që vlerësohet, e që blerësi doemos duhet t'i paguajë drejtpërdrejt ose tërthorazi, si kusht për shitjen e mallit që vlerësohet, në atë masë në të cilën tantimat e tilla dhe shpenzimet për licenca nuk janë të futura në çmimin e vërtetë të paguar ose në çmimin që duhet të paguhet;

ç) vlera e cilësdo pjesë nga të ardhurat gjatë cilës do qoftë rishitje të mëtejme, disponimi ose shfrytëzimi i mallit të importuar që drejtpërdrejt ose tërthorazi i paguhet shitësit,

d) 1) shpenzimet për transportin dhe sigurimin e mallit të importuar deri te vendi i futjes në rajonin doganor të Republikës së Maqedonisë dhe

2) shpenzimet për ngarkim, shkarkim dhe manipulim me transportin e mallit të importuar deri te vendi i futjes në rajonin doganor të Republikës së Maqedonisë.

(2) Shtesat e çmimit të vërtetë të paguar ose çmimit që duhet të paguhet, përcaktohen në pajtim me këtë nen, vetëm në bazë të të dhënave objektive dhe matëse.

(3) Gjatë përcaktimit të vlerës doganore nuk do të shtohen kurrfarë shtesash në çmimin e vërtetë të paguar ose çmimit që duhet të paguhet, përveç ato që janë paraparë në pajtim me këtë nen.

(4) Në këtë Kre, me "provizione blerëse" nënkuptohen shpenzimet të cilat importuesi ia ka paguar përfaqësuesit të tij për shërbimet për prezantimin jashtë vendit gjatë blerjes së mallit që vlerësohet.

(5) Me përjashtim të paragrafit (1) pika c) nga ky nen:

a) shpenzimet e krijuara për të drejtën e riprodhimit të mallit të importuar në Republikën e Maqedonisë nuk i shtohen çmimit të vërtetë të paguar ose çmimit që duhet të paguhet për mallin e importuar gjatë përcaktimit të vlerës doganore; dhe

b) pagesat e bëra nga blerësi për të drejtën e distribuimit ose rishitjes së mallit të importuar nuk i shtohen çmimit të vërtetë të paguar ose çmimit që duhet të paguhet për mallin e importuar nëse pagesat e tilla nuk janë kusht për shitjen për eksportin të mallit në Republikën e Maqedonisë.

Neni 36

Me kusht, kur në mënyrë të veçantë janë të ndara nga çmimi i vërtetë i paguar ose çmimit që duhet të paguhet, në vlerën doganore nuk futen:

a) shpenzimet për transportin e mallit pas arritjes së saj në vendin e futjes në rajonin doganor të Republikës së Maqedonisë;

b) shpenzimet për montim, ndërtim, puthitje, mirëmbajtje ose ndihmë teknike të krijuar pas importit të aparateve industriale, makinave ose pajisjeve;

c) shpenzimet për interesat që dalin nga marrëveshja financiare të lidhur me blerësin dhe të ndërlidhura me blerjen e mallit të importuar, pa marrë parasysh se mallrat a janë siguruar nga shitësi ose nga personi tjetër, me kusht që marrëveshja financiare të jetë lidhur në formë të shkruar dhe nëse kjo kërkohej, blerësi të mund të dëshmojë se:

- malli i tillë është shitur me të vërtetë me çmimin e deklaruar si çmim i vërtetë i paguar ose çmim që duhet të paguhet; dhe

- shkalla e treguar e interesit nuk e tejkalon nivelin e shkallës së rëndomtë të interesit për transaksione të tilla edhe atë gjatë kohës kur në vend është lejuar financimi;

ç) shpenzimet për fitimin e të drejtës për riprodhimin e mallit të importuar në Republikën e Maqedonisë;

d) provizionet blerëse dhe

ç) detyrimet për import ose detyrimet tjera paguhen në Republikën e Maqedonisë gjatë importit ose shitjes së mallit.

Neni 37

Të gjitha zbritjet e çmimit nuk futen në vlerën doganore, në pajtim me nenin 28 nga ky ligj, nëse janë marrë vesh para importit të kryer dhe të realizuar në afatin e kontraktuar.

Neni 38

Vlera doganore e mallit që importohet pa pagesën e kundërvlerës përcaktohet në bazë të dispozitave të nenit 29 deri neni 34 nga ky ligj.

Neni 39

(1) Me përjashtim të dispozitave të neneve 27 deri 45 nga ky ligj, gjatë përcaktimit të vlerës doganore të bartësve importues të të dhënave të cilat përmbajnë të dhëna ose instruksione programore të destinuara për përdorim në aparatet për përpunim automatik të të dhënave, merren parasysh vetëm shpenzimet ose vlera e bartësve të të dhënave. Vlera doganore e bartësve të importuar të të dhënave ose instruksioneve, nuk do t'i përfshijë shpenzimet ose vlerën e të dhënave ose instruksioneve, me kusht që ato shpenzime ose vlera të jenë të ndara nga shpenzimet ose vlera e bartësve të të dhënave.

(2) Për qëllimet e këtij neni:

a) shprehja “bartës të të dhënave” nuk ka të bëjë me qarqe të integruara, mekanizma gjysmëpërçues dhe të ngjashëm ose prodhime në të cilat janë instaluar qarqe të tilla integruese ose mekanizma, dhe

b) shprehja “të dhëna ose instruksione” nuk ka të bëjë me shkresa tingëllore, kinematografisë ose video shkresa.

Neni 40

(1) Nëse importohet mall, për të cilin është kontraktuar obligimi në pajtim me nenin 35 paragrafi (1) pikat b), c) dhe ç) të këtij ligji, importuesi është i detyruar atë ta shënojë në deklaratën doganore.

(2) Importuesi është i detyruar që organit kompetent doganor t'ia paraqesë rishitjen, të disponuarit ose shfrytëzimin e mallit të importuar nga e cila del pagimin e shumës së caktuar shitësit në pajtim me nenin 35 paragrafi (1) pika ç) nga ky ligj, më së voni në afat prej 30 ditësh nga dita e pagimit.

Neni 41

(1) Nëse në një dërgesë gjenden më shumë lloje të mallit e cila doganohet me shkallë të ndryshme doganore, shpenzimet për blerje të mallit të paraqitura në shumë të përgjithshme për tërë dërgesën, si dhe shpenzimet për transport, sigurim dhe dërgim, llogariten në mënyrë proporcionale me vlerën e çdo llojit të mallit.

(2) Me përjashtim nga paragrafi (1) të këtij neni, organi doganor me kërkesë të deklaruesit, shpenzimet nga paragrafi (1) të këtij neni që kanë të bëjnë me më shumë lloje të mallrave në një dërgesë, mund t'ia shtojë vlerës së këtij malli për të cilën të dhënat importuese janë më të larta.

Neni 42

(1) Organi doganor në procedurën doganore mund të kërkojë nga deklaruesi të gjitha dokumentet dhe të dhënat të cilat janë të nevojshme për përcaktimin e vlerës doganore sipas nenit 28 deri neni 36 të këtij ligji.

(2) Dispozitat nga neni 27 deri neni 45 nga ky ligj nuk do ta kufizojnë dhe nuk do ta sjellin në pyetje të drejtën e organit doganor ta përcaktojë saktësinë dhe rregullsinë e cilësdo deklaratë, dokument ose deklaratë të paraqitur për shkak të përcaktimit të vlerës doganore.

(3) Nëse fatura nga shkaqe të arsyeshme nuk është bashkangjitur, respektivisht nëse organi doganor ka dyshime të bazuara se vlera e mallit që është shënuar në faturë nuk u përgjigjet dispozitave për vlerën së transaksionit nga ky ligj, vlera doganore përcaktohet në bazë të dispozitave nga neni 29 deri neni 34 të këtij ligji.

(4) Me kërkesë në formë të shkruar, importuesi e ka të drejtën e sqarimit me shkrim nga organi doganor për mënyrën e përcaktimit të vlerës doganore të mallit të importuar.

Neni 43

Nëse në procedurën e përcaktimit të vlerës doganore është e nevojshme të bëhet konversioni nga valuta e huaj në valutë të vendit, valuta e huaj llogaritet në valutë të vendit sipas kursit mesatar të përcaktuar nga Banka Popullore e Republikës së Maqedonisë. Mënyrën e zbatimit të kursit mesatar në procedurën e caktimit të vlerës doganore e përcakton ministri i Financave.

Neni 44

Nëse në procedurën e përcaktimit të vlerës doganore të mallit të importuar është e nevojshme të shtyhet përcaktimi definitiv i vlerës doganore, malli mund t'i lëshohet deklaruesit, me kusht që të paraqitet garanci për sigurimin e pagesës së borxhit doganor, në pajtim me nenin 204, 208, 210, 211, 213, 214 dhe 215 nga ky ligj, në shumën që e mbulon pagesën definitive që do të mund të paraqitet.

Neni 45

Dispozitat e këtij Kreu nuk e përjashtojnë mundësinë e zbatimit të dispozitave të veçanta nga ky ligj ose nga dispozitat nga neni 257 nga ky ligj që kanë të bëjnë me përcaktimin e vlerës, për nevoja doganore, të mallit të lëshuar në qarkullim të lirë pasi që i është përcaktuar lloji tjetër i veprimt të lejuar doganor ose përdorimi i mallit.

KAPITULLI 3

DISPOZITAT TË CILAT ZBATOHEN NDAJ MALLIT TË FUTUR NË RAJONIN DOGANOR DERI NË PËRCAKTIMIN E VEPRIMIT TË LEJUAR DOGANOR OSE PËRDORIMIN E MALLIT

KREU 1

Futja e mallit në rajonin doganor

Neni 46

(1) Malli i huaj mund të futet në rajon doganor nëpërmjet kalimeve doganore kufitare gjatë kohës kur ato janë të hapura për qarkullim.

(2) Vendkalimet doganore kufitare përmes të cilave bëhet qarkullimi i udhëtarëve dhe mallit në pajtim me dispozitat doganore ose dispozitat tjera dhe kategorizimin e tyre, i përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozim të ministrit të Financave. Për projektim, ndërtim dhe rikonstrukcion të objekteve të vendkalimeve doganore kufitare është e nevojshme pëlqim nga ministri i Financave pas mendimit paraprak nga drejtori i Drejtorisë doganore.

(3) Qarkullimi i mallit që i nënshtrohet kontrollit të caktuar fitosanitar, veterinar ose kontrollit tjetër të përcaktuar, është i lejuar vetëm përmes vendkalimeve kufitare, të cilat në pajtim me dispozitat nga fusha përkatëse janë caktuar për futjen dhe nxjerrjen e mallit të tillë.

Në rast të rrethanave të jashtëzakonshme, forcës madhore, prishjes së rendit dhe qetësisë publike me përmasa më të mëdha dhe rrezikimit të sigurisë së vendit, Qeveria e Republikës së Maqedonisë mund të caktojë futjen ose nxjerrjen e mallit ose të një lloji të caktuar të mallit vetëm përmes vendkalimeve të caktuara kufitare.

Neni 47

(1) Malli që është futur në rajonin doganor është lëndë e mbikëqyrjes doganore nga momenti i futjes së tij. Malli i tillë mund të jetë lëndë e kontrollit nga organi doganor në pajtim me dispozitat e vlefshme.

(2) Malli mbetet nën mbikëqyrje doganore, deri sa është e nevojshme të caktohet statusi i tij doganor. Në rast të mallit nga jashtë vendi, duke mos e përjashtuar zbatimin e nenit 95 paragrafi (1) nga ky ligj, malli ngel nën mbikëqyrjen doganore deri sa statusi i tij doganor nuk ndryshon, respektivisht deri sa nuk futet në zonë të lirë ose depo të lirë, përsëri eksportohet ose zhduket në pajtim me nenin 191 nga ky ligj.

Neni 48

(1) Malli i futur në rajonin doganor pa prolongim bartet nga personi i cili e ka futur, me rrugë dhe sipas udhëzimit të caktuar nga organi doganor deri te:

a) organi doganor në vendkalimin kufitar ose deri në vendin tjetër të caktuar ose lejuar nga organi doganor; ose
b) zonën e lirë, nëse malli bartet drejtpërdrejt nëpërmjet:

- rrugës ujore ose rrugës ajrore, ose
- nëpërmjet rrugës tokësore pa kalim nëpërmjet pjesëve tjera të rajonit doganor kur zona e lirë gjendet në kufirin tokësor të Republikës së Maqedonisë dhe vendit tjetër.

(2) Si organin doganor nga paragrafi (1) pika a) nga ky nen konsiderohet organi më i afërt doganor pas kalimit të vijës kufitare, duke marrë parasysh rrugën më të shkurtër të zakonshme.

(3) Personi i cili merr obligim për transportin e mallit pas futjes së tij në rajonin doganor, midis tjerash edhe si rezultat i ngarkimit të tepërt, është përgjegjës për respektimin e obligimit të përcaktuar në paragrafin (1) nga ky nen.

(4) Dispozitat nga paragrafi (1) pika a) nga ky nen nuk e përjashtojnë zbatimin e cilësdo qoftë nga dispozitat në fuqi në drejtim të qarkullimit turistik, ndërkuftar, postar ose qarkullimit me vlerë jo aq të madhe ekonomike, me kusht që me të të mos rrezikohet mundësia për zbatimin e mbikëqyrjes doganore dhe kontrollit doganor.

(5) Dispozitat nga paragrafi (1) të këtij neni nuk zbatohen për mallrat që gjendet në fluturake të cilat kalojnë nëpër hapësirën ajrore të Republikës së Maqedonisë, e të cilat si destinacion të fundit nuk kanë paraparë aeroport në Republikën e Maqedonisë.

Neni 49

(1) Kur për shkak rrethanave të paparashikuara ose forcës madhore, obligimet nga neni 48 paragrafi (1) nga ky ligj nuk mund të plotësohen, personi i cili atë obligim është i detyruar ta realizojë ose secili person tjetër i cili ndërmerr veprime në vend të tij, pa shtyrje e informon organin kompetent doganor për situatën e krijuar. Kur rrethanat e paparashikuara ose forca madhore nuk shkakton humbje të plotë të mallit, organi doganor, gjithashtu do të jetë i informuar edhe për vendin e saktë ku gjendet malli.

(2) Kur për shkak të rrethanave të paparashikuara ose forcës madhore, fluturakja e përfshirë me nenin 48 paragrafi (5) nga ky ligj është i detyruar përkohësisht të atërojë në rajonin doganor, dhe me këtë rast nuk mund të plotësohet obligimi nga neni 48 paragrafi (1) nga ky ligj, personi i cili e drejton fluturaken në rajonin doganor ose personi tjetër i cili ndërmerr veprime në vend të tij, pa shtyrje e informon organin doganor për situatën e paraqitur.

(3) Organi doganor i përcakton masat të cilat ndërmerren për mundësimin e mbikëqyrjes doganore të mallit nga paragrafi (1) të këtij neni, si dhe për atë mall që gjendet në fluturake në pajtim me paragrafin (2) të këtij neni, kurse kur ajo është e nevojshme edhe masa, malli të dërgohet në mënyrë plotësuese te organi doganor ose në vend tjetër të caktuar ose lejuar nga organi doganor.

KREU 2

Vendosja e mallit për shikim në organin doganor

Neni 50

(1) Malli i cili në pajtim me nenin 48 paragrafi (1) pika a) nga ky ligj arrin në organin doganor në vendkalimin kufitar ose në vend tjetër të cilin organi doganor e ka caktuar ose lejuar, vendoset për shikim në organin doganor nga ana e personit i cili e ka futur në rajonin doganor ose nëse është e nevojshme, nga ana e personit i cili e ka marrë përgjegjësinë për transportin e mallit pas futjes së tij.

(2) Organi doganor i cakton vendet në të cilat malli vendoset në shikim dhe zbatohen formalitetet doganore.

Neni 51

Dispozitat nga neni 50 nga ky ligj nuk e përjashtojnë zbatimin e dispozitave që kanë të bëjnë me mallin:

a) të cilin udhëtarët e bartin me vete;
b) i cili është vendosur në procedurë doganore, por nuk është vendosur për shikim në organin doganor.

Neni 52

Nga momenti i vendosjes së mallit për shikim, e për shkak të caktimit të veprimit të lejuar doganor ose përdorimit të mallit, ai mund kontrollohet dhe të merren mostra me lejin e organit doganor. Leja jepet me kërkesë të personit të autorizuar ta caktojë veprimin e tillë ose përdorimin e mallit.

KREU 3

Deklarata përmbledhëse dhe shkarkimi i mallit të vendosur për shikim të organit doganor

Neni 53

(1) Për mallin e vendosur për shikim në organin doganor, përveç për mallin nga neni 55 nga ky ligj, paraqitet deklarata përmbledhëse.

(2) Deklaratë përmbledhëse paraqitet kur malli vendoset për shikim në organin doganor. Organi doganor mund të lejojë paraqitjen e deklarates përmbledhëse në afat i cili nuk e tejkalon ditën e parë të punës pas ditës kur malli është vendosur për shikim në organin doganor.

Neni 54

(1) Deklarata përmbledhëse paraqitet në formular të përcaktuar me dispozitën e nenit 257 nga ky ligj. Organi doganor, si deklaratë përmbledhëse, mund ta lejojë përdorimin edhe të një dokumenti tjetër komercial ose dokumenti zyrtar, i cili i përmban të gjitha të dhënat e nevojshme për identifikimin e mallit.

(2) Deklarata përmbledhëse paraqitet nga ana e:
a) personit i cili e ka futur mallin në rajonin doganor, ose nga cildo qoftë person që e ka marrë përgjegjësinë për transportin e mallit pas futjes së tij;

b) personi në emër të të cilit marrin veprime personat nga pika a) të këtij paragrafi.

Neni 55

Pa u përjashtuar zbatimi i dispozitave nga dispozitat doganore dhe dispozitat tjera që kanë të bëjnë për mallin që e importojnë udhëtarët dhe dërgesat postare, organi doganor mund të lejojë të mos paraqitet deklarata përmbledhëse, me kusht që kjo të mos e rrezikojë mbikëqyrjen doganore të mallit edhe kur para skadimit të afatit nga neni 53 nga ky ligj të jenë bërë formalitetet e nevojshme për përcaktimin e veprimit të lejuar doganor ose përdorimin e mallit.

Neni 56

(1) Malli mund të shkarkohet ose ngarkohet nga mjete transportues me të cilin transportohet vetëm me leje të organit doganor, edhe atë në vende të cilat janë caktuar ose lejuar nga organi doganor. Leje e tillë nuk është e nevojshme në rast të rrezikut të drejtpërdrejtë që imponon nevojën e shkarkimit urgjent të tërë mallit ose të një pjese të mallit. Në këtë rast organi doganor është e domosdoshme që të informohet menjëherë.

(2) Për shkak të kontrollit të mallit dhe mjeteve të transportues me të cilat ai mall transportohet, organi doganor mund që në çdo kohë të kërkojë që malli të shkarkohet dhe shpaketohet.

Neni 57

Pa leje të organit doganor malli nuk guxon të zhvendoset nga vendi në të cilin paraprakisht ka qenë i vendosur.

KREU 4

Obligimi për caktimin e veprimit të lejuar doganor ose përdorimi i mallit të vendosur për shikim në organin doganor

Neni 58

Për mallin e jashtëm, që është i vendosur për shikim te organi doganor, përcaktohet veprim i lejuar doganor ose përdorimi i mallit i lejuar për atë mall të jashtëm.

Neni 59

(1) Kur malli është përfshirë me deklaratë përmbledhëse, formalitetet e nevojshme për përcaktimin e veprimit të lejuar doganor ose përdorimin e mallit duhet të kryhen në afat prej 20 ditësh nga dita e paraqitjes së deklaratës përmbledhëse.

(2) Me përjashtim nga paragrafi (1) të këtij neni, varësisht nga rrethanat, organi doganor mund të caktojë afat më të shkurtër ose të lejojë vazhdimin e afatit nga paragrafi (1) të këtij neni. Vazhdimi i afatit nuk guxon të jetë më i gjatë nga nevojat reale të cilat janë të arsyeshme duke marrë parasysh rrethanat.

KREU 5

Ruajtja e përkohshme e mallit

Neni 60

Deri në momentin e përcaktimit të veprimit të lejuar doganor ose përdorimit të mallit, malli i vendosur për shikim në organin doganor, ka trajtimin e mallit të ruajtur përkohësisht (në tekstin e mëtejme: "mall i ruajtur përkohësisht").

Neni 61

(1) Malli i ruajtur përkohësisht ruhet vetëm në vende të lejuar nga organi doganor në mënyrë të caktuar nga ai organ.

(2) Organi doganor mund të kërkojë, personi i cili e posedon mallin të paraqesë garanci për sigurimin e pagesës së borxhit doganor i cili mund të paraqitet në pajtim me nenin 218 ose 219 nga ky ligj.

Neni 62

Malli i ruajtur përkohësisht mund të jetë lëndë vetëm në forma të përdorimit të cilat sigurojnë mirëmbajtjen e mallit në gjendje të pandryshueshme pa u ndryshuar pamja e tij ose cilësitë teknike. Dispozitat nga ky nen nuk e përjashtojnë zbatimin e nenit 52 nga ky ligj.

Neni 63

(1) Nëse formalitetet e nevojshme për përcaktimin e veprimit të lejuar doganor ose përdorimin e mallit nuk fillojnë në afat të paraparë në nenin 59 nga ky ligj, organi

doganor pa shtyrje i ndërmerr të gjitha masat, duke përfshirë edhe shitjen, për shkak të rregullimit të gjendjes së krijuar.

(2) Organi doganor mund të caktojë, në rrezik dhe në shpenzim të personit që e posedon mallin, që ai të zhvendoset në vend i cili është nën mbikëqyrje doganore, deri sa të rregullohet gjendja.

KREU 6

Dispozitat të cilat zbatohen ndaj mallit nga jashtë në procedurë transiti

Neni 64

Dispozitat nga neni 48 nga ky ligj, përveç dispozitave të paragrafit (1) pika a) nga ai nen, dhe nga nenet 49 deri nenin 63 nga ky ligj, nuk zbatohen ndaj mallit i cili gjatë futjes në rajonin doganor tashmë është vendosur në procedurën transite.

Neni 65

Kur malli nga jashtë i cili ka lëvizur në procedurën transite arrin deri në destinacionin e fundit në rajonin doganor dhe vendoset për shikim në organin doganor në pajtim me dispozitat doganore dhe dispozitat tjera, të cilat e përcaktojnë transitin, zbatohen dispozitat nga neni 52 deri nenin 63 nga ky ligj.

KREU 7

Dispozita tjera

Neni 66

Varësisht nga rrethanat, organi doganor mund të urdhërojë që malli i vënë për shikim të zhduket. Për këtë, organi doganor e informon personin që e posedon mallin. Shpenzimet për zhdukjen e mallit i bart personi i cili e posedon mallin.

Neni 67

Kur organi doganor konstaton se malli është futur në mënyrë të palejuar në rajonin doganor ose i është ikur mbikëqyrjes doganore, ai i ndërmerr të gjitha masat e nevojshme, duke përfshirë edhe shitjen, për shkak të rregullimit të gjendjes së krijuar.

KAPITULLI 4

VEPRIMI I LEJUAR DOGANOR OSE PËRDORIMI I MALLIT

KREU 1

Dispozita të përgjithshme

Neni 68

(1) Përveç nëse nuk është paraparë më ndryshe me dispozitat doganore dhe dispozitat tjera, në çdo kohë dhe me kushte të parapara për mallin mund të caktohet cilido qoftë veprim i lejuar doganor ose përdorim i mallit pa marrë parasysh llojin e tij ose sasinë, ose vendin e origjinës, dërgimin ose destinacionin e fundit.

(2) Me përjashtim të paragrafit (1) nga ky nen, veprimi i lejuar doganor ose përdorimi i mallit nuk mund të caktohet nëse kjo është në kundërshtim me ndalesat dhe kufizimet e përcaktuara si masa të veçanta me interes për sigurinë dhe moralin publik, ruajtjen e shëndetit dhe jetën e njerëzve, kafshëve dhe bimëve, mbrojtjen e mjedisit jetësor, mbrojtjen e pasurisë natyrore, mbrojtjen e trashëgimisë kulturore me vlera artistike, historike, arkeologjike, etnologjike, ose vlerave teknike, mbrojtjen e të drejtave të autorit dhe të drejtave tjera të ngjashme dhe të drejtave të pronësisë industriale, si dhe masave tjera të politikës tregtare të përcaktuara me ligj.

KREU 2

Procedura doganore

Pjesa 1

Vendosja e mallit në procedurë doganore

Neni 69

(1) I tërë malli që vihet në procedurë doganore doemos duhet të përfshihet me deklaraten doganore për atë procedurë doganore.

(2) Malli i vendit i deklaruar për procedurë të eksportit, eksportit për fisnikërim, transitit ose magazinim doganor është nën mbikëqyrje doganore nga momenti i pranimi të deklarates doganore deri në momentin e nxjerrjes nga rajoni doganor ose deri sa malli nuk zhduket ose deklarata doganore të prishet.

Neni 70

(1) Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozim të ministrit të Financave mund të caktojë që disa lloje të mallrave, për shkak të cilësive të tyre specifike, në lidhje me procedurat doganore, të mund të jenë lëndë e veprimi vetëm të organeve të caktuara doganore.

(2) Drejtori i Drejtorisë doganore cakton se cilat organe doganore e bëjnë lëshimin në qarkullim të lirë të llojeve të caktuara të mallit varësisht nga lloji i mallit.

Neni 71

Deklarata doganore paraqitet:

- a) në formë të shkruar,
- b) me përdorim të teknikës për përpunim elektronik të të dhënave sipas dispozitave dhe me leje të organit doganor, ose
- c) me gojë ose në çfarëdo qoftë mënyrë tjetër me të cilën personi i cili e posedon mallin kërkon vendosjen e mallit në procedurë doganore, nëse mundësia e tillë është e rregulluar me dispozitën nga neni 257 nga ky ligj.

A. Deklarata doganore në formë të shkruar**1. Procedura e rregullt**

Neni 72

(1) Deklarata doganore në formë të shkruar paraqitet në formular të përcaktuar me dispozitën nga neni 257 i këtij ligji. Deklarata doganore në formë të shkruar duhet të nënshkruhet dhe doemos duhet t'i përmbajë të gjitha të dhënat të cilat janë të domosdoshme për zbatimin e dispozitave doganore me të cilat është rregulluar procedura doganore për të cilën malli është deklaruar.

(2) Deklaratës doganore i bashkëngjiten të gjitha dokumentet e nevojshme për zbatimin e dispozitave me të cilat është rregulluar procedura doganore për të cilën është deklaruar malli.

(3) Ministri i Financave rregullon mënyrën e plotësimit të deklarates doganore dhe kodin e shifrave të cilat përdoren gjatë plotësimit të deklarates doganore.

Neni 73

Deklarata doganore që është në pajtim me kushtet e rregulluara me nenin 72 të këtij ligji, pa shtyrje pranohet nga organi doganor nëse malli për të cilin është paraqitur deklarata doganore, është vënë në shikim të organit doganor.

Neni 74

(1) Në pajtim me dispozitat nga neni 5 nga ky ligj, deklarata doganore mund të paraqesë secili person i cili është në gjendje ta vë në shikim mallin lëndor ose të urdhërojë që i njëjti të vihet në shikim të organit kompetent

doganor së bashku me dokumentacionin e plotë, i cili është i nevojshëm për zbatimin e dispozitave me të cilat rregullohet procedura doganore për të cilën është deklaruar malli.

(2) Kur pranimi i deklarates doganore i imponon obligime të caktuara personit të caktuar, deklarata doganore doemos duhet të paraqitet vetëm nga ai person ose në llogari të atij personi.

(3) Deklaruesi doemos duhet të jetë i regjistruar në Republikën e Maqedonisë përveç nëse bëhet fjalë për persona të cilët:

- a) paraqesin deklarata doganore për transit ose import të përkohshëm;
- b) deklarojnë mall kohë mbas kohe, nëse organi doganor e konsideron atë si të arsyeshme.

Neni 75

Me kërkesë të deklaruesit organi doganor mund të lejojë ndryshim të një ose më shumë të dhënave në deklaraten doganore edhe pas pranimi të saj. Ndryshimi nuk guxon të shkaktojë që deklarata doganore të përfshijë mall tjetër përveç atij të cilin ajo në fillim e ka përfshirë. Nuk lejohen ndryshime kur leja është kërkuar pasi që organi doganor:

- a) ta ketë informuar deklaruesin se ka për qëllim të bëjë kontrollin e mallit; ose
- b) ka konstatuar se disa të dhëna nuk janë të sakta; ose
- c) ta ketë lëshuar mallin.

Neni 76

(1) Me kërkesë të deklaruesit organi doganor e prish deklaraten doganore të pranuar nëse deklaruesi paraqet dëshmi se malli është deklaruar gabimisht për procedurën doganore të përfshirë me atë deklarata doganore ose për shkak rrethanave të veçanta më nuk është e arsyeshme vendosja e mallit në procedurën e deklaruar doganore. Kur organi doganor të ketë informuar deklaruesin se ka për qëllim të bëjë kontrollin e mallit, kërkesa për prishjen e deklarates doganore nuk do të pranohet deri sa nuk bëhet kontrolli.

(2) Deklarata doganore nuk prishet pas lëshimit të mallit përveç në rastet e parapara me dispozitën nga neni 257 nga ky ligj.

(3) Prishja e deklarates doganore nuk e përjashton zbatimin e dispozitave ndëshkuese nga ky ligj.

Neni 77

Përveç nëse nuk është e rregulluar ndryshe me këtë ligj dhe me dispozitat e aprovuara në bazë të këtij ligji, dita që shfrytëzohet për zbatimin e të gjitha dispozitave të cilat e rregullojnë procedurën doganore për të cilën malli është deklaruar, është dita e pranimi të deklarates doganore nga organi doganor.

Neni 78

Për shkak të kontrollit të deklarates doganore të pranuar, organi doganor mund:

- a) t'i kontrollojë dokumentet të cilat paraqesin deklarata doganore dhe dokumentet të cilat janë bashkëngjitur me atë. Organi doganor mund të kërkojë që deklaruesi të paraqesë edhe dokumente tjera për shkak të kontrollit të saktësisë së disa të dhënave të përmbajtura në deklaraten doganore.
- b) ta kontrollojë mallin dhe të marrë mostra për analizë ose për kontroll të hollësishëm.

Neni 79

(1) Transporti i mallit deri në vendin për kontrollin ose marrjen e mostrave, dhe tërë përdorimin e domosdoshëm për kontrollin e mallit ose marrjen e mostrave, e bën deklaruesi ose bëhet në përgjegjësi të tij. Shpenzimet e shkaktuara janë në barrë të deklaruesit.

(2) Deklaruesi ka të drejtë të jetë i pranishëm gjatë kontrollit të mallit dhe marrjes së mostrave. Kur e konstaton si të nevojshme, organi doganor mund të kërkojë nga deklaruesi të jetë pranishëm ose të jetë i përfaqësuar gjatë kontrollit të mallit ose marrjes së mostrave për të ofruar ndihmë të nevojshme për lehtësimin e kontrollit të mallit ose të marrjes së mostrave.

(3) Nëse marrja e mostrave është në pajtim me procedurën e rregulluar me dispozitën nga neni 257 nga ky ligj, organi doganor nuk është i detyruar që deklaruesit t'i paguajë kompensim për mostrat e marra.

Neni 80

(1) Kur bëhet kontrolli vetëm i një pjese të mallit të përfshirë me deklaratën doganore, rezultatet nga kontrolli i pjesshëm kanë të bëjnë me tërë mallin e përfshirë me atë deklaratë doganore. Deklaruesi mund të kërkojë të vazhdohet me kontrollin e mallit nëse konsideron se rezultatet e kontrollit të pjesshëm nuk janë valide për mallin e ngelur të deklaruar.

(2) Në kuptim të paragrafit (1) nga ky nen, kur formulari i deklaratës doganore përfshin dy e më shumë emërtime, të dhënat që kanë të bëjnë me secilin emërtim konsiderohet se paraqesin deklaratë të veçantë doganore.

Neni 81

(1) Rezultatet nga kontrollimi i deklaratës doganore përdoren për zbatimin e dispozitave doganore dhe dispozitave tjera me të cilat rregullohet procedura doganore në të cilën është vënë malli.

(2) Kur deklarata doganore nuk kontrollohet, dispozitat nga paragrafi (1) të këtij neni zbatohen në bazë të të dhënave të përcaktuara në deklaratën doganore.

Neni 82

(1) Organi doganor i merr masat e nevojshme për identifikimin e mallit kur është i nevojshëm identifikimi për t'u siguruar plotësimi i kushteve të përcaktuara për procedurën doganore për të cilën malli është deklaruar.

(2) Shenjat doganore të vëna në mall ose në mjete transportuese, mënjanohehen ose prishen vetëm nga ana e organit doganor ose me leje të tij, përveç nëse, për shkak të rrethanave të paparashikuara ose forcës madhore, mënjanimi ose prishja e shenjave është e domosdoshme për t'u siguruar mbrojtja e mallit ose mjeteve transportuese.

Neni 83

(1) Kur janë plotësuar kushtet për vendosjen e mallit në procedurën lëndore dhe me kusht që malli të mos jetë lëndë e masave të kufizimit dhe ndalesës, organi doganor e lëshon mallin pa shtyrje pasi që të dhënat në deklaratën doganore të jenë të kontrolluara ose pranuar pa kontroll. Në të njëjtën mënyrë veprohet edhe kur kontrolli nuk mund të kryhet në afat të caktuar, me kusht që më tej të mos jetë e nevojshme prania e mallit për shkak të kontrollit të tij. Dispozitat nga ky nen nuk e përjashtojnë zbatimin e nenit 84 nga ky ligj.

(2) I tërë malli i përfshirë me një deklaratë doganore, lëshohet në të njëjtën kohë. Për zbatimin e këtij paragrafi, kur deklarata doganore përfshin dy ose më shumë emërtime, të dhënat që kanë të bëjnë për secilin emërtim konsiderohet se paraqesin deklaratë të veçantë doganore.

Neni 84

(1) Kur me pranimin e deklaratës doganore paraqitet borxh doganor, malli i përfshirë me deklaratën doganore nuk do të lëshohet nëse borxhi doganor nuk paguhet ose nuk paraqitet garanci.

(2) Në procedurën e importit të përkohshëm me lirimin e pjesshëm nga detyrimet importuese, malli i përfshirë me deklaratën doganore nuk do të lëshohet nëse nuk paraqitet garanci në pajtim me dispozitat doganore të cilat e rregullojnë këtë procedurë.

(3) Kur, në pajtim me dispozitat doganore të cilat e rregullojnë procedurën doganore për të cilën është deklaruar malli, organi doganor kërkon paraqitjen e garancisë, malli nuk do të lëshohet në procedurën doganore lëndore deri sa nuk paraqitet garanci e tillë.

Neni 85

Organi doganor i merr të gjitha masat e duhura, duke përfshirë marrjen dhe shitjen, kur malli:

a) nuk mund të lëshohet për shkak se:

- nuk ka qenë e mundur të fillojë ose vazhdojë me kontrollin e mallit në afat të caktuar nga organi doganor, për shkak të cilat i caktohen deklaruesit; ose

- dokumentet të cilat doemos duhet të paraqiten para se malli të mund të vihet në procedurën e kërkuar doganore nuk paraqiten; ose

- pagesa ose garancia që është dashur të bëhet ose paraqitet, në raport me detyrimet e importit ose eksportit, nuk janë bërë ose nuk janë paraqitur në afatin e caktuar; ose,

- malli është lëndë e ndalesave ose përkufizimeve;

b) nuk është marrë në afat prej 20 ditësh nga dita e lëshimit të tij.

Neni 86

(1) Kur organi doganor pas procedurës së zbatuar vendos të kthejë mall nga jashtë të marrë përkohësisht, kthimin mund ta bëjë vetëm nëse organi doganor të ketë lejuar një nga veprimet e lejuara doganore ose përdorimin e mallit, edhe pse eventualisht borxhi i krijuar doganor është paguar.

(2) Borxhi doganor i cili paraqitet në rastin e paragrafit

(1) të këtij neni paguhet nga borxhliu doganor.

Neni 87

(1) Malli i cili është marrë ose që është lënë në dobi të shtetit sipas dispozitave të këtij ligji, sipas rregullit, shitet. Me përjashtim, Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozim të ministrit të Financave, mallin e marrë pa pagesë mund t'ua lë organeve shtetërore dhe organizatave humanitare, e nëse bëhet fjalë për lëndë me vlerë historike, arkeologjike, etnografike, kulturore, artistike ose vlerë shkencore - organit kompetent për mbrojtjen e monumenteve të kulturës.

Përpunimet e duhanit dhe pijeve alkoolike të marra ose të lëna në dobi të shtetit sipas dispozitave të këtij ligji, zhduken nën mbikëqyrje doganore në pajtim me dispozitat doganore.

(2) Malli që nuk mund të shitet, respektivisht të përdoret nga shkaqe shëndetësore, veterinarë, fitosanitare, të sigurisë ose shkaqeve tjera të rregulluara me ligj, zhduken nën mbikëqyrje doganore në pajtim me dispozitat doganore.

(3) Zhdukja e mallit nga paragrafi (2) i këtij neni bëhet në shpenzim të pronarit ose deklaruesit të mallit. Nëse ato janë të panjohura ose nuk janë të kapshme, zhdukja bëhet në shpenzim të organit doganor.

(4) Mënyrën e shitjes dhe veprimin me mallin nga paragrafi (1) të këtij neni, si dhe për shpërndarjen e mjeteve të fituara nga shitja, i përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

2. Procedura më të thjeshta

Neni 88

(1) Me qëllim që të thjeshtësohen formalitetet dhe procedurat sa më shumë të jetë e mundshme, dhe njëkohësisht të sigurohet mbajtje e rregullt e procedurave, organi doganor, në mënyrë të përcaktuar me dispozitën nga neni 257 të këtij ligji, lejon:

a) deklarata doganore nga neni 72 nga ky ligj të mos përmbajë disa nga të dhënat e përmendura në nenin 72 paragrafi (1) nga ky ligj ose të mos i bashkëngjiten disa nga dokumentet deklaratës doganore nga neni 72 paragrafi (2) nga ky ligj;

b) paraqitjen e dokumentit komercial ose administrativ, bashkërisht me kërkesën për vendosjen e mallit në procedurë doganore lëndore, në vend të deklaratës doganore të theksuar në nenin 72 nga ky ligj;

c) vendosjen e mallit në procedurën doganore lëndore me regjistrimin në evidencën e poseduesit të lejes. Në atë rast organi doganor mund të mos kërkojë nga deklaruesi që ta vendosë mallin në shikim.

Deklarata doganore me thjeshtësimin, dokumenti komercial ose administrativ ose shënimi në evidencë doemos duhet t'i përfshijë së paku të dhënat e nevojshme për identifikimin e mallit. Kur malli regjistrohet në evidencën e poseduesit të lejes, doemos duhet shënohet edhe data e regjistrimit.

(2) Deklaruesi është i detyruar të paraqesë deklarata plotësuese e cila mund të jetë e përgjithshme, periodike ose e natyrës përmbledhëse, përveç në rastet të cilat përcaktohen me dispozitën e nenit 257 nga ky ligj.

(3) Deklarata plotësuese dhe deklaratat doganore me thjeshtësimin nga paragrafi (1) pika a), b) dhe c) nga ky nen, konsiderohet se paraqesin dokument të vetëm dhe të pandarë që prodhon veprime në ditën e pranimit të deklaratave doganore me thjeshtësime. Në rastet e përmendura në paragrafin (1) pika c) të këtij neni, shënimi në evidencë e ka të njëjtën fuqi juridike si dhe pranimi i deklaratës doganore nga neni 72 nga ky ligj.

(4) Procedura të veçanta të thjeshtësuara për procedurë transiti rregullohen me dispozitën e nenit 257 nga ky ligj.

(5) Kërkesë për marrjen e lejes për thjeshtësimin e procedurës nga paragrafi (1) pika b) dhe c) nga ky nen paraqitet në organin doganor i cili është kompetent në bazë të vendit sipas selisë ose sipas vendit në të cilin udhëhiqet evidenca e plotë e paraqitësit të kërkesës.

B. Deklarata tjera

Neni 89

(1) Kur deklarata doganore është paraqitur me përdorimin e teknikës për përpunim elektronik të të dhënave në kuptim të nenit 71 pika b) nga ky ligj, ose gojarisht ose në cilëndo qoftë mënyrë tjetër në kuptim të nenit 71 pika c) nga ky ligj, në mënyrë adekuate zbatohen dispozitat nga nenet 72 deri 88 nga ky ligj.

(2) Kur në qarkullimin e udhëtarëve paraqitet deklarata doganore me gojë, për llogaritjen e detyrimeve importuese dhe detyrimeve tjera përdoret formular i veçantë për llogaritjen e detyrimeve. Forma dhe përmbajtja e formularit është e përcaktuar me dispozitën e nenit 257 nga ky ligj.

C. Kontrolli plotësues i deklaratave

Neni 90

(1) Organi doganor, me detyrë zyrtare ose me kërkesë të deklaruesit, mund ta ndryshojë deklaraten doganore pas lëshimit të mallit në afatet nga neni 243 dhe 250 nga ky ligj.

(2) Pas lëshimit të mallit, e me qëllim që të vërtetohet në saktësinë e të dhënave të deklaratës doganore, organi doganor mund të bëjë kontrollin e dokumentacionit të llogaritarisë dhe dokumentacionit komercial dhe të dhënave që kanë të bëjnë me veprimet e importit ose eksportit në lidhje me atë mall ose me veprimet komerciale plotësuese në të cilat është përfshirë ai mall. Kontrollat e tilla mund të bëhen në lokalet e deklaruesit, në lokalet e secilit person tjetër që është përfshirë drejtpërdrejt ose përmësojë në marrëdhëniet afariste ose në lokalet e personit tjetër që e posedon dokumentacionin e përmendur dhe të dhënat për qëllime afariste. Organi doganor gjithashtu mund ta kontrollojë mallin kur ai është i kapshëm.

(3) Kur kontrolli plotësues i deklaratës doganore tregon se dispozitat për zbatimin e procedurës adekuate doganore janë zbatuar në bazë të informatave të pasakta dhe të paplota, organi doganor i ndërmerr masat e nevojshme për rregullimin e gjendjes së krijuar në pajtim me dispozitat doganore dhe dispozitat tjera, duke pasur parasysh informatat e reja të cilat ka në disponim.

Pjesa 2

Lëshimi i mallit në qarkullim të lirë

Neni 91

Me lëshimin e mallit në qarkullim të lirë malli i huaj fiton statusin e mallit të vendit.

Për t'u lëshuar malli në qarkullim të lirë, duhet të zbatohen masat e politikës tregtare, të bëhen formalitetet tjera të përcaktuara për importin e mallit dhe për pagimin e të gjitha detyrimeve të përcaktuara me dispozitat doganore dhe dispozitat tjera.

Neni 92

(1) Me përjashtim nga neni 77 nga ky ligj, me kusht që detyrimi i importit të jetë i zvogëluar pas ditës së pranimit të deklaratës doganore, por para lëshimit të mallit në qarkullim të lirë, deklaruesi mund të paraqesë kërkesë për zbatimin e detyrimit më të volitshëm importues.

Dispozitat nga paragrafi (1) të këtij neni nuk zbatohen, kur lëshimi i mallit në qarkullim të lirë nuk ka qenë i mundshëm nga shkaqet që i ngarkohen vetëm deklaruesit.

Neni 93

Kur dërgesa përbëhet nga malli i cili renditet në shenja të ndryshme tarifore, kurse për përgatitjen e deklaratës doganore që paraqitet është e nevojshme punë plotësuese dhe shpenzime të cilat nuk do të kishin qenë në proporcion me detyrimet doganore, organi doganor me kërkesë të deklaruesit mund të lejojë që detyrimet doganore për tërë dërgesën të paguhën në bazë të renditjes së mallit në shenjën doganore të atij malli me detyrim doganor më të lartë.

Neni 94

(1) Me përjashtim nga neni 19 paragrafi (1) nga ky ligj për mallin zbatohet detyrimi i vetëm doganor në lartësi prej 15% nga vlera doganore e mallit:

1) të cilën personi fizik me postë ia dërgon personit tjetër fizik ose

2) të cilin udhëtar i bart me vete ose e ka dhënë në transport,

vetëm me kusht që ai mall të mos jetë i natyrës komerciale dhe me kusht që vlera e dërgesës së veçantë ose mallit që udhëtar i bart me vete të mos e kalojë vlerën e caktuar në dispozitën e nenit 257 nga ky ligj.

(2) Dispozitat nga paragrafi (1) nga ky nen nuk zbatohen për mallin, për të cilin në Tarifën doganore është paraparë detyrim doganor zero dhe për mallin që në pajtim me këtë ligj, lirohet nga pagesa e doganës.

(3) Me përjashtim të paragrafit (1) të këtij neni udhëtar ose pranuesi i dërgesës mund të kërkojë që malli të doganohet me detyrimin importues të përcaktuar në Tarifën doganore.

(4) Konsiderohet se malli nuk është i natyrës komerciale nëse:

1) bëhet fjalë për dërgesë të mallit nga një person fizik personit tjetër fizik, kurse dërgesa e tillë:

- nuk është e dedikuar për rishitje ose kryerjen e ndonjë veprimtarie tjetër fitimprurëse.

- përmban vetëm mall, kryesisht për përdorim personal të pranuesit ose të anëtarëve të familjes së tij, të cilët jetojnë me pranuesin në amvisëri të përbashkët, ndërsa sipas natyrës dhe sasisë nuk është për qëllime komerciale, dhe

- është dërguar pa pagesë;
- 2) bëhet fjalë për mall të cilin udhëtari e bart me vete ose e ka dhënë për transport, dhe:
 - nuk është i dedikuar për rishitje ose kryerjen e ndonjë veprimtarie tjetër fitimprurëse.
 - është dedikuar kryesisht për përdorim personal të udhëtarit dhe anëtarëve të amvisërisë së tij të cilët jetojnë në atë në amvisëri të përbashkët, ose për dhurata, nëse natyra e saj dhe sasia nuk është për qëllime komerciale.
- (5) Llojet e mallit për të cilën nuk mund të zbatohet detyrimi i vetëm doganor përcaktohen me dispozitën nga neni 257 nga ky ligj.

Neni 95

(1) Kur malli lëshohet në qarkullim të lirë me detyrime të zvogëluara ose detyrime importuese zero varësisht nga përdorimi i fundit, ajo ngel nën mbikëqyrje doganore. Mbikëqyrja doganore pushon kur kushtet e përcaktuara për ndarjen e detyrimeve të zvogëluara ose detyrimeve doganore zero pushojnë të vlejnjë, kur malli është eksportuar ose zhdukur ose kur është lejuar përdorimi i mallit për qëllime të ndryshme nga ato të përcaktuara për zbatimin e detyrimeve të zvogëluara ose detyrimeve importuese zero, me kusht që të jenë paguar detyrimet importuese të krijuara për atë mall.

(2) Dispozitat nga nenet 102 dhe 104 nga ky ligj në mënyrë adekuate zbatohen për mallin e përmendur në paragrafin (1) nga ky nen.

Neni 96

Malli i lëshuar në qarkullim të lirë e humb statusin e mallit të vendit kur:

- a) deklarata doganore për lëshimin e mallit në qarkullim të lirë priset pas lëshimit, ose
- b) detyrimet importuese të cilat paguhen për atë mall kthehen ose kur falet pagesa:
 - në suazat e procedurës së importit për fisnikërim, në sistemin e kthimit të detyrimeve importuese; ose
 - për mallin me defekt ose mallin i cila nuk është në pajtim me kushtet e marrëveshjes, sipas dispozitave nga neni 252 nga ky ligj; dhe
 - në rastet e theksuara në nenin 253 nga ky ligj, kur kthimi ose falja është e kushtëzuar me eksport ose riekспорт të mallit ose me vendosjen e mallit në veprim të lejuar doganor adekuat ose në përdorim të mallit.

Pjesa 3

Procedurat prolonguese dhe procedurat me efekt ekonomik

A. Dispozitat e përbashkëta

Neni 97

(1) Në nenet 98 deri 104 të këtij ligj:

- a) kur është përdorur termi “procedurë”, nënkuptohet se në rast të mallit nga jashtë, ajo ka të bëjë në këto procedura prolonguese:

- transitit;
- magazinimit doganor;
- importit për fisnikërim sipas sistemit të pagesës së prolonguar;
- përpunimit nën kontrollin doganor;
- importit të përkohshëm;
- b) kur është përdorur termi “procedurë doganore me efekt ekonomik”, ajo ka të bëjë me:
 - magazinimin doganor;
 - importin për fisnikërim;
 - përpunimin nën kontrollin doganor;
 - importin e përkohshëm;
 - eksportin për fisnikërim;

(2) “Mall i importuar” do të thotë malli i cili është vënë në procedurë të prolonguar dhe mall për të cilin, në procedurën e importit për fisnikërim sipas sistemit për

kthimin e detyrimeve të importit, janë bërë formalitetet për lëshimin e mallit në qarkullim të lirë dhe formalitetet e përcaktuara në nenin 139 nga ky ligj.

(3) “Malli në gjendje të pandryshueshme” do të thotë mall i importit i cili në procedurën e importit për fisnikërim ose në procedurën për përpunim nën kontroll doganor nuk ka qenë lëndë e asnjë lloji forme të përpunimit.

Neni 98

Për përdorimin e çfarëdo procedure doganore me efekt ekonomik nevojitet leje nga organi doganor.

Neni 99

Lejet nga neni 98 dhe neni 112 paragrafi (1) nga ky ligj u jepen vetëm:

- personave të cilët i ofrojnë të gjitha garancitë e duhura për zbatimin e drejtë të veprimeve në procedurë, dhe
- kur organi doganor mund të bëjë mbikëqyrje dhe përcjellje të procedurës panevojë nga implementimi i aktiviteteve administrative në mënyrë joproporcionale me dobi ekonomike nga procedura e lejuar.

Neni 100

(1) Leja doemos duhet t’i përmbajë të gjitha kushtet nën të cilat zbatohet procedura e lëndës.

(2) Poseduesi i lejes është i obliguar që ta lajmërojë organin doganor për të gjitha rrethanat që ndodhin pas dhënies së lejes së atillë, të cilat mund të ndikojnë për vazhdimin e vlefshmërisë ose përmbajtjes së saj.

Neni 101

Në rastet e nenit 4 pika 6 alineja 1 fjalia e dytë e këtij ligji të gjitha prodhimet ose mallrat e përfuara nga malli i vendosur në procedurë të shtyrë llogariten si të vendosura në procedurën e njëjtë.

Neni 102

(1) Organi doganor mund ta kushtëzojë vendosjen e mallit në procedurë të shtyrë me depozitim të garancisë për sigurimin e pagesës së borxhit doganor i cili do të mund të krijohej në lidhje me mallin.

(2) Për procedura të caktuara të shtyra mund të përcaktohen dispozita të posaçme që kanë të bëjnë me garancinë për sigurimin e pagesës, në pajtim me rregullën nga neni 257 të këtij ligji.

Neni 103

(1) Procedura e shtyrë me efekt ekonomik mbaron kur organi doganor ka miratuar veprim të ri dhe të lejuar doganor ose përdorim të mallit:

- për mallin i cili ka qenë i deklaruar në procedurën me efekt ekonomik, ose
- për prodhimet e fituara, ose
- për nënproduktet e fituara në ndonjë fazë të procedurës me efekt ekonomik.

(2) Organi doganor i ndërmerr të gjitha masat e nevojshme për rregullimin e gjendjes me mallin për të cilën procedura nuk ka mbaruar në pajtim me kushtet e caktuara.

Neni 104

Të drejtat dhe obligimet e bartësit të procedurës doganore me efekt ekonomik ka mundësi, që në mënyrë të caktuar nga organi doganor, të barten edhe te persona të tjerë të cilët i plotësojnë të gjitha kushtet e caktuara, që të kenë dobi nga procedura e lëndës.

B. Procedura transitore

1. Dispozita të përgjithshme

Neni 105

(1) Me procedurë transitore organi doganor miraton lëvizje prej një vendi në vend tjetër në kuadër të rajonit doganor, të:

a) mallit të huaj, i cili gjatë vendosjes në këtë procedurë nuk i nënshtrohet pagesës së taksave të importit dhe taksave të tjera ose masave të politikës tregtare;

b) mallit të vendit, për të cilin është zbatuar procedura e eksportit, në rastet dhe nën kushtet e caktuara me rregullën e nenit 257 të këtij ligji.

(2) Lëvizja nga paragrafi (1) i këtij neni kryhet:

a) në pajtim me procedurën transitorë të përcaktuar me këtë ligj, ose

b) në pajtim me procedurën me TIR karnet të përcaktuar me TIR Konventën me kusht që lëvizja e këtillë:

1) të fillojë ose të mbarojë jashtë sferës doganore; ose

2) t'u referohet dërgesave të mallit që doemos duhet të shkarkohen në rajonin doganor, dhe që barten së bashku me mallin i cili i është dedikuar shkarkimit në vend të huaj; ose

3) të kryhet mes dy pikave në rajonin doganor përmes territorit të ndonjë vendi tjetër të huaj;

c) në pajtim me procedurën me ATA karnet, kur ai shfrytëzohet si dokument transit; ose

ç) në pajtim me procedurën me formularin 302 i cili del nga Marrëveshja në mes palëve në Marrëveshjen Veri-atlantike për statusin e forcave të tyre, të nënshkruar në Londër më 19 qershor të vitit 1951; ose

d) me postë (duke përfshirë edhe dërgesat postare).

(3) Zbatimi i procedurës transitorë nuk i përjashton dispozitat që zbatohen për lëvizjen e mallit i cili është i vendosur në procedurën doganore me efekt ekonomik, nga rregullat doganore.

Neni 106

(1) Procedura transitorë mbaron, dhe obligimet e bartësit të procedurës plotësohen me vendosjen e mallit në shikim si dhe dokumentet e nevojshme te organi i caktuar doganor në pajtim me procedurën e lëndës.

(2) Organi doganor zgjat procedurën kur ka mundësi të vërtetojë, në bazë të krahasimit të të dhënave të arritshme në organin fillestar doganor, dhe atyre të arritshme në organin përcaktues doganor, se procedura është kryer në mënyrë të rregullt.

2. Dispozita të posaçme për procedurën transitorë

Neni 107

(1) Debitori kryesor është i obliguar të depozitojë garanci për sigurimin e pagesës së borxhit doganor ose të detyrimeve të tjera që mund të lindin në lidhje me mallin.

(2) Garancia mund të jetë:

a) garanci individuale e cila e mbulon operacionin transit individual; ose

b) garanci e përgjithshme e cila mbulon më shumë operacione transitorë kur organi doganor i ka miratuar debitorit kryesor shfrytëzimin e garancisë së atillë.

(3) Leja e përmendur në paragrafin (2) pika b) e këtij neni u jepet vetëm personave të cilët:

a) janë të regjistruar në Republikën e Maqedonisë;

b) në mënyrë të rregullt shfrytëzojnë procedura transitorë ose të cilët janë të njohur në organin doganor si subjekte që kanë mundësi t'i plotësojnë obligimet e tyre në pikëpamje të procedurave të këtilla, dhe

c) nuk kanë bërë shkelje të rënda dhe të shumfishta të rregullave doganore ose tatimore.

(4) Personit i cili i ka dëshmuar organit doganor se i plotëson standardet më të larta të besueshmërisë, organi doganor mund t'i lejojë përdorimin e garancisë së përgjithshme me shumë të zvogëluar ose përjashtim nga obligimi për depozitim të garancisë së përgjithshme. Kriteret plotësuese për këtë leje përfshijnë:

a) përdorimin e drejtë të procedurave transitorë gjatë periudhës së caktuar;

b) bashkëpunim me organin doganor, dhe

c) në lidhje me përjashtimin nga obligimi për depozitim të garancisë së përgjithshme, gjendjes së mirë financiare e cila është e mjaftueshme për plotësimin e obligimeve të personave të theksuar.

Me rregullën e nenit 257 të këtij ligji përcaktohen kushtet më të përafërta dhe mënyra e dhënies së lejeve që jepen në pajtueshmëri me këtë paragraf.

(5) Përjashtimi nga obligimi për depozitim të garancisë së përgjithshme në pajtim me paragrafin (4) të këtij neni nuk zbatohet për operacione transitorë të cilat përfshijnë mallin për të cilin llogaritet, sipas rregullës nga neni 257 i këtij ligji, se ekziston rrezik më i madh.

Neni 108

Depozitimi i garancisë për sigurimin e pagesës së borxhit doganor nuk është i nevojshëm për:

a) transport në rrugë ajrore;

b) bartje përmes gypave përçues ose largpërçuesve të rrymës;

c) transport hekurudhor

ç) në raste të tjera të caktuara në rregullën nga neni 257 i këtij ligji.

Neni 109

(1) Bartësi i procedurës transitorë është debitor kryesor. Ai është përgjegjës për:

a) vënien e mallit në këqyrje në gjendje të pandryshueshme te organi i përcaktuar doganor në afat të caktuar me respektimin e masave të caktuara nga ana e organit doganor për sigurimin e identifikimit të tij;

b) respektimin e dispozitave për procedurë transitorë.

(2) Krahas përgjegjësisë të debitorit kryesor që dalin nga paragrafi (1) i këtij neni, transportuesi dhe pranuesi që pranojnë mall duke e ditur se gjendet në procedurë transitorë, gjithashtu janë përgjegjës për vënien e mallit në këqyrje në gjendje të pandryshueshme te organi i caktuar doganor në afat të caktuar me respektimin e masave të caktuara nga ana e organit doganor për sigurimin e identifikimit të saj.

C. Magazinat doganore

Neni 110

(1) Me procedurën për magazinimin doganor organi doganor jep leje që në magazinën doganore të ruhet:

a) mall i huaj, i cili gjatë vendosjes në këtë procedurë nuk i nënshtrohet pagesës së taksave të importit ose masave të politikës tregtare;

b) mall i vendit, me të cilin me rregull të posaçme është përcaktuar se vendosja e tij në magazinën doganore nxit zbatimin e masave të cilat zakonisht zbatohen për eksport të atij malli.

(2) Magazinë doganore është çdo vend i lejuar nga organi doganor që është nën mbikëqyrjen e organit doganor, ku malli mund të ruhet sipas kushteve të caktuara me rregullat doganore dhe lejen.

(3) Rastet në të cilat malli nga paragrafi (1) i këtij neni mund të vendoset në procedurë të magazinimit doganor pa vendosje në vend të caktuar të magazinës së lejuar doganore përcaktohen në pajtim me rregullën nga neni 257 i këtij ligji.

Neni 111

(1) Magazina doganore mund të jetë magazinë publike ose magazinë private.

(2) "Magazina publike" është magazinë doganore që mund ta shfrytëzojë çdo person për magazinimin e mallit.

(3) "Magazina private" është magazinë doganore e dedikuar për magazinimin e mallit nga ana e poseduesit të magazinës doganore.

(4) Poseduesi i magazinës doganore është personi të cilit i është dhënë leja për të punuar me magazinën doganore.

(5) Shfrytëzues i magazinës doganore është personi, i cili është i obliguar që me deklaraten doganore ta vendos mallin në procedurë të magazinimit doganor ose personi te i cili janë bartur të drejtat dhe obligimet e atij personi.

Neni 112

(1) Për të punuar në magazinë doganore duhet të jepet leje nga organi doganor, përveç nëse organi doganor punon vetë me magazinën doganore.

(2) Secili person i cili dëshiron të punojë me magazinën doganore, duhet të parashtrijë kërkesë me shkrim e cila duhet të përmbajë të dhëna të nevojshme për marrjen e lejes, e posaçërisht të dhëna të cilat dëshmojnë nevojën ekonomike për ekzistimin e magazinës doganore. Në leje theksohen kushtet për të punuar në organin doganor nga rregullat doganore.

(3) Leja u jepet vetëm personave juridikë të regjistruar në Republikën e Maqedonisë.

Neni 113

Poseduesi i magazinës doganore është përgjegjës:

a) për sigurimin e mallit që të mos largohet nga mbikëqyrja doganore përderisa gjendet në magazinë doganore;

b) për plotësimin e obligimeve që dalin nga ruajtja e mallit në procedurën e magazinimit doganor; dhe

c) për plotësimin e kushteve të posaçme të theksuara në lejen për të punuar në magazinën doganore.

Neni 114

(1) Me përjashtim të nenit 113 të këtij ligji, kur miratimi ka të bëjë me magazinë publike, me të mund të përcaktohet përgjegjësia e shënuar në nenin 113 pika a) dhe/ose b) e këtij neni të bartet posaçërisht te shfrytëzuesi i magazinës doganore.

(2) Shfrytëzuesi i magazinës doganore në çdo kohë është përgjegjës për plotësimin e obligimeve që dalin nga vendosja e mallit në procedurë të magazinimit doganor.

Neni 115

Të drejtat dhe obligimet e poseduesit të magazinës doganore kanë mundësi, me pajtueshmëri të organit doganor, të barten te personi tjetër.

Neni 116

Organi doganor mund të kërkojë nga poseduesi i magazinës doganore ta garantojë plotësimin e përgjegjësiave dhe obligimeve të shënuara në nenin 113 të këtij ligji. Dispozitat e këtij ligji nuk e përjashtojnë zbatimin e nenit 102 të këtij ligji.

Neni 117

Poseduesi i magazinës doganore është i obliguar të mbajë evidencë për mallin e vënë në procedurë të magazinimit doganor, në mënyrë të lejuar nga organi doganor, përveç kur me magazinë publike punon organi doganor.

Në pajtueshmëri me nenin 99 të këtij ligji, organi doganor mund ta lirojë poseduesin e magazinës doganore nga obligimi i mbajtjes së evidencës, kur përgjegjësia nga neni 113 pika a) dhe/ose b) e këtij ligji ekskluzivisht është e shfrytëzuesit të magazinës doganore, ndërsa malli është i vendosur në magazinën doganore në bazë të deklaratës doganore në formë me shkrim në kuadër të procedurës së rregullt ose dokumentit administrativ në pajtim me nenin 88 paragrafi (1) pika b) e këtij ligji.

Neni 118

(1) Kur ka nevojë ekonomike dhe kur me atë mbikëqyrja doganore nuk është e cenuar, organi doganor mund të lejojë:

a) mall të vendit i cili nuk përmendet në nenin 110 paragrafin (1) pika b) nga ky ligj të ruhet në hapësirat e magazinës doganore.

b) malli i huaj të përpunohet në hapësira të magazinës doganore në procedurë të importit për fisnikërim, në pajtim me kushtet e përcaktuara për atë procedurë. Formalitetet për procedurën e importit për fisnikërim nga të cilat mund të largohet në magazinën doganore përcaktohet në pajtim me rregullën e nenit 257 të këtij ligji.

c) malli i huaj të përpunohet në hapësira të magazinës doganore në procedurë të përpunimit nën kontroll doganor, në pajtim me kushtet e përcaktuara për atë procedurë. Formalitetet për procedurën e përpunimit nën kontrollin doganor nga të cilat mund të mungojë në magazinën doganore përcaktohen në pajtim me rregullën e nenit 257 të këtij ligji.

(2) Në rastet e përmendura në paragrafin (1) të këtij neni, malli nuk është lëndë e procedurës së magazinimit doganor.

(3) Organi doganor mund të kërkojë që malli nga paragrafi (1) i këtij neni të futet në evidencë për mallin e përcaktuar me nenin 117 të këtij ligji.

Neni 119

Malli i vendosur në procedurë të magazinimit doganor shënohet në evidencën nga neni 117 i këtij ligji, menjëherë pas bartjes së tij në magazinën doganore.

Neni 120

(1) Nuk ekziston kufizim kohor për mbajtjen e mallit në procedurë të magazinimit doganor.

(2) Në raste të jashtëzakonshme varësisht nga lloji i mallit dhe kushtet për ruajtje, organi doganor mund të caktojë afat në të cilin shfrytëzuesi i magazinës doganore doemos duhet të caktojë veprim tjetër të lejuar doganor ose përdorim të mallit.

Neni 121

(1) Malli i importuar mund të jetë lëndë me forma të zakonshme të manipulimit për ruajtjen e tij, përmirësimin e pamjes ose kualitetit të tregut ose për përgatitjen e tij për distribuim ose për shitje të sërishme.

(2) Format e manipulimit nga paragrafi (1) i këtij neni doemos duhet që paraprakisht t'i miratojë organi doganor i cili përcakton mënyrën në të cilën ato mund të kryhen.

(3) Me rregullën nga neni 257 i këtij ligji përcaktohet lista e formave të manipulimit.

Neni 122

(1) Varësisht nga rrethanat, malli i vendosur në procedurë të magazinimit doganor ka mundësi që në mënyrë të përkohshme të nxirret nga magazina doganore. Nxjerrjen e këtillë doemos duhet që paraprakisht ta miratojë organi doganor, i cili përcakton mënyrën se si duhet të kryhet ajo.

(2) Përderisa gjendet jashtë nga magazina doganore, malli duhet të jetë lëndë e formave të manipulimit nga neni 121 i këtij ligji.

Neni 123

Organi doganor mund të miratojë mall i cili është i vënë në procedurë të magazinimit doganor që të zhvendoset nga njëra magazinë doganore në magazinë tjetër.

Neni 124

(1) Kur është krijuar borxh doganor për mallin e importuar edhe vlera doganore e atij malli përcaktohet në bazë të çmimit të vërtetë të paguar ose çmimit që duhet të paguhet, dhe në të cilin janë përfshirë edhe shpenzimet për magazinim, si dhe ruajtja e tij gjatë kohës së magazinimit, shpenzimet e atilla nuk është e domosdoshme të përfshihen në vlerën doganore përderisa ato janë treguar në mënyrë të ndarë nga çmimi që është paguar në të vërtetë ose që duhet të paguhet për atë mall.

(2) Kur malli i importuar ka qenë lëndë e formave të zakonshme të manipulimit në pajtim me nenin 121 të këtij ligji, gjatë përcaktimit të taksave të importit, me kërkesë të deklaruesit, llojit të mallit, vlerës doganore, dhe sasinë që merren parasysh janë ato të njëjtat që do të merreshin parasysh për mallin në momentin e theksuar në nenin 230 të këtij ligji, sikurse malli të mos kishte qenë lëndë e manipulimit të atillë.

(3) Kur malli i importuar lëshohet në qarkullim të lirë, në pajtim me nenin 88 paragrafin (1) pika c) e këtij ligji, lloji i mallit, vlera doganore dhe sasia, që merren parasysh për zbatimin e nenit 230 të këtij ligji, janë ato që janë marrë parasysh për mallin në momentin kur ai ka qenë i vendosur në procedurë të magazinimit doganor.

(4) Dispozitat nga paragrafi (3) i këtij neni zbatohen nëse elementet për përcaktimin e taksave importuese për atë mall kanë qenë të përcaktuara ose të pranuar në momentin kur malli ka qenë i vendosur në procedurë të magazinimit doganor, përveç nëse deklaruesi nuk kërkon përcaktimin e këtyre elementeve në momentin kur krijohet borxhi doganor.

(5) Zbatimi i paragrafit (3) të këtij neni nuk e përjashton zbatimin e kontrollit plotësues në kuptim të nenit 90 të këtij ligji.

Neni 125

Malli i vendit nga neni 110 paragrafi (1) pika b) e këtij ligji doemos duhet të eksportohet ose për të, të caktohet veprim ose përdorim tjetër.

Neni 126

(1) Mjetet lundruese që drejtohen në destinacion të fundit në vend të huaj, kanë mundësi nën mbikëqyrjen doganore, të furnizohen me mallin vijues pa pagesë të taksave të importit:

- produktet ushqimore ose produkte të tjera të nevojshme që janë përkatëse me numrin e udhëtarëve, ekuipazhin dhe gjatësisë së fluturimit; dhe
- produkte që janë të nevojshme për punë dhe mirëmbajtje të mjeteve lundruese në sasi që janë përkatëse për të punuar ose mirëmbajtje të mjeteve lundruese gjatë fluturimit.

(2) Malli nga paragrafi (1) alineja 1 e këtij neni mund t'u shitet udhëtarëve në mjetet lundruese.

(3) Me mjetet lundruese të cilat hyjnë në sferën doganore mund të bartet malli nga paragrafi (1) i këtij neni pa pagesë të taksave importuese, nëse ajo mbetet në mjetin lundrues. Nëse ai mall shkarkohet, ai doemos duhet të vendoset në këqyrje të organit doganor dhe për të, të caktohet veprim i lejuar doganor ose përdorim i mallit.

(4) Furnizimi me mall nga ky nen bëhet nga magazina e posaçme për të cilin zbatohen dispozitat e rregullave doganore për magazinat doganore.

Neni 127

(1) Dyqanet e lira doganore janë objekte të vendosura në aeroportet ndërkombëtare pas pikave kontrolluese doganore, që ofrojnë shitjen e mallit për të cilin nuk u paguhen taksa importuese për udhëtarët që lëshojnë territorin e Republikës së Maqedonisë.

(2) Furnizimi me mall i dyqaneve të lira doganore bëhet nga magazinat e posaçme për të cilin zbatohen dispozitat e rregullave doganore për magazinat doganore.

(3) Miratimi për hapjen e dyqanit të lirë doganor jepet nën kushtet e posaçme vijuese:

- dyqani i paraparë dhe i lirë doganor të gjendet në aeroport ndërkombëtar në lokacion i cili mundëson mbikëqyrje përkatëse doganore dhe bën të pamundur qasjen e personave të paautorizuar në dyqanin e lirë doganor.

- poseduesi i dyqanit të lirë doganor t'i ofrojë të gjitha garancitë e nevojshme doganore për zbatimin e drejtë të kushteve nën të cilat do të punojë dyqani i lirë doganor.

- poseduesi i dyqanit të lirë doganor ta udhëheqë evidencën e paraparë për mallin që ruhet dhe shitet në dyqanin e lirë doganor në mënyrë që organit doganor t'i mundësojë kryerje të mbikëqyrjes dhe kontrollit doganor.

(4) Organi doganor, në çdo kohë ka qasje në dyqanet e lira doganore për kontroll të mallit dhe të dokumenteve.

(5) Poseduesi i dyqanit të lirë doganor doemos duhet t'i paguajë taksat importuese për mallin që e ka shitur në kundërshtim me paragrafin (1) të këtij neni, ose për mallin për të cilin nuk mund të dëshmojë se me të vërtetë ka qenë i shitur në pajtim me rregullat që vlejnë për shitjen e mallit në shitoret e lira doganore.

(6) Rregullat më të përafërta për zbatimin e këtij neni i miraton Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

Ç. Importi për fisnikërimi

1. Dispozita të përgjithshme

Neni 128

(1) Me procedurën e importit për fisnikërim organi doganor lejon që malli vijues të përdoret në rajonin doganor për një ose më shumë operacione të fisnikërimit.

a) mall i huaj, i cili gjatë vendosjes në këtë procedurë nuk i nënshtrohet pagesës së taksave të importit ose masave të politikës tregtare, ndërsa dedikohet për eksport të përsëritur nga rajoni doganor në formë të produkteve të fituara.

b) mall i lëshuar në qarkullim të lirë për të cilin janë paguar taksat importuese, dhe për të cilat mund të lejohet kthimi ose falja e taksave të paguara importuese, nëse i njëjti është eksportuar nga rajoni doganor në formë të produkteve të fituara.

Dispozitat e këtij paragrafi nuk e përjashtojnë zbatimin e nenit 129 të këtij ligji.

(2) Shprehjet vijuese e kanë domethënie vijuese:

a) "sistemi i pagesës së shtyrë" është procedurë e favorizuar e importit për fisnikërimin e caktuar në paragrafin (1) pika a) e këtij neni;

b) "sistemi i kthimit të taksave importuese" është procedurë e favorizuar e importit për fisnikërimin e caktuar në paragrafin (1) pika b) e këtij neni;

c) "operacionet e fisnikërimit" janë:

- përpunimi i mallit, duke përfshirë montimin e tij ose formimin apo instalimin e tij në mall tjetër;

- përpunimi i mallit;

- përpunimi final i mallit;

- përmirësimi i mallit, duke përfshirë kthimin e tij në gjendje të mëparshme dhe aftësimin e tij, ose

- shfrytëzimi i më shumë llojeve të caktuara, të përcaktuara me rregullën e nenit 257 të këtij ligji, të cilat nuk janë në përbërje të produkteve të fituara, por të cilat mundësojnë ose e lehtësojnë prodhimtarinë e atyre produkteve, edhe kur ai mall përgjithësisht ose pjesërisht harxhohet në atë proces të prodhimtarisë,

ç) "produktet e fituara" janë të gjitha produktet që janë rezultat i operacioneve të fisnikërimit,

d) "malli përkatës" është mall shtëpiak i cili përdoret në vend të mallit të importuar për prodhim të produkteve të fituara.

dh) "normativ" është sasia ose përqindja e produkteve të fituara nga përpunimi i sasisë së caktuar të mallit të importuar.

Neni 129

(1) Kur janë të plotësura kushtet nga paragrafi (2) i këtij neni, organi doganor miraton:

a) produktet e fituara të fitohen nga malli i njëjtë;

b) produktet e fituara që janë fituar nga malli i njëjtë të eksportohen nga Republika e Maqedonisë para importimit të mallit të importuar.

(2) Malli i njëjtë doemos duhet të jetë me kualitet të njëjtë dhe me karakteristika të njëjta sikurse malli i importuar. Në raste të posaçme të caktuara me rregullën e

nenit 257 të këtij ligji, organi doganor mund të jep leje që malli i njëjtë të jetë me shkallë më të lartë të prodhimtarisë nga malli importues.

(3) Kur zbatohet paragrafi (1) i këtij neni, malli importues për qëllime doganore llogaritet si mall përkatës, ndërsa malli i njëjtë si mall importues.

(4) Me rregullën e nenit 257 të këtij ligji mund të caktohen masa që kanë për qëllim ndalimin, imponimin e kushteve të caktuara ose lehtësimin e zbatimit të paragrafit (1) të këtij neni.

(5) Kur zbatohet paragrafi (1) pika b) e këtij neni, ndërsa produktet e fituara do të ishin lëndë e taksave të eksportit, nëse ato nuk janë eksportuar ose të eksportuara sërish në procedurën e importit për fisnikërim, poseduesi i lejes doemos duhet të depozitojë garanci për sigurimin e pagesës së detyrimeve eksportuese derisa malli importues nuk importohet në afat të caktuar.

2. Dhënia e lejes

Neni 130

Organi doganor jep leje me kërkesë të personit i cili i kryen operacionet e fisnikërimit ose të personit që organizon kryerjen e tyre.

Neni 131

Leja nga neni 130 i këtij ligji u jepet vetëm:

a) personave të regjistruar në Republikën e Maqedonisë; Leja mund t'u jepet edhe personave të cilët nuk janë të regjistruar në Republikën e Maqedonisë për import të mallit nga natyra jo komerciale.

b) kur përveç në rastin e nenit 128 paragrafit (2) pika c) alineja 5 e këtij ligji, mallin importues mund të njihet në produktet e fituara, ose në rast të nenit 129 të këtij ligji, mund të kontrollohet plotësimi i kushteve për përdorimin e mallit të njëjtë.

c) nëse procedura e importit për fisnikërim mund ta ndihmojë krijimin e kushteve më të favorshme për eksport ose eksport të serishëm të produkteve të fituara me kusht që të mos cenohen interesat qenësore të prodhuesve të vendit (kushte ekonomike). Me rregullën e nenit 257 të këtij ligji përcaktohen rastet në të cilat llogaritet se kushtet ekonomike janë të plotësuara.

3. Ngritja e procedurës

Neni 132

(1) Organi doganor përcakton afatin në të cilin produktet e fituara doemos duhet të jenë të eksportuara ose sërish të eksportuara ose për të cilat doemos duhet të përcaktohet veprim tjetër i lejuar doganor ose përdorimi i mallit. Gjatë përcaktimit të afatit merret parasysh koha e nevojshme për kryerjen e operacioneve të fisnikërimit dhe porosisë së produkteve të fituara.

(2) Afati nga paragrafi 1 i këtij neni fillon të rrjedhë nga dita kur malli i huaj është vendosur në procedurë të importimit për fisnikërim. Organi doganor mund të jep leje për vazhdimin e afatit në bazë të kërkesës së arsyeshme me shkrim të parashtruar me kohë të poseduesit të lejes. Për arsye të thjeshtësimi, organi doganor mund të vendosë që afati i cili fillon në ditën e caktuar nga muaji kalendarik ose kuartal, të skadojë në ditën e fundit të muajit të ardhshëm kalendarik ose të kuartalit.

(3) Kur zbatohet neni 129 paragrafi (1) pika b) i këtij ligji, organi doganor përcakton afatin në të cilin malli i huaj doemos duhet të jetë i deklaruar për procedurën e importit për fisnikërim. Ky afat fillon të rrjedhë nga dita e pranimit të deklarats eksportuese doganore, që ka të bëjë me produktet e fituara, të prodhuara nga malli përkatës i llojit të njëjtë.

(4) Me rregullën e nenit 257 të këtij ligji për operacione të caktuara për fisnikërim ose për mall të caktuar importues mund të caktohen afate të ndryshme.

Neni 133

Organi doganor përcakton normativin e operacionit për fisnikërim ose, kur është e nevojshme, metodën për përcaktimin e normativit. Normativi përcaktohet në bazë të rrethanave reale nën të cilat operacioni për fisnikërim zbatohet ose duhet të zbatohet.

Neni 134

Me rregullën e nenit 257 të këtij ligji përcaktohen rastet në të cilat edhe kushtet më të përafërta nën të cilat malli në gjendje të pandryshuar ose produktet e fituara llogariten si të lëshuara në qarkullim të lirë.

Neni 135

(1) Kur është krijuar borxhi doganor, shuma e borxhit të atillë caktohet në bazë të elementeve për përcaktimin e taksave importuese që vlejné për mallin importues në momentin e pranimit të deklarats doganore për vendosjen e mallit në procedurë të importit për fisnikërim.

(2) Nëse në momentin e theksuar në paragrafin (1) të këtij neni, malli importues i ka plotësuar kushtet për fitimin e trajtimit preferencial tarifor në kuadër të kuotave tarifore ose limiteve, malli importues mund të fitojë çfarëdo lloj trajtimi preferencial tarifor, që ekziston për mall të ngjashëm në momentin e pranimit të deklarats doganore për lëshim në qarkullim të lirë.

Neni 136

Me përjashtim nga neni 135 të këtij ligji, produktet e fituara:

a) janë lëndë të detyrimeve të importit përkatëse për ato produkte kur produktet e fituara lëshohen në qarkullim të lirë dhe gjenden në listën e caktuar me rregullën e nenit 257 të këtij ligji, përderisa ato janë proporcionale me pjesën eksportuese të produkteve të marra që nuk janë të përfshira në atë listë. Poseduesi i lejes mund të kërkojë që detyrimet importuese për këto produkte të vërtetohen në mënyrë të caktuar me nenin 135 të këtij ligji;

b) janë lëndë të detyrimeve importuese të llogaritura në pajtim me rregullat tjera doganore që zbatohen për procedurën lëndore doganore ose për zonat e lira apo magazinat e lira, kur janë të vendosura në procedurë të shtryrë ose janë bartur në zonë të lirë apo magazinë të lirë.

Megjithatë,

pala mund të kërkojë që detyrimet për këto produkte të përcaktohen në pajtim me nenin 135 të këtij ligji;

në rastet kur për produktet e marra është caktuar veprim i lejuar doganor ose përdorimi i mallit, që është theksuar më lart, përveç përpunimit nën kontrollin doganor, shuma e detyrimeve importuese që paguhen duhet të jetë së paku i barabartë me shumën e llogaritur në pajtim me nenin 135 të këtij ligji.

c) mund të bëhen lëndë të rregullave me të cilat rregullohet përcaktimi i detyrimeve importuese të caktuara për procedurën e përpunimit nën kontroll doganor kur malli importues ka mundur të vendoset në atë procedurë;

ç) fitojné trajtim të autorizuar tarifor në bazë të përdorimit të posaçëm për të cilën ato janë të dedikuara, kur mund të shfrytëzohet trajtimi i atillë i autorizuar në rast të mallit identik importues;

d) importohen pa pagesë të detyrimeve importuese kur mund të shfrytëzohet një lirim i atillë për mall identik të importuar në pajtim me nenet 195,196 dhe 198 të këtij ligji.

4. Operacione të fisnikërimit jashtë zonës doganore

Neni 137

(1) Disa ose të gjitha produkte të fituara apo malli në gjendje të pandryshuar, ka mundësi që përkohësisht të eksportohet për fisnikërim të mëtejme jashtë zonës doganore përderisa për atë jep leje organi doganor, në pajtim me kushtet e caktuara me dispozitat e rregullave doganore që kanë të bëjnë me eksportin e fisnikërimit.

(2) kur është krijuar borxhi doganor për produktet e serishme importuese, paguhen:

a) detyrime importuese për produkte të fituara ose për mallin në gjendje të pandryshuar, nga paragrafi (1) i këtij neni, që më tej nuk kanë qenë të fisnikëruara, të vlerësuara në pajtim me nenin 135 dhe 136 të këtij ligji, dhe

b) detyrime importuese për produktet që janë importuar përsëri pas fisnikërimit jashtë nga rajoni doganor, e cila vlerë llogaritet në pajtim me dispozitat që kanë të bëjnë me procedurën për eksport për fisnikërim, nën kushte të njëjta që do të zbatoheshin përderisa produktet e eksportuara në kuadër të procedurës së atillë kanë qenë të lëshuara në qarkullim të lirë para se të kryhet eksporti i atillë.

5. Dispozita të posaçme që kanë të bëjnë me sistemin e kthimit të detyrimeve importuese

Neni 138

Sistemi i kthimit të detyrimeve importuese mund të përdoret për gjithë mallin në kuadër të procedurës së importit për fisnikërim. Sistemi i kthimit të detyrimeve importuese nuk është i zbatueshëm, kur në momentin e pranimit të deklaratës doganore për lëshimin e mallit në qarkullim të lirë:

- malli importues është lëndë e kufizimeve sasiore importuese,
- për mallin importues zbatohet masa tarifore në kuadër të kuotës.

Neni 139

(1) Në deklaratën doganore për lëshimin e mallit në qarkullim të lirë doemos duhet të theksohet se zbatohet sistemi për kthimin e detyrimeve importuese dhe ajo duhet të përmbajë të dhëna nga leja e nenit 138 e këtij ligji.

(2) Me kërkesë të organit doganor, leja nga paragrafi 1 i këtij neni bashkëngjitet në deklaratën doganore për lëshimin e mallit në qarkullim të lirë.

Neni 140

Në sistemin e kthimit të detyrimeve importuese nuk zbatohen dispozitat e: nenit 129 paragrafi (1), pika b), paragrafi (3) dhe paragrafi (5), neni 132 paragrafi (3), nenet 134 dhe 135 dhe neni 136 paragrafi (1) pika c) e këtij ligji.

Neni 141

Eksporti i përkohshëm i mallrave të fituara i kryer në pajtueshmëri me nenit 137 paragrafi (1) të këtij ligji nuk llogaritet si eksport në kuptim të nenit 142 të këtij ligji, përveç nëse produktet e atilla nuk importohen përsëri në Republikën e Maqedonisë në afat të caktuar.

Neni 142

(1) Poseduesi i lejes mund të kërkojë që detyrimet e importit të kthehen ose të falen, kur ai mund t'i dëshmojë organit doganor se malli i importuar i lëshuar në qarkullim të lirë në sistemin e kthimit të detyrimeve të importit në formë të produkteve të fituara ose mallit në gjendje të pandryshuar është:

- eksportuar; ose

- është vendosur me qëllim të në mënyrë plotësuese përsëri të eksportohet në procedurë transitore, procedurë të magazinimit doganor, procedurë të importit të përkohshëm ose procedurë të importit të fisnikërimit (sistem i pagesës së shtyrë) ose në zonë të lirë apo magazinë të lirë, derisa të gjitha kushte për zbatimin e procedurës gjithashtu janë plotësuar.

(2) Malli nga paragrafi (1) alineja 2 e këtij neni llogaritet si mall i huaj.

(3) Afati në të cilin doemos duhet të parashtrohet kërkesë për kthimin e detyrimeve të importit përcaktohet me rregullën e nenit 257 të këtij ligji.

(4) Kur produktet e fituara ose malli në gjendje të pandryshuar që janë vendosur në procedurë doganore ose të bartura në zonë të lirë apo magazinë të lirë në pajtim me paragrafin (1) të këtij neni lëshohen në qarkullim të lirë, shumta e detyrimeve të kthyera apo të falura llogaritet se përfaqëson shumën e borxhit doganor. Dispozitat e këtij paragrafi nuk e përjashtojnë zbatimin e nenit 136 të pikës b) të këtij ligji.

(5) Për përcaktimin e shumës së detyrimeve të importit që duhet të kthehen ose të falen, në mënyrë përkatëse zbatohen dispozitat e nenit 136 pika a) të këtij ligji.

D) Përpunimi nën kontroll doganor

Neni 143

Me procedurën e përpunimit nën kontroll doganor mundësohet përdorimi i mallit të huaj në rajon doganor, në operacione me të cila ndërrohet lloji ose gjendja e tij, pa iu nënshtruar pagesës së detyrimeve të importit apo masave të politikës tregtare dhe mundësohet lëshimi i produkteve në qarkullim të lirë të produkteve që janë rezultat i operacioneve të atilla me detyrime importi që u përgjigjen produkteve të atilla. Produktet e atilla emërohen si produkte të përpunuara.

Neni 144

Rastet të cilat edhe kushtet më të përafërta nën të cilat mund të përdoret procedura për përpunim nën kontroll doganor përcaktohen me rregullën e nenit 257 të këtij ligji.

Neni 145

Leja për përpunim nën kontroll doganor jepet me kërkesë të personit i cili bën përpunimin ose personi i cili organizon kryerjen e tij.

Neni 146

Leja nga neni 145 i këtij ligji u jepet vetëm:

a) personave të regjistruar në Republikën e Maqedonisë;

b) kur malli i importuar mund të njihet te produktet e përpunuara;

c) kur malli nuk ka mundësi pas përpunimit në mënyrë ekonomike të kthehet në llojin e mëparshëm ose në gjendjen që e ka pasur para se të vendoset në procedurë;

ç) kur përdorimi i procedurës nuk mund të sjellë deri te keqpërdorimi i rregullave për prejardhjen e mallit dhe kufizimeve sasiore që zbatohen për mallin e importuar.

d) kur janë plotësuar kushtet të nevojshme për procedurën, që të mund ta ndihmojë krijimin ose mbajtjen e veprimtarisë së caktuar të përpunimit në Republikën e Maqedonisë, pa u rrezikuar interesat thelbësore të prodhuesve të vendit për mall të ngjashëm (kushtet ekonomike). Rastet të cilat kushtet ekonomike llogariten si të plotësuara përcaktohen me rregullën nga neni 257 të këtij ligji.

Neni 147

Për procedurën e përpunimit nën kontroll doganor në mënyrë përkatëse zbatohen dispozitat e nenit 132 paragrafët (1), (2) dhe (4) dhe neni 133 i këtij ligji.

Neni 148

Kur është krijuar borxhi doganor për mallin me gjendje të pandryshuar ose për produkte përpunimi i të cilave nuk ka arritur shkallën e paraparë në leje, shuma e atij borxhi caktohet në bazë të elementeve për përcaktimin e detyrimeve të importit që vlejné për mallin e importuar në momentin e pranimi të deklaratës doganore për vendosjen e mallit në procedurë të përpunimit nën kontroll doganor.

Neni 149

(1) Kur në momentin e vendosjes së mallit importues në procedurë për përpunim nën kontroll doganor janë plotësuar kushtet për zbatimin e trajtimit preferencial tarifor për atë mall, ndërsa një trajtim i atillë preferencial mund të zbatohet edhe për produkte të ngjashme të produkteve të përpunuara të lëshuara në qarkullim të lirë, detyrimet e importit për produkte të përpunuara llogariten në lartësi të detyrimeve të importit të cilat zbatohen në kuadër të trajtimit tarifor preferencial.

(2) Nëse trajtimi preferencial tarifor nga paragrafi (1) i këtij neni për mallin e importuar është lëndë e kuotave tarifore ose limiteve tarifore, zbatimi i detyrimeve të importit nga paragrafi (1) i këtij neni për produktet e përpunuara gjithashtu është lëndë e kushtit, trajtimit të theksuar preferencial tarifor që të mund të zbatohet për mallin e importuar në momentin e pranimi të deklaratës doganore për lëshim në qarkullim të lirë. Në këtë rast sasia e mallit të importuar që realisht është përdorur në prodhimtarinë e produkteve të përpunuara, të lëshuara në qarkullim të lirë, zvogëlohet nga kuotat tarifore ose limitet që vlejné në momentin e pranimi të deklaratës doganore për lëshim në qarkullim të lirë, ndërsa zvogëlimi i sasive bëhet nga kuotat tarifore ose limitet që vlejné për mallin e importuar, e jo për mallin e përpunuar.

DH. IMPORTI I PÛRKOHSHËM

Neni 150

Me procedurën e importit të përkohshëm mundësohet përdorimi i mallit të huaj në rajonin doganor, me lirim të përgjithshëm ose të pjesshëm nga pagesa e detyrimeve të importit dhe pa zbatimin e masave të politikës tregtare, nëse e njëjta është dedikuar për eksport të serishëm në gjendje të pandryshuar, përveç zvogëlimin e zakonshëm të vlerës për arsye të përdorimit të saj.

Neni 151

Leja për import të përkohshëm jepet me kërkesë të personit i cili përdor mallin ose organizon përdorimin e tij.

Neni 152

Organi doganor refuzon kërkesën për dhënie e lejes për procedurë të importit të përkohshëm kur nuk ka mundësi të sigurohet identifikim i mallit të importuar. Organi doganor mund të jep leje për procedurën e importit të përkohshëm pa u siguruar identifikimi i mallit kur, për arsye të llojit të mallit ose veprimtarive që kryhen, mungesa e masave për identifikim nuk jep mundësi për çfarëdo lloj keqpërdorimi të procedurës.

Neni 153

(1) Organi doganor përcakton afatin në të cilin malli i importit doemos duhet të jetë përsëri i eksportuar ose për të përcaktohet veprim i ri i lejuar doganor apo përdorimi i mallit. Afati i atillë doemos duhet të jetë mjaft gjatë që të plotësohet qëllimi i importit të përkohshëm.

(2) Malli mund të mbetet në procedurë të importit më së shumti 24 muaj. Organi doganor, varësisht nga rastet, mund të caktojë afat më të shkurtë. Dispozitat e këtij paragrafi nuk e përfshijnë zbatimin e afateve të posaçme të caktuara në pajtim me nenin 154 të këtij ligji.

(3) Varësisht nga rrethanat e jashtëzakonshme, organi doganor ka mundësi, në bazë të arsytimit dhe kërkesës së arsyeshme të palës, t'i vazhdojë afatet e përmendura në paragrafin (1) dhe (2) të këtij neni për arsye të plotësimit të qëllimit të importit të përkohshëm.

Neni 154

Lirimi i plotë i pagesës së detyrimeve të importit në procedurë të importit të përkohshëm, në pajtim me kushtet e posaçme dhe afatet e caktuara me rregullën e nenit 257 të këtij ligji lejohet për:

- 1) mjetet transportuese;
- 2) lëndët individuale dhe mallit për qëllime sportive të importuara nga udhëtarët;
- 3) materialet për ndihmë gjatë fatkeqësive;
- 4) pajisjet mjekësore, kirurgjike dhe laboratorike;
- 5) kafshët;
- 6) mallin për përdorim në zona ndërkufitare;
- 7) mediat - transmetuesit e zërit të fotografisë ose të të dhënave;
- 8) material reklamues;
- 9) pajisje profesionale;
- 10) material pedagogjik dhe pajisje shkencore;
- 11) ambalazh;
- 12) kallëpe, matrica, projekte, skica, modele, instrumente për matje, kontroll dhe testim dhe sende të tjera të ngjashme;
- 13) vegla speciale dhe instrumente;
- 14) mall për kryerjen e testimit ose që është lëndë e testimit;
- 15) mostra të mallit;
- 16) produkte zëvendësuese;
- 17) mall për reklamim, panairë, takime dhe ngjarje të ndryshme ose për shitje;
- 18) pjesë rezerve, pajisje dhe mjete;
- 19) malli tjetër i cili importohet kohë pas kohe ose importohet në situata kur nuk ka efekt ekonomik.

Neni 155

(1) Përdorimi i procedurës për import të përkohshëm për lirim të pjesshëm nga pagesa e detyrimeve të importit miratohet për mallin që nuk përfshihet me dispozitat e nenit 154 të këtij ligji ose që është përfshirë me ato dispozita, por nuk i plotëson të gjitha kushtet e caktuara për lejin e importit të përkohshëm me lirim të plotë.

(2) Lista e mallit për të cilën nuk mund të lejohet procedurë për import të përkohshëm me lirim të pjesshëm nga pagesa e detyrimeve të importit dhe kushtet nën të cilat procedura mund të përdoret, caktohet në pajtueshmëri me rregullën e nenit 257 të këtij ligji.

Neni 156

(1) Shuma e detyrimeve të importit e cila paguhet për mallin e vendosur në procedurë të importit të përkohshëm me lirim të pjesshëm nga pagesa e detyrimeve të importit është 3% nga vlera e detyrimeve që do të paguheshin nëse malli i njëjtë do të lëshohej në qarkullim të lirë në ditën kur ai mall vendoset në procedurë të importit të përkohshëm, për çdo muaj ose për një pjesë të muajit kur malli është i vendosur në procedurë të importit të përkohshëm me lirim të pjesshëm.

(2) Shuma e detyrimeve të importit që paguhet, nuk guxon ta tejkalojë shumën që do të paguhej nëse malli lëndor do të lëshohej në qarkullim të lirë në ditën kur është vendosur në procedurë të importit të përkohshëm, me atë që në këtë shumë nuk hyjnë kamatat që do të mund të zbatoheshin.

(3) Bartja e të drejtave dhe obligimeve që dalin nga procedura për import të përkohshëm në pajtim me nenin 104 të këtij ligji, nuk do të thotë se lirim i njëjtë, plotësisht ose pjesërisht, doemos duhet të zbatohet në çdo periudhë të përdorimit të procedurës që merret parasysh.

(4) Kur bartja nga paragrafi (3) i këtij neni është kryer me lirim të pjesshëm për të dy personat të cilëve u është lejuar përdorimi i procedurës gjatë muajit të njëjtë, poseduesi i parë i lejes është përgjegjës për pagesën e shumës së detyrimeve të importit për tërë muajin.

Neni 157

(1) Kur është krijuar borxhi doganor për mall nga importi, shuma e borxhit të atillë caktohet në bazë të elementeve për përcaktim të detyrimeve të importit që vlejnë për mallin në momentin e pranimi të deklarates doganore për vendosjen e tij në procedurë të importit të përkohshëm. Kur ajo është e parapare me dispozitat e caktuara në pajtim me nenin 154 të këtij ligji, shuma e borxhit përcaktohet në bazë të elementeve për caktimin e detyrimeve të importit që vlejnë për mallin lëndor në momentin e theksuar në nenin 230 të këtij ligji.

(2) Kur borxhi doganor, për mall i cili është i vendosur në procedurë për import të përkohshëm me lirim të pjesshëm nga pagesa e detyrimeve të importit, është krijuar nga shkaqe të tjera, e jo për arsye të vendosjes së mallit në procedurë të theksuar, shuma e borxhit të atillë është e barabartë me dallimin në mes të shumës së detyrimeve të llogaritura në pajtim me paragrafin (1) të këtij neni dhe shumën e atyre detyrimeve që paguhet në pajtim me nenin 156 të këtij ligji.

E. Eksporti për fisnikërim

1. E përgjithshme

Neni 158

(1) Me procedurën e eksportit për fisnikërim, organi doganor jep leje për mall të vendit që të eksportohet përkohësisht nga rajoni doganor që t'i nënshtrohet operacioneve të fisnikërimit, ndërsa produktet e fituara nga operacionet e atilla të lëshohen në qarkullim të lirë me liri të plotë apo të pjesshme nga pagesa e detyrimeve të importit.

(2) Për eksportin e përkohshëm të mallit të vendit zbatohen detyrimet e eksportit, masat të politikës tregtare dhe formalitet tjera të parapara për eksport dhe nxjerrje të mallit të vendit nga rajoni doganor.

(3) Shprehjet vijuese e kanë domethënien vijuese:

a) "mall për transport të përkohshëm" është malli i cili është i vendosur në procedurë të eksportit për fisnikërim.

b) "operacionet e fisnikërimit" janë operacionet nga neni 128 paragrafi (2) pika c) alinetë 1, 2, 3 dhe 4 të këtij ligji;

c) "produktet e fituara" janë të gjitha produktet që janë rezultat i operacioneve të fisnikërimit,

ç) "normativ" është sasia ose përqindja e produkteve të fituara nga përpunimi i sasisë së caktuar të mallit për eksport të përkohshëm.

Neni 159

(1) Procedura e eksportit për fisnikërim nuk është e lejuar për mallin e vendit:

- eksporti i të cilit jep të drejtë për kthimin ose faljen e detyrimeve të importit,

- që para eksportit është lëshuar në qarkullim të lirë me lirim të plotë nga pagesa e detyrimeve të importit për arsye të përdorimit të fundit të tyre përderisa vlejnë kushtet nën të cilat është lejuar ajo liri.

(2) Me rregullën e nenit 257 të këtij ligji përcaktohen përjashtimet nga rastet e theksuara në paragrafin (1) alinenë 2 të këtij neni.

2. Dhënia e lejes

Neni 160

Leja për zbatimin e procedurës së eksportit për fisnikërim jepet me kërkesë të personit që bën organizimin e kryerjes së operacioneve të fisnikërimit.

Neni 161

Leja nga neni 160 i këtij ligji u jepet vetëm:

a) personave të regjistruar në Republikën e Maqedonisë;

b) kur llogaritet se është e mundur të përcaktohet se produktet e marra janë rezultat i fisnikërimit të mallit për eksport të përkohshëm.

Rastet te të cilat edhe mënyra që përjashtohet nga zbatimi i pikës b) të këtij neni përcaktohen me rregullën e nenit 257 të këtij ligji.

c) kur leja për procedurën e eksportit për fisnikërim nuk ka mundësi që në mënyrë serioze t'i dëmtojë interesat themelore të prodhuesve në Republikën e Maqedonisë (kushtet ekonomike).

3. Ngritja e procedurës

Neni 162

(1) Organi doganor përcakton afatin në të cilin mallrat e marra doemos duhet të importohen sërish në rajonin doganor. Ai mund ta vazhdojë afatin në bazë të kërkesës së arsyeshme në kohë të duhur të parashtruar nga poseduesi i lejes.

(2) Organi doganor përcakton normativin e operacionit për fisnikërim, ose ku ka nevojë, edhe metodën për përcaktimin e normativit.

Neni 163

(1) Lirim të plotë ose të pjesshëm nga pagesa e detyrimeve të importit nga neni 164 paragrafi (1) i këtij neni, lejohet vetëm kur produktet e fituara deklarohen për lëshim në qarkullim të lirë në emër ose në llogari të

a) poseduesit të lejes, ose

b) secilit person tjetër i regjistruar në Republikën e Maqedonisë, nëse ai person ka marrë pëlqim nga poseduesi i lejes dhe të plotësohen kushtet nga neni 164 paragrafi 2 nënparagrafi 3 i këtij ligji.

(2) Lirimi i plotë apo i pjesshëm nga pagesa e detyrimeve të importit nga neni 164 i këtij ligji nuk miratohet kur nuk është i plotësuar njëri nga kushtet ose obligimet për procedurën e eksportit për fisnikërim, përveç nëse konstatohet se mosplotësimi nuk ka ndikim të rëndësishëm për udhëheqjen e drejtë të procedurës.

Neni 164

(1) Lirimi i plotë apo i pjesshëm i pagesës së detyrimeve të importit nga neni 158 i këtij ligji kryhet dhe nga shuma e detyrimeve të importit që llogariten për produktet e marra që lëshohen në qarkullim të lirë merret shuma e detyrimeve të importit që do të llogariteshin në ditën e njëjtë për mallin për eksport të përkohshëm nëse ai do të ishte importuar në rajonin doganor nga vendi ku i është nënshtruar operacionit të fisnikërimit ose operacionit të fundit të fisnikërimit.

(2) Shuma që merret në pajtim me paragrafin (1) të këtij neni llogaritet në bazë të sasisë dhe llojit të mallit lëndor në ditën e pranimi të deklarates doganore me të cilën malli vendoset në procedurë të eksportit për fisnikërim dhe në bazë të elementeve të tjera për përcaktim të detyrimeve të importit që vlejnë për atë mall në ditën e pranimi të deklarates doganore për lëshimin e produkteve të fituara në qarkullim të lirë.

Vlera e mallit për eksport të përkohshëm është ajo që është marrë gjatë përcaktimit të vlerës doganore të produkteve të fituara në pajtim me nenin 35 paragrafin (1) pikën b) nën 1. të këtij ligji ose nëse vlera nuk mund të përcaktohet në këtë mënyrë, ajo do të përcaktohet si dallim në mes vlerës doganore të produkteve të fituara dhe shpenzimeve prodhuese për fisnikërim të caktuara në mënyrë të pranuar.

Detyrimet e theksuara në rregullën e nenit 257 i këtij ligji nuk merren parasysh për llogaritjen e shumës që merret.

Kur, para se të vendoset në procedurë eksportuese për fisnikërim, malli për eksport të përkohshëm është lëshuar në qarkullim të lirë me detyrime të ulëta importi për arsye të përdorimit të tij final, dhe nëse vlejné kushtet për përmirësimin e detyrimeve të zvogëluara importi, shuma që duhet të merret është shuma e detyrimeve të importit që realisht janë paguar kur malli është lëshuar në qarkullim të lirë.

(3) Kur malli për eksport të përkohshëm, gjatë lëshimit në qarkullim të lirë, do të kishte mundësi t'i plotësojë kushtet për zbatimin e detyrimeve të zvogëluara ose detyrimeve importuese zero, për arsye të përdorimit të tyre final, ato detyrime të importit merren parasysh me kusht që malli të jetë lëndë e operacioneve që janë në pajtueshmëri me përdorimin e atillë të kryera në vendin ku i janë nënshtruar operacionit të fisnikërimit ose operacionit të fundit të fisnikërimit.

(4) Kur produktet e fituara i plotësojnë kushtet për masë preferenciale tarifore në kuptim të nenit 19 paragrafit (3) pikës ç) ose pikës d) të këtij ligji dhe ajo masë është paraprak edhe për mall me shenja të njëjta tarifore si dhe malli për eksport të përkohshëm, detyrimet e importit që merren parasysh gjatë përcaktimit të shumës që merret në pajtim me paragrafin (1) të këtij neni, është ai detyrim importi që do të zbatohet nëse malli për eksport të përkohshëm i plotëson kushtet nën të cilat ajo masë preferenciale tarifore mund të zbatohet

Neni 165

Kur qëllimi i operacionit për fisnikërim është riparimi i mallit për eksport të përkohshëm, ai lëshohet në qarkullim të lirë me lirim të tërësishëm nga pagimi i detyrimeve të importit, kur është konstatuar se ai mall me të vërtetë është riparuar falas për shkak të obligimeve kontraktuese ose për shkak të obligimeve të përcaktuara garantuese apo për shkak të gabimit gjatë procesit të prodhimit të konstatuar pas lëshimit të mallit në qarkullim të lirë.

Neni 166

(1) Kur qëllimi i operacionit për fisnikërim është riparimi i mallit për eksport të përkohshëm dhe ky riparim paguhet, lirim të pjesshëm nga pagimi i detyrimeve importuese nga neni 158 të këtij ligji, lejohet me përcaktimin e shumës së detyrimeve importuese të cilat zbatohen mbi bazë të elementeve për përcaktimin e detyrimeve të importit për prodhimet e fituara në ditën e pranimit të deklaratës doganore për lëshim në qarkullim të lirë të atyre prodhimeve, duke e pasur në konsideratë shumën e barabartë me shpenzimet për riparim si vlerë doganore, me kusht që ato shpenzime të paraqesin kompensim të vetëm të cilat poseduesi i lejes i paguan, dhe mbi ato të mos ndikojë kurrfarë lidhshmërie ndërmjet poseduesit të lejes dhe personit i cili e ka bërë riparimin.

(2) Me përjashtim të nenit 164 të këtij ligji, me dispozitën nga neni 257 të këtij ligji, përcaktohen rastet dhe kushtet më të afërta nën të cilat malli mund të lëshohet në qarkullim të lirë pas operacionit të eksportit për shkak të fisnikërimit me ç'rast shpenzimet e operacionit të fisnikërimit merren si bazë për vlerësimin e shumës mbi të cilën aplikohet Tarifa doganore.

4. Procedura e eksportit për fisnikërim me përdorimin e sistemit standard për shkëmbim

Neni 167

(1) Nën kushtet e përcaktuara me këtë nen dhe nenet 168 deri 172 të këtij ligji, të cilët aplikohen krahas dispozitave nga nenet 158-166 të këtij ligji, sistemi standard për shkëmbim lejon që produkti i importuar (në tekstin e mëtejme "produkt shkëmbyes") ta zëvendësojë produktin e fituar.

(2) Organi doganor e lejon përdorimin e sistemit standard për shkëmbim kur operacioni prodhues ka të bëjë me riparimin e mallit të vendit.

(3) Dispozitat të cilat aplikohen për produktet e fituara po ashtu aplikohen edhe mbi produktet e shkëmbyera. Dispozitat e këtij neni nuk e përjashtojnë aplikimin e nenit 172 të këtij ligji.

(4) Organi doganor, në mënyrën të cilën ai e përcakton, mund të lejojë import të produkteve të shkëmbyera para eksportit të mallit për eksport të përkohshëm (import paraprak). Në rast të importit paraprak të produkteve të shkëmbyera, paraqitet garanci për mbulimin e shumës së detyrimeve të importit.

Neni 168

(1) Produktet e shkëmbyera kanë shenjë të njëjta tarifore, cilësi të njëjta komerciale dhe karakteristikë të njëjta teknike sikurse malli për eksport të përkohshëm në qoftë se ai është riparuar.

(2) Kur malli për eksport të përkohshëm është përdorur para se të eksportohet, produktet e shkëmbyera gjithashtu duhet patjetër të jenë të përdorura dhe nuk guxon të jenë produkte të reja. Organi doganor mund të lejojë përjashtime nga kjo rregull nëse produktet e shkëmbyera janë dërguar falas, qoftë për shkak të obligimeve kontraktuese ose për shkak të obligimeve të garancisë të përcaktuara me ligj apo për shkak të gabimit në prodhim.

Neni 169

Sistemi standard për shkëmbim lejohet vetëm kur është e mundshme të verifikohet se janë përmbushur kushtet e përcaktuara në nenin 168 të këtij ligji.

Neni 170

(1) Në rast të importit paraprak, malli për eksport duhet patjetër përkohësisht të eksportohet brenda afatit prej dy muajsh nga dita kur organi doganor e ka pranuar deklaratën doganore për lëshimin e produkteve të shkëmbyera në qarkullim të lirë.

(2) Kur këtë e imponojnë rrethana të veçanta, organi doganor sipas kërkesës së palës mund ta vazhdojë afatin nga paragrafi (1) i këtij neni.

Neni 171

Në rast të importit paraprak dhe kur aplikohet neni 164 i këtij ligji, shuma e cila merret, përcaktohet mbi bazë të elementeve për përcaktimin e detyrimeve të importit të cilat vlejné për mallin për eksport të përkohshëm në ditën e pranimit të deklaratës doganore për vënien e mallit në procedurë.

Neni 172

Neni 161 pika b) e këtij ligji, nuk aplikohet për sistemin standard të shkëmbimit.

5. Dispozita të tjera

Neni 173

Masat jotarifore të politikës tregtare aplikohen në procedurat e eksportit për fisnikërim.

Pjesa 4

Eksporti

Neni 174

(1) Me procedurën për eksport, organi doganor lejon që malli i vendit të nxirret nga rajoni doganor.

Eksporti e përfshin aplikimin e formaliteteve për eksport dhe nxjerrje, masat e politikës tregtare dhe nëse është e përcaktuar, pagimin e detyrimeve të eksportit.

(2) Me përjashtim të mallit i cili është vënë në procedurë eksporti për fiskikërimin e tërë mallit të vendit të destinuar për eksport vihet në procedurë për eksport.

(3) Rastet dhe kushtet më të afërta nën të cilat për mallin i cili nxirret nga rajoni doganor nuk paraqitet deklarata doganore për eksport, përcaktohen me dispozitën të nenit 257 të këtij ligji.

(4) Deklarata doganore për eksport patjetër duhet të paraqitet pranë organit doganor, i cili është kompetent për mbikëqyrje në vendin ku eksportuesi është i regjistruar ose në vendin ku bëhet paketimi apo ngarkimi i mallit për eksport. Heqja dorë nga aplikimi i këtij paragrafi përcaktohet me dispozitën e nenit 257 të këtij ligji.

Neni 175

Lëshimi i mallit për eksport lejohet nën kusht që malli lëndor të nxirret nga zona doganore në gjendje të njëjtë në të cilën gjendje ka qenë në momentin e pranimit të deklarates doganore.

KREU 3

Forma të tjera të veprimeve të lejuara doganore apo përdorimit të mallit

Pjesa 1

Zona të lira dhe depo të lira

A. Përgjithësisht

Neni 176

Zona të lira dhe depo të lira janë pjesë të rajonit doganor ose objekte në rajonin doganor, të ndara nga pjesa tjetër e rajonit doganor, në të cilat:

a) për aplikimin e detyrimeve të importit dhe masave importuese të politikës tregtare, malli i huaj konsiderohet se nuk gjendet në rajonin doganor, me kusht që të mos lëshohet në qarkullim të lirë ose të mos jetë vënë në procedurë tjetër doganore apo të mos jetë përdorur apo shpenzuar në zonë të lirë apo në depo të lirë nën kushte që ndryshojnë nga kushtet e parapara me dispozitat doganore.

b) malli i vendit i cili me vënien në zonën e lirë ose në depon e lirë i përmbush kushtet për aplikimin e masave që kanë të bëjnë me eksportin e mallit, nëse kjo është në përputhje me dispozitat të veçanta.

Neni 177

(1) Qeveria e Republikës së Maqedonisë në përputhje me ligjin mund të vendosë që disa pjesë të rajonit doganor të jenë zona të lira apo të japë pëlqim për themelimin e depove të lira.

(2) Qeveria e Republikës së Maqedonisë në përputhje me ligjin e përcakton rajonin të cilin e përfshin çdo zonë e lirë, si edhe i lejon objektet e përcaktuara për depo të lirë.

(3) Zonat e lira, me përjashtim të atyre nga neni 179 të këtij ligji, patjetër duhet të jenë të rrethuara me gardh. Organi doganor i përcakton vendet për hyrje dhe dalje të çdo zone të lirë apo depo të lirë.

(4) Për ndërtimin e objektit në zonë të lirë nevojitet leje paraprake nga ana e organit doganor.

Neni 178

(1) Rajoni i zonave të lira, vendet për hyrje dhe dalje të zonave të lira dhe depot e lira, me përjashtim të zonave të lira nga neni 179 të këtij ligji, janë objekt i mbikëqyrjes doganore nga ana e organit doganor.

(2) Personat dhe mjetet transportuese të cilat hyjnë apo dalin nga zona e lirë apo nga depot e lira, mund të jenë objekt i kontrollit doganor.

(3) Qasja në zonë të lirë apo në depo të lirë mund të ndalohet për persona të cilët nuk i përmbushin të gjitha garancitë e nevojshme për veprime në përputhje me dispozitat e këtij ligji dhe rregullat e tjera që janë në fuqi.

(4) Organi doganor mund ta kontrollojë mallin i cili futet, nxirret apo ngel në zonën e lirë apo në depo të lirë. Për mundësimin e kryerjes së këtyre kontrollimeve, kopje nga dokumenti për transport i cili e shoqëron mallin gjatë futjes apo nxjerrjes, i dorëzohet në dispozicion organit doganor ose ruhet nga personi të cilin ai organ e ka caktuar për këtë qëllim. Kur ka nevojë për kontrollime të këtyra, malli duhet të jetë i arritshëm për organin doganor.

Neni 179

(1) Organi doganor mund të përcaktojë zona të lira në të cilat bëhen kontrollime dhe formalitete doganore për të cilat aplikohen dispozitat që kanë të bëjnë me borxhin doganor në përputhje me kushtet e procedurës për magazinim doganor. Nenet 181, 186 dhe 189 të këtij ligji, nuk aplikohen për zonat e lira doganore të përcaktuara në këtë mënyrë.

(2) Thirrja në zona të lira në nenet 47, 48 dhe 220 të këtij ligji, nuk aplikohen mbi zonat e lira nga paragrafi (1) i këtij neni.

B. Futja e mallit në zona të lira ose në depo të lirë

Neni 180

Në zonë të lirë ose në depo të lirë mund të futet mall nga vendi dhe nga jashtë. Organi doganor mund të kërkojë që malli i cili paraqet rrezik ose i cili mund të prishë një mall tjetër apo për të cilin për shkaqe të tjera nevojiten kushte të veçanta që të vendoset në lokale të pajisura në mënyrë speciale për pranimin e tij.

Neni 181

(1) Malli i cili pa u futur në rajon tjetër doganor, drejtpërsëdrejti futet në zonë të lirë ose në depo të lirë, nuk është e domosdoshme të kontrollohet nga organi doganor dhe për të njëjtin të mos paraqitet deklarata doganore. Dispozitat e këtij paragrafi nuk e përjashtojnë zbatimin e nenit 178 paragrafi (4) të këtij ligji.

(2) Malli kontrollohet nga organi doganor dhe për të zbatohen formalitetet e përcaktuara doganore kur:

a) ai është vënë në procedurë doganore e cila përfundon në momentin e futjes së mallit në zonë të lirë ose depo të lirë. Kur me procedurën doganore në fjalë lejohet përjashtim nga detyrimi për vënien e mallit në kontroll, kontrollimi nuk është i nevojshëm.

b) ai pas futjes në zonë të lirë ose depo të lirë bëhet objekt për vendimmarrje për kthimin apo faljen e detyrimeve doganore.

c) i përmbush kushtet për aplikimin e masave të nenit 176 pika b) të këtij ligji.

(3) Organi doganor mund të kërkojë që të jetë i njoftuar me mallin i cili është objekt i detyrimeve të eksportit ose i rregullave të tjera eksportuese.

(4) Me kërkesë të palës, organi doganor e verifikon statusin e mallit nga vendi ose të jashtëm të vënë në zonë të lirë ose depo të lirë.

Veprimtaria në zona të lira ose depo të lira**Neni 182**

(1) Nuk ekziston kufizim kohor për ruajtjen e mallit në zona të lira ose depo të lira.

(2) Me dispozitën e nenit 257 të këtij ligji, përcaktohen kufizime të veçanta kohore për lloj të caktuar të mallit nga neni 176 pika b) të këtij ligji.

Neni 183

(1) Në zonë të lirë dhe depo të lirë mund të kryhet veprimtari ekonomike ose shërbyese sipas kushteve të përcaktuara me këtë dhe ndonjë ligj tjetër. Për ushtrimin e këtyre veprimtarive organi doganor duhet patjetër të njoftohet.

(2) Organi doganor mund të aplikojë ndalime ose kufizime të caktuara për veprimtaritë nga paragrafi (1) i këtij neni, duke e pasur në konsideratë llojin e mallit lëndor apo kushtet e nevojshme për realizimin e mbikëqyrjes doganore.

(3) Organi doganor mund t'ua ndalojë ushtrimin e veprimtarive nga paragrafi (1) i këtij neni, në zonë të lirë ose depo të lirë, personave të cilët nuk i japin provat e nevojshme se i respektojnë dispozitat e përcaktuara me këtë ligj.

Neni 184

Malli i huaj i futur në zonë të lirë ose depo të lirë derisa gjendet në to mund të:

- a) lëshohet në qarkullim të lirë nën kushtet e parapara me atë procedurë dhe me nenin 188 të këtij ligji;
- b) jetë objekt i formave të përdorimit të zakonshëm nga neni 121 paragrafi (1) të këtij ligji, pa leje;
- c) vihet në procedurë për import për fisnikërim nën kushtet e përcaktuara me këtë procedurë;
- ç) vihet në procedurë përpunimi nën kontroll doganor nën kushtet e përcaktuara me këtë procedurë;
- d) vihet në procedurë për import të përkohshëm nën kushtet e përcaktuara me këtë procedurë;
- dh) hiqet dorë nga ai në dobi të shtetit në përputhje me nenin 191 të këtij ligji;
- e) asgjësohet, nën kusht që pala t'i paraqesë të gjitha informacionet të cilat organi doganor konsideron se janë të nevojshme.

Neni 185

(1) Malli i huaj dhe malli i vendit nga neni 176 pika b) të këtij ligji, guxon të shpenzohet apo përdoret në zona të lira ose depo të lira vetëm kur aplikohet neni 184 i këtij ligji.

(2) Me përjashtim të paragrafit 1 të këtij neni, mund të lejohet shpenzimi apo përdorimi i mallit, me lëshimin e të cilit në qarkullim të lirë ose import të përkohshëm nuk është e nevojshme të arkëtohen detyrim importi apo të aplikohen masa të politikës tregtare. Në këtë rast nuk është e nevojshme deklarata doganore për lëshim në qarkullim të lirë të mallit ose për import të përkohshëm. Deklarata doganore është e nevojshme nëse malli është objekt i kuotave apo i plafonit.

Neni 186

(1) Të gjithë personat të cilët ushtrojnë veprimtari e cila e përfshin ruajtjen, përpunimin, ripërpunimin ose shitjen apo furnizimin e mallit në zonë të lirë ose depo të lirë, patjetër duhet të mbajnë evidencë për mallin në formën e lejuar nga organi doganor. Malli evidentohet në evidencë menjëherë pas futjes së tij në lokalet e atij personi. Evidentimi patjetër duhet t'i mundësojë organit doganor identifikim të mallit dhe patjetër duhet ta evidentojë lëvizjen e tij.

(2) Kur malli ringarkohet brenda zonës së lirë, dokumentet që kanë të bëjnë me ringarkimin ruhen që t'i ketë në dispozicion organi doganor. Ruajtja afatshkurtër e mallit në lidhje me ringarkimin e këtillë konsiderohet si pjesë përbërëse e ringarkimit.

Ç. Nxjerrja e mallit jashtë nga zonat e lira ose nga depotë e lira**Neni 187**

(1) Malli i cili nxirret jashtë nga zonat e lira ose depot e lira, mund të:

- eksportohet ose të rieksporthet nga rajoni doganor, ose

- futet në pjesën tjetër të rajonit doganor.

(2) Dispozitat e nenit (1) të këtij neni, nuk e përjashtojnë aplikimin e rregullave doganore, të cilat i rregullojnë këto çështje.

(3) Dispozitat nga Kapitulli 3 i këtij ligji, me përjashtim të neneve prej 58 deri 63 të këtij ligji, kur bëhet fjalë për mall nga vendi, aplikohen për mallin e futur në rajonin tjetër doganor, përveç në rastin e mallit i cili nxirret jashtë nga ajo zonë përmes vijës ajrore.

Neni 188

(1) Kur është krijuar borxhi doganor për mallin e huaj dhe vlerën doganore të atij malli vërtetohet mbi bazë të çmimit të vërtetë të paguar ose çmimit që duhet të paguhet, e në të cilin janë përfshirë edhe shpenzimet për magazinim ose për ruajtjen e tyre gjatë kohës së vendosjes së tyre në zonën e lirë ose në depon e lirë, shpenzimet e këtilla nuk do të përfshihen në vlerën doganore në qoftë se ato shpenzime janë treguar në mënyrë të ndarë nga çmimi i paguar i vërtetë ose nga çmimi që duhet të paguhet për atë mall.

(2) Kur malli në fjalë në zonën e lirë ose në deponë e lirë është objekt i njëres nga format e rëndomta të përdorimit në përputhje me nenin 121 paragrafi (1) të këtij ligji, gjatë verifikimit të shumës së detyrimeve të importit, me kërkesë të deklaruesit dhe me kusht që ai përdorim të ketë qenë i përfshirë me lejen e dhënë në përputhje me nenin 121 paragrafi (3) të këtij ligji, llojin e mallit, vlerën doganore dhe sasinë e cila merret në konsideratë, janë të njëjtat ato që do të merren në konsideratë për mallin në momentin e cekur në nenin 230 të këtij ligji, sikur malli të mos ketë qenë objekt i përdorimit të këtillë. Heqja dorë nga kjo dispozitë përcaktohet me rregullën e nenit 257 të këtij ligji.

Neni 189

(1) Kur malli futet ose kthehet në pjesën tjetër të rajonit doganor apo vihet në procedurë doganore përderisa gjendet në zonën e lirë ose depon e lirë, vërtetimi nga neni 181 paragrafi (4) të këtij ligji, mund të shfrytëzohet si provë për statusin e vendit apo të huaj të atij malli.

(2) Kur përmes vërtetimit ose në mënyra të tjera nuk është dëshmuar se malli ka status të vendit ose të huaj, konsiderohet se malli është:

- mall i vendit, për aplikimin e detyrimeve të eksportit ose lejeve eksportuese apo për masa të përcaktuara për eksport;
- mall i huaj në të gjitha rastet e tjera.

Neni 190

Kur malli eksportohet ose përsëri eksportohet nga zona e lirë ose nga depoja e lirë, organi doganor duhet ta verifikojë se respektohen dispozitat me të cilat rregullohet eksporti ose rieksporti.

Pjesa 2**Rieksporti, asgjësimi dhe heqja dorë****Neni 191**

(1) Malli i huaj mundet:

- të rieksporthet nga rajoni doganor;
- të asgjësohet;
- të hiqet dorë në dobi të shtetit.

(2) Rieksporti, kur kjo është e nevojshme, e përfshin aplikimin e formaliteteve doganore të përcaktuara për mallin, i cili eksportohet apo nxirret, duke e përfshirë edhe aplikimin e masave të politikës tregtare. Rastet në të cilat nuk aplikohen masat e politikës tregtare gjatë eksportit të mallit të huaj të vënë në procedurë të shtyrë, përcaktohen përmes dispozitës të nenit 257 të këtij ligji.

(3) Për rieksportin ose për asgjësimin e mallit, organi doganor duhet patjetër paraprakisht të njoftohet përveç në rastet e përcaktuara me dispozitën e nenit 257 të këtij ligji. Organi doganor e ndalon rieksportin nëse kjo është paraparë me formalitetet apo masat nga fjalia e parë e paragrafit (2) të këtij neni. Kur malli i cili është vënë në procedurë doganore me efekte ekonomike përderisa gjendet në rajonin doganor, është i destinuar për rieksport, paraqitet deklarata doganore sipas nenit 69 deri 90 të këtij ligji. Në rastet të kësaj aplikohet neni 174 paragrafi (3) dhe paragrafi (4) të këtij ligji. Heqja dorë nga malli në dobi të shtetit bëhet në rastet e përcaktuara me dispozitën e nenit 257 të këtij ligji.

(4) Asgjësimi i mallit ose heqja dorë nga malli në dobi të shtetit nuk guxon të bëhet me shpenzime të shtetit.

(5) Për çdo mbeturinë apo hedhurinë të krijuara gjatë asgjësimit të mallit, patjetër duhet të përcaktohet procedurë e lejuar doganore ose përdorim të mallit të caktuar për mall të huaj. Mbeturinat apo hedhurinat ngelin nën mbikëqyrje doganore deri në afatin e përcaktuar me nenin 47 paragrafin (2) të këtij ligji.

KAPITULLI 5

MALLI I CILI NXIRRET JASHTË NGA RAJONI DOGANOR

Neni 192

Malli i cili nxirret jashtë nga rajoni doganor është objekt i mbikëqyrjes doganore. Ai mund të jetë objekt i kontrollimeve nga ana e organit doganor në përputhje me rregullat doganore. Malli nxirret jashtë nga rajoni doganor përmes kalimeve kufitare doganore të nenit 46 të këtij ligji, duke i shfrytëzuar kur është e nevojshme, rrugën dhe udhëzimet e përcaktuara nga organi doganor.

KAPITULLI 6

PROCEDURA TË PRIVILEGJUARA

KREU 1

Lirimi nga pagimi i detyrimeve të importit

Neni 193

(1) Nga pagimi i detyrimeve të importit lirohen:

1. shefat e shteteve të huaja dhe përfaqësuesit e shefave të shteteve të huaja në misionet të veçanta, si edhe anëtarët e suitës së tyre, për sende të destinuar për nevojat e tyre zyrtare dhe për përdorim personal.

2. organizatat ndërnacionale dhe ndërshtetërore me seli në Republikën e Maqedonisë, përkatësisht përfaqësitë e tyre në Republikën e Maqedonisë, gjatë kohës së ushtrimit të veprimtarisë së tyre në Republikën e Maqedonisë – për sende të destinuar për nevojat e tyre zyrtare;

3. përfaqësitë diplomatike dhe konsullore të shteteve të huaja në Republikën e Maqedonisë për sende të destinuar për nevojat e tyre zyrtare; dhe

4. shefat e përfaqësive të huaja diplomatike në Republikën e Maqedonisë dhe anëtarët e familjeve të tyre më të ngushta – për sende të destinuar për përdorimin e tyre personal.

(2) Nga pagimi i detyrimeve të importit, në përputhje me marrëveshjet ndërkombëtare, lirohen:

1. personeli diplomatik i përfaqësive të huaja diplomatike në Republikën e Maqedonisë dhe anëtarët e familjeve të tyre më të ngushta – për sende të destinuar për përdorimin e tyre personal.

2. personeli konsullor i përfaqësive të huaja konsullore në Republikën e Maqedonisë dhe anëtarët e familjeve të tyre më të ngushta – për sende të destinuar për përdorimin e tyre personal.

3. personeli i përfaqësive të huaja diplomatike dhe konsullore në Republikën e Maqedonisë për sende për amvisëri të importuara brenda afatit prej 12 muajsh nga dita e futjes së tyre në Republikën e Maqedonisë.

(3) Lirimin nga paragrafi (2) të këtij ligji, nuk mund ta shfrytëzojnë shtetasit e Republikës së Maqedonisë e as shtetasit e huaj me qëndrim të përhershëm të lejuar në Republikën e Maqedonisë.

Neni 194

Nga pagimi i detyrimeve të importit lirohen:

1. pasagjerët të cilët vijnë nga jashtë, për sende të destinuar për nevojat e tyre personale gjatë kohës së udhëtimit jashtë vendit (bagazh personal), të cilat nuk i nënshtrohen cilido qoftë kufizim ose ndalim që është në fuqi, pa marrë parasysh se a i mbajnë me vete, apo të njëjtat ia kanë dhënë transportuesit për transport.

2. pasagjerët të vendit, për sende të tjera me vlerë të vogël krahas sendeve të bagazhit personal, të cilat i fusin nga jashtë, dhe të cilat nuk janë me karakter komercial. Lirimi nga kjo pikë nuk aplikohet për pasagjerë vendas të cilët hyjnë më shumë se një herë brenda 24 orësh në rajonin doganor. Për pasagjerët të vendit nuk konsiderohet stafi dhe personat të cilët i drejtojnë mjetet publike për transport;

3. shtetasit e Republikës së Maqedonisë dhe shtetasit e huaj për sende me karakter jo komercial me vlerë të vogël të cilat kohë pas kohe prahen nga jashtë;

4. shtetasit e Republikës së Maqedonisë dhe shtetasit e huaj, për barnat për përdorim personal që i mbajnë me vete apo i pranojnë përmes dërgesave nga jashtë;

5. invalidët, për pajisje speciale dhe mjete ndihmëse teknike të cilat i përdorin drejtpërsëdrejti për jetë dhe punë, si edhe pjesët rezervë për përdorimin e pajisjes dhe mjeteve ndihmëse të kësaj, përveç veturave për udhëtim, nëse i importojnë apo i pranojnë nga jashtë për përdorim personal;

6. invalidët të kategorisë së I dhe të II, të cilët pas rehabilitimit të kryer profesional janë aftësuar për ndonjë veprimtari të caktuar, për pajisje për ushtrimin e asaj veprimtarie e cila nuk prodhohet në Republikën e Maqedonisë;

7. vozitësit e automjeteve dhe motoçikletave, për karburante dhe vajra që gjenden në rezervuar të cilat janë instaluar nga fabrika në automjetet dhe motoçikletat;

8. shtetasit e Republikës së Maqedonisë dhe shtetasit e huaj të cilët kanë qëndrim të përhershëm të lejuar në Republikën e Maqedonisë, për sende personale të cilat i kanë trashëguar jashtë vendit;

9. shtetasit e Republikës së Maqedonisë të cilët jetojnë në brezin kufitar, për prodhime bimore dhe shtazore (sende) të fituara në pronat vetjake në brezin kufitar të shtetit fqinj, si edhe për përtëritje dhe prodhime të tjera të fituara nga bagëtia të cilën e kanë në ato prona për shkak të punëve të fushës, kullotave dhe dimërimit;

10. shtetasit e Republikës së Maqedonisë – studentë dhe nxënës të cilët shkollohen jashtë vendit, si edhe nxënës dhe studentë nga jashtë të cilët shkollohen në Republikën e Maqedonisë, për mjetet ndihmëse mësimore të cilat për përdorim vetjak me vete i sjellin nga jashtë;

11. shtetasit e Republikës së Maqedonisë dhe shtetasit e huaj, për mirënjohje, medalje, kupa, përmendore dhe për sende të ngjashme me karakter simbolik të marra jashtë vendit nëpër gara, ekspozita dhe nëpër shfaqje me peshe ndërkombëtare;

12. shkencëtarët, letrarët dhe artistët për veprat e tyre vetjake të cilat i sjellin nga jashtë.

Neni 195

Nga pagimi i detyrimeve të importit lirohen:

1. organet shtetërore ose organizatat e regjistruara humanitare apo bamirëse, për mallin i cili është destinuar për shpërndarje falas për viktimat nga fatkeqësitë elementare apo nga fatkeqësi të tjera apo për mallin i cili mbetet në pronësi të këtyre organizatave, i cili është i destinuar për t'ua lënë falas në dispozicion viktimave të këtyre fatkeqësive;

2. organizatat e regjistruara humanitare dhe bamirëse, për mallin të cilin e importojnë nga jashtë për kryerjen e aktiviteteve të tyre humanitare;

3. organizatat zjarrfikëse dhe shërbime të tjera shpëtimi, për pajisje zjarrfikëse dhe pajisje për shpëtim, automjete zjarrfikëse dhe automjete të tjera për shpëtim dhe pjesët rezerve, të cilat gjatë importit janë destinuar ekskluzivisht për kryerje të veprimtarisë zjarrfikëse dhe për shpëtim;

4. muzetë publike dhe galeritë artistike publike – për koleksione dhe sende artistike;

5. bibliotekat publike – për material bibliotekash;

6. arkivat publike – për material riprodhues arkivor;

7. organizatat e invalidëve për pajisje specifike, instalime, instrumente dhe mjete ndihmëse teknike, përveç automjeteve për udhëtim, si edhe pjesët rezervë dhe materiali shpenzues për këto pajisje, instalime, instrumente dhe mjete ndihmëse teknike.

Neni 196

Nga pagimi i detyrimeve të importit lirohen:

1. pajisja dhe pjesët rezervë të papërdorura (përveç veturave dhe mobiljes dhe materialit për zyra) mbi bazë të depozitës së personit të huaj, të cilat shërbejnë për ushtrimin e veprimtarisë kryesore të shoqërisë. Depozita e personit të huaj duhet të zgjasë më shumë se tre vjet dhe sasia e shumës të jetë 20% prej kapitalit të përgjithshëm të investuar përgjithmonë, me kusht që poseduesi i lejes i cili e ka shfrytëzuar lirin, të punojë më së paku edhe tre vjet pas skadimit të vitit të fundit në të cilin e ka shfrytëzuar lirin nga pagimi i detyrimeve të importit. Me depozitë të personit të huaj konsiderohet blerja e aksioneve nga ana e personave të huaj;

2. sende të cilat importohen, e që kanë karakter arsimor, shkencor dhe kulturor, në përputhje me dispozitën nga neni 199 të këtij ligji, si edhe instrumente dhe aparate shkencore, si edhe pjesët e tyre rezervë të cilat importohen për qëllime jo komerciale dhe të cilat nuk prodhohen në Republikën e Maqedonisë;

3. substanca terapeutike me origjinë njeriu, reagensët për përcaktimin e grupeve të gjakut dhe të llojeve të indeve;

4. kafshë laboratorike dhe substanca biologjike apo kimike të destinuar për kërkime;

5. mostra malli me vlerë të vogël;

6. materiali i shtypur reklamues;

7. prodhime të destinuar për përdorim nëpër panairë, ekspozita tregtare apo manifestime të ngjashme;

8. malli i cili importohet për qëllim ekzaminimi, kërkimi, analize ose testimi;

9. marka, modele ose disajne tregtare dhe dokumentet e tyre shoqëruese, si edhe kërkesat për njohjen e patentave për shpikje ose ngjashëm, të cilat iu dërgohen organizatave për mbrojtjen e të drejtave të autorit apo të drejtave nga prona industriale;

10. materiali turistik propagandues;

11. prodhime farmaceutike të destinuar për mjekësi dhe veterinar qe përdoren në manifestime ndërkombëtare sportive në Republikën e Maqedonisë;

12. materiale të nevojshme për përforsimin dhe mbrojtjen e mallit gjatë transportit të tij;

13. shtroja dhe ushqimi për bagëti dhe kafshë gjatë transportit të tyre;

14. materiale për ndërtim, mirëmbajtje apo për zbulimin e shënimeve përkujtimore të viktimave nga luftërat ose varrezave të viktimave nga luftërat;

15. arkivole me kufoma, urna funerali me hi dhe sende shoqëruese funerali.

Neni 197

Nga pagimi i detyrimeve të importit lirohen:

1. dokumentet e dërguara falas deri te organet shtetërore;

2. botime të qeverive të huaja dhe organeve zyrtare ndërkombëtare për shpërndarje falas;

3. sende që deponohen si prova apo për qëllime të ngjashme para gjykatave apo para organeve të tjera shtetërore;

4. ekzemplarë me nënshkrime dhe qarkore të shtypura që kanë të bëjnë me nënshkrimet të cilat dërgohen si pjesë e shkëmbimit të rëndomtë e informatave ndërmjet shërbimeve publike ose ndërmjet bankave ;

5. materiale të shtypura zyrtare të dërguara në Bankën Popullore të Republikës së Maqedonisë;

6. raporte, deklarata, shënime, prospekte, formularë për paraqitje dhe dokumente të tjera të përgatitura nga ana e firmave të regjistruara jashtë vendit dhe të dërguara deri te pronarët ose deri te bartësit e letrave me vlerë, të lëshuara nga këto firma;

7. medime të incizuara-mbartës të të dhënave (kartela të shpuara, regjistrime tonike, mikrofilma etj.) të cilat shfrytëzohen për mbartje të informatave të dërguara falas deri te adresanti, derisa importi i këtyre medimeve-mbartës të të dhënave nuk sjellin në keqpërdorime ose shkelje të konkurrencës;

8. dosje, arkiva, formularë të shtypur dhe dokumente të tjera që përdoren nëpër mbledhje ndërkombëtare, konferenca ose kongrese, si edhe raportet për këto tubime;

9. plane, skica teknike, projekte, përshkrime dhe dokumente të tjera të ngjashme të importuara për pranimin ose përmbushjen e porosive jashtë vendit apo për pjesëmarrje në konkurse ose gara të cilat mbahen në rajonin doganor;

10. dokumente që shfrytëzohen gjatë realizimit të provimeve në rajonin doganor, të cilat i realizojnë institucionet me seli jashtë vendit;

11. formularë të shtypur të cilët shfrytëzohen si dokumente zyrtare në qarkullimin ndërkombëtar të automjeteve ose mallit, brenda kuadrit të konventave ndërkombëtare;

12. formularë të shtypur, etiketa, buleta dhe dokumente të ngjashme të cilat janë dërguar nga transportues të huaj apo hotele deri te agjencitë turistike me seli në rajonin doganor;

13. formularë dhe buleta të shtypura, konosamente, fletëngarkesa dhe dokumente të tjera komerciale ose zyrtare të përdorura;

14. formularë të shtypur zyrtarë prej shteteve të huaja ose nga organe ndërkombëtare, dhe materiale të shtypura që janë në pajtim me standardet ndërkombëtare të dërguara për shpërndarje nga ana e shoqatave të huaja deri te shoqatat përkatëse me seli në rajonin doganor;

15. fotografi, diapozitiv dhe sfonde standarde për fotografi, pa marrë parasysh se a janë përkthyer, të dërguara pranë agjencive gazetareske ose botuesve të gazetave apo revistave;

Neni 198

Nga pagimi i detyrimeve të importit lirohet:

1. malli i cili si dhuratë është pranuar nga donatorë të huaj, si edhe malli i importuar i blerë me mjete në para i pranuar si dhuratë e organeve shtetërore, komunave dhe Qytetit të Shkupit dhe e subjekteve juridike publike;

2. malli i nevojshëm për realizimin e projekteve të financuara me mjete në para të donatorëve të jashtëm mbi bazë të marrëveshjeve ndërmjet Qeverisë së Republikës së Maqedonisë dhe donatorëve të huaj në të cilat ka klauzolë se mjetet e donuara nuk mund të shfrytëzohen për pagimin e detyrimeve importuese.

Neni 199

Qeveria e Republikës së Maqedonisë sipas propozimit të ministrit të Financave i përcakton kriteret e afërta dhe mënyrën e realizimit të lirimit nga pagimi i detyrimeve të importit si edhe vlerën, sasinë dhe llojin apo destinimin e mallit që mund të lirohen nga pagimi i detyrimeve të importit në përputhje me nenet prej 193 deri 198 të këtij ligji.

Neni 200

(1) Malli i liruar nga pagimi i detyrimeve të importit sipas nenit 193 dhe nenit 194 pikat 3, 5, 6, 8, 9 dhe 10, nenit 195, 196 pika 2 dhe nenit 198 të këtij ligji, brenda tre viteve nga dita e importit nuk guxon të tjetërsohet, t'i jepet në shfrytëzim dikujt tjetër, të huazohet apo të shfrytëzohet në mënyrë tjetër për qëllime të tjera, e jo për ato për të cilat është liruar nga pagimi i detyrimeve të importit, para se të paguhen detyrimet e importit. Sendet e këtilla nuk guxon të lihen peng, të huazohen apo të jepen si garanci për obligime të tjera.

(2) Malli i liruar nga pagimi i detyrimeve të importit sipas nenit 196 pika 1) të këtij ligji, brenda gjashtë muajsh nga dita e importit, nuk guxon të tjetërsohet, t'i jepet në përdorim dikujt tjetër apo të përdoret në mënyrë tjetër për qëllime të tjera, e jo për ato për të cilat është liruar nga pagimi i detyrimeve të importit, para se të paguhen detyrimet e importit. Sendet e këtilla nuk guxon të lihen peng, të huazohen apo të jepen si garanci për obligime të tjera.

(3) Në rast se organi doganor, me kërkesë të poseduesit të së drejtës, para skadimit të afatit nga paragrafi (1) dhe paragrafit (2) të këtij neni, lejon përdorim tjetër, lartësia e borxhit doganor përlogaritet mbi bazë të elementeve për përcaktimin e detyrimeve të cilat kanë qenë në fuqi në momentin e paraqitjes së kërkesës për pagimin e borxhit doganor.

(4) Në rast të mospërfilljes së dispozitave nga paragrafi (1) dhe paragrafi (2) të këtij neni, lartësia e borxhit doganor përlogaritet mbi bazë të elementeve për përcaktimin e detyrimeve në momentin e pranimit të deklarates doganore, mbi bazë të së cilës malli është liruar nga pagimi i detyrimeve të importit

KREU 2

Kthimi i mallit të eksportuar

Neni 201

(1) Malli i vendit i cili pasi që është eksportuar nga rajoni doganor, në afat prej tre vitesh kthehet në rajonin doganor dhe lëshohet në qarkullim të lirë, sipas kërkesës së palës lirohet nga pagimi i detyrimeve të eksportit. Afati prej tre vitesh mund të zgjatet në rast të rrethanave të arsyeshme.

Kur malli i kthyer, para eksportimit të tij nga rajoni doganor, është lëshuar në qarkullim të lirë me detyrime importi të zvogëluara apo me detyrime importi zero për shkak të përdorimit të tij për qëllime të veçanta, lirohet nga pagimi i detyrimeve të importit vetëm nëse riimportohet për qëllimet e njëjta. Kur qëllimet për të

cilat malli në fjalë importohet nuk janë të njëjta, shuma e detyrimeve të importit që paguhen për këtë mall zvogëlohet për shumën e paguar gjatë lëshimit të parë të mallit në qarkullim të lirë. Nëse shuma e detyrimeve të paguara gjatë lëshimit të parë në qarkullim të lirë e tejkalon shumën e cila paguhet gjatë lëshimit në qarkullim të lirë të mallit të kthyer, nuk bëhet kthimi i detyrimeve të importit.

(2) Lirimi nga detyrimet e importit të paraparë në nenin (1) të këtij neni, nuk lejohet në rastet kur malli është eksportuar nga rajoni doganor në procedurë eksporti për fisnikërim, përveç nëse ky mall ka mbetur në gjendjen e njëjtë në të cilën është eksportuar.

Neni 202

Lirimi nga pagimi i detyrimeve të importit i paraparë me nenin 201 të këtij ligji, lejohet vetëm nëse malli përsëri është importuar në gjendjen e njëjtë në të cilën paraprakisht është eksportuar. Kushtet më të afërta nën të cilat mund të hiqet dorë nga kjo dispozitë, arsyetohen në përputhje me dispozitën e nenit 257 të këtij ligji.

Neni 203

(1) Dispozitat nga nenet 201 dhe 202 të këtij ligji, në mënyrë përkatëse aplikohen për produktet të cilat fillimisht janë eksportuar apo rieksportuar mbas zbatimit të procedurës së importit për fisnikërim.

(2) Shuma e detyrimeve të importit e cila paraqet borxh, sipas ligjit përcaktohet mbi bazë të rregullave të cilat aplikohen në procedurën e importit për fisnikërim, me ç'rast dita e eksportit të përsëritur konsiderohet si dita e lëshimit të mallit në qarkullim të lirë.

KAPITULLI 7

BORXHI DOGANOR

KREU 1

Garancia për mbulimin e borxhit doganor

Neni 204

(1) Kur organi doganor në pajtim me rregullat doganore, kërkon të paraqitet garanci për ta siguruar pagimin e borxhit doganor, këtë garanci e paraqet personi i cili është përgjegjës apo personi i cili mund të bëhet përgjegjës për këtë borxh.

(2) Organi doganor kërkon të paraqitet vetëm një garanci për një borxh doganor.

(3) Organi doganor mund të lejojë që garancinë ta paraqesë ndonjë person tjetër, në vend të personit nga i cili kërkohet kjo.

(4) Kur subjekti i cili e ka krijuar borxhin apo i cili mund të krijojë borxh është organ shtetëror, atëherë garancia e këtillë nuk kërkohet.

(5) Organi doganor mund të mos kërkojë që të paraqitet garanci kur shuma e cila duhet të sigurohet nuk i tejkalon 150 euro, në kundërvlerë në denarë.

Neni 205

(1) Kur me rregullat doganore parashihet që paraqitja e garancisë të mos jetë e detyrueshme, organi doganor mund të kërkojë të paraqitet garanci e këtillë, nëse konsideron se borxhi doganor, i cili është krijuar apo i cili mund të krijohet nuk do të paguhet brenda afatit të përcaktuar.

(2) Kur garancia nga paragrafi (1) i këtij neni, nuk kërkohet, organi doganor përsëri nga personi i cekur në nenin 204 paragrafin (1) të këtij ligji, mund të kërkojë që të japë deklaratë se do t'i respektojë obligimet të cilat ai person është i obliguar t'i përmbushë në përputhje me ligjin.

(3) Garancia e cekur në paragrafin (1) të këtij neni kërkohe:

- në momentin kur aplikohen rregullat me të cilat kërkohe paraqitja e garancisë së këtillë, ose
- në çdo moment të mëvonshëm kur organi doganor konsideron se borxhi doganor i krijuar apo i cili mund të krijohet nuk do të paguhet në kohën e përcaktuar.

Neni 206

Sipas kërkesës të personit nga neni 204 paragrafi (1) të këtij ligji, organi doganor lejon të paraqitet garanci e përgjithshme për mbulimin e dy apo më shumë operacioneve, për të cilat borxhi doganor është krijuar apo mund të krijohet.

Neni 207

(1) Kur rregulla doganore parasheh paraqitje të detyrueshme të garancisë, e kur kjo është lëndë e dispozitave për transit me dispozitën e nenit 257 të këtij ligji, organi doganor e përcakton shumën e kësaj garancie në lartësi të shumës së barabartë me:

- shumën e saktë të borxhit doganor në fjalë apo borxheve kur shuma mund të përcaktohet me saktësi, në momentin kur kërkohe të paraqitet garancia;
- në raste të tjera, shuma maksimale, sipas vlerësimit të organit doganor, e borxhit doganor apo borxheve të krijuara ose që mund të krijohen.

(2) Kur është paraqitur garanci e përgjithshme për borxhin doganor shuma e të cilit me ndryshon me kohën, shuma e kësaj garancie përcaktohet ashtu që në çdo kohë ta mbulojë borxhin doganor në fjalë.

(3) Kur sipas rregullave doganore paraqitja e garancisë nuk është e detyrueshme, ndërkaq organi doganor kërkon që e njëjta të paraqitet, shumën e garancisë e përcakton ai organ ashtu që të mos tejkalohet shuma nga paragrafi (3) dhe paragrafi (2) të këtij neni.

(4) Rrethanat në të cilat dhe kushtet nën të cilat mund të paraqitet garanci në shumë fikse përcaktohen në përputhje me dispozitën e nenit 257 të këtij ligji.

Neni 208

Garanci mund të paraqitet në formë të:

- depozitimit me para të gatshme
- garancisë bankare.

Neni 209

Depozita me para të gatshme paraqitet në përputhje me rregullat doganore dhe rregulla të tjera.

Neni 210

(1) Banka garant e jep garancinë në formë të shkruar, me çka detyrohet ta paguajë shumën e garantuar të detyrimit doganor duke inkuadruar shumën e interesit dhe shpenzimet e krijuara për pagimin e borxhit të papaguar doganor. Banka garant për shumën e arritur për pagesë përgjigjet në mënyrë solidare me debitorin doganor.

(2) Banka garant patjetër duhet të jetë e regjistruar në Republikën e Maqedonisë dhe e lejuar nga organi doganor.

(3) Organi doganor mund ta refuzojë bankën garant apo llojin e garancisë së propozuar, kur konsideron se banka garant apo lloji i garancisë së propozuar nuk e siguron pagimin e borxhit doganor brenda afatit të përcaktuar.

Neni 211

Personi nga i cili kërkohe të paraqesë garanci ka të drejtë të zgjedhë ndërmjet llojeve të garancive të propozuara në nenin 208 të këtij ligji. Organi doganor mund ta refuzojë garancinë e propozuar në rastet kur ajo nuk e siguron zbatimin e drejtë të procedurës doganore në fjalë. Organi doganor mund të kërkojë që lloji i garancisë së zgjedhur të përdoret për një periudhë të caktuar kohore.

Neni 212

Kur kjo është e paraparë me dispozitën e nenit 257 të këtij ligji, organi doganor mund të pranojë edhe ndonjë lloj tjetër të garancisë përveç atyre që janë cekur në nenin 208 të këtij ligji, kur me ato në mënyrë identike sigurohet pagimi i borxhit doganor. Organi doganor e refuzon garancinë e propozuar nga debitori në rastin kur konsideron se me atë garanci nuk sigurohet pagimi i borxhit doganor.

Neni 213

Kur organi doganor do të verifikojë se garancia e paraqitur nuk siguron apo më nuk është e sigurt se e siguron apo më nuk mjafton që ta sigurojë pagimin e borxhit doganor brenda afatit të përcaktuar, kërkon nga personi në nenin 204 paragrafin (1) të këtij ligji, të paraqesë garanci shtesë apo ta zëvendësojë garancinë fillestare me të re, sipas zgjedhjes së tij.

Neni 214

(1) Garancia nuk kthehet përdërisa borxhi doganor për të cilin ajo është dhënë nuk shuhet apo deri në momentin kur borxhi doganor më nuk mund të krijohet. Pas shuarjes të borxhit doganor apo pasi që më nuk mund të krijohet, garancia kthehet pa shtyrje.

(2) Pas shuarjes së pjesshme të borxhit doganor apo nëse mund të krijohet në aspekt të pjesës së shumës të garantuar, pjesa përkatëse e garancisë kthehet me kërkesë të palës.

Neni 215

Me dispozitën e nenit 257 të këtij ligji, përcaktohen dispozitat të cilat iu shmangen dispozitave të këtij kapitulli për shkak të përmbushjes së obligimeve të ndërmarra nga konventa të caktuara ndërkombëtare.

KREU 2

Krijimi i borxhit doganor

Neni 216

(1) Borxhi doganor gjatë importit krijohet përmes:

- a) lëshimit në qarkullim të lirë të mallit i cili i nënshtrohet detyrimeve të importit, ose
- b) vënies së këtij malli në procedurë importi të përkohshëm me lirim të pjesshëm nga detyrimet e importit.

(2) Borxhi doganor krijohet në momentin e pranimit të deklaratës doganore në fjalë.

(3) Debitor është deklaruesi. Në rast të përfaqësimit të tërthortë, debitor është gjithashtu edhe personi për llogarinë e të cilit është paraqitur deklarata doganore.

(4) Kur deklarata doganore për njërën nga procedurat e paragrafit (1) të këtij neni, është hartuar mbi bazë të të dhënave të pasakta për shkak të së cilave nuk janë arkëtuar të gjitha detyrimet apo një pjesë e detyrimeve, personat të cilët i kanë paraqitur të dhënat e nevojshme për përgatitjen e deklaratës doganore dhe të cilët e kanë ditur apo patjetër është dashtë ta dinë se ato deklarata janë të pasakta, gjithashtu konsiderohen për debitorë.

Neni 217

(1) Borxhi doganor gjatë importit krijohet përmes:

- a) futjes së padrejtë në rajonin doganor të mallit i cili i nënshtrohet detyrimeve të importit, ose
- b) futjes së padrejtë të mallit nga zona e lirë apo nga depoja e lirë në pjesën tjetër të rajonit doganor.

Futje e padrejtë nga ky nen, është secila futje në kundërshtim me dispozitat e neneve 48 deri në nenin 51 të këtij ligji dhe nenin 187 paragrafin (1) alineja 2 të këtij ligji.

(2) Borxhi doganor krijohet në momentin e futjes së padrejtë të mallit.

(3) Debitore janë:

- personi i cili në mënyrë të padrejtë ka futur mall të këtillë;

- të gjithë personat të cilët kanë marrë pjesë në futjen e padrejtë të mallit dhe të cilët e kanë ditur apo është dashur patjetër ta dinë se ajo futje e mallit është e padrejtë, dhe

- të gjithë personat të cilët në pronësi e përfituan mallin apo që kanë poseduar mall të këtillë dhe të cilët e kanë ditur apo është dashur patjetër ta dinë, në momentin e përfitimit apo pranimit të mallit, se i njëjti është futur në mënyrë të padrejtë.

Neni 218

(1) Borxhi doganor gjatë importit krijohet përmes mënjanimit të padrejtë nga mbikëqyrja doganore të mallit i cili i nënshtrohet detyrimeve doganore.

(2) Borxhi doganor krijohet në momentin e mënjanimit të mallit nga mbikëqyrja doganore.

(3) Debitore janë:

- personi i cili e ka mënjeluar mallin nga mbikëqyrja doganore,

- të gjithë personat të cilët kanë marrë pjesë në atë mënjanim dhe të cilët e kanë ditur apo është dashur patjetër ta dinë se malli është mënjeluar nga mbikëqyrja doganore,

- të gjithë personat të cilët në pronësi e përfituan mallin apo që kanë poseduar mall të këtillë dhe të cilët e kanë ditur apo është dashur patjetër ta dinë, në momentin e përfitimit apo pranimit të mallit, se malli është mënjeluar nga mbikëqyrja doganore, dhe

- kur kjo është e nevojshme, personi nga i cili kërkohet që t'i përmbushë obligimet që dalin nga ruajtja e përkohshme e mallit apo nga përdorimi i procedurës doganore në të cilën ai mall është vënë.

Neni 219

(1) Borxhi doganor gjatë importit krijohet përmes:

a) mospërmbushjes së njërit nga obligimet që dalin në aspekt të mallit i cili i nënshtrohet detyrimeve të importit, nga ruajtja e tij e përkohshme apo nga përdorimi i procedurës doganore në të cilën ai është vënë, ose

b) mosrespektimit të njërit nga kushteve me të cilët rregullohet vënia e mallit në procedurë të caktuar doganore apo përmes lejimit të detyrimeve të importit të zvogëluar ose të detyrimeve të importit zero për shkak të përdorimit përfundimtar të mallit.

në raste të ndryshme nga ato të nenit 218 të këtij ligji, përveç nëse konstatohet se gabimet nuk kanë ndikim të konsiderueshëm mbi zbatimin e drejtë të ruajtjes së përkohshme apo mbi procedurën doganore në fjalë.

(2) Borxhi doganor krijohet në momentin kur obligimi, për shkak të mospërmbushjes së të cilit krijohet borxhi doganor, nuk përmbushet ose në momentin kur malli është vënë në procedurë të caktuar doganore nëse në mënyrë plotësuese është konstatuar se me të vërtetë nuk është përmbushur njëri nga kushtet me të cilët rregullohet vënia e mallit në procedurën doganore lëndore apo lejimi për detyrime importi të zvogëluara ose për detyrime importi zero për shkak të përdorimit përfundimtar të mallit.

(3) Debitor është personi prej të cilit, në përputhje me rrethanat, kërkohet t'i përmbushë obligimet të cilat dalin nga ruajtja e përkohshme e mallit i cili i nënshtrohet detyrimeve të importit apo nga përdorimi i procedurës doganore në të cilën ai është vënë, apo t'u përmbahet kushteve me të cilat rregullohet vënia e mallit në atë procedurë doganore.

Neni 220

(1) Borxhi doganor gjatë importit krijohet me shpenzimin apo përdorimin e mallit në zonë të lirë apo në depo të lirë, i cili u nënshtrohet detyrimeve të importit, nën kushte të tjera nga kushtet e përcaktuara. Kur malli është

zhdukur dhe zhdukja e tij në mënyrë të pranueshme nuk mund t'i shpjegohet organit doganor, organi doganor mund të konsiderojë se malli është shpenzuar apo përdorur në zonën e lirë apo në depon e lirë.

(2) Borxhi krijohet në momentin kur malli është shpenzuar apo kur fillimisht është përdorur nën kushte të tjera nga kushtet e përcaktuara me rregullat doganore dhe me rregulla të tjera.

(3) Debitor është personi i cili e ka shpenzuar apo përdorur mallin dhe të gjithë personat të cilët kanë marrë pjesë në këtë shpenzim apo përdorim, dhe të cilët e kanë ditur apo patjetër është dashur ta dinë se malli është shpenzuar apo përdorur nën kushte të tjera nga kushtet e përcaktuara me rregullat doganore dhe me rregulla të tjera.

(4) Kur organi doganor konsideron se malli i zhdukur është shpenzuar apo përdorur në zonën e lirë apo në depon e lirë, ndërkaq nuk është e mundur që të aplikohet paragrafi (3) i këtij neni, personi përgjegjës për pagimin e borxhit doganor është personi për të cilin organi doganor di se i fundit e ka poseduar mallin.

Neni 221

(1) Me përjashtim të nenit 217 dhe 219 paragrafi (1) të këtij ligji, nuk do të konsiderohet se është krijuar borxh doganor gjatë importit, për një mall të caktuar, kur pala do të dëshmojë se mospërmbushja e obligimeve të cilat dalin nga:

- dispozitat në nenet 48 deri 51 të këtij ligji, dhe nenit 187 paragrafi (1) alineja 2 të këtij ligji, ose

- ruajtja e përkohshme e mallit në fjalë, ose

- përdorimi i procedurës doganore në të cilën është vënë malli,

është rezultat i asgjësimit të tërësishëm të mallit ose i humbjes së pakthyeshme të mallit si rezultat i llojit dhe karakteristikave të mallit apo i rrethanave të paparashikueshme ose forcës madhore, apo si pasojë e lejes së lëshuar nga organi doganor. Malli i humbur në pa kthim është mall, i cili është i papërdorshëm për çdo person.

(2) Borxhi doganor gjatë importit nuk do të konsiderohet se është krijuar për mallin e lëshuar në qarkullim të lirë me detyrime të importit të zvogëluar ose zero për shkak të përdorimit të tij përfundimtar, kur malli i këtillë është eksportuar ose riekportuar me lejen e organit doganor.

Neni 222

Kur në përputhje me nenin 221 paragrafin (1) të këtij ligji, nuk konsiderohet se është krijuar borxh doganor në aspekt të mallit të lëshuar në qarkullim të lirë me detyrime të importit të zvogëluar ose zero varësisht nga përdorimi i tij përfundimtar, çdo hedhurinë apo mbeturinë që është krijuar gjatë asgjësimit të këtillë konsiderohet si mall i huaj.

Neni 223

Kur në përputhje me nenin 218 ose 219 të këtij ligji, ka lindur borxh doganor në aspekt të mallit të lëshuar në qarkullim të lirë me detyrime importi të zvogëluara varësisht nga shfrytëzimi i tij i fundit, shuma e paguar kur malli është lëshuar në qarkullim të lirë zbritet nga shuma e borxhit doganor. Kjo dispozitë zbatohet në mënyrë përkatëse, kur ka lindur borxh doganor në aspekt të hedhurinave ose mbeturinave të cilat janë rezultat i shkatërrimit të atij malli.

Neni 224

(1) Borxhi doganor gjatë eksportimit, lind me eksportimin nga rajoni doganor i mallit i cili u nënshtrohet detyrimeve të eksportit dhe i cili është i mbuluar me deklarata doganore.

(2) Borxhi doganor lind në çastin e pranimit të deklaratës së tillë doganore.

(3) Debitor është deklaruesi. Në rast të përfaqësimit të ndërmjetëm, debitor gjithashtu është personi për llogarinë e të cilit është parashtruar deklarata doganore.

Neni 225

(1) Borxhi doganor gjatë eksportimit, lind me nxjerrjen nga rajoni doganor i mallit i cili i nënshtrohet pagimit të detyrimeve të eksportit pa deklaratë doganore.

(2) Borxhi doganor lind në çastin kur malli me të vërtetë e braktis rajonin doganor.

(3) Debitor është:

- personi i cili e ka nxjerrë mallin, dhe
- të gjithë personat të cilët kanë marrë pjesë gjatë nxjerrjes së tillë dhe të cilët kanë ditur ose doemos të kenë ditur se deklarata doganore nuk ka qenë ndërsa është dashur të parashtrohej.

Neni 226

(1) Borxhi doganor gjatë eksportimit lind me mospërmbytjen ndaj kushteve nën të cilat është lejuar nxjerrja e mallit nga rajoni doganor me lirim të plotë ose të pjesshëm nga detyrimet e eksportit.

(2) Borxhi lind në çastin kur malli arrin në vendin e paracaktuar të ndryshëm nga vendi i lejuar për nxjerrjen e tij nga rajoni doganor me lirim të plotë ose të pjesshëm nga detyrimet e eksportit ose, në qoftë se organi doganor nuk mund ta përcaktojë atë çast, borxhi lind në çastin e skadimit të afatit të përcaktuar për parashtrimin e provave se kushtet nën të cilat lejohet lirimi i tillë i mallit, janë të përmbushura.

(3) Debitor është deklaruesi. Në rast të përfaqësimit të ndërmjetëm, debitor gjithashtu është personi për llogarinë e të cilit është parashtruar deklarata doganore.

Neni 227

Borxhi doganor nga nenet 216 deri 220 dhe nga 224 deri 226 të këtij ligji lind edhe nëse ka të bëjë me mallin i cili është objekt i masave të ndalimit ose kufizimit të cilitdo lloji gjatë importit ose eksportit. Borxhi doganor nuk lind gjatë futjes të pa drejtë të parave të falsifikuara ose drogave dhe substancave psikotropike në rajonin doganor, të cilat nuk hyjnë në rrjedhat ekonomike të cilat janë rreptë të mbikëqyrura nga organet kompetente në aspekt të përdorimit të tyre për qëllime mjekësore dhe shkencore. Sa u takon dispozitave ndëshkuese të cilat zbatohen gjatë cenimit të rregullave doganore, konsiderohet se borxh doganor për çdo rast ka lindur kur me dispozitat ndëshkuese është përcaktuar se detyrimet doganore paraqesin bazë për përcaktimin e ndëshkimeve ose se ekzistimi i borxhit doganor është bazë për ngritjen e procedurës penale.

Neni 228

Kur me rregullat doganore janë paraparë masa autonome për zvogëlimin ose për abrogimin e detyrimeve të importit ose trajtim tarifor i privilegjuar të mallit për shkak të llojit të tij ose përdorimit përfundimtar ose lirimit ose lirimit të plotë ose të pjesshëm nga detyrimet e importit ose eksportuese në përputhje me nenet 19, 20, 95, 158 ose prej 193 deri 203 të këtij ligji, masë autonome të atillë, trajtim tarifor të privilegjuar, lirim ose lirim i plotë ose i pjesshëm gjithashtu zbatohet në rastet kur borxhi doganor ka lindur në përputhje me nenet 217 deri 220, 225 ose 226 të këtij ligji, me kusht që sjellja e palës të mos përfshijë veprim mashtrues ose pakujdesi të dukshme dhe me kusht të dëshmojë se kushtet e mbetura për zbatimin e masave autonome për zvogëlimin ose abrogimin e detyrimeve importuese, trajtimin e privilegjuar tarifor, lirimin ose lirimin e plotë ose të pjesshëm, janë të përmbushura.

Neni 229

Kur më shumë persona janë përgjegjës për pagimin e një borxhi doganor, ata janë përgjegjës solidar për pagimin e atij borxhi.

Neni 230

(1) Në qoftë se me këtë ligj nuk është përcaktuar ndryshe, shuma e detyrimeve të importit ose të eksportit për mallin, përcaktohet në bazë të elementeve për përcaktimin e detyrimeve të cilat vlejné për atë mall në çastin e lindjes së borxhit doganor. Zbatimi i këtij paragrafi nuk e përjashton zbatimin e dispozitave nga paragrafi (2) dhe paragrafi (3) i këtij neni.

(2) Kur nuk ka mundësi që saktë të përcaktohet kur ka lindur borxhi doganor, çasti i cili merret parasysh për përcaktimin e elementeve për përcaktimin e detyrimeve të cilat vlejné për mallin në fjalë është çasti kur organi doganor ka konkluduar se për mallin ka lindur borxh doganor.

(3) Kur me informatat në dispozicion, organi doganor mund të përcaktojë se borxhi doganor ka lindur para çastit nga paragrafi (2) i këtij neni, shuma e detyrimeve të importit dhe të eksportit të cilat paguhen për mallin në fjalë, përcaktohet në bazë të elementeve për përcaktimin e detyrimeve të cilat kanë qenë në fuqi për mallin në çastin e parë në të cilin, në bazë të informatave në dispozicion, mund të përcaktohet ekzistimi i borxhit doganor.

(4) Kamatë kompensimi zbatohet nën rrethanat dhe kushtet të cilat përcaktohen në pajtim me rregullin nga neni 257 i këtij ligji, me qëllim që të pengohet fitimi i padrejtë i përfitimit financiar përmes zhvendosjes së ditës kur ka lindur borxhi doganor ose kur ka qenë llogaritur.

Neni 231

- (1) Borxhi doganor krijohet:
- në vendin ku kanë ndodhur ngjarjet për shkak të cilave ka lindur borxhi doganor,
 - në vendin ku organi doganor ka konkluduar se për mallin ka lindur borxh doganor, në qoftë se nuk ka mundësi të përcaktohet vendi nga alineja 1 e këtij paragrafi,
 - në vendin ku malli është vënë në procedurë doganore sendore ose është futur në territorin doganor në atë procedurë, nëse malli është vënë në procedurë doganore e cila nuk ka përfunduar dhe nuk mund të përcaktohet vendi nga alineja 1 ose alineja 2 e këtij paragrafi.

(2) Kur me informatat në dispozicion, organi doganor mund të përcaktojë se borxhi doganor më ka lindur kur malli paraprakisht ka qenë në vend tjetër, konsiderohet se borxhi doganor ka lindur në vendin i cili mund të përcaktohet si lokacion i mallit në çastin e parë kur mund të përcaktohet ekzistimi i borxhit doganor.

Neni 232

(1) Në qoftë se me marrëveshjet të cilat Republika e Maqedonisë i ka lidhur me vende të tjera, është paraparë gjatë importimit në ato vende të lejohet trajtim tarifor preferencial i mallit me prejardhje nga Republika e Maqedonisë, në përputhje me ato marrëveshje dhe kur malli është marrë në procedurë të importimit për shkak të fisnikërimit e gjatë kësaj malli i huaj është instaluar në mallin e cekur me prejardhje, ky mall i huaj është objekt i pagimit të detyrimeve të importit. Verifikimi i dokumenteve të duhura për fitimin e trajtimit tarifor preferencial të atillë i cili fitohet në vende tjera, shkakton lindje të borxhit doganor gjatë importimit.

(2) Si çast i lindjes së atij borxhi doganor, konsiderohet çasti kur organi doganor e pranon deklaraten eksportuese doganore për mallin në fjalë.

(3) Debitor është deklaruesi. Në rast të përfaqësimit të ndërmjetëm, debitor gjithashtu është edhe personi për llogarinë e të cilit është parashtruar deklarata doganore.

(4) Shuma e detyrimeve të importit e cila përkon me këtë borxh doganor, përcaktohet në bazë të elementeve të njëjta për përcaktimin e detyrimeve të importit, sikur të bëhet fjalë për borxh doganor i cili lind gjatë pranimit, në atë ditë të njëjtë, të deklaratës doganore për lëshim në qarkullim të lirë të mallit të huaj në fjalë, për shkak të përfundimit të procedurës të importimit për fisnikërim.

KREU 3

Llogaritja dhe arkëtimi i shumës së borxhit doganor

Neni 233

(1) Çdo shumë e veçantë e detyrimeve të importit ose të detyrimeve të eksportit të cilat dalin nga borxhi doganor, (në tekstin e mëtejme "shuma e detyrimeve"), organi doganor e përlogarit menjëherë sapo të vijë deri te të dhënat e duhura dhe i njëjti menjëherë evidentohet në evidencën kontabiliste të organit doganor.

(2) Kur suma e detyrimeve nuk e tejkalon shumën e përcaktuar me rregullën nga neni 257 të këtij ligji, organi doganor mund të mos e zbatojë paragrafin (1) të këtij neni.

(3) Organi doganor zbaton procedura praktike për evidentimin e shumës së detyrimeve në evidencën e vet kontabiliste.

Neni 234

(1) Kur borxhi doganor ka lindur si rezultat i pranimit të deklaratës doganore për procedurë doganore, me përjashtim të procedurës për importim të përkohshëm me lirim të pjesshëm nga pagimi i detyrimeve të importit, ose me çdo veprim tjetër i cili ka efekt juridik të njëjtë si pranimi i deklaratës doganore, suma e cila përkon me atë borxh doganor evidentohet menjëherë pas llogaritjes.

(2) Me përjashtim të paragrafit (1) të këtij neni, kur borxhi doganor ka lindur si rezultat i pranimit të dokumentit komercial ose administrativ ose regjistrimit në evidencën e pronarit të lejes në suazat e procedurave të thjeshtëzuara nga neni 88, paragrafi (1) pika b) ose pika c) e këtij ligji, suma e përgjithshme e detyrimeve të cilat kanë të bëjnë me tërë mallin e lëshuar për një person në afat të caktuar nga ana e organit doganor, i cili nuk mund të jetë më i gjatë se 31 ditë, mund të përfshihet me një llogari.

Neni 235

(1) Menjëherë pas llogaritjes, debitori, në mënyrë përkatëse lajmërohet për shumën e detyrimeve.

(2) Kur suma e detyrimeve e cila duhet të paguhet është shënuar në deklaratën doganore, organi doganor nuk e lajmëron debitorin për shumën e detyrimeve dhe do të konsiderohet se borxhi i është njoftuar debitorit kur organi doganor e ka lëshuar mallin.

Neni 236

(1) Në qoftë se personi nuk ka të drejtë ta shfrytëzojë shtyrjen e pagimit të përcaktuar me nenet 238 deri 241 të këtij ligji, shumat e detyrimeve të deklaruar në përputhje me nenin 235 të këtij ligji, debitorët i paguajnë në afat jo më të gjatë se 10 ditë nga dita e njoftimit.

(2) Në rastet nga neni 234, paragrafi (2) i këtij ligji, afati nga paragrafi (1) i këtij neni, përcaktohet në mënyrë e cila debitorit nuk i mundëson fitim të afatit më të gjatë për pagim, sesa afati i cili do të përcaktohej në qoftë se lejohej pagim i shtyrë.

Neni 237

Pagimi i shumës së detyrimeve bëhet me denarë, në dorë ose në mënyrë tjetër, në përputhje me rregullat me të cilat rregullohet mënyra e pagimit. Pagimi mund të bëhet edhe me barazimin e kërkesave në raste kur organi doganor duhet ta bëjë kthimin e detyrimeve të importit, ndërsa njëkohësisht debitori doganor ka borxh doganor të papaguar ndaj organit doganor.

Neni 238

Kur suma e detyrimeve e cila duhet të paguhet, ka të bëjë me mallin e deklaruar për procedurë doganore i cili tërheq obligim për pagimin e detyrimeve të atilla, me kërkesë të palës, organi doganor mund të lejojë shtyrje të pagimit të asaj shume nën kushtet e përcaktuara në nenet 239 dhe 240 të këtij ligji.

Neni 239

(1) Organi doganor gjatë vendosjes sipas kërkesës për shtyrjen e pagimit të shumës së detyrimeve, kontrollon nëse debitori i përmbush kushtet vijuese:

- të jetë i sigurt dhe financiarisht stabil;
- rregullisht t'i përmbush obligimet e veta;
- t'i mbajë të gjitha evidencat e përcaktuara të cilat japin mundësi për kontroll të papenguar;

- në tri vitet e fundit, të mos i ketë cenuar rregullat doganore dhe tatimore.

(2) Lejimi i shtyrjes së pagimit është i kushtëzuar me parashtrimin e garancisë nga kërkuesi, në përputhje me nenin 208 të këtij ligji.

Neni 240

(1) Afati në të cilin shtyhet pagimi është 30 ditë. Shtyrja llogaritet në mënyrën vijuese:

a) kur pagimi është shtyrë, në rastet nga neni 234, paragrafi (1) i këtij ligji, afati llogaritet prej ditës së ardhshme, nga dita kur suma e detyrimeve është llogaritur nga organi doganor.

b) kur pagimi është shtyrë në rastet nga neni 234, paragrafi (2) i këtij ligji, afati llogaritet përfundimisht me:

- ditën e 23-të nga dita kur skadon afati për parashtrimin e deklaratës plotësuese, në qoftë se afat për parashtrimin e deklaratës plotësuese është java kalendarike;
- ditën e 16-të të muajit sipas muajit kalendarik për të cilin është lejuar procedura e thjeshtëzuar, në qoftë se afat për parashtrimin e deklaratës plotësuese është muaji kalendarik.

Neni 241

Debitori mund ta paguajë shumën e plotë ose pjesën e shumës të detyrimeve edhe para se të skadojë afati i cili i është lejuar për pagim.

Neni 242

Shumën e detyrimeve e cila paraqet borxh, mund ta paguajë person tjetër në vend të debitorit, në përputhje me ligjin.

Neni 243

(1) Kur organi doganor ka konstatuar se:

- ka lindur borxhi doganor në përputhje me nenin 217 deri 220 të këtij ligji, ose

- suma e detyrimeve të borxhit doganor të lindur, nuk është llogaritur në përputhje me nenin 234 të këtij ligji ose është llogaritur në shumë më të vogël se ajo e cila paraqet borxh sipas ligjit,

e llogarit shumën e detyrimeve (llogari plotësuese) dhe merr, sipas detyrës zyrtare ose me kërkesë të debitorit, vendim për pagimin e obligimit të krijuar.

(2) Vendimi, në përputhje me paragrafin (1) të këtij neni, merret kur organi doganor siguron të dhëna të duhura për llogaritjen e borxhit, si edhe të dhënat të cilat e mundësojnë përcaktimin e debitorit doganor.

(3) Llogaritje plotësuese e borxhit doganor, në përputhje me paragrafin (1) të këtij neni, mund të bëhet më së voni në afat prej pesë vitesh pas krijimit të borxhit doganor.

(4) Llogaritje plotësuese nuk bëhet në rastin kur me dispozitat e rregullit të nenit 257 të këtij ligji, organi doganor lirohet nga obligimi për llogaritje plotësuese dhe arkëtim të shumave të detyrimeve më të vogla se shuma e caktuar.

Neni 244

(1) Kur shuma e detyrimeve nuk është paguar në afatin e përcaktuar, që të sigurohet arkëtimi i shumës përkatëse, organi doganor i shfrytëzon të gjitha mundësitë të cilat i ka në dispozicion, në përputhje me rregullat në fuqi, duke e përfshirë edhe arkëtimin e detyrueshëm në përputhje me dispozitat e Ligjit për qarkullim e pagesave.

(2) Titulli përmbarues gjatë përmbarimit, respektivisht arkëtimit të detyrueshëm është:

a) vendimi përmbarues i organit doganor;

b) deklarata doganore;

v) llogaritja e detyrimeve të importit dhe detyrimeve të tjera në qarkullimin e udhëtarëve, në të cilën është shënuar klauzola e përmbarimit.

(3) Arkëtim me detyrim nuk bëhet në rastin kur shuma e detyrimeve nuk e tejkalon shumën e përcaktuar në përputhje me rregullën nga neni 257 i këtij ligji.

Neni 245

(1) Kur shuma e detyrimeve nuk është paguar në afatin e përcaktuar, arkëtohet kamatë për çdo ditë vonese sipas shkallës së përcaktuar me dispozitat e Ligjit për tatim mbi vlerën e shtuar.

(2) Organi doganor mund të heqë dorë nga arkëtimi i kamatës atëherë kur:

a) shuma nuk e tejkalon shumën e përcaktuar në përputhje me rregullën nga neni 257 të këtij ligji; ose

b) detyrimet paguhen pesë ditë pas skadimit të afatit të përcaktuar për pagimin e tyre.

Neni 246

(1) E drejta për arkëtimin e shumës së detyrimeve parashkruhet në afat prej pesë vitesh nga dita kur ka lindur borxhi doganor.

(2) Parashkrimi ndërpritet me çdo veprim të organit kompetent për arkëtimin e shumës së detyrimeve.

(3) E drejta për arkëtim, me çdo rast, parashkruhet pas skadimit të dhjetë viteve nga dita kur ka lindur borxhi doganor.

KREU 4

Shuarja e borxhit doganor

Neni 247

(1) Borxhi doganor shuhet:

a) me pagimin e shumës së detyrimeve;

b) me faljen e shumës së detyrimeve;

v) kur për mallin e deklaruar për procedurë doganore, për të cilin ekziston obligim për pagimin e detyrimeve:

- deklarata doganore është anuluar dhe

- para lëshimit të tij, malli: është konfiskuar; është shkatërruar sipas instruksioneve të organit doganor; është shkatërruar ose është dhënë në dobi të shtetit, në përputhje me nenin 191 të këtij ligji; është shkatërruar ose është humbur pakthyeshëm si rezultat i llojit dhe cilësive të mallit ose rrethanave të paparashikuara ose forcës madhore;

g) kur malli për të cilin ka lindur borxhi, në përputhje me nenin 217 të këtij ligji, është konfiskuar gjatë futjes së tij të padrejtë.

(2) Në rastin e konfiskimit të mallit, sa u takon dispozitave ndëshkuese të cilat zbatohen gjatë cenimit të rregullave doganore, konsiderohet se borxhi doganor nuk është shuar kur me dispozitat ndëshkuese është përcaktuar se detyrimet doganore paraqesin bazë për përcaktimin e ndëshkimeve ose se ekzistimi i borxhit doganor është bazë për ngritjen e procedurës penale dhe kundërvajtëse.

Neni 248

Borxhi doganor nga neni 232 i këtij ligji, gjithashtu shuhet kur do të anulohen formalitetet e kryera me qëllim që të mundësohet lejimi i trajtimit tarifor preferencial nga neni 232 i këtij ligji.

KREU 5

Kthimi dhe falja e detyrimeve

Neni 249

Nocionet e përdorura në Kreun 4 dhe 5 të këtij Kapitulli, e kanë domethënien vijuese:

a) “kthimi” është kthimi i plotë ose i pjesshëm i detyrimeve të importit ose të eksportit të cilat janë paguar;

b) “falje” është vendim për heqje dorë nga arkëtimi i shumës së tërë ose të një pjese të shumës së borxhit doganor ose vendim me të cilin anulohet llogaritja e një pjese ose e shumës së tërë të detyrimeve të importit ose të eksportit, të cilat nuk janë paguar.

Neni 250

(1) Detyrimet e importit ose të eksportit kthehen në qoftë se konstatohet se atëherë kur ato janë paguar, shuma e tyre nuk ka paraqitur borxh sipas ligjit ose se shuma ka qenë llogaritur në mënyrë plotësuese, në kundërshtim me nenin 243 të këtij ligji.

(2) Detyrimet e importit ose të eksportit falen në qoftë se konstatohet se atëherë kur ato janë llogaritur, shuma e tyre nuk ka paraqitur borxh sipas ligjit ose se shuma ka qenë llogaritur në kundërshtim me nenin 243 të këtij ligji.

(3) Kthimi ose falja nuk lejohen kur faktet të cilat kanë sjellë deri në pagimin ose llogaritjen e shumës e cila nuk ka paraqitur borxh sipas ligjit, janë rezultat i veprimit të qëllimshëm të palës.

(4) Detyrimet e importit ose të eksportit kthehen ose falen me parashtrimin e kërkesës në organin doganor në afat prej tre vitesh nga dita kur debitori ka qenë i lajmëruar për shumën e atyre detyrimeve.

(5) Afati nga paragrafi 4 i këtij neni vazhdohet në qoftë se pala siguron prova se ka qenë e penguar ta parashtrorë kërkesën në afatin e paraparë për shkak të rrethanave të paparashikueshme ose të forcës madhore.

(6) Kur në afatin nga paragrafi 4 i këtij neni, organi doganor vetë do të zbulojë ekzistim e njëres nga situatat e cekura në paragrafin (1) dhe (2) të këtij neni, kthimin ose faljen e kryen me detyrë zyrtare.

Neni 251

Detyrimet e importit ose të eksportit kthehen kur deklarata doganore është anuluar dhe detyrimet janë paguar. Kthimi lejohet me parashtrimin e kërkesës nga pala, në afatet e përcaktuara për parashtrimin e kërkesës për anulimin e deklaratës doganore.

Neni 252

(1) Detyrimet e importit kthehen ose falen në qoftë se konstatohet se shuma e detyrimeve të llogaritura ka të bëjë me mallin e vënë në procedurën doganore në fjalë, a i cili nuk është pranuar nga importuesi për shkak se në çastin nga neni 77 i këtij ligji, ai është me mangësi ose nuk është në përputhje me kushtet e marrëveshjes në bazën e të cilëve ai është importuar. Konsiderohet se malli me mangësi përfshin mall të dëmtuar para lëshimit të tij.

(2) Kthimi ose falja e detyrimeve të importit lejohet nën kusht që:

a) malli të mos jetë përdorur, përveç në përdorimin e parë i cili mund të ketë qenë i duhur që të konstatohet se ai ka pasur mangësi ose nuk ka qenë në përputhje me kushtet e marrëveshjes;

b) malli është eksportuar nga rajoni doganor.

(3) Me kërkesë të palës, organi doganor në vend të eksportimit të mallit, lejon shkatërrimin e tij ose vënien në procedurë transite ose procedurë të magazinimit doganor ose vendosje në zonë të lirë ose depo të lirë, me qëllim që malli përsëri të eksportohet. Me qëllim që të përcaktohet njëri nga veprimet ose përdorimet e lejuara doganore, ai mall konsiderohet si mall i huaj.

(4) Detyrimet e importit nuk kthehen ose falen për mall i cili para deklarimit të tij në deklaraten doganore ka qenë përkohësisht i importuar për shkak të kontrollimeve, përveç nëse konstatohet se gjatë atyre kontrollimeve, gjatë mënyrës së zakonshme të kontrollimit, nuk ka mundur të zbulohet se malli ka qenë me mangësi ose se nuk ka qenë në përputhje me kushtet e marrëveshjes.

(5) Për shkak të shkaqeve të cekura në paragrafin (1) të këtij neni, detyrimet e importit kthehen ose falen me parashtrimin e kërkesës te organi doganor përkatës në afat prej 12 muajsh nga dita kur debitori ka qenë i lajmëruar për shumën e atyre detyrimeve.

Neni 253

(1) Detyrimet e importit ose të eksportit mund të kthehen ose të falen në raste të ndryshme nga ato të neneve 250, 251 dhe 252 të këtij ligji, nëse:

- janë përcaktuar me rregullën nga neni 257 i këtij ligji;

- janë krijuar nga rrethana në të cilat palës nuk mund t'i vishen qëllime mashtrimi ose pakujdesie. Rastet në të cilat mund të zbatohet kjo dispozitë ose procedurat të cilat duhet të zbatohen për atë qëllim, përcaktohen me rregullën nga neni 257 i këtij ligji. Me këtë rregull, përcaktohen edhe kushtet më të përafërta për kthim ose falje.

(2) Në rastet e cekura në paragrafin (1) të këtij neni, detyrimet kthehen ose falen me parashtrimin e kërkesës te organi doganor përkatës në afat prej 12 muajsh nga dita kur debitori ka qenë i lajmëruar për shumën e atyre detyrimeve.

Neni 254

Detyrimet e importit ose të eksportit kthehen ose falen nën kushtet e përcaktuara në këtë krye, vetëm në qoftë se shumata e cila kthehet ose e cila falet e tejkalon shumën e përcaktuar me rregullën nga neni 257 i këtij ligji.

Neni 255

Kthimi i detyrimeve të importit ose të eksportit bëhet pa pagimin e kamatës nga ana e organit doganor. Kamata paguhet kur vendimi për miratimin e kërkesës për kthim nuk është zbatuar në afat prej tre muajsh nga dita e marrjes së tij. Kamata llogaritet në lartësinë e kamatës nga neni 230, paragrafi (4) i këtij ligji.

Neni 256

Kur borxhi doganor është falur gabimisht ose shumata përkatëse e detyrimeve është kthyer gabimisht, borxhi fillestar duhet të paguhet. Kamata e paguar në përputhje me nenin 255 të këtij ligji, doemos duhet t'i kompensohet organit doganor.

KAPITULLI 8

ZBATIMI I DISPOZITAVE TË KËTJË LIGJI

Neni 257

Qeveria e Republikës së Maqedonisë nxjerr rregulla më të përafërta për zbatimin e këtij ligji.

KAPITULLI 9

CENIMET E RREGULLAVE DOGANORE

KREU 1

Dispozitat e përgjithshme

Neni 258

Moskryerja e veprimeve të caktuara me dispozitat e rregullave doganore ose kryerja e veprimeve të kundërta me dispozitat e rregullave doganore, paraqesin cenime të rregullave doganore. Cenimet e rregullave doganore mund të jenë vepra penale ose kundërvajtje doganore.

Neni 259

(1) Për kundërvajtje doganore, organi doganor mund të ngrejë procedurë mandate, procedurë për ndërmjetësim ose procedurë për kundërvajtje para gjyqit, në përputhje me ligjin.

(2) Nëse procedura mandate e zbatuar ose procedura e ndërmjetësimit nuk ka sukses, organi doganor është i obliguar të ngrejë procedurë për kundërvajtje para gjyqit.

Neni 260

(1) Pranimi i kryerësit të kundërvajtjes doganore të bërë, është njëra nga provat për udhëheqjen e procedurës para gjyqit.

(2) Dëshmimi i kundërt i provave materiale para gjyqeve dhe organeve të tjera shtetërore, a që kanë të bëjnë me aktet zyrtare të organit doganor është në barë të vetë kryerësit të kundërvajtjes.

Neni 261

(1) Malli i cili është objekt i kundërvajtjes doganore, gjatë udhëheqjes së procedurës para gjyqit, gjendet nën mbikëqyrje doganore.

(2) Në qoftë se procedura për kundërvajtje është ndërprerë ose pezulluar dhe malli nuk konfiskohet, ai mall kthehet përmes organit doganor, për shkak të zbatimit të procedurës përkatëse doganore.

Neni 262

(1) Procedurë për kundërvajtje nuk mund të ngrihet për kundërvajtje doganore nëse kanë kaluar më shumë se tre vjet nga dita e bërjes së kundërvajtjes.

(2) Parashkrimi ndërpritet me çdo veprim të organit kompetent, i cili ndërmerret për shkak të ndjekjes së kryerësit të kundërvajtjes. Me çdo ndërprerje të afatit, parashkrimi rifillon të rrjedhë përsëri, por procedura për kundërvajtje nuk mund të ngrihet, as më tutje të udhëhiqet pas skadimit të pesë vjetëve nga dita kur është bërë kundërvajtja.

KREU 2

Dispozita ndëshkuese

Neni 262

(1) Me dënim me para prej 100.000 deri 3.000.000 denarë, ndëshkohet për kundërvajtje personi juridik ndërsa personi fizik ndëshkohet me dënim me para prej 15.000 deri 200.000 denarë, në qoftë se:

1) fut ose nxjerr, ose përpiket të fusë ose të nxjerrë mall në dhe jashtë rajonit doganor, jashtë kalimeve doganore kufitare ose atë e bën në kohë kur kalimi doganor kufitar nuk është i hapur (neni 46 dhe neni 192);

2) fut ose nxjerr, ose përpiket të fusë ose të nxjerrë përmes kalimit doganor kufitar, mall të fshehur (neni 46 dhe neni 192)

3) e shmang ose përpiket ta shmangë mallin nga mbikëqyrja doganore duke i ikur kontrollit doganor (neni 47);

4) pa shtyrje nuk e transporton mallin te organi doganor në kalimin kufitar ose deri në vendin tjetër të përcaktuar nga organi doganor ose mallin e transporton në kundërshtim me udhën dhe udhëzimet e përcaktuara nga organi doganor (neni 48);

5) mallin nuk e vë në këqyrje të organit doganor (neni 50);

6) me deklaratë doganore nuk e përfshin të tërë mallin i cili duhet të vendoset në procedurë doganore (neni 69);

7) duke iu shmangur kontrollit doganor fut ose nxjerr ose përpiqet të fusë ose nxjerrë në dhe nga rajoni doganor ose vë ose përpiqet të vëjë në procedurë doganore automjetet mbi të cilin janë shtypur shenja të tjera të shasisë dhe/ose të motorit, të ndryshme nga të fabrikës ose mbi të cilin janë vënë shenja regjistrimi të falsifikuara ose shenja regjistrimi të cilat vijnë nga automjetet tjetër, ose paraqet librezë komunikacioni të falsifikuar për automjetin (neni 47, 69, 71 dhe 72);

8) vepron sikur malli të ketë qenë i lëshuar në qarkullim të lirë edhe pse nuk janë zbatuar formalitetet e përcaktuara për lëshimin e mallit në qarkullim të lirë dhe për pagimin e të gjitha detyrimeve të përcaktuara me këtë ose me ligje të tjera ose nuk kanë qenë të përmbushura masat e politikës tregtare dhe të gjitha rregullat që kanë të bëjnë me importimin e mallit (neni 91);

9) në kundërshtim me nenin 187, paragrafi (3) të këtij ligji fut mall nga zona e lirë ose depoja e lirë në pjesën e mbetur të rajonit doganor (neni 187);

10) në kundërshtim me rregullat, e tjetëron mallin, ia jep në shfrytëzim tjetrit, e huazon ose ndryshe e përdor për qëllime të tjera, e jo për ato për të cilat është liruar nga pagimi i detyrimeve të importit dhe detyrimeve të tjera, respektivisht mallin i cili ka qenë i liruar nga pagimi i detyrimeve të importit dhe detyrimeve të tjera, e jep peng, e huazon ose e jep si sigurim për obligime të tjera para se të paguhen detyrimet e importit (neni 200);

11) me paraqitjen e pavërtetë të punëve ose me mashtrimin e organit doganor në mënyrë tjetër, arrin ose përpiqet të arrijë masa autonome për zvogëlimin ose heqjen e detyrimeve të importit ose trajtim tarifar të privilegjuar ose mosnënshtrim në arkëtimin e detyrimeve të importit ose lirim nga pagimi i detyrimeve të importit dhe detyrimeve të tjera ose pagimi i tyre në shumë më të vogël ose kthimi ose falja e detyrimeve të importit ose lirimi i plotë ose i pjesshëm nga pagimi i detyrimeve të importit ose cilido lehtësim tjetër (nenet 14, 19, 20, 69, 72, 99, 100, 118, 136, 138, 154, 155, prej 163 deri 166, prej 185 deri 203 dhe prej 250 deri 254).

(2) Me dënim me para prej 25.000 deri 400.000 denarë, ndëshkohet për kundërvajtjen nga paragrafi (1) i këtij neni edhe personi përgjegjës në personin juridik.

Neni 264

(1) Me dënim me para prej 50.000 deri 1.500.000 denarë, ndëshkohet për kundërvajtje personi juridik ndërsa personi fizik ndëshkohet me dënim me para prej 10.000 deri 100.000 denarë, në qoftë se:

1) nuk i dorëzon ose bashkëngjijt dokumentet ose nuk i jep informatat të cilat i nevojiten organit doganor, respektivisht nuk jep ndihmë tjetër të nevojshme për kryerjen e procedurës doganore (neni 14, neni 72, paragrafi 2, neni 78 dhe neni 186);

2) nuk i ruan dokumentet në afatet e përcaktuara (neni 17);

3) përgatit ose mundëson të përgatitet provë e rrejshme për prejardhjen e mallit (neni 21 dhe 26);

4) përgatit ose mundëson të përgatitet dokument i cili përmban të dhëna të pasakta me qëllim që malli për të cilin ka të bëjë dokumenti, paarsyeshëm të fitojë prejardhje preferenciale (neni 21 dhe 26);

5) nuk paraqet deklaratë përmbledhëse në përputhje me nenin 53 të këtij ligji ose paraqet deklaratë përmbledhëse pas skadimit të afatit të përcaktuar (neni 53);

6) për shkak të kontrollimit të mallit dhe mjeteve transportuese me të cilat ai transportohet, me kërkesë të organit doganor nuk e shkarkon dhe nuk e shpакeton mallin (neni 56, paragrafi (2));

7) pa lejen e organit doganor e bën shkarkimin ose ngarkimin e mallit të vënë në këqyrje, ose shkarkimin ose ngarkimin e lejuar e bën në vende të cilat nuk janë të përcaktuara ose të lejuara për atë, ose pa shtyrje nuk e lajmëron organin doganor në rast të rrezikut të drejtpërdrejtë i cili e ka imponuar nevojën e shkarkimit ose ngarkimit të pashtyeshëm të mallit, ose pa lejen e organit doganor e zhvendos mallin prej vendit në të cilin paraprakisht është vënë (neni 56 dhe 57);

8) nuk i zbaton formalitetet për përcaktimin e njërës nga veprimet ose përdorimet e lejuara doganore për mall ose po ato formalitete nuk janë zbatuar në afatin e përcaktuar (neni 58 dhe 59);

9) përkohësisht e ruan mallin në vende dhe nën kushte në kundërshtim me ato të lejuara nga organi doganor ose mbi mallin bën veprime me të cilat ndryshohet pamja e tij ose cilësitë teknike (neni 61 dhe 62);

10) në deklaratën importuese doganore nuk i shënon të gjitha të dhënat për mallin atëherë kur ato të dhëna janë vendimtare për radhitjen e rregullt në nomenklaturën e Tarifës doganore dhe kjo shkakton ose mund të shkaktojë pagimin e detyrimeve të importit ose detyrimeve të tjera në kosto më të vogël (neni 72, paragrafi (1));

11) në deklaratën importuese doganore shënon shenjë tarifore në kundërshtim me të dhënat për llojin e mallit në rubrikën 31 nga DVD dhe e cila sjell deri në pagimin e detyrimeve të importit ose detyrimeve të tjera në kosto më të vogël (neni 72, paragrafi (1));

12) organit doganor i dorëzon deklaratë importuese doganore në të cilën në mënyrë të parregullt janë shënuar lloji, cilësia, vlera ose prejardhja e mallit e cila shkakton ose mund të shkaktojë pagimin e detyrimeve të importit në kosto më të vogël (neni 72, paragrafi (1));

13) organit doganor, në lidhje me procedurën eksportuese doganore, i dorëzon deklaratë eksportuese doganore në të cilën është shënuar sasi më e madhe ose vlerë më e madhe ose prejardhje tjetër e mallit (neni 72, paragrafi (1));

14) organit doganor, drejtpërdrejtë ose me ndërmjetësi, në lidhje me zbatimin e procedurës importuese doganore i dorëzon dokumente në të cilat janë shënuar të dhëna të pavërteta në qoftë se kjo shkakton ose mund të shkaktojë që detyrimet e importit të mos paguhen ose të paguhen në shumë më të vogël ose pabazë do të pranohej çfarëdo favorizimi doganor, dobi ose e drejtë e cila nuk i takon (nenet 72, paragrafi (2));

15) organit doganor, drejtpërdrejtë ose me ndërmjetësi, në lidhje me zbatimin e procedurës eksportuese doganore i dorëzon dokumente në të cilat janë shënuar të dhëna të pavërteta në qoftë se kjo shkakton ose mund të shkaktojë pranim të pabazë të çfarëdo favorizimi doganor, dobie ose e drejtë, të cilat nuk i takojnë (nenet 72, paragrafi (2));

16) organit doganor i vë në shqyrtim mjet transportues për shkak të vënies të shenjës doganore edhe pse mjeti transportues për këtë, nuk është rregullisht i pajisur respektivisht i konstruktuar (neni 82, paragrafi (2));

17) shenjat doganore të mallit, në mënyrë përkatëse nuk i mbron nga shkatërrimi, lëndimi ose dëmtimi ose i mënjanon nga mjeti transportues pa lejen e organit doganor, përveç nëse për shkak të rrethanave të paparashikueshme ose fuqisë madhore, mënjanimi ose shkatërrimi i shenjave është i domosdoshëm që të sigurohet mbrojtja e mallit ose e mjeteve transportuese (neni 82, paragrafi (2));

18) para lëshimit të mallit nga organi doganor, fillon ta përdorë ose ta shfrytëzojë mallin (neni 83, paragrafi (1) dhe neni 84);

19) vepron në kundërshtim me nenin 88 nga ky ligj ose nuk i përmbush obligimet e veta në përputhje me lejen e lëshuar për procedurë të thjeshtëzuar (neni 88);

20) nuk dorëzon deklaratë doganore plotësuese ose nuk e dorëzon në afatin e përcaktuar (neni 88, paragrafi (2));

21) nuk i përmbush obligimet e veta në përputhje me lejen e lëshuar për procedurë doganore me efekt ekonomik (neni 100, paragrafi (1), neni 129, paragrafi (1) dhe neni 145);

22) nuk e njofton organin doganor për veprimet të cilat janë paraqitur pas lëshimit të lejes për procedurë doganore me efekt ekonomik dhe janë të rëndësishme për përmbajtjen ose vlefshmërinë e lejes (neni 100, paragrafi (2));

23) nuk e mbaron procedurën transite dhe nuk e vë mallin në këqyrje të organit doganor të caktuar në gjendje të pandryshuar ose nuk e vë në këqyrje në afatin e përcaktuar ose nuk i respekton masat tjera të cilat organi doganor i ka ndërmarrë për sigurimin e identitetit të mallit (neni 106 dhe neni 109);

24) nuk i përmbush obligimet dhe kushtet si mbajtës i depoz doganore (neni 113, neni 122 dhe neni 123);

25) nuk i përmbush obligimet dhe kushtet si shfrytëzues i depoz doganore (neni 114);

26) nuk mban evidencë për mallin i cili është vënë në procedurë të magazinimit doganor në mënyrën e lejuar nga organi doganor ose nuk e mban në kohë (neni 117 dhe neni 119);

27) në depon doganore realizon veprime nga neni 118, paragrafi (1) dhe neni 121 të këtij ligji, në kundërshtim me lejen e organit doganor ose pa lejen e organit doganor (neni 118, paragrafi (1) dhe neni 121);

28) sillet në kundërshtim me nenin 127 të këtij ligji (neni 127);

29) nuk eksporton respektivisht riekporton prodhime të përfutuara në afatin e caktuar në suazat e procedurës së importimit për shkak të fisnikërimit ose në suazat e afatit të përcaktuar nuk kërkon leje për veprim doganor tjetër të lejuar ose përdorim të mallit (neni 132, paragrafi (1));

30) nuk e zbaton procedurën e përpunimit nën kontroll doganor, në përputhje me lejen e organit doganor (neni 147);

31) nuk e eksporton mallin përkohësisht të importuar në afatin e përcaktuar ose në atë afat nuk kërkon leje për përcaktimin e veprimit doganor tjetër të lejuar ose përdorimin e mallit (neni 153);

32) shfrytëzon mall në procedurën e eksportimit për fisnikërim, në kundërshtim me këtë ligj (neni 158, paragrafi (1));

33) në rast të importimit paraprak, përkohësisht nuk e eksporton mallin në afatin e përcaktuar (neni 167)

34) organit doganor, me kërkesë të tij nuk i dërgon kopje të dokumentit transportues i cili e shoqëron mallin ose nuk e tregon mallin (neni 178, paragrafi (4));

35) gjatë futjes në zonë të lirë ose në depo të lirë, nuk e vë në këqyrje mallin nga neni 181, paragrafi (2) i këtij ligji (neni 181, paragrafi (2));

36) organin doganor, paraprakisht nuk e lajmëron për realizimin e veprimtarisë industriale, komerciale ose shërbyese, në zonën e lirë ose në depon e lirë ose e kryen në kundërshtim me ndalimin ose kufizimin nga ana e organit doganor (neni 183, paragrafi (1));

37) nuk mban evidencë për mallin gjatë kryerjes së veprimtarisë të magazinimit, punimit, përpunimit, shitjes ose furnizimit të mallit në zonën e lirë ose depon e lirë ose nuk e mban evidencën në formën e përcaktuar (neni 186);

38) paraprakisht nuk e lajmëron organin doganor për rieksportimin ose për shkatërrimin e mallit (neni 191, paragrafi (3));

39) e lajmëron organin doganor se malli i caktuar e lëshon rajonin doganor, ndërsa gjatë kësaj, nuk e ka mallin me vete ose në mjetin transportues (neni 192);

(2) Me dënim me para prej 20.000 deri 200.000 denarë, ndëshkohet për kundërvajtjen nga paragrafi (1) i këtij neni edhe personi përgjegjës në personin juridik.

Neni 265

(1) Personi juridik i cili blen, shet, likuidon, pranon dhuratë, fsheh, pranon për ruajtje ose për transportim, ruan, shfrytëzon ose fiton në pronësi, mbi cilëndo bazë, mall për të cilin di ose sipas rrethanave të rastit doemos të ketë ditur se me këtë është bërë kundërvajtje nga nenet 263 dhe 264 të këtij ligji, në qoftë se kryerësi e ka bërë ndonjërin nga veprimet nga nenet 263 dhe 264 të këtij ligji, ndëshkohet me ndëshkimin e njëjtë që është përcaktuar për kryerësin e kundërvajtjes.

(2) Me dënim me para prej 20.000 deri 200.000 denarë, do të ndëshkohet për kundërvajtjen nga paragrafi (1) i këtij neni personi përgjegjës në personin juridik.

(3) Me dënim me para prej 10.000 deri 100.000 denarë, do të ndëshkohet për kundërvajtjen nga paragrafi (1) i këtij neni edhe personi fizik.

Neni 266

(1) Me dënim me para në shumë prej 15.000 denarë, nëpunësi doganor menjëherë në vetë vendin do ta dënojë personin juridik, kryerësin e kundërvajtjes nga neni 263 dhe neni 265 i këtij ligji, në qoftë se vlera e mallit nuk e tejkalon shumën prej 60.000 denarë.

(2) Me dënim me para në shumë prej 15.000 denarë, nëpunësi doganor menjëherë në vetë vendin do ta dënojë personin juridik, kryerësin e kundërvajtjes nga neni 264 i këtij ligji.

(3) Me dënim me para prej 5.000 denarë, nëpunësi doganor menjëherë në vetë vendin do ta dënojë personin përgjegjës në personin juridik nga paragrafi (1) dhe (2) i këtij neni.

(4) Me dënim me para në shumë prej 3.000 denarë, nëpunësi doganor menjëherë në vetë vendin do ta dënojë personin fizik, kryesin e kundërvajtjes nga neni 263 dhe neni 265 i këtij ligji, në qoftë se vlera e mallit nuk e tejkalon shumën prej 30.000 denarë dhe malli të mos jetë i destinuar për rishitje ose kryerjen e veprimtarisë tjetër përfutuese.

(5) Me dënim me para në shumë prej 3.000 denarë, nëpunësi doganor menjëherë në vetë vendin do ta dënojë personin fizik, kryesin e kundërvajtjes nga neni 264 i këtij ligji.

Neni 267

(1) Malli i cili është objekt i kundërvajtjes nga neni 263, pikat 1 deri 9 dhe neni 265 në lidhje me nenin 263, pikat 1 deri 9 të këtij ligji, konfiskohet.

(2) Malli nga paragrafi (1) i këtij neni, konfiskohet edhe atëherë kur nuk është pronë e kryerësit të kundërvajtjes, në qoftë se pronari i mallit ka ditur ose duke i marrë parasysh rrethanat e rastit ka mund të dijë se malli është objekt i kundërvajtjeve nga neni 263 ose 265 të këtij ligji.

(3) Malli nga paragrafi (1) dhe paragrafi (2) i këtij neni konfiskohet edhe atëherë kur, pas kryerjes së kundërvajtjes, është përpunuar, punuar ose punuar përfundimisht, ndërsa vlera plotësuese nuk tejkalon 30% të vlerës doganore të mallit, objektit të kundërvajtjes.

(4) Në qoftë se malli, objekt i kundërvajtjes nuk gjetet, nga kryesi i kundërvajtjes arkëtohet vlera e tij, që sipas dispozitave të këtij ligji do të thotë vlera doganore dhe ngrihet procedurë për arkëtimin e detyrimeve të importit dhe detyrimeve të tjera të cilat paguhen gjatë importimit.

(5) Llogaritet se malli nuk është gjetur në qoftë se nga cilido shkak nuk ka mundësi t'i konfiskohet pronarit. Konsiderohet se malli gjithashtu nuk është gjetur në qoftë se malli i cili është objekt i kundërvajtjes, pas kryerjes së kundërvajtjes, është përpunuar, përpunuar përfundimisht ose punuar, ashtu që vlera plotësuese tejkalon 30% të vlerës doganore të mallit, objekt i kundërvajtjes.

(6) Në qoftë se ka më shumë kryerës, për vlerën e mallit përgjigjen në mënyrë solidare.

(7) Malli i cili është objekt i kundërvajtjes doganore, për të cilin është përcaktuar masë sigurie konfiskim i mallit, deri në përfundimin e procedurës sipas kundërvajtjes është nën mbikëqyrjen doganore.

Neni 268

Malli ose mjeti transportues me të cilin është bërë kundërvajtja, konfiskohet respektivisht arkëtohet vlera e tyre dhe kur kundër kryerësit nuk mund të udhëhiqet procedurë për kundërvajtësi për shkak se është i panjohur ose i paarritshëm, ose për shkak të ekzistimit të pengesave tjera ligjore, përveç në rast të ekzistimit të parashkrimit absolut.

Neni 269

(1) Mjetet transportuese të cilat kanë qenë të përdorura për transport, respektivisht bartje përmes linjës doganore respektivisht të rajonit doganor, të mallit i cili është objekt i kundërvajtjeve nga neni 263 i këtij ligji, konfiskohen në qoftë se vlera e mallit tejkalon 20% të vlerës së mjetit transportues ndërsa pronari i mjetit transportues ka ditur ose ka qenë i obliguar ose ka mund të dijë se do të përdoret për transport të tillë, respektivisht bartje.

(2) Pa marrë parasysh paragrafin (1) të këtij neni, mjeti transportues do të konfiskohet çdoherë nëse është konstruktuar posaçërisht, adaptuar, ndryshuar ose përshtatur në cilëndo mënyrë, me qëllim të fshehjes së mallit.

(3) Me paragrafët (1) dhe (2) nga ky nen nuk cenohen të drejtat e personave të tjerë për kërkimin e kompensimit të dëmit nga kryerësi i kundërvajtjes.

KAPITULLI 9

DISPOZITAT KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

Neni 270

Të drejtat prej lejeve dhe akteve të tjera administruese që kanë të bëjnë me lirimin nga pagimi i doganës në përputhje me Ligjin doganor ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 21/98, 26/98, 63/98, 86/99, 25/2000, 109/2001, 31/2001, 4/2002, 55/2002, 42/2003) të cilat nuk janë shfrytëzuar deri në ditën e zbatimit të këtij ligji, mund të shfrytëzohen deri në skadimin e afatit të shënuar në ato akte, por më së voni në afat prej 90 ditësh, nga dita e zbatimit të këtij ligji.

Neni 271

Procedurat administrative të filluara deri në ditën e zbatimit të këtij ligji, përfundojnë sipas rregullave të cilat kanë qenë në fuqi deri në ditën e fillimit të zbatimit të këtij ligji.

Neni 272

Depot doganore të themeluara para ditës së zbatimit të këtij ligji, vazhdojnë të punojnë si depo doganore në qoftë se e harmonizojnë punën e tyre me kushtet e përcaktuara me këtë ligj në afat prej gjashtë muajve nga dita e zbatimit të këtij ligji.

Neni 273

Zonat e lira ekonomike janë të obliguara ta harmonizojnë punën e tyre me kushtet e përcaktuara me këtë ligj më së voni deri më 31.05. 2006.

Neni 274

Personat të cilët kanë kryer punë të përfaqësimit në procedurën e parashtrimit të deklaratave doganore para ditës së hyrjes së këtij ligji në fuqi, mund të vazhdojnë ta kryejnë punë të këtilla të përfaqësimit pa përmbushjen e kushteve nga neni 6 i këtij ligji, më së voni deri më 30.04. 2006.

Neni 275

Me ditën e zbatimit të këtij ligji, pushon të vlejë Ligji doganor ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 21/98, 26/98, 63/98, 86/99, 25/2000, 109/2001, 31/2001, 4/2002, 55/2002 dhe 42/2003) si edhe dispozitat e Ligjit për zona të lira ekonomike ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 56/99, 41/2000 dhe 6/2002) të cilat kanë të bëjnë me procedurat doganore për mallin i cili importohet ose eksportohet nga zona e lirë ekonomike.

Neni 276

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e shpalljes në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë", ndërsa do të zbatohet prej 1 janar të vitit 2006.

ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА 596.

Врз основа на член 4, став 1 и член 20, став 1 од Законот за користење и располагање со стварите на државните органи ("Службен весник на Република Македонија" бр. 8/05) и член 36, став 3 од Законот за Владата на Република Македонија, ("Службен весник на Република Македонија" бр. 59/00 и 12/03), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 24.05.2005 година, донесе

О Д Л У К А ЗА ПРЕСТАНУВАЊЕ И ДАВАЊЕ НА ПРАВОТО НА КОРИСТЕЊЕ НА НЕДВИЖНИ СТВАРИ

Член 1

Престанува правото на користење на недвижни ствари - службени простории на делови од објектот - зграда 3 на Македонското радио - телевизија кој се наоѓа на ул. "Кеј Димитар Влахов" бб, Скопје, лоциран на КП 12231, запишан во Имотен лист 9157 за КО Центар 1, на досегашните корисници: Министерството за транспорт и врски (Градежната инспекција), 760м² и идеален дел од 6-ти кат, од вкупната површина од 1341м²; Јавното правобраничество на Република Македонија, идеален дел од 6-ти кат, со површина од 760м²; Министерството за животна средина и просторно планирање, 10-ти кат, со вкупна површина од 1271м², 11-ти кат, со вкупна површина од 1212м² и 1/2 идеален дел од 12-ти кат, од вкупната површина од 1211м²; Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, 1/2 идеален дел од 12-ти кат, од вкупната површина од 1211м² и 13-ти кат, во вкупна површина од 1211м²; Агенцијата за информации, 14-ти кат, во вкупна површина од 1065м²; Агенцијата за развој и инвестиции, 18-ти кат, во вкупна површина од 702м² и Службата за општи и заеднички работи на Владата на Република Македонија, подрум, со вкупна површина од 345м², гаражи во подрум со површина од 667м², односно се вкупно 1012м² и се дава на користење на Јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија.

Член 2

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

Бр. 19-1686/1
24 мај 2005 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
Радмила Шекеринска, с.р.

597.

Врз основа на член 11, точка 7 од Законот за јавните претпријатија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 38/96, 6/02 и 40/03), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 24.05.2005 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА ГОДИШНАТА СМЕТКА И ИЗВЕШТАЈОТ ЗА РАБОТЕЊЕТО ВО 2004 ГОДИНА НА ЈП ЗА ПОШТЕНСКИ СООБРАЌАЈ „МАКЕДОНСКА ПОШТА“

1. Владата на Република Македонија дава согласност на Годишната сметка и Извештајот за работењето во 2004 година на Јавното претпријатие за поштенски сообраќај „Македонска пошта“ бр. 03-1453/1 и 03-1453/2 од 24.02.2005 година, усвоени од Управниот одбор на Јавното претпријатие, на седницата одржана на 24.02.2005 година.

2. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-837/1
24 мај 2005 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
Радмила Шекеринска, с.р.

598.

Врз основа на член 11, точка 8 од Законот за јавните претпријатија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 38/96, 6/02 и 40/03), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 24.05.2005 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА ИНВЕСТИЦИОНАТА ПРОГРАМА ЗА 2005 ГОДИНА НА ЈАВНОТО ПРЕТПРИЈАТИЕ ЗА ПОШТЕНСКИ СООБРАЌАЈ „МАКЕДОНСКА ПОШТА“ Ц.О. СКОПЈЕ

1. Владата на Република Македонија дава согласност на Инвестиционата програма за 2005 година на Јавното претпријатие за поштенски сообраќај „Македонска пошта“ ц.о. Скопје бр. 03-291/1 од 12.01.2005 година, усвоена од Управниот одбор на Јавното претпријатие, на седницата одржана на 10.01.2005 година.

2. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-1955/1
24 мај 2005 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
Радмила Шекеринска, с.р.

599.

Врз основа на член 51 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија“ бр. 58/2000 и 44/2002) и член 36 став 6 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/2000 и 12/2003), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 19 мај 2005 година, донесе

РЕШЕНИЕ

ЗА ИМЕНУВАЊЕ ЗАМЕНИК НА ДИРЕКТОРОТ НА ДРЖАВНИОТ АРХИВ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

1. За заменик на директорот на Државниот архив на Република Македонија се именува Хајредин Ибрахими, дипл. правник.

2. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во “Службен весник на Република Македонија”.

Бр. 33-1988/1
19 мај 2005 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
д-р **Владо Бучковски, с.р.**

600.

Врз основа на член 23 став 1 од Законот за јавните претпријатија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 38/96, 6/2002 и 40/2003) и член 36 став 6 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/2000 и 12/2003), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 19 мај 2005 година, донесе

РЕШЕНИЕ

ЗА ИМЕНУВАЊЕ ДИРЕКТОР НА ЈП ЗА СТОПАНИСУВАЊЕ СО ОБЈЕКТИ ЗА СПОРТ ВО СОПСТВЕНОСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

1. За директор на Јавното претпријатие за стопанисување со објекти за спорт во сопственост на Република Македонија се именува Сами Бислими, помошник раководител на Секторот за индустрија и структурни реформи во Министерството за економија.

2. Ова решение влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во “Службен весник на Република Македонија”.

Бр. 33-1996/1
19 мај 2005 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
д-р **Владо Бучковски, с.р.**

ДРЖАВЕН ЗАВОД ЗА ГЕОДЕТСКИ РАБОТИ

601.

Врз основа на член 80 став 1 од Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите („Службен весник на СРМ“ бр. 27/86 и 17/91), Државниот завод за геодетски работи донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА СТАВАЊЕ ВО ПРИМЕНА НА УСТАНОВЕН КАТАСТАР НА НЕДВИЖНОСТИ

Се става во примена установениот катастар на недвижности за катастарската општина Лопатица - Општина Прилеп.

Катастарот на недвижностите се применува од денот на објавувањето на ова решение во “Службен весник на Република Македонија”.

Со денот на примената на катастарот на недвижностите од став 1 од ова решение, престанува да се применува катастарот на земјиштето за КО Лопатица, установен според Законот за премер и катастар на земјиштето („Службен весник на СРМ“ бр. 34/72 и 13/78).

Бр. 09-3669/1
25 мај 2005 година
Скопје

Директор,
Бисера Јакимовска, с.р.

ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РМ ВИ НУДИ

Поединечни и Комплет

CD-ROM изданија за
2001, 2002, 2003 и 2004 година

- Комплет CD-ROM изданија 2001, 2002, 2003 и 2004 година 5200.00
- Поединечни CD-ROM изданија 2001, 2002, 2003 и 2004 година 1500.00

ПОРАЧКА

1. Порачувам _____ примерок-ци од **комплет** CD-ROM изданијата.
2. Порачувам _____ примерок-ци од CD ROM изданието за _____ година; _____ примерок-ци од CD ROM изданието за _____ година; _____ примерок-ци од CD ROM изданието за _____ година.

Име и презиме: _____ Назив на фирмата: _____

Адреса: _____ Место: _____

Телефон: _____ Телефакс: _____ e-mail: _____

(М.П)

Нарачател,

=====

Доказ за извршена уплата на жиро сметка 300000000188798 и порачката испратете ги на адреса на
ЈП Службен весник на РМ, бул. „Партизански одреди“ 29, Скопје, п.фах 51
или на телефакс +389-2-311-22-67

www.slvesnik.com.mk
contact@slvesnik.com.mk

Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ц.о.-Скопје
бул. "Партизански одреди" бр. 29. Поштенски фах 51.
Директор и одговорен уредник - Борис Тренески.
Телефони: +389-2-3298-860, +389-2-3298-769.
Телефакс: +389-2-3112-267.

Претплатата за 2005 година изнесува 9.200,00 денари.
„Службен весник на Република Македонија“ излегува по потреба.
Рок за рекламации 15 дена.
Жиро-сметка: 300000000188798. Број за ДДВ МК: 4030987108771.
Депонент: Комерцијална банка, АД - Скопје.
Печат: Графички центар КМ Креатив - Скопје.